

Archiwum Emigracji

Główna
UMK Toruń

1394060

owski

PODREĆCZNIK RELIGII RZYMSKO - KATOLICKIEJ

Historia święta Starego i Nowego Testamentu
w ogólnym zarysie, działalność Kościoła katolickiego
w najogólniejszym ujęciu, chrześcijaństwo w Pol-
sce, święci polscy i katechizm rzymsko-katolicki.

WYDANIE II

MINISTERSTWO WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO
LONDYN - 1943

L. S.

Ks. Mgr. C. Krzyszkowski

PODREĆCZNIK RELIGII RZYMSKO - KATOLICKIEJ

Historia święta Starego i Nowego Testamentu
w ogólnym zarysie, działalność Kościoła katolickiego
w najogólniejszym ujęciu, chrześcijaństwo w Polsce,
święci polscy i katechizm rzymsko-katolicki.

WYDANIE II

MINISTERSTWO WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO
LONDYN - 1943

Przedrukowano z wydania I, rok 1939, wydanego we Francji

NIHIL OBSTAT

Sandomiriae, die 4 Junii anni 1938

Dr. Vincentius Granat, censor

Nr. 2628/38

IMPRIMI POTEST

Sandomiriae, die 4 Junii anni 1938

† *Joannes Lorek Episcopus*
Administr. Apost. sandomiriensis

Dr. Fr. Jop. cancellarius

L. S.

AE
1584060

PRINTED IN GREAT BRITAIN BY THE REPLIKA PROCESS BY
PERCY LUND, HUMPHRIES & CO. LTD., LONDON AND BRADFORD

HISTORIA SWIĘTA

Starego i Nowego Testamentu

W OGÓLNYM ZARYSIE

Część składowa Podręcznika religii rzymsko-katolickiej

Ks. Mgr C. Krzyszkowskiego

NIHIL OBSTAT

Sandomiriae, die 4 Junii anni 1938

Dr. Vincentius Granat, censor

Nr 2628/38

IMPRIMI POTEST

Sandomiriae, die 4 Junii anni 1938

† *Joannes Lorek Episcopus*
Administr. Apost. sandomiriensis

Dr. Fr. Jop. cancellarius

L. S.

1. Wstęp.

Historia święta opowiada nam o tym, co Pan Bóg uczynił lub objawił ludziom od początku świata aż do założenia Kościoła katolickiego.

Opowiadania historii świętej są wzięte z Ksiąg świętych, które nazywamy także Biblią, Słowem Bożym lub Pismem świętym.

W Księgach świętych pisarze święci napisali pod natchnieniem Ducha Świętego to, co sam Pan Bóg objawił.

Wszystkich Ksiąg świętych jest 72.

Pierwsze 45 tych Ksiąg świętych zawierają Objawienie Boże od stworzenia świata aż do przyjścia na świat Chrystusa Pana. Jest to Stare Prawo (Przymierze), Stary Zakon lub Stary Testament.

Jezus Chrystus Odkupiciel świata dał ludzkości Nowe Objawienie, o którym mówi historia święta Nowego Testamentu.

Historię świętą uzupełnia historia Kościoła katolickiego, który został założony przez Chrystusa Pana, a który istnieje i działa od dziewiętnastu wieków.

Historia święta Starego Testamentu.

2. Stworzenie świata.

Świat nie zawsze istniał. Był tylko zawsze sam Bóg, bo Bóg jest wieczny.

Wszechmogący Bóg na początku czasów stworzył. to jest uczynił z niczego, świat i wszystko, co jest na świecie.

Nasamprzód stworzył Bóg niebo i ziemię. Lecz ziemia była niekształtna i otoczona ciemnościami.

Rzekł więc Bóg: „Niech się stanie sklepienie niebios”. I stało się tak.

I rzekł Bóg: „Niech się zbiorą wody na jedno miejsce, a niech ukaże się sucha ziemia”. I oddzieliła się ziemia od wód.

Stworzenie świata.

I rzekł Bóg: „Niech ziemia rodzi trawy, kwiaty wydające nasiona i drzewa różne”. I powstały rośliny.

I rzekł Bóg: „Niech się staną światła nad sklepieniem nieba, aby świeciły nad ziemią i oznaczały dni i lata”. I powstały: słońce, księżyc i gwiazdy.

I rzekł Bóg: „Niech w wodach będą ryby, a ptactwo niech lata nad ziemią”. I stało się tak.

I rzekł Bóg: „Niech ziemia wyda różne zwierzęta”. I stało się tak.

Na końcu stworzył Bóg człowieka.

Bóg stworzył również prawa, wedle których świat i poszczególne stworzenia utrzymują się, rozwijają się lub żyją.

I przestał Bóg stwarzać nowe twory.

Zawsze jednak Bóg opatrnościowo roztacza nad światem swą opiekę i bez tej opieki Bożej świat nie mógłby istnieć. Wszystko na świecie dzieje się z woli Bożej lub z dopuszczenia Bożego.

Na pamiątkę dokonanego dzieła stworzenia poświęcił Bóg siódmy dzień tygodnia, jako dzień odpoczynku, na chwałę Bożą, którą stworzenie winno oddawać swemu Stwórcy.

W Starym Testamencie obchodzono więc co tydzień święto zwane szabatem. Święto to po zmartwychwstaniu Chrystusa Pana Kościół katolicki przeniósł na niedzielę.

Objaśnienie. — W pierwszej księdze Pisma św. Mojżesz przedstawia nam obrazowo Boskie dzieło stworzenia świata i pisze, że Bóg stworzył świat w ciągu sześciu dni.

Księgi święte nie mają jednakże na celu pouczać nas, w jakim czasie i w jakim porządku wszystko na ziemi powstawało i rozwijało się (to podlega badaniom naukowym), lecz przedstawiają nam, że od Boga pochodzą wszystkie stworzenia i prawa nimi rządzące oraz że winniśmy żyć zgodnie z prawami Bożymi, by się zbawić, to jest osiągnąć szczęście wieczne w łączności z Bogiem.

Zastosowanie. — Bóg wszystko stworzył i dlatego wszystko do Niego należy. Lecz Bóg dał wszystkie rzeczy stworzone ludziom, by ich używali do swych potrzeb i na chwałę Bożą. Nigdy więc nie powinniśmy posługiwać się tymi rzeczami ku złemu i przeciw Bogu.

3. Stworzenie człowieka.

Gdy zwierzęta już były stworzone, rzekł Bóg: „Uczynimy człowieka na obraz i podobieństwo Nasze, a niech panuje nad zwierzętami i nad wszystką ziemią”.

Utworzył więc Bóg ze ziemi ciało pierwszego człowieka i tchnął w nie nieśmiertelną duszę, którą stworzył na podobieństwo Swoje. Tak powstał pierwszy człowiek, którego Bóg nazwał Adamem, to jest wzięty z ziemi.

Potem rzekł Bóg: „Nie dobrze jest człowiekowi być samemu”. I gdy Adam zasnął, stworzył Bóg z kości, wyjętej z boku Adama, pierwszą kobietę, by ona była towarzyszką Adama.

Adam nazwał ją Ewą, tj. matką żyjących.

Tak więc Bóg stwarzając dla Adama towarzyszkę życia Ewę, ustanowił pierwszy związek małżeński.

Adam i Ewa są pierwszymi rodzicami całej ludzkości i my wszyscy pochodzimy od Adama i Ewy.

Zastosowanie. — Jak przy stworzeniu pierwszych ludzi Bóg tchnął w nich nieśmiertelną duszę, tak samo Bóg stwarza duszę każdego rodzącego się człowieka.

Bóg zapoczątkował rodzaj ludzki stwarzając nie jednego człowieka, lecz dwoje ludzi, by sobie wzajemnie towarzyszyli, by się miłowali i pomagali sobie w życiu. Tak więc Bóg jest Stwórcą nie tylko jednostki, ale i społeczeństwa ludzkiego. Miłujmy bliźnich naszych i dobrze im czynmy, a przyczynimy się do dobra życia społecznego.

4. Raj.

Pan Bóg umieścił Adama i Ewę w rozkoszonym ogrodzie zwanym rajem. W raju znajdowały się rozmaite piękne drzewa owocowe i wszystko, co było potrzebne do życia i szczęścia pierwszych ludzi.

Zwierzęta nie lękały się ich, były dla nich łagodne i im podporządkowane.

Adam i Ewa w raju nie odczuwali trudu pracy,

nie podlegali chorobom, mieli nigdy nie umierać, żyli w jedności z Bogiem i w stanie świętości, dlatego też byli zupełnie szczęśliwi.

5. Stworzenie aniołów.

Oprócz świata widzialnego Bóg stworzył w niebie świat niewidzialny, to jest aniołów.

Aniołowie są to duchy czyste, które mają rozum i wolną wolę, ale nie mają ciała.

Pan Bóg obdarzył aniołów łaską uświęcającą.

Aniołów stworzył Pan Bóg na to, by Mu oddawali chwałę Bożą i by pomagali ludziom do zbawienia. Aniołowie byli duchami świętymi i szczęśliwymi. Jednak nie wszyscy aniołowie wytrwali w dobrym. Niektórzy z nich unieśli się pychą przeciw Bogu i nie chcieli Go słuchać. Za to zostali strąceni do piekła i stali się złymi duchami, diabłami, szatanami.

Lecz dobrzy i zwycięzcy aniołowie na czele ze świętym Michałem Archaniołem pozostali wiernymi Bogu i oni pełniąc wolę Bożą oddają usługi ludziom w zbawieniu duszy.

Każdemu człowiekowi z osobna Bóg wyznaczył Anioła Stróża, jako specjalnego opiekuna w dążeniu do dobrego.

Zły duch natomiast buntuje człowieka przeciw Bogu i kusi do złego.

Zastosowanie. — Pycha doprowadziła niektórych aniołów do upadku i uczyniła ich złymi duchami. Strzeżmy się pychy, bo ona jest źródłem licznych grzechów, a nawet niewiary. W chwilach pokus szatańskich wzywajmy z pokorą pomocy Bożej i módlmy się codziennie do Anioła Stróża, którego nam Pan Bóg dał za opiekuna, by nas strzegł od złego.

6. Grzech pierwszych ludzi.

Pan Bóg chciał, by Adam i Ewa zasłużyli sobie na posiadane szczęście przez posłuszeństwo dla Niego. Dał przeto Bóg Adamowi i Ewie przykazanie, by

nie zrywali owocu z jednego tylko drzewa, które ro-
sło w pośrodku raju, a które nazwał drzewem wiado-
mości dobrego i złego. Rzekł im Pan Bóg: „Nie bę-
dziecie jeść z niego, byście nie pomarli.” Lecz szatan
zazdroszcząc szczęścia pierwszym naszym rodzicom
przybrał postać węża i począł kusić Ewę, by skoszto-
wała owocu zakazanego. Namawiał ją więc: „Nie
pomrzecie, jeśli z niego jeść będziecie, owszem, otwo-
rzą się oczy wasze i będziecie takimi jak Bóg, gdyż
poznacie wszystko.”

Ewa uległa pokusom szatana, zerwała owoc z
drzewa zakazanego, jadła sama oraz dała mężowi,
który również jadł.

Tak więc Adam i Ewa złamali przykazanie, które
im dał Bóg, i popełnili grzech ciężki. Grzech ten prze-
szedł na wszystkich potomków Adama. Z grzechem
tym wszyscy na świat przychodzimy. Nazywamy go
grzechem pierworodnym.

7. Kara za grzech i obietnica zesłania Zbawiciela.

Po upadku otworzyły się oczy Adama i Ewy. Po-
znali oni, że źle zrobili, odczuli wstyd swej nagości,
toteż pcczynili sobie odzienie z liści figowych i, z bo-
jaźni przed Bogiem, skryli się między drzewa rajskie.

Wtedy Bóg zawołał do Adama: „Czy nie jadłeś
owocu z drzewa zakazanego?”

Adam przyznał się do grzechu, ale winę złożył na
Ewę mówiąc: „Niewiasta, któraś mi dała za towarzy-
szkę, dała mi z tego drzewa i jadłem.” Ewa thuma-
czyła się: „Wąż mię skusił i jadłam”.

Bóg wymierzył wszystkim należną karę. Jednakże
Bóg ulitował się nad upadłym człowiekiem, bo równo-
cześnie zapowiedział, że ześle na świat Zbawiciela,
który dokona odkupienia ludzkości i naprawi to, co
zepsuł szatan.

Rzekł więc Bóg do węża: „Przeklętyś pomiędzy
wszystkimi zwierzętami. Położę nieprzyjaźń między
tobą a niewiastą, pomiędzy potomstwem twym a na-

Adam i Ewa, wygnani z raju.

sieniem jej. Ona (Najświętsza Maryja Panna) zetrze
głowę twoją (przez Swego syna Jezusa Chrystusa,
Odkupiciela świata).”

Następnie Bóg ogłosił karę Adamowi i Ewie. Za-
powiedział Bóg, że Ewa poniesie wiele cierpień przy
rodzeniu i wychowaniu dzieci.

Adamowi zaś Bóg rzekł: „Przeklęta będzie ziemia
dla ciebie, osty i ciernie rodzić ci będzie. W pocie czo-

ła swego będziesz pracował na chleb, aż powrócisz do tej ziemi, z której jesteś wzięty, boś jest proch i w proch się obrócisz.”

Adam i Ewa przez grzech utracili przyjaźń z Bogiem i łaską Boską uświęcającą, a tym samym przestali być świętymi dziećmi Bożymi i nie mieli już prawa do nieba. Rozum ich stał się przyćmiony, a wola skłonniejsza do złego.

Odebrał im Pan Bóg również wszystkie nadzwyczajne dary, które posiadali, albowiem wygnani z raju, skazani zostali na mozolną pracę, na cierpienia, a następnie czekała ich śmierć.

Do raju wrócić już nie mogli, bo Bóg posłał anioła z mieczem, by strzegł wejścia.

Adam i Ewa utracili łaskę Boską uświęcającą i prawo do nieba nie tylko dla siebie, ale i dla wszystkich ludzi, którzy od nich pochodzą. Stąd też każdy człowiek rodzi się w grzechu pierworodnym.

Spośród ludzi tylko Najświętsza Maryja Panna była wolna od grzechu pierworodnego, czyli Niepokalanie Poczęta.

Przez upadek Adama i Ewy przysły też na świat nieszczęścia. Adam i Ewa utracili bowiem również dla potomstwa wszystkie nadzwyczajne łaski (wolność od pożądlivosti, nieśmiertelność ciała, dar wiedzy i szczęśliwość doczesną), jakie im Pan Bóg dał.

Jedyną pociechą dla ludzi wygnanych z raju była obietnica, że Bóg ześle na świat Odkupiciela, który wyjedna ludziom utraconą łaskę Boską i odzyska prawo do nieba.

Zastosowanie. — Dzięki odkupieniu Chrystusowemu możemy znów osiągnąć świętość życia. Natomiast cierpienia doczesne, gdy je dobrze znosimy, przyczyniać się mogą, dzięki zasługom Chrystusa, do zadośćuczynienia za grzechy i do polepszenia dusz naszych.

8. Kain i Abel.

Adam i Ewa mieli wiele dzieci. Najstarszymi ich synami byli Kain i Abel. Kain uprawiał rolę, a młodszy syn Abel był pasterzem owiec. Obaj składali Panu Bogu ofiary: Kain owoce i zboże, a Abel owce z trzody swojej.

Kain i Abel składają ofiarę.

Panu Bogu podobała się ofiara Abela, bo pochodziła z dobrej woli. Niechętnie zaś składaną ofiarę Kaina Pan Bóg odrzucił.

Ablowi też lepiej się powodziło, gdyż sprzyjało mu większe błogosławieństwo Boże.

Kain przeto pozazdrościł Ablowi i rozgniewał się na niego. Pewnego razu, gdy obaj wyszli w pole, rzucił się Kain na Abła i zabił go.

Wtedy to Pan Bóg zapytał: „Kainie, gdzie jest Abel, brat twój?” Lecz Kain nie przyznał się do winy i zuchwale odpowiedział, że nie jest stróżem brata swego.

Pan Bóg ukarał Kaina, albowiem Kain odtąd odczuwał zawsze przekleństwo popełnionej zbrodni, nie pokutował on za swój grzech, wpadł w rozpacz i nie mając spokoju sumienia prowadził życie tułaczce.

Na miejsce Abła dał Pan Bóg pierwszym rodzi-
com pobożnego syna Seta oraz wiele innych dzieci.

Zastosowanie. — Pan Bóg wszystko widzi i nic nie może się ukryć przed Nim. Choć więc ludzie nie znają naszego życia, lecz zna je Pan Bóg, który osądzi sprawiedliwie wszystkie czyny nasze.

9. Potop.

Potomstwo Adama z biegiem czasu stawało się coraz liczniejsze. Lecz nie wszyscy ludzie byli dobrzy. Szczególnie potomkowie Kaina byli bezbożni i źli. Ci, którzy pochodzili od Seta, byli dobrzy i najdłużej pozostali wierni Panu Bogu. Lecz i oni później za przykładem potomków Kaina stali się źli.

Wtedy Pan Bóg postanowił ukarać ludzi potopem.

Był jednak wśród ludzi jeden sprawiedliwy człowiek imieniem Noe. On wraz z rodziną zasłużył sobie pobożnością, by go Bóg ocalił.

Polecił mu więc Pan Bóg wybudować arkę, czyli korab. Noe budował arkę przez długie lata i w tym czasie nawoływał ludzi do poprawy. Ludzie mimo upomnień Noego trwali w złym.

Gdy już arka była ukończona, wszedł do niej Noe wraz z rodziną oraz zabrał ze sobą różne rodzaje zwie-

rząt i ptaków, by je zachować przed zagładą. Wtedy zesłał Bóg ulewny deszcz, który padał przez czterdzieści dni i nocy. Wezbrane wody zalały wszystkie miejsca, gdzie mieszkali ludzie. Po stu pięćdziesięciu dniach, gdy wody znów opadły i ziemia obeschła, Noe na rozkaz Boży wyszedł z arki i wypuścił z niej zwierzęta. Z wdzięczności za swe ocalenie Noe zbudował ołtarz i złożył Panu Bogu ofiarę ze zwierząt.

Pan Bóg dobrze przyjął tę ofiarę, błogosławił Noemu i jego synom oraz zapowiedział, że już nigdy ludzi nie będzie karać potopem. Przypomina to tęcza, która wówczas ukazała się na niebie.

Jeden z trzech synów Noego imieniem Cham wśmiewał się raz ze swego ojca oszołomionego winem. Za brak szacunku dla ojca, Bóg ukarał Chama i odjął mu błogosławieństwo Swoje.

Zastosowanie. — Jak Pan Bóg ocalił od potopu Noego za bogobojność i cnotliwość, tak również wynagrodzi dobre życie każdego człowieka. Pierwszych bogobojnych ludzi, znanych z historii św. Starego Testamentu (Adam, Abel, Set, Noe itd.) nazywamy patriarchami.

10. Wieża Babel.

Potomkowie Noego z czasem bardzo się rozmnożyli i postanowili rozejść się w różne strony.

Powodowani pychą, chcieli oni jednak wybudować pierwej wysoką wieżę, która byłaby dowodem ich wielkości i siły. Ale Bóg ukarał ich grzeszne zamiary, bo sprawił, że nie mogli się ze sobą porozumieć. Musieli więc zaprzestać rozpoczętej budowy wieży i rozeszli się. Wieżę tę nazywano Babel, to jest „pomieszanie” (języków).

Zastosowanie. — Źli ludzie ze swymi pysznymi zamiarami nie zdołają uchronić się przed sprawiedliwością Bożą. Wypełnijmy przykazania Boże, a nie będziemy potrzebowali o-bawiać się kary Bożej.

11. Powołanie Abrahama.

Po rozejściu się w różne strony ludzie znów zaczęli zapominać o prawdziwym Bogu i stawali się bałwochwalcami, to jest modlili się do słońca, do księżyca, do różnych przedmiotów i zwierząt lub też do figur, czyli bałwanów, których sami sobie wytwarzali i nazywali ich swymi bogami. Wtedy dla zachowania prawdziwej religii i dla podtrzymania wiary w mającego przyjść Mesjasza, Bóg powołał sprawiedliwego męża imieniem Abrahama.

Jemu polecił Bóg opuścić ludzi złych i udać się do ziemi Chanaan, by założyć tam nowy pobożny naród. Odnowił też Bóg obietnicę zesłania Odkupiciela świata przyrzekając Abrahamowi, że w jednym z jego potomków (w Mesjaszu) będą błogosławione wszystkie narody ziemi.

Posiuszny Bogu Abraham wraz z swą żoną Sarą i bratankiem Lotem zamieszkał w ziemi Chanaan i uważał ją za ziemię obiecaną i daną mu przez Boga.

Po pewnym czasie Lot osiadł w mieście Sodomie, bo w okolicy niej było więcej pastwisk dla jego trzód.

Raz nieprzyjacielskie wojska napadły na Sodomę, złupiły miasto oraz zabrały do niewoli Lota i licznych mieszkańców.

Wtedy Abraham ze swymi sługami przybył na pomoc królowi sodomskiemu, dopędził nieprzyjaciół i odebrał im niewolników i hupy. Król Sodomu dziękował za to Abrahamowi i ofiarował mu wielkie dary, lecz Abraham nic nie przyjął.

Natomiast Melchizedech, kapłan i król pobliskiego miasta Salem, błogosławił Abrahamowi oraz złożył Bogu dziękczynną ofiarę z chleba i wina.

Zastosowanie. — Za przykładem świętego patriarchy Abrahama, słuchajmy zawsze głosu Bożego w sumieniu naszym, a on wskaże nam drogę dobra.

12. Sodomia i Gomora.

Mieszkańcy miast Sodom i Gomory byli bardzo bezbożni i zepsuci. Abraham prosił, by Bóg nie karał mieszkańców tych miast, jeśli wśród nich będzie choć dziesięciu sprawiedliwych. Lecz poza Lotem i jego rodziną nie było tam ludzi cnotliwych.

Gdy Lot dowiedział się od posłańców Bożych, że na te miasta spadnie kara Boża, opuścił wraz z rodziną Sodomę. W krótkce też na miasta Sodomę i Gomorę spadł ogień siarczasty i zniszczył je.

Zastosowanie. — Strzeżmy się gorszącego towarzystwa i nie pozostawajmy w złym otoczeniu, albowiem możemy ulec jego złym wpływom i zasłużyć sobie na karę Bożą.

13. Ofiarowanie Izaaka.

Sędziwemu Abrahamowi w Chanaan urodził się syn nazwany Izaakiem.

Bóg chcąc doświadczyć Abrahama, polecił mu złożyć tego syna na ofiarę całopalną.

Aczkolwiek Abraham kochał bardzo swego jedyne syna Izaaka, ale nade wszystko kochał Boga. Dlatego też nie zawahał się usłuchać Boga.

Na górze Moria zbudował ołtarz, złożył na nim Izaaka i podniósł już miecz, by zadać nim cios synowi i uczynić zeń ofiarę całopalną dla Boga.

Lecz anioł posłany przez Boga, zatrzymał rękę Abrahama i rzekł:

„Abrahamie, nie ściągaj ręki na dziecię. Teraz przekonałem się, że boisz się Boga, kiedy dla Niego nie przepuściłbyś nawet jedyne synowi swemu”.

Wtedy Abraham złożył Bogu na ofiarę barana, którego znalazł w krzakach, w pobliżu zbudowanego ołtarza.

Zastosowanie. — Miłujmy zawsze Boga nade wszystko, a unikniemy w życiu bałwochwalczego zaślepienia w naszym zachowaniu się do osób nam bliskich.

Ofiarowanie Izaaka

14. Ezaw i Jakub.

Izaak miał dwóch synów: Ezawa i Jakuba. Ezaw, jako starszy, miał otrzymać od ojca błogosławieństwo i po jego śmierci stać na czele całego domu. Ale pewnego razu będąc bardzo głodnym Ezaw lekkomyślnie odstąpił swe prawa pierworodztwa Jakubowi za miskę soczewicy.

W następstwie tego Jakub, za staraniem matki, uzyskał od ojca błogosławieństwo i prawo pierworodztwa. Wtedy Ezaw bardzo się na niego rozgniewał, tak iż Jakub długi czas musiał żyć osobno.

Jakub później z bojażnią wracał do brata swego

modłać się do Boga o pomoc. Bóg wysłuchał jego modlitwy i posłał anioła, by się mocował z Jakubem i wbudził w Jakubie odwagę. Anioł dał się pokonać Jakubowi i nazwał go Izraelem, to jest bojownikiem Bożym.

Wówczas Jakub umocniony na duszy wrócił do brata swego i pojednał się z nim.

Zastosowanie. — Przez błogosławieństwo, którego patriarchowie Starego Testamentu udzielali swym potomkom, przekazywali oni również mesjańskie obietnice Boże. Ponad przyjmujące dobra doczesne stawiajmy zawsze łaskę Bożą i błogosławieństwo Boże, od którego zależy szczęście życia naszego.

15. Bracia sprzedają Józefa.

Jakub miał dwunastu synów. Najmłodszy z nich byli Józef i Beniamin.

Józef był najlepszym ze synów, dlatego ojciec miłował go najwięcej.

Bracia zazdrościli tego Józefowi i nawet poczęli go nienawidzić, zwłaszcza od tej chwili, gdy Józef opowiedział im swój sen, że został wywyższony ponad nich.

Pewnego razu, gdy paśli owce z dala od domu, Józef z polecenia ojca udał się do nich. Wtedy oni sprzedali go jako niewolnika przejeżdżającym tamtędy kupcom. Natomiast szaty Józefa umaczali we krwi kozłęcia i posłali je ojcu, by dać do zrozumienia, że Józefa pożarł dziki zwierz. Kupcy ci później odsprzedali Józefa Putyfarowi, dowódcy wojska królewskiego w Egipcie.

Putyfar polubił Józefa i uczynił go przełożonym swego domu. Gdy jednak Józef przeciwstawił się złym namowom żony Putyfara, został przez nią za to fałszywie oskarżony i wtrącony do więzienia. Niewinny Józef przecież wierzył, że Bóg go wyratuje.

Faraon, czyli król egipski, miał tedy dziwne sny. Nikt nie umiał mu ich wytłumaczyć. Dowiedziawszy się, że Józef, który znajduje się we więzieniu, potrafi je wyjaśnić, kazał go zawezwać.

Józef stanąwszy przed faraonem wytłumaczył mu, że siedem krów tłustych względnie siedem kłosów pełnych, o których śniło się faraonowi, oznaczają siedem lat urodzajnych, jakie mają nadejść. Zaś krowy chude i kłosy puste oznaczają lata nieurodzaju, które mają później nastąpić.

Faraonowi spodobało się takie wyjaśnienie snu. Dlatego też uczynił Józefa rządcą całego Egiptu i polecił mu zająć się gromadzeniem zapasów zboża na czas nieurodzaju.

Gdy nastały czasy nieurodzaju i głodu, ludzie z dalekich nawet okolic udawali się do Egiptu po zboże.

Przybyli również do Egiptu po zboże synowie Jakuba. Nie przypuszczali oni, że brat ich Józef, którego niegdyś sprzedali kupcom, jest tam rządcą królewskim.

Józef zaraz ich poznał, a gdy przekonał się o ich poprawie i żalu, dał im się również poznać i wszystko im przebaczył.

Potem Józef sprowadził do Egiptu ojca z całą rodziną i tam dał mu, za zgodą faraona, bogatą ziemię Gessen.

Jakub przed śmiercią żegnając się ze swymi dziećmi błogosławił im, a synowi Judzie przepowiedział, że Mesjasz narodzi się z jego pokolenia, gdy berło królewskie będzie odjęte z rąk Judejczyków.

Zastosowanie. — Nie powodujmy się nigdy zazdrością, bo ona może pobudzić nas do krzywdzenia bliźnich.

Pamiętajmy, że może nadejść chwila, kiedy będziemy musieli liczyć sami na pomoc bliźnich.

16. Cierpliwy Job.

W tych czasach żył w pobliżu ziemi Chanaan bogobojny i cnotliwy mąż imieniem Job. Miał on dziesięcioro dzieci i był bardzo bogaty. Pan Bóg doświadczył jego wierności.

Oto spadły na Joba stopniowo różne nieszczęścia. Rozbójnicy zabrali mu cały majątek. Wszystkie jego dzieci zginęły w gruzach domu powalonego w czasie burzy. Natomiast sam Job stracił zdrowie, bo został okryty trądem. Przyjaciele Joba uważali to wszystko za karę Bożą sądząc, że spadła na Joba za jego grzechy. Nawet własna żona natrzęsała się z niego. Job nie szemrał przeciw Bogu, lecz świadomy swej niewinności, znosił wszystko cierpliwie z poddaniem się woli Bożej.

Mówił on: „Bóg dał, Bóg wziął. Jak się Bogu podobowało, tak się stało. Niech będzie imię Pańskie błogosławione”!

Pan Bóg nagrodził cierpliwość i pobożność Joba, albowiem przywrócił mu zdrowie i dał mu majątku dwakroć więcej niż przedtem.

17. Ocalenie i wychowanie Mojżesza.

Potomkowie Jakuba rozmnożyli się w Egipcie i utworzyli wielki naród. Ale Egipcjanie byli z nich niezadowoleni i odnosili się do nich z nieufnością.

Ncwyl król egipski, który już nie pamiętał Józefa, kazał Izraelitom wykonywać najcięższe prace i uważał ich za niewolników.

By zapobiec rozmnażaniu się Izraelitów, nakazał nawet topić w rzece Nilu każdego nowonarodzonego chłopca Izraelskiego.

Żydzi gorąco modlili się do Boga o wybawienie ich z tej niewoli egipskiej.

Pewna niewiasta izraelska z pokolenia Lewi nie chciała utopić swego dziecięcia. Ukrywała je przez

trzy miesiące, a następnie w koszyku z sitowia położyła je na brzegu rzeki Nilu, tak by nie utonęło. Swej córce Marii poleciła z ukrycia śledzić, co się stanie z dziećciem.

Wkrótce potem nadeszła tam córka faraona. Zobaczywszy dziecko w koszyku, kazała je wydostać z wody i postanowiła je wychować. Wtedy przybiegła Maria i powiedziała królownie, że może przyprowadzić kobietę, która będzie to dziecko karmić. Gdy królowna zgodziła się na to, Maria przyprowadziła swą matkę, która zajęła się karmieniem dziećcia.

Odczochanemu dziećciu królowna nadała imię Mojżesz, to znaczy wydobyty z wody, i przyjęła je za swego syna.

Gdy Mojżesz dorósł, wychowywał się na dworze królewskim i przebywał tam do czterdziestego roku życia.

Dowiedział się on, że pochodzi z narodu izraelskiego; stawał przeto w obronie prześladowanych Izraelitów. Dlatego też bojąc się kary musiał sam opuścić dwór królewski i ukrywał się w pustyni Madian, gdzie przez czterdzieści lat był pasterzem owiec u kapłana Jetro.

18. Posłannictwo Mojżesza.

Pewnego razu, gdy Mojżesz pał owce około góry Horeb, ujrzał krzak płonący i równocześnie usłyszał głos Boży. Pan Bóg polecił Mojżeszowi iść do faraona i zażądać wypuszczenia Izraelitów z Egiptu.

Gdy Mojżesz usłyszał polecenie Boga, zląkł się bardzo i począł się wymawiać, że nikt nie uwierzy w dane mu od Boga posłannictwo.

Wtedy Pan Bóg rzekł do Mojżesza: „Jam jest, którym jest... Idź, a ja będę z tobą”.

Mojżesz posłuszny Bogu, udał się wraz ze swym bratem Aaronem na dwór faraona i w imieniu

Boga zażądał wypuszczenia Izraelitów z Egiptu. Mojżesz udowodnił cudami, że jest posłany od Boga. Bóg sprawił, że laska, którą trzymał Mojżesz, w obecności faraona zamieniła się w węża.

Ale faraon mimo wszystko odrzucił żądanie Mojżesza.

Wówczas za sprawą Bożą spadło na Egipt dziesięć plag, czyli wielkich kar.

Najstraszniejszą karą była śmierć wszystkich pierworodnych synów Egipcjan.

Uniknęli śmierci tylko Izraelici, którzy na rozkaz Mojżesza naznaczyli drzwi swych domów krwią baranka.

Izraelici spożywszy baranka przygotowali się do wyjścia z Egiptu.

Faraon przestraszony plagami, zwłaszcza ostatnią, zgodził się wypuścić Izraelitów z Egiptu.

19. Wyjście Izraelitów z Egiptu.

Izraelici zabrali swe mienie ruchome i opuścili Egipt.

Mojżesz prowadził ich do ziemi Chanaan, obiecanej niegdyś przez Boga Abrahamowi i jego potomstwu. Bóg cudownie wskazywał Izraelitom drogę za pomocą obłoku w kształcie jaśniejącego słupa. Wkrótce też stanęli oni nad brzegiem morza Czerwonego.

Lecz faraonowi żal się zrobiło, że wypuścił Żydów, którzy wykonywali w Egipcie niewolnicze prace, więc wysłał wojska w pościg za nimi.

Izraelici ujrawszy wojska egipskie zląkli się bardzo i błagali Boga o ratunek.

Mojżesz uspokoił ich, a gdy wyciągnął swą laskę nad brzegiem morza, wody, za sprawą Bożą, rozstąpiły się, tak iż Izraelici suchą nogą przeszli na drugi brzeg.

Egipcjanie, którzy ich ścigali, zostali natomiast zatopieni zlewającymi się napowrót falami.

Wybawieni od pościgu Izraelici śpiewali Bogu pieśń dziękczynną.

Zastosowanie. — Bóg ocalił Mojżesza i wyprowadził Izraelitów z niewoli egipskiej, wbrew zarządzeniom i oporowi faraona.

Nikt nie zdoła przeciwstawić się woli Bożej. Jeżeli Bóg jest z nami, to niczym są wszystkie przeszkody, które wytwarzają nam ludzie złej woli.

20. Bóg daje dziesięć przykazań.

Czterdziestego siódmego dnia po wyjściu z Egiptu Izraelici zatrzymali się u stóp góry Synaj.

Tam wśród grzmotów i błyskawic Pan Bóg ogłosił ludowi izraelskiemu dziesięć przykazań czyli dekalog, w którym są zawarte najważniejsze obowiązki człowieka względem Boga i bliźnich.

Oznajmił więc Pan Bóg:

„Jam jest Pan Bóg twój, którym cię wywiódł z ziemi egipskiej z domu niewoli.

1-sze: Nie będziesz miał bogów cudzych przede mną.

2-gie : Nie będziesz brał imienia Pana Boga swego nadaremno.

3-cie : Pamiętaj, abyś dzień święty święcił.

4-t e : Czcij ojca swego i matkę swoją.

5-t e : Nie zabijaj.

6-t e : Nie cudzołóż.

7-me: Nie kradnij.

8-me: Nie mów przeciw bliźniemu swemu fałszywego świadectwa.

9-t e : Nie pożądaj żony bliźniego swego.

10-t e . Ani żadnej rzeczy, która jego jest.”

Wszyscy Izraelici przysięgli, że będą te przykazania Boże wiernie wypełniać.

Gdy Mojżesz wstąpił na górę Synaj i trwał na modlitwie, Pan Bóg dał mu te przykazania, wypisane

Bóg daje przykazania na górze Synaj.

na dwóch tablicach kamiennych oraz oznajmił mu jeszcze inne prawa dla Izraelitów.

Zastosowanie. — Przykazania, które Bóg ogłosił na górze Synaj, są dostosowane do stworzonej przez Boga natury ludzkiej i dlatego są one potrzebą naszej duszy, naszego rozumu i sumienia oraz życia społecznego.

Kto nie wypełnia przykazań Bożych, ten nie tylko obraża Boga, ale i poniża swą godność ludzką.

21. Izraelici na pustyni.

Przed wejściem do ziemi obiecanej, Izraelici przebywali na pustyni, zdani całkowicie na Opatrzność Bożą. Modlili się oni do Boga o pomoc.

Bóg cudownie opiekował się nimi. Za sprawą Bożą codziennie padały na ziemię białe ziarenka zwane manną. Ziarenka manny miały smak chleba z miodem. Z tych ziarenek Izraelici przygotowywali sobie pożywienie.

Na obóz izraelski zlatywało mnóstwo przepiórek. Izraelici z łatwością mogli je chwycić i sporządzali z nich mięso. Gdy brakło im wody, Mojżesz uderzył laską w skałę i, na zrządzenie Boże, wytrysło źródło, tak iż Izraelici mogli zaspokoić swe pragnienie.

Izraelitom uprzykrzyło się jednak długie tułactwo na pustyni i niejednokrotnie szemrali przeciw Bogu.

Gdy wielu z nich umierało od ukąszeń jadowitych węzów, Mojżesz, na rozkaz Boży, polecił uczynić węża miedzianego i umieścić go na słupie. Każdy, kto został ukąszony a spojrzał, ufny Bogu, na owego miedzianego węża, był uzdrowiony.

Zastosowanie. — Izraelici, przebywający na pustyni w czasie powrotu z niewoli egipskiej, cieszyli się cudowną opieką Bożą, bowiem pokładali wielką ufność w Bogu i modlili się do Niego we wszystkich potrzebach.

Mocna wiara i modlitwa dokonać więc mogą cudów.

22. Służba Boża u Izraelitów.

Z polecenia Bożego Mojżesz kazał wybudować ku czci Bożej świątę przybytek. Był to namiot, który można było z łatwością rozbierać na części i przenosić z jednego miejsca na drugie. Wewnętrzna zasłona dzieliła go na dwie części: na miejsce święte oraz miejsce najświętsze.

W miejscu świętym był ołtarz kadzenia.

W miejscu najświętszym stała arka przymierza, czyli skrzynia ozdobiona złotem, a w niej znajdowały się: księgi Mojżesza, dwie tablice z przykazaniami Bożymi, miarka manny i laska Aarona. Tu też Izraelici składali swe prośby do Boga i Bóg objawiał Swą wolę.

Na dziedzińcu okalającym przybytek Pański znajdował się ołtarz całopalenia i umywalnia. Tu Izraelici składali swe ofiary krwawe ze zwierząt lub niekrwawe — z chleba, wina, mąki i oliwy.

Po wybudowaniu przybytku Mojżesz ustanowił swego brata Aarona arcykapłanem, a jego synów kapłanami. Do niesienia zaś pomocy kapłanom w sprawowaniu służby Bożej przeznaczył pokolenie Lewi.

Najgłówniejszymi świątami u Izraelitów były: 1) Pascha, którą święcili na pamiątkę wyjścia Izraelitów z Egiptu; 2) Zielone Świątki, obchodzone na pamiątkę otrzymania dziesięciu przykazań Bożych; 3) Święto Namiotów czyli Kuczki, które upamiętniały Izraelitom ich pobyt na puszczy.

23. Zwątpienie Izraelitów i śmierć Mojżesza.

Mimo cudownej opieki Bożej, jakiej Izraelici doznawali, niejednokrotnie tracili oni ufność w Boga. Sam Mojżesz nawet raz zważył w obietnicę Boga. Spotkała ich za to kara Boża, albowiem musieli tułać się przez czterdzieści lat na pustyni, gdzie poniosła śmierć większość Izraelitów, którzy wyszli z Egiptu.

Mojżesz również umarł przed wejściem do Ziemi Obiecanej, mając lat sto dwadzieścia.

Przed śmiercią Mojżesz wyznaczył na swego następcę Jozuego.

24. Wejście Izraelitów do Ziemi Obiecanej.

Po czterdziestoletniej tułaczce Izraelici pod przewodnictwem Jozuego postanowili wejść do ziemi Chanaan i ją opanować. Gdy przybyli do jej granic i mieli przejść przez rzekę Jordan, kapłani z arką przymierza weszli pierwsi do koryta rzeki. Wówczas wody rozstały się tak, iż wszyscy suchą nogą przeszli przez Jordan.

Pierwszym miastem, które Izraelici zdobyli, było Jerycho. Gdy Izraelici otaczali to miasto, mury jego uległy ruinie, tak że Izraelici z łatwością opanowali je.

Izraelici wkrótce podbili ziemię Chanaan i Jozue podzielił zdobytą Ziemię Obiecaną między pokolenia izraelskie.

25. Sędziowie izraelscy.

Po śmierci Jozuego Izraelici nie mieli stałego wodza. W chwilach groźnych powoływał Bóg wśród nich mężów bogobojnych i walecznych, którzy prowadzili naród do walki przeciw napastnikom. Ci bogobojni mężowie strzegli również Izraelitów przed bałwochwalstwem i sądzili ich.

Dlatego też nazywano ich sędziami.

Takimi główniejszymi sędziami byli: Gedeon, Samsom i Samuel.

26. Królowie izraelscy.

Izraelici jednak pragnęli mieć swego króla. Na ich prośbę oraz z polecenia Bożego, Samuel wybrał bogobojnego męża Saula i namaścił go na króla izraelskiego.

Za czasów Saula napadli na Izraelitów Filistyni. W obozie Filistynów był pewien wojownik olbrzymie-

go wzrostu imieniem Goliat. Chępił się on swą mocą i uzbrojeniem. Urągając Izraelitom wyzywał on ich na pojedynek. Wtedy, za zgodą króla Saula, postanowił się zmierzyć z Goliatem pewien pobożny młodzieniec izraelski imieniem Dawid, który więcej ufał w pomoc Bożą, aniżeli we własną siłę i uzbrojenie.

Goliat ujrzawszy Dawida idącego z kijem i procą, wyśmiewał się z niego. Lecz Dawid szybko ugodził Goliata w czoło kamieniem ze swojej procy.

Gdy Goliat upadł na ziemię, Dawid wyjął z jego pochwy miecz i zadał mu cios śmiertelny.

Filistyni widząc klęskę Goliata, w popłochu uciekli, ścigani przez Izraelitów. Zostawili oni Izraelitom bogate łupy.

Zastanowienia. — Zwycięstwo, które Dawid przy pomocy Bożej odniósł nad Goliatem, przypomina nam, że w życiu i w działaniu naszym winniśmy z ufnością prosić Boga o pomnożenie naszych sił, a tym łatwiej pokonamy trudności.

27. Król Dawid.

Izraelici sławili bohaterstwo Dawida. Po śmierci Saula obwołało go królem najpierw pokolenie Judy, a później uznały go królem także wszystkie inne pokolenia izraelskie.

W mieście Jerozolimie Dawid założył swoją stolicę i tu na górze Syjon wybudował pałac królewski oraz wspaniałą namiot, do którego przeniesiono arkę przymierza.

Do wykonywania pieśni na cześć Boga powołał on cztery tysiące śpiewaków. Sam też Dawid ułożył i śpiewał na chwałę Boga wiele psalmów, czyli pieśni świętych. W psalmach tych przepowiedział o mającym przyjść Mesjaszu. Mimo to Dawid dopuścił się również grzechów. Dlatego też spotkała go kara Boża.

Zbuntował się przeciwko niemu jego syn Absalon. Wojska wierne Dawidowi pokonały przecież sprzymierzeńców Absalona.

Sam Absalon zginął w tej walce, a Dawid opłakiwał jego śmierć.

28. Król Salomon.

Po śmierci Dawida, został królem syn jego Salomon. Był on bardzo gorliwy w staraniu o chwałę Bożą. Prosił on Boga tylko o mądrość, by mógł sprawiedliwie rządzić narodom izraelskim.

Bóg wysłuchał jego prośby i obdarzył go wielką mądrością i roztropnością, tak iż nawet mędrcy i królowie z dalekich krajów zasięgali jego rady. Jako sędzia narodu żydowskiego Salomon wydawał sprawiedliwe wyroki.

Wybudował on wspaniałą świątynię w Jerozolimie na górze Moria. Do tej świątyni Izraelici przenieśli uroczyscie arkę przymierza.

Lecz Salomon także popełnił wiele grzechów. Królestwo żydowskie czekała za to kara, albowiem po śmierci Salomona miało ono rozpaść się na dwie części.

29. Podział królestwa żydowskiego.

Po śmierci Salomona jedno dotąd państwo żydowskie rozpadło się na dwa królestwa: królestwo Judzkie z głównym miastem Jerozolimą i królestwo Izraelskie, którego stolicą stała się później Samaria. Do królestwa Judzkiego należały tylko dwa pokolenia, a mianowicie: Judy i Beniamina. Inne pokolenia weszły w skład królestwa Izraelskiego.

Mieszkańcy królestwa Judzkiego nazywali się Judejczykami.

30. Losy królestwa Izraelskiego.

Kiedy wytworzył się podział na dwa królestwa, mieszkańcy królestwa Izraelskiego przestali uczęszczać do świątyni jerozolimskiej.

Zatracali oni coraz bardziej wiarę w prawdziwego Boga, a oddawali cześć bożkom, wzniesionym na rozkaz królów izraelskich.

By Izraelitów odwieść od bałwochwalstwa i od grzechów, a utrzymać w prawdziwej wierze, Pan Bóg posyłał do nich mężów pobożnych, zwanych prorokami.

Prorocy ci upominali króla i naród izraelski oraz zapowiadali kary, które miały spaść na Izraelitów za sprzeniewierzenie się Bogu. Tak np. prorok Eliasz z polecenia Bożego przepowiedział, że na kraj izraelski spadnie klęska trzyletniej posuchy za oddawanie czci bożkowi Baalowi. Przepowiednia ziściła się.

Pod koniec posuchy Eliasz polecił zbudować ołtarz i przygotował na nim ofiarę Bogu.

Bóg spuścił z nieba ogień i przyjął tę ofiarę. Natomiast czciciele Baala daremnie uciekali się do swego bożka, by zapalił ogień na ich ołtarzu.

Izraelici wtedy ukarali śmiercią kapłanów Baala i przeprosili Pana Boga.

Przed bałwochwalstwem i grzechami strzegli Izraelitów także prorocy Elizeusz i Jonasz.

Do utrzymania czci prawdziwego Boga przyczynił się również prorok Elizeusz przez cuda, które czynił.

Gdy raz chłopcy wyśmiewali się z proroka Elizeusza, który był łysym, zagroził on im karą Bożą. Wnet też niedźwiedzie wypadły z lasu i rozszarpały owych złych chłopców.

Prorokowi Jonaszowi Pan Bóg polecił udać się do

miasta assyryjskiego Niniwy, by tam nawracać mieszkańców.

Jonasz chciał się uchylić przed tym poleceniem Bożym, dlatego wsiadł na okręt i popłynął w innym kierunku.

W czasie burzy Jonasza wrzucono do wody. Pan Bóg cudownie uchronił go od śmierci w paszczy wieloryba. Wówczas Jonasz ukorzył się przed Bogiem, udał się do Niniwy i nawoływał jej mieszkańców do pokuty.

Mimo przestróg proroków, królowie i naród izraelski niejednokrotnie powracali do bałwochwalstwa i popełniali ciężkie występki.

Dlatego też Pan Bóg dopuścił, że po dwustu pięćdziesięciu latach istnienia (w 721 roku przed narodzeniem Chrystusa), królestwo Izraelskie zostało podbite przez Assyryjczyków, którzy uprowadzili Izraelitów do niewoli. Na ziemiach izraelskich osiedli poganie, którzy wraz z pozostałymi Izraelitami wytworzyli nowy naród Samarytanów.

Wśród Izraelitów w niewoli assyryjskiej wyróżnił się swą wiernością dla Boga oraz miłością dla bliźnich cnotliwy Tobiasz. Bóg też wynagrodził jego pobożność i uczynność, uzdrawiając go cudownie ze ślepoty przez anioła Rafaela.

31. Królestwo Judzkie.

Królestwo Judzkie było bardziej wierne prawdzie Bogu. Przetrwało ono o dwieście lat dłużej, niż królestwo Izraelskie.

Ale i Judejczycy wpadali w bałwochwalstwo i popełniali wielkie występki. Pan Bóg wzbudził wśród nich wielu proroków.

Więszymi prorokami judzkimi byli: Izajasz, Je-

ramiasz, Ezechiel i Daniel. Mimo to Żydzi pozostali niepoprawni i dlatego nie uniknęli zasłużonej kary.

Musieli oni prowadzić wojny.

Wreszcie król babiloński Nabuchodonozor podbił ich, zburzył Jerozolimę, spalił świątynię jerozolimską i uprowadził ich jako niewolników do Babilonu (w 588 roku przed narodzeniem Chrystusa P.)

W niewoli babilońskiej wielu Judejczyków wyróżniło się wytrwałością we wierze i przykładnością życia.

Tak np. trzech młodzieńcy, przyjaciele Daniela, nie chcieli oddać pokłonu bożkowi, choć wiedzieli, że będą za tę odmowę wrzuceni do pieca ognistego. Bóg sprawił, że ogień ich nie palił i wyszli z pieca cali i zdrowi. Natomiast Daniel za wiarę w Boga i za wystąpienie przeciw bałwochwalstwu został wrzucony do jamy lwom na pożarcie. Lecz za sprawą Bożą dzikie zwierzęta nie tknęły go.

Zastosowanie. — Daniel i trzech młodzieńcy nawet w otoczeniu pogan wyznawali odważnie swą wiarę. Nie wstydzmy się wyznawać wiary świętej również wtedy, gdy znajdziemy się wśród ludzi niewierzących.

32 Przepowiednie Proroków o Mesjaszu.

Prorocy, których Pan Bóg powoływał wśród Żydów, nie tylko usiłowali ich nawrócić do Boga, ale przepowiadali także rzeczy przyszłe. Wiele z tych proroctw odnosiło się do mającego przyjść Mesjasza. Już pobożny król izraelski i prorok Dawid przepowiedział, że Mesjasz będzie wiele cierpieć, ale zasiądzie po prawicy Boga.

Prorok Izajasz przepowiedział, że Mesjaszem będzie sam Bóg, który przyjdzie i zbawi ludzi oraz będzie czynił liczne cuda, poniesie mękę i zmartwych-

wstanie. Mesjasz złoży ofiarę z samego siebie dla zbawienia ludzi.

Prorok Micheasz zapowiedział, że Mesjasz narodzi się w Betlejem.

Te i inne liczne przepowiednie proroków tak dokładnie określają osobę i życie Mesjasza, że po przyjęciu Jezusa Chrystusa każdy mógł poznać w Nim Zbawiciela świata.

Tym samym ziszczone proroctwa o Chrystusie Panu stanowią jeden z oczywistych dowodów boskości i prawdziwości objawienia Chrystusowego.

33. Powrót Żydów z niewoli.

Cyrus, król perski (w 536 r. przed narodz. Chrystusa P.), podbił Babilonię oraz pozwolił wszystkim Żydom wrócić do Judei.

Okolo czterdziestu tysięcy Żydów wróciło do Judei. Odbudowali oni świątynię w Jerozolimie. Świątynia ta nie była taka wspaniała jak dawna, którą zbudował Salomon. Lecz prorok Aggeusz pocieszał Żydów, że chwała tej świątyni będzie większa niż dawnej, gdyż w niej będzie przebywał Mesjasz.

Po odbudowie świątyni wznowili Żydzi również dawne obrządki ku czci Boga. Na czele Żydów stali: arcykapłan i Wysoka Rada, złożona z kapłanów i starszych ludu (Sanhedryn).

34. Dalsze losy Żydów.

Żydzi po powrocie z niewoli babilońskiej do Judei nie mieli jednak zupełnej niezależności. Znajdowali się kolejno pod zwierzchnictwem Persów, Greków, Egipcjan i Syryjczyków, a wreszcie Rzymian.

Najwięcej ucierpieli Żydzi za czasów panowania

ostatnich królów syryjskich, którzy chcieli odprowadzić Żydów od wiary w Boga.

Wspaniały przykład silnej wiary w Boga i poszanowania przepisów religijnych wśród Żydów dali wówczas Eleazar i siedmiu braci Machabejskich, którzy ze swą matką kolejno ponieśli śmierć męczeńską, a nie wyrzekli się przepisów prawa Mojżeszowego.

Prześladowani przez Syryjczyków Żydzi zbuntowali się przeciwko nim. Pod przewodnictwem Matuszasa i Judy Machabejczyka Żydzi prowadzili z Syryjczykami długie walki, tak że zrzucili z siebie jarzmo syryjskie. Oczyszczili również świątynię jerozolimską i wznowili w niej służbę Bożą.

Ale niedługo Żydzi cieszyli się wolnością. Powstały bowiem wśród nich różne spory, tak iż prosili Rzymian o pośrednictwo.

Rzymianie skorzystali z tej sposobności i opanowali Palestynę (w 63 roku przed narodzeniem Chrystusa P.).

Od czasu, gdy z ramienia cesarza rzymskiego królem żydowskim został cudzoziemiec Herod, berło królewskie zostało na zawsze odjęte z rąk żydowskich.

Już też spełniły się wszystkie zapowiedziane przez proroków okoliczności, wśród których miał przyjść na świat z utęsknieniem oczekiwany Mesjasz i Zbawiciel ludzkości Jezus Chrystus.

Historia święta Nowego Testamentu.

35. Święty Jan Chrzciel, poprzednik Pana Jezusa.

Zbliżał się czas przyjścia Zbawiciela świata. Dla przygotowania ludzi do godnego przyjęcia Zbawiciela powołał Pan Bóg świętego Jana Chrzciela. Działo się to w ziemi judzkiej, którą rządził wówczas król Herod. Święty Jan, zwany poprzednikiem Zbawiciela, był synem żydowskiego kapłana Zachariasza. Matka świętego Jana nazywała się Elżbieta.

Zachariasz i Elżbieta długo byli bezdzietni. Pewnego razu, gdy sędziwy Zachariasz odprawiał służbę Bożą w świątyni jerozolimskiej, ukazał mu się anioł i rzekł:

„Zachariaszu!... żona twoja porodzi syna, i nazwiesz imię jego Jan... Będzie on wielkim przed Bogiem.”

Lecz Zachariasz nie dowierzał temu. Wtedy anioł powiedział, że Zachariasz za to pozostanie niemym dotąd, aż narodzi mu się ów syn. Po wyjściu ze świątyni Zachariasz nie mógł już nic mówić.

Bóg dał Elżbiecie obiecane go syna.

Kiedy przyszedł czas, by nadać imię dziecięciu, Zachariasz, mimo sprzeciwów rodziny, napisał na tabliczce, że dziecko będzie miało imię Jan. Wtedy dopiero Bóg przywrócił mowę Zachariaszowi.

Gdy Jan dorósł, stał się świętym mężem, a czując powołanie Boże, udał się na puszczę, by tam w odosobnieniu umartwiać się i modlić się. Później

święty Jan wystąpił przed ludem i nawołując do poprawy życia głosił zbliżające się odkupienie Chrystusowe. Pokutujących chrzczył święty Jan w rzece Jordanie. Swe posłannictwo św. Jan przypłacił śmiercią męczeńską, albowiem został ścięty na rozkaz króla Heroda.

Zastosowanie. — Św. Jan przygotowywał ludzi do godnego przyjęcia Pana Jezusa. Okresem kościelnym, w ciągu którego i my mamy corocznie przygotowywać się do godnego przeżycia świąt Bożego Narodzenia, jest adwent.

Winniśmy również zawsze dobrze przygotować się, ilekolek razy zamierzamy przyjąć Pana Jezusa w Komunii św.

36. Zwiastowanie narodzenia Pana Jezusa.

Na matkę Zbawiciela świata Bóg wybrał Najświętszą Pannę Maryję zamieszkałą w miasteczku Nazaret w Galilei. Rodzicami jej byli Joachim i Anna. Najświętsza Maryja Panna miała za opiekuna i oblubieńca świętego Józefa, ubogiego cieślę. Oboje pochodzili z królewskiego rodu Dawida.

Gdy pewnego razu Najświętsza Dziewica modliła się, zjawił się Jej archanioł Gabriel i rzekł: „Bądź pozdrowiona (Maryjo), łaski pełna, Pan z Tobą, błogosławionaś Ty między niewiastami!” Usłyszawszy to pozdrowienie Maryja wielce się zatrzwożyła. Wtedy archanioł Jej rzekł: „Nie lękaj się, Maryjo, albowiem znalazłaś łaskę u Boga! Oto poczniesz i porodzisz syna, a nazwiesz imię jego Jezus. Ten będzie wielki i będzie zwany Synem Najwyższego.”

Na to Maryja odpowiedziała: „Oto ja służebnica Pańska, niech mi się stanie według słowa twego!”

W tej chwili, gdy Najświętsza Maryja Panna z pokorą i radością zgodziła się zostać matką Odkupiciela świata, dokonała się tajemnica wcielenia Syna Bożego.

Zwiastowanie narodzenia Pana Jezusa.

Zastosowanie. — Najświętsza Maryja Panna, według słów archanioła, była pełną łaski Bożej, więc była wolną od wszelkiego grzechu nawet pierwородnego. Dlatego też Najświętszą Maryję Pannę nazywamy Niepokalanie Poczętą.

Święto Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny obchodzimy co rok 8 grudnia, natomiast pamiątkę Zwiastowania N. Maryi P. — 25 marca.

Dla uczczenia Zwiastowania Najświętszej Maryi Panny i tajemnicy wcielenia Syna Bożego oraz dla uproszenia sobie orędownictwa Najświętszej Maryi Panny odmawiamy codziennie w pacierzu „Pozdrowienia Anielskie”, a prócz tego rano, w południe i wieczorem na odgłos dzwonów odmawiamy „Anioł Pański”.

Pamięć Zwiastowania Najświętszej Maryi Panny czcimy również w różańcu.

37. Najświętsza Maryja Panna. nawiedza św. Elżbietę.

Po zwiastowaniu Najświętsza Maryja Panna udała się w odwiedziny do świętej Elżbiety, swej krewnej.

Św. Elżbieta natchniona przez Ducha Św. wiedziała o wyborze Maryi na matkę Zbawiciela. Zobaczywszy więc Maryję zawołała: „Błogosławionaś Ty między niewiastami i błogosławioną owoc żywota Twego! A skądże mi to, iż matka Pana mego przyszła do mnie?”

Słyszac to Maryja uniesiona radością wypowiedziała pieśń pochwalną na cześć Boga: „Wielbij duszo moja, Pana” (Magnificat).

Najświętsza Maryja Panna pozostała u św. Elżbiety około trzech miesięcy, a potem wróciła do swego domu w Nazarecie.

Zastosowanie. — Zawsze, gdy odmawiamy „Zdrowaś Maryjo”, pozdrawiamy Najświętszą Maryję Pannę słowami archanioła Gabriela i św. Elżbiety.

Pieśń pochwalną Najśw. Maryi Panny na cześć Boga: „Wielbij, duszo moja, Pana” (Magnificat) śpiewamy w kościele w czasie nieszporów.

38. Narodzenie Pana Jezusa.

Gdy Pan Jezus miał się narodzić, nad ziemią judejską panował cesarz rzymski, August. Ten cesarz rozkazał spisać ludność swego państwa.

Najświętsza Maryja Panna i św. Józef pochodzili z domu Dawidowego, udali się więc do miasteczka Betleem, by tam się zapisać. Ale z powodu wielkiego napływu ludzi nie mogli znaleźć gościny w domu i schronili się w stajence za miastem.

Tutaj z Najświętszej Maryi Panny narodził się w nocy Jezus Chrystus, Syn Boży. Maryja owinęła dziecię w pieluszki i ułożyła je w żłobie.

Niedaleko od tej stajenki pasterze strzegli stada owiec. Nagle ujrzeli oni wielką jasność pochodzącą jakby z nieba, a anioł ukazał im się i rzekł: „Nie bójcie się, bo oto opowiadam wam radość wielką. Dzisiaj narodził się Zbawiciel - Chrystus Pan w mieście Dawi-

Pasterze oddają pokłon dziecku Jezus w stajence betleemskiej.

dowym. Ten wam daję znak: znajdziecie niemowlę, uwinione w pieluszki i położone w żłóbku!”

Wraz z tym aniołem zjawiły się wielkie zastępy innych aniołów, którzy wielbili Boga i śpiewali: Chwała na wysokości Bogu, a na ziemi pokój ludziom dobrej woli. Uradowani pasterze pobiegli do stajenki i zastali wszystko tak, jak im powiedział anioł, i od-

dali pokłon nowonarodzonemu Dzieciąciu Bożemu. Potem opowiadali wszystkim to, co widzieli i słyszeli.

Po ośmiu dniach dziecię zostało, według zwyczaju starozakonnego, obrzezane i otrzymało imię Jezus.

Zastosowanie. — Święto Bożego Narodzenia obchodzimy co rok 25 grudnia, zaś święto Obrzezania Pańskiego, czyli święto nadania Synowi Bożemu imienia Jezus (imieniny Pana Jezusa) obchodzimy w Nowy Rok (1 stycznia).

Święto Bożego Narodzenia Kościół obchodzi bardzo uroczście. Dla Polaków święto Bożego Narodzenia jest również świętem rodzinnym.

W przeddzień, czyli w Wigilię Bożego Narodzenia zachowujemy post.

Według zwyczaju polskiego, wieczorem, gdy zabyśnie na niebie pierwsza gwiazda, wszędzie po domach odbywa się uroczysta wieczerza wigilijna. Stół wieczorny okryty jest białym obrusem; pod obrusem jest nieco siana, które ma przypominać, że dziecię Jezus złożone było na sianie w żłóbku betleemskim. Na rozpoczęcie wieczery wszyscy łamią się, tj. dzielą się, opłatkiem na znak braterstwa chrześcijańskiego i wyrażają sobie wzajemnie życzliwość.

Począwszy od wieczery wigilijnej przez cały okres świąt Bożego Narodzenia śpiewamy tak zwane kolędy, czyli piękne pieśni na cześć narodzonego Chrystusa.

Na czas świąteczny w domach urządzamy choinkę, czyli Boże drzewko, ozdobione łąkociami. Drzewko to przypominać ma Chrystusa i dary duchowe, które Chrystus przyniósł na ziemię.

Od północy po kościołach odprawia się uroczyste nabożeństwo zwane pasterką. W dniu Bożego Narodzenia na znak radości Kościół pozwala kapłanom odprawiać trzy Msze św. Na okres świąt Bożego Narodzenia w kościołach ustawia się tzw. żłóbki, które przedstawiają stajenkę betlejemską, a w niej dzieciątko Jezus w otoczeniu Matki Boskiej i św. Józefa lub także pasterzy i trzech króli oddających pokłon.

39. Ofiarowanie Pana Jezusa w świątyni.

Czterdziestego dnia po narodzeniu Pana Jezusa Matka Boska i św. Józef, tak jak nakazywało Stare Prawo, przynieśli dziecię Jezus do świątyni jerozolimskiej i ofiarowali je Bogu.

Matka Boska zadośćuczyniła również przepisom oczyszczenia po narodzeniu dziecięcia i złożyła na ofiarę dwa gołąbki.

Żył wtedy w Jerozolimie pobożny starzec Symeon, który gorąco modlił się o to, by przed śmiercią jeszcze zobaczył Odkupiciela świata.

Gdy Symeon ujrzał w świątyni dziecię Jezus, natchniony Duchem świętym, poznał w dziecięciu oczekiwanego Mesjasza.

Wziął więc dziecię Boże na ręce, z radością dziękował Bogu, że mu pozwala je oglądać i rzekł: „Teraz puszczasz sługę Twego, Panie, w pokoju, gdyż oczy moje oglądały zbawienie Twoje, światło objawienia poganom i chwałę ludu Twego”.

Matce Boskiej przepowiedział Symeon, że duszę Jej przeniknie miecz, to znaczy, że będzie wiele cierpieć wraz z Chrystusem Panem.

Zastosowanie. — Święto Oczyszczenia Najświętszej Maryi Panny, czyli święto Matki Boskiej Gromnicznej, obchodzimy 2 lutego. W tym dniu w Kościele poświęca się gromnice czyli świece, by światło ich przypominało, że Jezus Chrystus wedle słów Symeona, jest światłością świata.

Według pobożnego zwyczaju ludzie zapalają te gromnice w czasie burzy lub grzmotów i proszą Boga, by zachował ich domy od gromów i nieszczęść. Te gromnice również podajemy do ręki umierającym, by światło ich przypominało im, że do wieczności mają iść ze światłem wiary św.

Tak, jak Matka Boska po narodzeniu dzieciątka Jezus ofiarowała je w świątyni Bogu, również i matki katolickie po urodzeniu dziecka udają się do kościoła, by otrzymać błogosławieństwo Boże dla siebie i nowonarodzonego dziecka. Przy błogosławieństwie kapłani wręczają matce świecę. Te ceremonie błogosławieństwa matki nazywamy wywodem.

40. Pokłon Trzech Króli.

Gdy się narodził Chrystus Pan, ukazała się na wschodzie niewidziana przedtem gwiazda.

Trzej mędrcy ze Wschodu uważali, że gwiazda ta oznacza narodzenie oczekiwanego Zbawiciela świata.

Kierując się światłem tej gwiazdy przybyli oni do Jerozolimy i pytali się króla Heroda, gdzie jest nowonarodzony król żydowski, albowiem chcieliby mu pokłonić się.

Mędrcy ze Wschodu składają hołd Panu Jezusowi.

Heród zatrwożył się, bo myślał, że nowonarodzony Odkupiciel odbierze mu kiedyś tron królewski. Zwołał więc kapłanów żydowskich i zapytał ich, gdzie miał narodzić się oczekiwany Mesjasz. Ci odpowiedzieli: „W Betleem, bo tak przepowiedział prorok Micheasz”.

Wtedy Herod poradził mędrcom, by udali się do Betleem, i prosił, by w drodze powrotnej oznajmili mu, gdzie znajduje się to dziecko. Herod bowiem miał zamiar zgładzić dziecko Jezus.

Mędrcy przybyli do Betleem, znaleźli dzieciątko Jezus i oddali Mu pokłon oraz złożyli swe dary: złoto (jako najwyższemu królowi), kadzidło (jako Bogu) i mirę (jako człowiekowi).

W nocy Bóg oświecił mędrców, by nie wracali do Heroda. Dlatego też inną drogą odeszli oni do kraju swego.

Zastosowanie. — święto Trzech Króli, czyli Chrystusowego objawienia się poganom (mędrcom pogańskim), świętymy w dniu 6 stycznia. Szóstego stycznia obchodzimy również pamiątkę chrztu Pana Jezusa w Jordanie i pamiątkę cudu w Kanie Galilejskiej.

Przed uroczystą Mszą św. tego dnia, kapłani poświęcają złoto, kadzidło i mirę, na pamiątkę tych darów, jakie trzej królowie (mędrcy) ofiarowali Panu Jezusowi. W tym dniu Kościół katolicki przypomina nam także o obowiązku popierania misyj katolickich dla nawrócenia pogan.

41. Ucieczka Świętej Rodziny do Egiptu.

Gdy Herod przekonał się, że trzej mędrcy ze Wschodu zawiedli go, wpadł w gniew i nakazał żołnierzom pozabijać w Betleem i okolicy wszystkich chłopców poniżej lat dwóch, by w ten sposób zgładzić i dziecko Jezus.

Lecz Najświętsza Maryja Panna i święty Józef powiadomieni przez anioła zawczasu opuścili Betleem i udali się do Egiptu, by ocalić dziecko Jezus.

Kiedy Herod umarł, Święta Rodzina wróciła z Egiptu do Palestyny i zamieszkała w miasteczku Nazaret (w Galilei).

42. Dwunastoletni Jezus w świątyni.

Żydzi z całej Palestyny udawali się na większe święta do jedynej świątyni w Jerozolimie.

Gdy Pan Jezus miał dwanaście lat, poszedł również z Najświętszą Maryją Panną i św. Józefem na święta paschalne do Jerozolimy.

W świątyni mężczyźni modlili się na dole, a kobiety na chórze.

Dzieci mogły pozostać z jednymi lub drugimi. Pan Jezus jednak poszedł do tej części kościoła, gdzie kapłani nauczali o Bogu, i tam pozostawał.

Po świętach Najświętsza Maryja Panna w grupie niewiast, a św. Józef w grupie mężczyzn, wracali do Nazaretu. Gdy uszli dzień drogi, spostrzegli, że nie ma z nimi Pana Jezusa. Zmartwieni wrócili do Jerozolimy i szukali Pana Jezusa. Po trzech dniach znaleźli Go w świątyni między uczonymi i kapłanami, którzy rozmawiali z Nim i podziwiali Jego mądrość.

Najświętsza Maryja Panna zapytała Pana Jezusa: „Synu, cóżes nam uczynił? Oto Józef i ja żałośnie szukaliśmy Cię!” — Pan Jezus odpowiedział: „Czemuście mnie szukali? Czy nie wiedzieliście, że trzeba, abym był w tych rzeczach, które są Ojca mego?”

Potem wrócił Jezus z Najświętszą Maryją Panną i św. Józefem do Nazaretu i był im posłuszny. I wzrastał w latach, w mądrości i w łasce u Boga i u ludzi.

W Nazarecie pozostał Jezus do trzydziestego roku życia. Był to okres ukrytego życia Zbawiciela.

Zastosowanie. — Pan Jezus spędził swą młodość w Nazarecie, dlatego też został nazwany Nazareńskim.

Wzrastając w latach Pan Jezus coraz więcej okazywał swą świętość i doskonałość. Szanował Matkę Boską i św. Józefa oraz był im posłuszny. Pomagał św. Józefowi w rzemiośle, a Matce Boskiej w domowych zajęciach.

Pan Jezus pełnił przykazania Boże i wraz z Matką Boską i ze św. Józefem chodził na święta do świątyni jerozolimskiej. W świątyni modlił się, słuchał pilnie nauk kapłańskich, a swą pobożnością i mądrością wzbudzał podziw i uwielbienie.

Przez wzór swego życia młodzieńczego Pan Jezus uczy nas, że i my winniśmy wypełniać jak najlepiej swe obowiązki religijne, chodzić, zwłaszcza w niedziele i święta do kościoła na nabożeństwa, a w kościele zachowywać się pobożnie i pilnie słuchać nauk kapłańskich.

Mamy także słuchać i szanować swych rodziców i im pomagać.

43. Chrzest Pana Jezusa.

Mając lat trzydzieści rozpoczął Pan Jezus życie publiczne.

Święty Jan głosił wówczas, że zbliżyło się odkupienie Boże i chrzcił pokutujących w rzece Jordanie. Pan Jezus przeszedł również nad Jordan, by otrzymać chrzest, a przez to dać dobry przykład.

Chrzest Pana Jezusa.

Św. Jan nie czuł się godnym chrzcić Pana Jezusa. Powiedział więc do Pana Jezusa: „Ja mam być ochrzczonym przez Ciebie, a Ty idziesz do mnie”.

Lecz posłuszny woli Bożej św. Jan ochrzcił Pana Jezusa. Gdy Pan Jezus przyjmował chrzest, otworzy-

ły się niebiosa, a Duch Święty w postaci gołębiczy zstąpił na Niego. Z nieba natomiast przemówił głos Boga Ojca: „Ten jest Syn Mój miły, którego Sobie upodobałem.” Tak więc przy chrzcie Pana Jezusa objawiła się Trójca Przenajświętsza: Bóg Ojciec, Syn Boży i Duch Święty.

44. Post i kuszenie Pana Jezusa.

Po przyjęciu chrztu Pan Jezus udał się na puszcę. Tam pościł przez czterdzieści dni i modlił się.

Wtedy przystąpił do Niego szatan i począł Go kusić.

Najpierw szatan namawiał, by Chrystus zamienił kamienie w chleb i zaspokoił swój głód, a tak przelał post.

Następnie szatan pragnął, wzbudzić w Chrystusie uczucie próżności i pychy. Podsuwał więc myśl, by Chrystus rzucił się z wysokości świątyni jerozolimskiej na ziemię nie obrażając Sobie stóp.

Wreszcie wskazał szatan nęcące dobra materialne świata i dla nich oraz dla siebie chciał zyskać Chrystusa.

Chrystus odpędził wszystkie pokusy złego ducha i rzekł mu: „Idź precz szatanie, albowiem napisane jest, iż Panu Bogu twemu klaniać się będziesz i Jemu samemu służyć będziesz”.

Wówczas szatan odstąpił od Chrystusa, a aniołowie przyszl i służyli Mu.

Zastosowanie. — Chrystus Pan dopuścił do siebie trzy największe pokusy szatańskie: zmysłowości, pychy i chciwości. Przez zwalczenie ich Chrystus Pan dał nam wspaniały przykład, jak należy zachować się podczas pokus i jak je zwyciężać.

Pokusy szatańskie mamy zawsze odsuwać i w czasie ich napadci polecać się Bogu.

45. Wybór apostołów i publiczne nauczanie Pana Jezusa.

Po odbyciu postu Pan Jezus przybył znów nad rzekę Jordan.

Gdy św. Jan ujrział Pana Jezusa, wskazał Go ludziom i powiedział: „Oto Baranek Boży, który gładzi grzechy świata!”

Słyszac to dwaj uczniowie św. Jana, Andrzej i Jan, poszli za Panem Jezusem. Później Andrzej przeprowadził brata swego, Szymona. Pan Jezus zaliczył także Szymona do uczniów swoich i rzekł mu: „Ty jesteś Szymon, syn Jony, a (odtąd) będziesz zwany Piotrem (to jest Opoką)”.

Pan Jezus dobrał sobie przy różnych okolicznościach dwunastu uczniów, by Mu towarzyszyli i poznali Jego naukę, a później nauczali innych. Ci uczniowie Pana Jezusa byli prostymi rybakami i nie posiadali wykształcenia. Chrystus Pan nazwał ich apostołami, czyli posłańcami.

W swym publicznym nauczaniu Pan Jezus głosił ludziom, w co mają wierzyć i jak żyć, by się zbawić. Pan Jezus nauczał w sposób prosty, posługiwał się często porównaniami i przypowieściami, by ludzie tym łatwiej zrozumieli Jego naukę.

Czynił Pan Jezus również licznę cuda, by wszyscy wiedzieli, że jest posłanym od Boga Mesjaszem i że naucza prawdy.

Jako Bóg-Człowiek dał nam Pan Jezus w swym życiu również najwyższy wzór świętego postępowania.

Zastosowanie. — Sw. Jan Chrzciiciel nazwał Pana Jezusa Barankiem Bożym, bo Pan Jezus miał przez Swą mękę złożyć z Siebie jakby baranek ofiarę za nasze grzechy, a przez to nas odkupić. Słowa św. Jana Chrzciiciela: „Oto Baranek Boży, który gładzi grzechy świata” powtarzamy przed przyję-

ciem Komunii św., gdy kapłan ukazuje nam Pana Jezusa w Hostii świętej.

Chrystus Pan wybrał na apostołów niewykształconych i prostych rybaków, by pokazać światu, że założenie Kościoła nie jest dziełem ludzkim, ale Bożym i że Kościół opierać się będzie przede wszystkim na mocy Bożej.

46. Cud Pana Jezusa w Kanie Galilejskiej.

Pierwszy cud uczynił Pan Jezus w Kanie Galilejskiej, gdzie był zaproszony wraz z Najświętszą Maryją Panną i apostołami na gody weselne.

Pan Jezus przemienia wodę w wino na godach w Kanie.

W czasie uczyty weselnej zabrakło wina. Widząc załopotanie gospodarzy Najświętsza Maryja Panna wstawiła się za nimi do Jezusa; rzekła więc do Nie-

go: „Wina nie mają”. A potem powiedziała służącym, by czynili wszystko, co im Jezus rozkaże.

Wtedy Pan Jezus polecił służącym napełnić wodą sześć wielkich stągwi i swą Boską mocą zamienił tę wodę w wino.

Gdy obecni poznali ten cud, wielu z nich uwierzyło w Boskie posłannictwo Chrystusa.

Zastosowanie. — Przez swą obecność na godach w Kanie Galilejskiej Pan Jezus uświęcił religijną uroczystość zawarcia małżeństwa, które później podniósł do godności sakramentu.

Tak samo poucza nas Pan Jezus, że zarówno wesele, jak i inne godziwe zabawy czy rozrywki nie są zabronione.

Pan Jezus uczynił pierwszy swój cud na prośbę Maryi, by wzbudzić w nas ufność w pośrednictwo Najświętszej Maryi Panny.

47. Cudowny połów ryb.

Pan Jezus często nauczał nad jeziorem Genezaret. Gdy pewnego razu zebrała się wielka rzesza ludu, by słuchać Jego nauk, Pan Jezus wszedł do łodzi Szymona Piotra i stąd nauczał.

Skończywszy nauczanie Pan Jezus polecił Piotrowi wyjechać na głębie i zapuścić sieci na połów ryb. Na to Piotr odpowiedział: „Nauczycielu, całą noc trując się nic nie ułowiliśmy, wszakże na Twoje słowo zapuszczę sieci”.

Gdy zapuścili sieci, wyciągnęli takie mnóstwo ryb, że napełnili nimi dwie łodzie. Apostołowie poznali, że to Pan Jezus uczynił cud.

A Piotr czując się niegodnym padł na kolana przed Panem Jezusem i rzekł: „Panie, wynijdź ode mnie, bom jest człowiek grzeszny”! Wtedy Pan Jezus rzekł do Szymona: „Nie bój się, odtąd już ludzi łowić będziesz”.

Toteż wyciągnawszy łodzie na brzeg Szymon i je-

go towarzysze wszystko opuścili i poszli za Panem Jezusem.

Zastosowanie. — Pan Jezus nauczał z łodzi Piotrowej. Dziś naukę Pana Jezusa głosi Kościół Katolicki, który da się przyrównać do łodzi Piotrowej. Tą łodzią Kościoła Katolickiego kieruje papież, który jest następcą św. Piotra. Apostołowie, którzy byli rybakami, łowili później nie ryby, lecz przez głoszenie ewangelii Chrystusowej zyskiwali dla Boga coraz więcej dusz.

Pracę apostołów prowadzi dalej Kościół katolicki

48. Uzdrawienie sparaliżowanego.

Pan Jezus raz nauczał w Kafarnaum w pewnym domu. Ludzie dowiedziawszy się o tym przynieśli tam człowieka sparaliżowanego. Ponieważ nie mogli dostać się do wnętrza domu, bo słuchacze tłoczyli się, dlatego przez otwór w suficie spuścili chorego na łożu do stóp Chrystusa. Gdy Pan Jezus ujrzał chorego, rzekł do niego: „Ufaj, synu, odpuszczają ci się grzechy twoje!”

Słyszac to faryzeusze i uczeni pomyśleli sobie, że Pan Jezus bluźni, gdyż nikt prócz Boga nie może odpuszczać grzechów.

Wtedy Pan Jezus rzekł do sparaliżowanego: „Wstań, weźmij łoże swoje, a idź do domu swego”.

Chory natychmiast uzdrowiony odszedł, a wszyscy poznali, że Pan Jezus, który uczynił taki cud, ma prawo również odpuszczać grzechy.

Zastosowanie. — Pan Jezus uzdrowił cudownie najpierw duszę chorego, a później dopiero ciało. Przez to Pan Jezus nas poucza, że winniśmy dbać nie tylko o potrzeby swego ciała, ale przede wszystkim o duszę swoją i o jej zbawienie.

49. Kazanie Pana Jezusa na górze.

Raz w czasie pobytu swego w Galilei Pan Jezus, otoczony mnóstwem ludu, wszedł na wzgórze i tak uczył:

„Błogosławieni ubodzy duchem, (którzy nie przywiązują się do bogactw), albowiem ich jest królestwo niebieskie.

Błogosławieni cisi (którzy zachowują cierpliwość, spokój i łagodność), albowiem oni posiadają ziemię (we władanie duchowe).

Błogosławieni, którzy płaczą (pokutują za grzechy i znoszą dolegliwości z poddaniem się woli Bożej), albowiem oni będą pocieszeni.

Błogosławieni, którzy łakną i pragną sprawiedliwości (tj. statecznie miłują cnotę), albowiem oni będą nasyceni.

Błogosławieni miłosierni (którzy okazują pomoc bliźnim w potrzebach ciała i duszy), albowiem oni miłosierdzia dostąpią.

Błogosławieni czystego serca (tj. nie splamieni grzechem), albowiem oni Boga oglądają.

Błogosławieni pokój czyniący (którzy przyczyniają się do zgody i wzajemnej miłości wśród bliźnich), albowiem nazwani będą synami Bożymi.

Błogosławieni, którzy cierpią prześladowanie dla sprawiedliwości (tj. cierpią dla dobrej sprawy: dla wiary św., dla prawdy, dla cnoty), albowiem ich jest królestwo niebieskie.

Błogosławieni jesteście, gdy wam zlorzeczyc będą, prześladować was będą i mówić wszystko złe przeciwko wam kłamiąc dla Mnie.

Radujcie się i weselcie się, albowiem zapłata wasza obfita jest w niebiesiech”.

Następnie Pan Jezus mówił, że przyszedł udoskonalic Stary Zakon, nie zaś znosić go.

Przypomniał więc Pan Jezus przykazania Boże i uczył, że trzeba lepiej niż dotąd wypełniać wolę Bożą zawartą w tych przykazaniach.

Nie wolno nam postępować obłudnie, to jest udawać lepszych, aniżeli nimi jesteśmy, tak jak to czynili faryzeusze, lecz wszystko mamy działać z prawością w duszy.

By wypełnić przykazania Boże, nie wystarczy unikać tylko wielkich występków.

Przeciwno piątemu przykazaniu grzeszy więc nie tylko ten, kto zabija, ale i ten, kto nienawidzi bliźniego, gniewa się lub rzuca obelgę na niego.

Mamy więc pilny obowiązek pojednać się z bliźnim przez nas obrażonym, jeżeli chcemy, by Pan Bóg wysłuchał nasze modlitwy lub przyjął naszą ofiarę. Dalej mówił Pan Jezus, że mamy miłować bliźnich, a bliźnim naszym jest też i nieprzyjaciel nasz. Dobrze czynić tym, którzy i nam dobrze czynią, jest łatwo. Tak potrafią postępować i poganie. My mamy dobrze czynić również nieprzyjaciółom naszym tym, którzy nas nienawidzą, i modlić się za nich, byśmy byli godnymi synami Pana Boga, który sprawia, że słońce świeci i deszcz pada dla ludzi i dobrych i złych.

„Czyńcie ludziom tak, jak chcecie, by wam i oni czynili” — uczył Pan Jezus.

Nakazał też Pan Jezus zawsze mówić prawdę i nie nadużywać przysięgi.

Potem nauczał Pan Jezus, że wszystkie dobre uczynki, a zwłaszcza modlitwę, post i jałmużnę winniśmy wykonywać w dobrej intencji, a więc nie dla pochwały ludzkiej, lecz dla miłości Boga.

Droga obowiązku, cnoty i świętości jest niekiedy trudna, ale mimo to Pan Jezus każe nam po niej iść, bo jedynie ona prowadzi do bramy niebios.

Wreszcie wskazał nam Pan Jezus, że najważniejszym naszym staraniem winno być zbawienie duszy, bo ona jest nieśmiertelna.

Natomiast życie ziemskie każdego człowieka skończy się, a dobra doczesne, majątek i przyjemności zostawić musimy na ziemi.

Trwałym dobrem pozostanie tylko to, co czynimy dla duszy i wiecznej szczęśliwości wraz z Bogiem.

Złe więc postępowałby ten, kto by dla dóbr doczesnych naraził się na potępienie wieczne.

By zasłużyć sobie na niebo, trzeba nie tylko modlić się, ale i pełnić przykazania Boże.

50. Pan Jezus uzdrawia sługę setnika.

Po kazaniu na górze Pan Jezus udał się do Kafarnaum. Szła za Nim wielka rzesza.

Tam pewien setnik, czyli oficer prosił Go przez posłańców: „Panie, sługa mój leży w domu porażony i bardzo cierpi”. Pan Jezus mu rzekł: „Ja przyjdę i uzdrowię go”. Na to odpowiedział setnik: „Panie, nie jestem godzien, abyś wszedł pod dach mój, ale rzeknij tylko słowo, a wyzdrowieje sługa mój”. Pan Jezus zdziwiony słowami setnika rzekł do rzeszy: „Tak wielkiej wiary nie znalazłem wśród Izraelitów”.

A potem powiedział setnikowi: „Idź, a jakoś uwierzył, niech ci się stanie”. I sługa setnika w tej chwili wyzdrowiał.

Zastosowanie. — Słowa setnika powtarzamy przed Komunią św. pokornie bijąc się w piersi i trzykroć mówiąc:

Panie nie jestem godzien, abyś wszedł do przybytku serca mego, ale rzeknij tylko słowo, a będzie zbawiona dusza moja.

51. Wskreszenie młodzieńca w Naim.

Następnego dnia Pan Jezus szedł z uczniami do miasteczka Naim. Za Nim podążało wiele ludu. Przy bramie miejskiej spotkał Pan Jezus pochód pogrzebowy. Niesiono na cmentarz umarłego młodzieńca, jedynego syna ubogiej wdowy, która szła za marami i

rzewnie płakała. Pan Jezus ulitował się nad nią i rzekł: „Nie płacz”. A potem rzekł do umarłego: „Młodzieńcze, tobie mówię, wstań.”

Pan Jezus wskrzesza młodzieńca z Naim.

Umarły natychmiast wstał i Pan Jezus oddał go matce jego.

Wszyscy, którzy to widzieli, przejęci strachem wielbili Boga i mówili: „Prorok wielki powstał między nami, a Bóg nawiedził lud swój”.

Zastosowanie. — Pan Jezus wskrzesił umarłego młodzieńca w Naim.

Jeżeli i ty przez grzech utraciłeś życie nadprzyrodzone swej duszy, módl się, by ci Pan Jezus dopomógł swą łaską powstać z grzechu i odzyskać życie łaski w łączności z Bogiem.

52. Pokutująca grzesznica Magdalena.

Faryzeusz imieniem Szymon zaprosił Pana Jezusa na ucztę do domu swego. Dowiedziawszy się o tym przyszła tam Magdalena znana grzesznica. Upadła ona do stóp Pana Jezusa, skrapiała je łzami i namaszczała wonnym olejkiem, by wyrazić w ten sposób żal za grzechy.

Szymon widząc to zdziwił się i rzekł sam do siebie: „Gdyby Pan Jezus był prorokiem, wiedziałby, że ona jest grzesznicą i nie dopuściłby jej do siebie”.

Pan Jezus poznał myśli Szymona i powiedział przez przypowieść, że ten, kto wiele zgrzeszył i jest dłużnikiem Boga, może zyskać odpuszczenie grzechów przez żal i wielką miłość Boga.

Potem rzekł Pan Jezus do Szymona: „Widzisz tę niewiastę? Wszedłem do domu twego, a nie dałeś mi wody na nogi Moje; ona zaś obmyła je łzami i otarła swymi włosami. Nie dałeś mi pocałunku, a ta, odkąd weszła, nie przestała całować nóg Moich. Nie pomazałeś głowy Mojej, a ona olejkiem namaściła stopy Moje. Przeto odpuszcza się jej wiele grzechów, bo wiele umiłowała Boga”.

Następnie rzekł Pan Jezus do Magdaleny: „Odpuszczone są grzechy twoje! Wiara twoja zbawiła cię. Idź w pokoju”.

Zastosowanie. — Tak samo jak pokutująca jawno grzesznica Magdalena, również każdy, kto pragnie dostąpić odpuszczenia grzechów przez pokutę, winien wzbudzić sobie żal, przeprosić Pana Boga za grzechy i postanowić poprawę życia.

53. Uśmierzenie burzy na jeziorze Genezaret.

Pewnego razu Pan Jezus wraz z uczniami siadł do łodzi, by przepłynąć jezioro Genezaret. Gdy jechali, Pan Jezus zasnął w tyle łodzi. Nagle powstała wielka burza, tak iż łódź zalewała się wodą.

Zatrwożeni uczniowie zbudzili Pana Jezusa i wołali: „Panie, ratuj nas, bo ginimy!”

Pan Jezus zganiał ich mówiąc: „Czemu bojaźliwi jesteście, wy małej wiary?”

Potem powstał i nakazał uśmierzyć się wiatrom i morzu. I natychmiast stała się cisza.

Pan Jezus uśmierza burzę na jeziorze Genezaret.

Widząc to uczniowie z bojaźnią zapytywali jeden drugiego: „Któż On jest, że Mu wiatry i morza są posłuszne?”

Zastosowanie. — Kościół katolicki podobny jest, do łodzi, która płynie po wzburzonych falach życia ludzkości. Lecz w tej łodzi i ponad falami życia jest Chrystus Pan.

Każdy więc, kto płynie wraz z Chrystusem Panem w łodzi Kościoła katolickiego, nie zginie wśród burz i fal, lecz dopłynie bezpiecznie do portu zbawienia.

Pan Jezus wskrzesza córkę Jaira.

54. Wskrzeszenie córki Jaira.

Gdy Pan Jezus przebywał w Kafarnaum, przyszedł do Niego przełożony domu modlitwy imieniem Jair i prosił o uzdrowienie swej jedynej, a konającej córki.

Wnet jednak nadbiegł posłaniec i zawiadomił, że córka Jaira już umarła.

Ale Pan Jezus rzekł do Jaira: „Nie bój się, wierz tylko, a będzie zdrowa”. Po przybyciu do domu Jaira Pan Jezus rzekł do płaczących: „Nie płaczcie, bo dziewczynka nie umarła, ale śpi.” Lecz obecni śmiali się z tego, bo wiedzieli, że dziewczynka umarła. Wtedy Pan Jezus w obecności swych ucni i rodziców dziewczynki ujął rękę zmarłego dziewczęcia i rzekł: „Dzieweczko wstań!”

A dziewczynka natychmiast odzyskała życie i wstała.

Na widok tego wszystkich ogarnęło zdumienie.

55. Cudowne rozmnożenie chleba.

Raz Pan Jezus udał się z apostołami na miejsce pustynne w okolice miasteczka Betsaidy, by odpocząć.

Lecz rzesze ludzi dowiedziawszy się o tym przybyły do Niego.

Pan Jezus przyjął ich i nauczał oraz uzdrawiał chorych.

Było tam samych mężczyzn około pięciu tysięcy, a prócz nich wiele niewiast i dzieci. Ludzie ci nie mieli żywności, a nie mogli jej kupić na puszczy.

Gdy wieczorem głodni mieli rozejść się, by w okolicznych wsiach i miasteczkach kupić chleba, Pan Jezus rzekł do apostołów: „Dajcie wy im jeść.”

Apostołowie odpowiedzieli, że nie mają pożywienia dla tylu ludzi, ale jest wśród ludu chłopak, który ma pięć chlebów i dwie ryby.

Pan Jezus kazał przynieść te chleby do Siebie, a ludzi porozmieszczać na trawie po pięćdziesiąt osób. Potem Pan Jezus wziął chleb i ryby, pobłogosławił

je, łamał i dawał uczniom swoim, a ci roznosili uczniom. Kiedy już wszyscy nasycili się, kazał Pan Jezus zebrać pozostałe ułamki. I uczniowie zebrali ich dwanaście koszów.

Ludzie widząc ten cud mówili, że Pan Jezus jest naprawdę tym Odkupicielem, który miał przyjść na świat. I chcieli Pana Jezusa ogłosić królem.

Lecz Pan Jezus usunął się spośród nich na górę, by się tam modlić.

Zastanowienie. — Pan Jezus rozmnożył cudownie chleb i nakarmił nim wielotysięczną rzeszę.

Podobnie na rozkaz Boży co rok z nasienia rzuconego do ziemi wyrasta roślina, która wydaje owoc wielokrotny.

Tak więc Pan Bóg rozmnaża owoce ziemi i daje nam opatrnościowo pożywienie oraz utrzymuje nas przy życiu.

56. Pan Jezus obiecuje ustanowić Najświętszy Sakrament.

Ludzie, których Pan Jezus w cudowny sposób nakarmił, spotkali Go następnego dnia w Kafarnaum, gdzie nauczał.

Pan Jezus ujrawszy ich rzekł: „Szukacie mnie dlatego, żeście jedli chleb i nasyciliście się. Starajcie się nie o pokarm, który ginie, ale który trwa na żywot wieczny.”

Na to rzesza odpowiedziała:

„Panie, daj nam zawsze tego chleba!”

Pan Jezus zaś odrzekł: „Jam jest chleb żywy, który z nieba zstąpił. Kto pożywa tego chleba, żyć będzie na wieki. Chlebem, który ja wam dam, jest Ciało Moje.”

Słyszając to Żydzi sprzeciali się między sobą i mówili: „Jakże Ten może nam dać ciało Swoje do jedzenia?” Wtedy Jezus powiedział im: „Jeśli nie będziecie pożywali Ciało Syna człowieczego i pili krwi Jego,

nie będziecie mieli żywota w sobie. Kto pożywa Ciało Moje i pije Krew Moją, we Mnie mieszka, a Ja w nim, i Ja go wskrzeszę w ostatni dzień."

Na te słowa wielu z Żydów i niektórzy z uczniów puścili Pana Jezusa.

A Pan Jezus zapytał apostołów: „Czyż i wy odejść chcecie?”

Apostołowie jednak pozostali wierni Jezusowi.

W ich imieniu św. Piotr rzekł do Jezusa: „Panie! do kogoż pójdziemy? Ty masz słowo żywota wiecznego. Myśmy uwierzyli i poznali, że Ty jesteś Chrystus, Syn Boży.”

Zastosowanie. — Obietnicę swą wypełnił Pan Jezus później w Wielki Czwartek na Ostatniej Wieczery, gdy przemienił chleb i wino w Ciało i Krew Swoją i tak ustanowił Najświętszy Sakrament na pokarm ludziom do żywota wiecznego.

57. Pan Jezus obiecuje dać Piotrowi najwyższą władzę w Kościele.

Raz, gdy Pan Jezus przebywał w okolicach miasta Cezarei Filipowej, zapytał apostołów: „Za kogo ludzie uważają Syna człowieczego?” Apostołowie odpowiedzieli, że ludzie uważają Pana Jezusa za proroka podobnego do Jana Chrzciciela, Eliasza lub Jeremiasza. Pan Jezus zaś znów zapytał: „A wy za kogo Mnie uważacie?”

Na to Szymon Piotr w imieniu wszystkich powiedział: „Tyś jest Chrystus Syn Boga żywego”. Wtedy Pan Jezus rzekł do Piotra: „Błogosławiony jesteś, Szymonie, synu Jana, bo ciało i krew nie objawiły ci tego, ale Ojciec Mój, który jest w niebiesiech. A Ja ci powiadam, żeś ty jest Piotr (tj. opoka czyli skała), na tej opoce zbuduję Kościół Mój, a bramy piekielne nie zwyciężą go. I tobie dam klucze królestwa niebieskiego, a cokolwiek zwiążesz na ziemi, bę-

dzie związane i w niebiesiech, a cokolwiek rozwiążesz na ziemi, będzie rozwiązane i w niebiesiech.”

W odpowiedzi na mocne wyznanie wiary Pan Jezus obiecał Piotrowi, że go uczyni opoką, tj. fundamentem, czyli głową Swego Kościoła i da mu pełnię władzy w Kościele.

Władzę tę przyrównuje Pan Jezus do kluczy.

Wszystko, co św. Piotr z mocy tej władzy ustanowi na ziemi, będzie miało swą ważność także wobec Boga w niebie.

Zastosowanie. — Obietnicę daną Piotrowi spełnił Pan Jezus po Swym zmartwychwstaniu, gdy uczynił św. Piotra najwyższym pasterzem całego Kościoła.

58. Przemienienie Pana Jezusa.

Pan Jezus raz wstąpił na wysoką górę, by tam modlić się. Zabrał z Sobą trzech apostołów: Piotra, Jana i Jakóba.

Podczas modlitwy Chrystus Pan przemienił się przed nimi.

Oblicze Jego zajaśniało jak słońce, a szaty Jego stały się białe jak śnieg.

Ukazali się Mojżesz i Eliasz i rozmawiali z Panem Jezusem.

Piotr zaś rzekł do Pana Jezusa: „Panie, dobrze nam tu być; uczynmy tu trzy przybytki: Tobie jeden, Mojżeszowi jeden i Eljaszowi jeden”.

Wtedy z obłoku, który ich okrył, dał się słyszeć głos Boży: „Ten jest Syn Mój miły, którego sobie upodobałem, Jego słuchajcie!”

Słyszac to apostołowie z lękiem upadli na twarze, lecz Pan Jezus po skończonej modlitwie dotknął ich i rzekł do nich: „Wstańcie, a nie bójcie się.”

Wówczas apostołowie podnieśli swe oczy, ale nie widzieli już nikogo prócz Pana Jezusa.

nie będziecie mieli żywota w sobie. Kto pożywa Ciało Moje i pije Krew Moją, we Mnie mieszka, a Ja w nim, i Ja go wskrzeszę w ostatni dzień."

Na te słowa wielu z Żydów i niektórzy z uczniów cpuścili Pana Jezusa.

A Pan Jezus zapytał apostołów: „Czyż i wy odejść chcecie?”

Apostołowie jednak pozostali wierni Jezusowi.

W ich imieniu św. Piotr rzekł do Jezusa: „Panie! do kogoż pójdziemy? Ty masz słowo żywota wiecznego. Myśmy uwierzyli i poznali, że Ty jesteś Chrystus, Syn Boży.”

Zastosowanie. — Obietnicę swą wypełnił Pan Jezus później w Wielki Czwartek na Ostatniej Wieczerzy, gdy przemienił chleb i wino w Ciało i Krew Swoją i tak ustanowił Najświętszy Sakrament na pokarm ludziom do żywota wiecznego.

57. Pan Jezus obiecuje dać Piotrowi najwyższą władzę w Kościele.

Raz, gdy Pan Jezus przebywał w okolicach miasta Cezarei Filipowej, zapytał apostołów: „Za kogo ludzie uważają Syna człowieczego?” Apostołowie odpowiedzieli, że ludzie uważają Pana Jezusa za proroka podobnego do Jana Chrzciciela, Eliasza lub Jeremiasza. Pan Jezus zaś znów zapytał: „A wy za kogo Mnie uważacie?”

Na to Szymon Piotr w imieniu wszystkich powiedział: „Tyś jest Chrystus Syn Boga żywego”. Wtedy Pan Jezus rzekł do Piotra: „Błogosławiony jesteś, Szymonie, synu Jana, bo ciało i krew nie objawiły ci tego, ale Ojciec Mój, który jest w niebiesiech. A Ja ci powiadam, żeś ty jest Piotr (tj. opoka czyli skała), na tej opoce zbuduję Kościół Mój, a bramy piekielne nie zwyciężą go. I tobie dam klucze królestwa niebieskiego, a cokolwiek zwiążesz na ziemi, bę-

dzie związane i w niebiesiech, a cokolwiek rozwiążesz na ziemi, będzie rozwiązane i w niebiesiech.”

W odpowiedzi na mocne wyznanie wiary Pan Jezus obiecał Piotrowi, że go uczyni opoką, tj. fundamentem, czyli głową Swego Kościoła i da mu pełnię władzy w Kościele.

Władzę tę przyrównuje Pan Jezus do kluczy.

Wszystko, co św. Piotr z mocy tej władzy ustanowi na ziemi, będzie miało swą ważność także wobec Boga w niebie.

Zastosowanie. — Obietnicę daną Piotrowi spełnił Pan Jezus po Swym zmartwychwstaniu, gdy uczynił św. Piotra najwyższym pasterzem całego Kościoła.

58. Przemienienie Pana Jezusa.

Pan Jezus raz wstąpił na wysoką górę, by tam modlić się. Zabrał z Sobą trzech apostołów: Piotra, Jana i Jakóba.

Podczas modlitwy Chrystus Pan przemienił się przed nimi.

Oblicze Jego zajaśniało jak słońce, a szaty Jego stały się białe jak śnieg.

Ukazali się Mojżesz i Eliasz i rozmawiali z Panem Jezusem.

Piotr zaś rzekł do Pana Jezusa: „Panie, dobrze nam tu być; uczynmy tu trzy przybytki: Tobie jeden, Mojżeszowi jeden i Eljaszowi jeden”.

Wtedy z obłoku, który ich okrył, dał się słyszeć głos Boży: „Ten jest Syn Mój miły, którego sobie upodobałem, Jego słuchajcie!”

Słyszac to apostołowie z lękiem upadli na twarze, lecz Pan Jezus po skończonej modlitwie dotknął ich i rzekł do nich: „Wstańcie, a nie bójcie się.”

Wówczas apostołowie podnieśli swe oczy, ale nie widzieli już nikogo prócz Pana Jezusa.

Zastosowanie: — W czasie Przemienienia Pańskiego trzej apostołowie skosztowali szczęścia, jakiego doznają święci w niebie.

Mojżesz, prawodawca Starego Zakonu, i Eliasz prorok, którzy rozmawiali z Chrystusem, dali tym samym dowód, że Chrystus jest Mesjaszem zapowiedzianym przez proroków Starego Zakonu.

Pan Jezus błogosławi dzieci.

59. Pan Jezus błogosławi dzieci.

Pewnego razu matki przyprowadziły swe dzieci i pragnęły zbliżyć się z nimi do Pana Jezusa. Apostołowie jednak nie chcieli dopuścić ich, bo wiedzieli że Jezus wtedy był bardzo zmęczony nauczaniem i potrzebował odpoczynku. Gdy Pan Jezus zobaczył dzieci, rzekł do apostołów: „Pozwólcie dzieciom przyjść

do mnie i nie wzbraniajcie im, albowiem ich jest królestwo niebieskie.”

Potem Pan Jezus kładł ręce swe na dzieci i błogosławił im.

Innym razem Pan Jezus również mówił do swych słuchaczy:

„Jeśli się nie nawrócicie i nie staniecie się jako dziatki, nie wnijdziecie do królestwa niebieskiego. A kto by przyjął jedno takie dziecko w imię Moje, Mnie przyjmuje. Kto by zaś zgorszył jedno z tych małych, którzy wierzą we Mnie, lepiej byłoby takiemu, gdyby mu zawieszono kamień młyński u szyi i zatopiono go w głębokościach morskich. Uważajcie, abyście nie gardzili żadnym z tych małuczkich, albowiem powiadam wam, iż aniołowie ich w niebie patrzą zawsze na oblicze Ojca Mojego, który jest w niebiesiach.”

Zastosowanie. — Pan Jezus błogosławił dzieci i przyrzekł im niebo, jeżeli zachowają dziecięcą niewinność i czystość swych dusz.

Mamy więc starać się o czystość swych dusz i serc, jeżeli chcemy zasłużyć sobie na nagrodę obiecaną przez Pana Jezusa.

60. Pan Jezus dobry pasterz.

Pan Jezus nauczał, że każdy przełożony powinien być dobry dla swoich podwładnych, tak jak dobrym jest prawdziwy pasterz dla swoich owieczek. Dlatego też wskazał Pan Jezus na Siebie i powiedział:

„Jam jest dobry pasterz.

Gdy dobry pasterz wypuści swoje owce z owczarni, idzie przed nimi, a owce idą za nim, bo znają głos jego.

Dobry pasterz życie swe daje za owce swoje, lecz najemnik, do którego owce nie należą, na widok zbli-

żającego się wilka opuszcza owce i ucieka, a wilk porywa i rozprasza owce”.

„Jam jest dobry pasterz”, mówił Pan Jezus, „znam Swoje owce i one Mnie znają, a życie Moje kładę za nie”.

Pan Jezus mówił też, że jako dobry pasterz, szuka i tych owieczek, które się zabląkały i pragnie je przywieść do wspólnej owczarni, tak by była jedna owczarnia i jeden pasterz.

Zastosowanie. — Najwyższym pasterzem całego Kościoła katolickiego jest Chrystus Pan, który założył Kościół i nim niewidzialnie kieruje.

Zastępcą Chrystusa Pana na ziemi jest papież, czyli Ojciec św., który jako następca św. Piotra rządzi całym Kościołem katolickim.

Wierni są jakby owieczkami, którym pasterze Chrystusowi dają pożywienie duchowe.

61. Pan Jezus uczy o miłości Boga i bliźniego.

Pewien uczony żydowski pytał Pana Jezusa: „Nauczycielu, co mam czynić, by się zbawić?”

Pan Jezus zaś zapytał go: „Co napisane jest o tym w Księgach świętych?”

Uczony odpowiedział: „Będziesz miłował Pana Boga twego z całego serca swego, z całej duszy swojej, ze wszystkich sił swoich i ze wszystkiej myśli swojej, a bliźniego swego (będziesz miłował) jak siebie samego.”

Na to rzekł mu Pan Jezus: „Dobrze odpowiedziałeś, to czyn, a zbawisz się.”

Uczony żydowski zapytał jeszcze Pana Jezusa: „Kto jest moim bliźnim?”

By go o tym pouczyć, opowiedział mu Pan Jezus następującą przypowieść:

Pewien człowiek szedł z Jeruzalem do Jerycha. W

drodze napadli go zbójcy, złupili go, poranili i na pół umarłego zostawili obok drogi.

Tak się złożyło, że przechodził tamtędy kapłan żydowski, ale minął poranionego i nie okazał mu po-

Miłosierny Samarytanin.

mocy. Szedł również lewita, czyli sługa kościelny, lecz i ten pominął rannego. Nadjechał wreszcie Samarytanin. Żydzi mieli Samarytanów w wielkiej pogardzie. Samarytanin jednakże ulitował się nad poranionym, zawiązał rany jego, zawiózł go do gospody, zostawił pieniądze i polecił zaopiekować się nim.

Potem Pan Jezus zapytał: „Któryż z tych trzech okazał się bliźnim względem tego, co wpadł między zbójców?”

Uczony odrzekł: „Ten, który mu okazał miłosierdzie”.

Pan Jezus wtedy powiedział mu: „Idźże i ty czyn podobnie.”

Zastosowanie. — W przypowieści o miłosiernym Samarytaninie Pan Jezus poucza nas, że bliźnim naszym jest każdy człowiek, nawet nasz nieprzyjaciel oraz poleca nam Pan Jezus okazywać miłosierdzie i pomoc bliźniemu, zwłaszcza, gdy ten jest w niedoli.

62. Pan Jezus uczy modlić się.

Gdy Pan Jezus pewnego razu ukończył swą modlitwę, jeden z uczniów prosił Go:

„Panie, naucz nas modlić się.”

Wtedy Pan Jezus rzekł uczniom: „Gdy się modlicie, mówcie: Ojcze nasz, któryś jest w niebiesiech, święć się imię Twoje, przyjdź królestwo Twoje, bądź wola Twoja jako w niebie tak i na ziemi. Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj. I odpuść nam nasze winy, jako i my odpuszczamy naszym winowajcom i nie wódź nas na pokuszenie, ale nas zbaw ode złego. Amen.”

Prócz tego Pan Jezus polecał modlić się wytrwale, lecz z poddaniem się woli Bożej i nie ustawać w modlitwie, choćby nam zdawało się, że Bóg nas nie wysłuchuje.

Bowiem nie wszystko to, o co Boga prosimy, przyniosłoby nam zbawienny pożytek. Bóg wie lepiej niż my, co jest dobre dla nas i zawsze nas wysłuchuje, gdy o to dobro prosimy.

Pan Jezus również uczył, że winniśmy modlić się z pokorą.

Opowiedział więc Pan Jezus dla przykładu taką przypowieść:

Przyszło do kościoła dwóch ludzi, aby się modlić: jeden faryzeusz, a drugi celnik.

Faryzeusz tak się modlił: „Boże dziękuję Ci, że nie jestem takim, jak inni ludzie drapieżni, niesprawiedliwi, jako i ten celnik.”

Celnik zaś, który był uważany za publicznego grzesznika, stał z daleka i nawet nie śmiał oczu podnieść ku niebu, lecz bił się w piersi i mówił: „Boże, bądź miłosierny mnie grzesznemu.”

Modlitwa faryzeusza była pyszna, samochwalcza i pogardliwa dla bliźnich, dlatego też obrażała ona Boga i Bóg ją odrzucił.

Natomiast Bóg wysłuchał pokornej modlitwy celnika i odpuścił mu grzechy.

Rzekł też Pan Jezus, że każdy, kto się wywyższa, będzie poniżony, a kto się uniża, będzie wywyższony.

Ponadto polecił Pan Jezus modlitwę wspólną i dlatego powiedział: „Gdzie dwóch lub trzech zgromadziło się w imię Moje, Ja jestem wśród nich.”

63. Pan Jezus poucza

o braterskim napomnieniu i o przebaczeniu uraz.

Pan Jezus uczył, że winniśmy być wyrozumiali dla bliźnich i nie potępiać ich od razu, gdy czynią źle, lecz napominać ich po bratersku, a również przebaczać im urazy.

Mówił więc Pan Jezus: „Jeśli brat twój zgrzeszy przeciw tobie, skarć go na osobności. Jeśli cię nie usłucha, wezwij świadków. Gdy i tych nie posłucha, powiedz Kościołowi. Jeżeli zaś nie posłuchał Kościoła, niech będzie jako poganin i celnik.”

Słyszac to Piotr zapytał Pana Jezusa:

„Panie, ile razy mam przebaczać bliźniemu, gdy mię obrazi. Czy aż siedemkroć?”

Ostrzegając przed mściwością Pan Jezus odpowiedział: „Nie tylko siedem razy należy przebaczać, ale nawet siedemdziesiąt siedem razy.”

Wyjaśnił to Pan Jezus przypowieścią o dłużnikach.

Pewien król wezwał swych poddanych, by mu spłacili długi. Jeden z dłużników był mu winien dwieście tysięcy talentów, lecz nie mógł mu tego oddać. Król przeto kazał go sprzedać do niewoli wraz z żoną i dziećmi.

Ale sługa ten padł przed królem na kolana i błagał: „Miej cierpliwość nade mną, a oddam ci wszystko.” Król ulitował się nad nim i darował mu cały dług.

Sługa ów odszedł i znalazł swego towarzysza, który mu był winien sto groszy. Począł go więc dusić i wołał: „Oddaj, coś winien!”

Dłużnik upadł na kolana i prosił go: „Miej cierpliwość nade mną, a wszystko ci oddam.”

Ale on nie chciał czekać, lecz wsadził dłużnego towarzysza do więzienia, by mu oddał dług.

Słudzy, którzy to widzieli, zasmucili się i donieśli królowi.

Wtedy król zawołał do siebie nielitościwego sługę i rzekł: „Sługo zły, czy nie powinieneś być zlitować się nad dłużnikami swoim, tak jak i ja się zlitowałem nad tobą?”

A następnie rozgniewany król oddał go w ręce katów, by zwrócił wszystkim dług.

I dodał Jezus: „Tak i Ojciec Mój niebieski uczyni wam, jeżeli nie odpuścicie każdy bratu swemu ze serc waszych.”

64. Przypowieść o synu marnotrawnym.

Aby nas pouczyć, jak wielkie jest miłosierdzie Boże dla grzeszników, którzy żałują za grzechy i chcą się poprawić, opowiedział Pan Jezus następującą przypowieść:

Pewien bogaty człowiek miał dwóch synów.

Młodszy syn rzekł do ojca: „Ojcze, daj mi część majątku, którą mam po tobie odziedziczyć.”

Ojciec dał mu jego część. Wtedy syn ten zabrał wszystko i odjechał do dalekiej krainy, gdzie żył rozpustnie i roztrwonił cały majątek.

Powrót marnotrawnego syna.

Gdy nastał głód w owej krainie, wtedy syn marnotrawny w niedostatku przyjął służbę u pewnego gospodarza i pał wieprze. Często pragnął zaspokoić głód swój pokarmem dla wieprzy, ale i tego nawet mu nie dawano. W nędzy zastanawiał się nad sobą i przypomniał sobie, jak mu dobrze było niegdyś w domu ojca.

Więc też rzekł: „Iluż najemników w domu ojca mego ma chleba dosyć, a ja od głodu ginę! Wstanę, pójdę do ojca mego i powiem mu: Ojcze, zgrzeszyłem przeciw niebu i przeciw tobie, już nie jestem godzien zwać się synem twoim, uczyni mię jednym z najemników twoich.” Tak postanowił i udał się do ojca z prośbą o przebaczenie.

Gdy ojciec ujrzał syna, który z żalem i pokorą wyznawał swą winę, ulitował się nad nim, rzucił się mu na szyję i ucałował go. Nie tylko przebaczył synowi, ale kazał dać mu najlepszą szatę i wyprawić ucztę.

Kiedy starszy syn wrócił z pola i dowiedział się, że ojciec tak radośnie i uroczyście przyjmuje marnotrawnego syna, rozgniewał się i nie chciał wejść do domu.

Wtedy ojciec przyszedł do niego i prosił go. On zaś mówił do ojca: „Oto tyle lat służę ci i nigdy nie przestąpiłem polecenia twego, a ty nie dałeś mi koźlęcia, abym wesoło ucztował z moimi przyjaciółmi. Gdy zaś wrócił ten syn, który roztrwonił majątność twoją, wyprawiasz mu wielką ucztę.”

Ojciec na to odpowiedział: „Synu, ty zawsze jesteś ze mną, a wszystkie moje dobra są również i twoimi. Lecz trzeba radować się, bo ten brat twój umarł, a ożył, zginął, a znalazł się.”

Zastosowanie. — Każdy, kto łamie przykazanie Boże, wypacza się i staje się marnotrawnym dzieckiem względem Boga, naszego najlepszego Ojca.

By podźwignąć się z nędzy duchowej, grzesznik przykładem marnotrawnego syna winien czym prędzej z pokorą i żalem przeprosić Boga za grzechy w sakramencie Pokuty, przyrzec poprawę i wyrazić Bogu miłość synowską. A Bóg miłosierny wtedy przebaczy mu i przyjmie go z powrotem w poczet swych dzieci.

65. Przypowieść o bogaczu i Łazarzu.

Pan Jezus opowiedział przypowieść:

Był pewien bogacz, który ubierał się zbytkownie, ucztował i używał rozkoszy życia.

Był też pewien żebrak, imieniem Łazarz, który leżał okryty wrzodami u bram bogacza, a psy lizaly

Bogacz i Łazarz.

rany jego. Gdy cierpiał głód, pragnął pożywić się okruszynami, które spadały ze stołu bogacza, ale nawet tego nikt mu nie dał.

Oto umarł ów żebrak i aniołowie zanieśli go do nieba. Umarł też bogacz i dostał się do piekła. Wśród mąk piekielnych bogacz ujrzał Abrahama i Łazarza

w niebie. Prosił więc Abrahama: „Ojcie Abrahamie, zmiłuj się nade mną i poślij Łazarza, aby umoczył w wodzie koniec palce swego i ochłodził język mój, bo cierpię męki w tym płomieniu.”

Abraham odrzekł mu: „Synu, wspomnij, że ty za życia swego odebrałeś dobre, a Łazarz także i złe, a teraz on ma pociechę, a ty cierpisz męki.”

Wtedy mówił bogacz: „Proszę cię, ojcie, abyś posłał Łazarza do domu ojca mego, mam bowiem pięciu braci. Niech ich upomni, aby i oni nie dostali się na to miejsce męki.”

Abraham odpowiedział mu: „Mają przykazania (Boże) i nauki proroków, niech ich słuchają.”

Bogacz jednak mówił: „Nie, ojcie Abrahamie, gdyby ktoś z umarłych poszedł do nich, będą pokutować.”

Na to rzekł mu Abraham: „Jeśli nie słuchają przykazań Bożych i proroków, to nie uwierzą, choćby ktoś ze zmarłych powstał.”

Przez tę przypowieść Pan Jezus poucza nas, że Bóg wymierzy każdemu po śmierci najwyższą sprawiedliwość. Nikomu więc nie wolno używać majątku na zbytki. Każdy natomiast winien w miarę swej możności wspomagać biednych i cierpiących.

Prócz tego Pan Jezus pociesza ubogich i cierpiących, bo w przypowieści zapewnia, że Bóg policzy ich łzy i ból znoszony z poddaniem się woli Bożej.

66. Bogaty młodzieniec.

Zbliżył się raz do Pana Jezusa bogaty młodzieniec i zapytał: „Nauczycielu dobry, co mam czynić, abym osiągnął żywot wieczny (w niebie)?”

Pan Jezus odpowiedział mu: „Jeżeli chcesz dostać się do żywota (niebieskiego), zachowuj przykazania.” I przypomniał mu Pan Jezus przykazania (Boże).

Lecz młodzieniec rzekł: „Tego wszystkiego strzegłem od młodości mojej, czegoż mi jeszcze nie do staje?”

Pan Jezus wtedy powiedział mu: „Jeśli chcesz być doskonałym, idź, sprzedaj, co masz i rozdaj ubogim, a będziesz miał skarb w niebie; a przyjdź i naśladowaj Mnie.”

Gdy młodzieniec usłyszał te słowa, odszedł smutny, albowiem miał wiele majątku.

Pan Jezus zaś rzekł: „Jakże trudno jest tym, którzy posiadają majątki, wejść do królestwa Boga!”

Tak więc Pan Jezus radzi tym, którzy chcą osiąść wyższe doskonałości, zdobyć się na wielkie wyrzeczenia się.

Zastosowanie. — Za radą Chrystusa Pana idą ci, którzy mają powołanie zakonne. Wstępują oni do zakonów i tam dla osiągnięcia wyższej doskonałości modlą się, umartwiają się i oddają się zajęciom dobromyślnym. Składają oni Bogu uroczyste przyrzeczenia, czyli śluby: czystości, ubóstwa i posłuszeństwa.

67. Wskreszenie Łazarza.

W miasteczku Betanii zachorował Łazarz. Jego siostry Maria i Marta zawiadomiły o tym Pana Jezusa i prosiły o ratunek.

Pan Jezus bardzo kochał tę rodzinę i nieraz ją odwiedzał.

Lecz tym razem Pan Jezus był daleko i zanim przybył do Batanii, Łazarz już zmarł i od czterech dni leżał w grobie.

Gdy Marta dowiedziała się, że Pan Jezus idzie, wybiegła naprzeciw Niemu i rzekła: „Panie, gdybyś tu był, nie umarł by brat mój.”

Pan Jezus odrzekł: „Brat twój zmartwychwstał”. Marta odpowiedziała: „Wiem, że zmartwychwstanie na sąd ostateczny.”

Pan Jezus rzekł jej: „Jam jest zmartwychwsta-
nie i żywot, kto we Mnie wierzy, choćby umarł, żyć
będzie. Wierzysz w to?”

Marta odrzekła: „Owszem, Panie, jam uwierzyła,

Pan Jezus wskrzesza Łazarza.

żeś Ty jest Chrystus, Syn Boży, który przyszedłeś
na ten świat.”

Za chwilę nadeszła także Maria i wiele bliskich im
osób, które ją pocieszały.

Zbliżyła się ona do Jezusa, upadła z płaczem do
Jego stóp i rzekła: „Panie, gdybyś tu był, nie
umarłby brat mój.”

Pan Jezus wejrzał na płaczących, rozrzewnił się
i sam zapłakał.

Mówili tedy ludzie: „Oto jak miłował Łazarza!”
Gdy przybyli do grobu, Pan Jezus kazał odwalić ka-
mień grobowy.

Lecz Maria rzekła, że ciało Łazarza już cuchnie,
bo od czterech dni leży w grobie.

Odjęli tedy kamień.

Pan Jezus podniósł oczy Swe ku niebu i modlił
się, a potem zawołał głosem wielkim: „Łazarzu,
wynijdz z grobu!”

I Łazarz wyszedł z grobu.

Wiele osób, które widziało ten cud lub słyszało
o nim, uwierzyło, że Pan Jezus jest zesłanym od Boga
Mesjaszem.

68. Uroczysty wjazd Pana Jezusa do Jerozolimy.

Wkrótce po wskrzeszeniu Łazarza udał się Pan
Jezus z uczniami do Jerozolimy na święta wielka-
nocne.

Po drodze przepowiedział Pan Jezus uczniom
swym, że będzie okrutnie zbiczowany, lecz trzeciego
dnia zmartwychwstanie.

W pobliżu Jerozolimy Pan Jezus kazał przypro-
wadzić sobie oślicę z osłęciami, wsiadł na nią i jechał
ku miastu.

Na święta wielkanocne przybywało zwykle do
Jerozolimy mnóstwo ludu.

Gdy Pan Jezus wjeżdżał do miasta, rzesze ludu
wyszły naprzeciw Niemu i radośnie wołały: „Hosan-
na Synowi Dawidowemu! Błogosławiony, który idzie
w imię Pańskie! Hosanna na wysokości!” Wielu ludzi
słało swe szaty lub rzucało gałązki z drzew na drogę,
po której Pan Jezus wstępował do Jerozolimy.

Rozgniewało to faryzeuszów i dlatego też zażą-
dali, by Pan Jezus skarcił tak witający go lud.

Lecz Pan Jezus odpowiedział: „Jeśliby ci milczeli, wnet kamienie wołać będą.”

Po wejściu do świątyni Pan Jezus wypędził stamtąd tych, którzy zamiast modlić się, zajęci byli handlem i wytwarzali hałas.

Zastosowanie. — Na pamiątkę uroczystego wjazdu Pana Jezusa do Jerozolimy i rzucania gałązek z drzew pod Jego stopy, Kościół katolicki na tydzień przed wielkanocą, w Niedzielę Palmową, poświęca palmy, czyli gałązki z drzew i urządza procesję ludu z tymi palmami.

69. Grosz wdowi.

Po uroczystym wjeździe do Jerozolimy Pan Jezus codziennie przybywał do świątyni i nauczał.

Raz Pan Jezus patrzył, jak ludzie bogaci wrzucali swe dary do skarboxy w świątyni.

Ujrzał też pewną ubogą wdowę, która wrzuciła tam dwa drobne pieniążki.

Wtedy Pan Jezus rzekł do uczniów swoich: „Zaprawdę powiadam wam, że ta uboga wdowa włożyła więcej, niż wszyscy. Bcwiem ci wszyscy rzucali na ofiarę z tego, co im zbywało, a wdowa przy swym niedostatku wrzuciła wszystko, co miała na swe utrzymanie.

70. Pan Jezus przepowiada zburzenie Jerozolimy, koniec świata i sąd ostateczny.

Przy wjeździe do Jerozolimy Pan Jezus spojrział na to wspaniałe miasto, zapłakał nad nim i rzekł: „Przyjdą na cię dni, gdy nieprzyjaciele zrównają cię z ziemią, a nie zostawią kamienia na kamieniu, dlatego żeś nie poznało czasu nawiedzenia twego.”

Kara ta miała spaść na miasto za odrzucenie przez Żydów objawienia Chrystusowego.

Pan Jezus potwierdził tę przepowiednię w czasie ostatniego pobytu w Jerozolimie, gdy apostołowie podziwiali piękną budowę świątyni jerozolimskiej.

Apostołowie nie przypuszczali, że zburzenie Jerozolimy nastąpi już w czterdzieści lat potem, lecz sądzili, że stanie się to na końcu świata. Dlatego zapytali Pana Jezusa, jakie będą znaki końca świata.

Pan Jezus odpowiedział im: „Po utrapieniu onych dni, słońce się zaćmi, księżyc nie da jasności swojej, a gwiazdy będą padać z nieba. Tedy ukaże się na niebie znamię Syna Człowieczego i wszystkie pokolenia ziemi ujrzą Go przychodzącego w obłokach niebieskich z mocą wielką i chwałą. I pośle aniołów swoich, a zgromadzą wszystkie narody. I odłączy jednych od drugich. Dobrych umieści po prawicy, a złych po lewicy.

Tedy rzeknie tym, którzy będą po prawicy: Pójdźcie, błogosławieni Ojca mego, i weźmijcie królestwo zgotowane wam od założenia świata. Albowiem byłem głodny, a daliście mi jeść; miałem pragnienie, a daliście mi pić; byłem gościem, a przyjęliście mnie; byłem nagim, a przyodzialiście mnie; byłem chorym, a nawiedziliście mnie.

Wówczas odpowiedzą mu sprawiedliwi: Panie, kiedyż widzieliśmy Cię głodnym, a nakarmiliśmy Cię, albo spragnionym, a daliśmy Ci pić? Kiedy widzieliśmy Cię gościem, a przyjęliśmy Cię? albo nagim, a przyodzialiśmy Cię? albo kiedy to widzieliśmy Cię chorym, a przyszliśmy do Ciebie?

A Najwyższy Sędzia rzeknie im: Zaprawdę powiadam wam, cokolwiek uczyniliście jednemu z tych braci Moich najmniejszych, Mnie uczyniliście.

Potem rzeknie i tym, którzy będą na lewicy:

Idźcie ode mnie przekłęci w ogień wieczny, który zgotowany jest diabłu i wysłańcom jego. Albowiem

byłem głodny, a nie daliście mi jeść; miałem pragnienie, a nie daliście mi pić; byłem gościem, a nie przyjęliście mnie; nagim, a nie przyodzialiście mnie; chorym, a nie nawiedziliście mnie.

Wówczas i oni odpowiedzą Mu pytając: Panie, kiedy to widzieliśmy Cię głodnym lub spragnionym, lub gościem, lub nagim, lub chorym, a nie usłużyliśmy Ci?

Tedy Sędzia Najwyższy im odpowie: Zaprawdę powiadam wam, czegokolwiek nie uczyniliście jednemu z tych najmniejszych i Mnie nie uczyniliście. I pójdą ci na męki wieczne, a sprawiedliwi do żywota wiecznego."

Zastosowanie. — Każdy człowiek odpowie kiedyś przed sądem Bożym za swe życie i będzie sądzonym ze swych myśli, mów, uczynków i zaniedbań.

Każdej chwili też może Bóg dopuścić na nas śmierć i zawezwać nas na sąd Swój.

Dlatego zawsze winniśmy być przygotowani na śmierć i do złożenia przed Bogiem rachunku z naszego życia.

Winniśmy przede wszystkim zawsze utrzymywać łączność z Bogiem przez życie nadprzyrodzone, czyli przez posiadanie łaski Boskiej uświęcającej, jeżeli chcemy pozostać w jedności z Bogiem przez całą wieczność.

Mamy więc pełnić przykazania Boże i kościelne. Jeżeli zaś dzieli nas od Boga grzech i straciliśmy łaskę uświęcającą, mamy pilny obowiązek pojednać się z Bogiem w sakramencie Pokuty, by odzyskać utraconą łaskę.

Mamy również pełnić dobre uczynki, a zwłaszcza uczynki miłosierne względem bliźnich, jeżeli chcemy, by i Bóg wedle słów Chrystusa okazał nam miłosierdzie na sądzie Swym. Zawsze mamy czuwać i modlić się, byśmy wytrwali w łasce Boskiej do końca naszego życia.

71. Judasz zdradza Pana Jezusa.

Żydzi sądzili, że oczekiwany Odkupiciel świata założy dla nich wielkie królestwo ziemskie i wyniesie ich ponad inne narody świata.

Nie chcieli zrozumieć, że Pan Jezus przyszedł na ziemię, by uświęcić i zbawić dusze ludzi.

Pan Jezus głosił swą Boską naukę i królestwo Boże oraz miał założyć Kościół dla wszystkich ludzi, a nie tylko dla Żydów.

Żydom, a zwłaszcza ich kapłanom i faryzeuszom, to się nie podobało i dlatego nie chcieli wierzyć objawieniom Jezusa Chrystusa. Nawet cuda Jezusa Chrystusa nie przełamały ich złej woli.

Im większa była chwała Pana Jezusa, tym bardziej wrogo odnosili się do Niego. Wreszcie postanowili zabić Pana Jezusa.

Ponieważ jednak bali się oburzenia tych ludzi, którzy wielbili Pana Jezusa, więc chcieli go uwięzić pokryjomu.

Dopomógł im w tym Judasz, jeden z apostołów Pana Jezusa.

Judasz z początku był dobrym uczniem. Lecz chęć zubożenia się przy Panu Jezusie sprowadziła go na złą drogę. On to nosił pieniądze, które ludzie ofiarowali na potrzeby apostołów.

Myślał, że w królestwie Jezusa Chrystusa dojdzie do wielkiego majątku. Gdy się przekonał, że Chrystus Pan nie chce zostać królem ziemskim, postanowił zdradzić Pana Jezusa; poszedł więc do rady kapłanów żydowskich i zgodził się wydać Pana Jezusa za trzydzieści srebrników.

Zastosowanie. — Żądza bogactwa zaprowadziła nawet apostoła Judasza tak daleko, że zdradził Pana Jezusa.

Strzeż się więc, by pożądlivości ziemskie, a zwłaszcza chciwość, nie doprowadziły i ciebie do postępowania przeciwko Bogu i Jego przykazaniom, a przez to do potępienia wiecznego.

72. Ostatnia Wieczerza i ustanowienie Najświętszego Sakramentu.

Nadszedł Wielki Czwartek, w którym Żydzi spożywali baranka paschalnego na pamiątkę wyjścia z Egiptu.

Na polecenie Pana Jezusa apostołowie również przygotowali w Jerozolimie wieczerzę paschalną. We wskazanym przez Siebie wieczerniku spożywał więc Pan Jezus wraz z apostołami baranka wielkocnego.

Podczas wieczerzy Pan Jezus umył nogi apostołom i upomniął ich, by byli czysti na duszy i na ciele oraz usłuźni dla ludzi.

Wyjawił im też, że jeden z apostołów zdradzi Go, a przy podawaniu chleba dał do zrozumienia, że tym zdrajcą będzie Judasz.

Wkrótce potem Judasz opuścił wieczernik, by dokonać zdrady.

Pod koniec wieczerzy Pan Jezus wziął w ręce chleb, złożył Bogu dzięki, błogosławił, łamał i dawał uczniom swoim mówiąc: „Bierzcie i jedzcie, to jest bowiem Ciało moje.”

Potem wziął Pan Jezus kielich z winem, pobłogosławił go i podał uczniom swoim mówiąc: „Pijcie z niego wszyscy, ten jest bowiem kielich Krwi Mojej, która za was i za wielu będzie przelana na odpuszczenie grzechów. Czyńcie to na moją pamiątkę.”

Tak więc Pan Jezus na Ostatniej Wieczerzy zamienił Boską mocą chleb i wino w ciało Swoje i krew Swoją oraz dał apostołom władzę kapłańską, by i oni tak samo przemieniali chleb i wino w Jego żywe ciało i krew.

Po przeistoczeniu, czyli po przemianie chleba i wina w ciało i krew Pana Jezusa, pozostały jednak postacie chleba i wina, tj. ich kształt, smak i kolor.

W ten sposób Pan Jezus ustanowił najświętszą ofiarę Mszy świętej i Komunię świętą, przez którą człowiek łączy się z Bogiem.

Ostatnia wieczerza.

Po rozdaniu Komunii świętej Pan Jezus żegnał się z apostołami.

Powiedział im więc Jezus: „Przykazanie nowe daję wam, abyście się wzajemnie miłowali, jakom i Ja was umiłował. Po tym poznają wszyscy, żeście uczniami Moimi, jeśli miłość mieć będziecie jeden ku drugiemu.”

Uprzedzał ich też Pan Jezus, że będą cierpieć prześladowania, lecz także dodaje im otuchy i mó-

wi, że On już zwyciężył świat. Zapewnia ich również, że i oni pokonają trudności apostołstwa przy pomocy Ducha Świętego, który na nich zstąpi. Ten Duch Święty nauczy ich wszelkiej prawdy, tak iż stanie się dla nich jasna nauka Jezusa.

Za pracę nad szerzeniem królestwa Bożego obiecuje im Pan Jezus obfitą nagrodę w niebie.

Potem Pan Jezus modlił się o podniesienie chwały Bożej przez Jego odkupienie oraz za apostołów i za Kościół.

Zastosowanie. — Pamiątkę Ostatniej Wieczerzy i ustanowienia Najświętszego Sakramentu Ołtarza Kościół katolicki obchodzi uroczystie w Wielki Czwartek.

W Wielki Czwartek w każdym kościele tylko jeden kapłan odprawia Mszę św., co oznacza, że tego dnia tylko sam Pan Jezus złożył bezkrwawą ofiarę. W czasie Mszy św. wierni licznie przystępują do Komunii św. Począwszy od „Gloria” Mszy św. wielkoczwartkowej aż do „Gloria” Mszy św. wielkosobotniej Kościół nie używa dzwonów, tylko kołatkę, co oznacza smutek z powodu męki Pana Jezusa.

Również fioletowy kolor szat kościelnych w czasie wielkiego postu oraz zakrycie zasłoną wizerunku Chrystusa wyrażają ten smutek i przypominają mają wiernym obowiązek pokuty.

Po Mszy św. wielkoczwartkowej kapłan przynosi Najświętszy Sakrament z wielkiego ołtarza do bocznego (piwniczego) ołtarza. A potem kapłan dokonuje ceremonii obnażenia ołtarza na przypomnienie, że Pana Jezusa w czasie Jego męki obnażono z szat.

W Wielką Środę, w Wielki Czwartek i w Wielki Piątek w godzinach wieczornych kapłani po kościołach odprawiają tak zwane „ciemne jutrznie”.

Po kościołach katedralnych w Wielki Czwartek biskupi poświęcają uroczystie oleje święte, których później w ciągu roku kapłani używają do maszczenia wiernych przy udzielaniu sakramentów świętych.

Ponieważ w Wielki Czwartek Pan Jezus ustanowił Najświętszy Sakrament na nasz posiłek do zbawienia duszy, przeto Kościół katolicki nakazuje, by każdy katolik około Wielkanocy przystąpił godnie do Komunii św.

Na cześć Najświętszego Sakramentu Kościół obchodzi także święto Bożego Ciała (z oktawą) i wtedy urządza procesje, by wierni oddali publicznie hołd Panu Jezusowi w Najświętszym Sakramencie.

Prócz tego Kościół urządza rozmaite nabożeństwa z wystawieniem Najświętszego Sakramentu.

73. Pan Jezus w ogrójcu.

Po Ostatniej Wieczerzy Pan Jezus z Apostołami poszedł na górę Oliwną w pobliżu Jerozolimy.

Gdy przybyli do podnóża góry, Pan Jezus wziął ze sobą trzech apostołów: Piotra, Jana i Jakuba i wszedł z nim do ogrójca, czyli do ogrodu oliwnego. Tam polecił im czuwać i modlić się opodal Niego.

Sam zaś Jezus padł na oblicze Swe i na myśl o bliższej męce, którą miał cierpieć za grzechy wszystkich ludzi, modlił się: „Ojcze, jeśli chcesz, oddal ode mnie ten kielich, wszakże nie Moja wola, ale Twoja niech się stanie”. Jezus trwał w modlitwie a smutek i trwoga Jego były tak wielkie, że pot i krew spływały po Jego obliczu.

W tym cierpieniu ukazał się anioł z nieba i pocieszał Jezusa.

Apostołowie tymczasem posnęli. Pan Jezus dwukroć przerywał Swą modlitwę, by ich również zachęcić do czuwania i modlitwy.

74. Pojmanie Pana Jezusa.

Po Swej modlitwie w ogrójcu Pan Jezus obudził znów sennych apostołów i rzekł im: „Wstańcie, pójdźmy, oto zbliżył się ten, który Mnie wyda.”

W tym czasie nadeszła zgraja sług żydowskich z pochodniami, mieczami i kijami.

Prowadził ich Judasz, który podszedł do Pana Jezusa i pocałował Go, by w ten sposób wskazać Go Żydom.

Wtedy Pan Jezus rzekł do Judasza: „Przyjacielu..., pocałowaniem zdradzasz Syna człowieczego!” Potem zapytał Jezus: „Kogo szukacie?” A rzesza odpowiedziała: „Jezusa Nazareńskiego.” Na to rzekł im Jezus: „Jam jest.” Słyszając te słowa cofnęli się i padli na ziemię, jakby ich grom raził.

Pan Jezus zaś powtórnie ich zapytał: „Kogo szukacie?” A oni znów rzekli: „Jezusa Nazareńskiego!”

Odrzekł im więc Pan Jezus: „Powiedziałem wam, że Ja jest.”

Wówczas rzucili się na Pana Jezusa i pojмали Go.

Apostołowie chcieli stanąć w obronie Pana Jezusa. Piotr dobył nawet miecza i uciął nim ucho Malchusowi, słudze arcykapłana.

Ale Pan Jezus powiedział Piotrowi: „Włóż miecz do pochwy. Czy myślisz, że nie mógłbym prosić Ojca Mego, a przysłałby mi teraz więcej, niż dwanaście hufców aniołów? Jakże tedy wypełnią się przepowiednie?” Pan Jezus zarazem dotknął ucha Malchusa i uzdrowił je.

Potem słudzy żydowscy zwięzali Pana Jezusa. Apostołowie zaś opuścili Pana Jezusa i uciekli.

75. Pan Jezus przed Kaifaszem.

Zwięzanego Pana Jezusa słudzy żydowscy przyprowadzili najpierw do Annasza, dawnego arcykapłana. Annasz odesłał Pana Jezusa do Kaifasza, który był wówczas najwyższym kapłanem. U Kaifasza zebrała się Wysoka Rada, czyli najwyższy sąd żydowski, by osądzić Pana Jezusa. Wszyscy ci sędziowie byli wrogami Pana Jezusa i Jego nauk, pragnęli więc skazać Go na śmierć.

Zawezwali też fałszywych świadków, którzy ze-

znawali przeciwko Panu Jezusowi, ale ich zeznania były sprzeczne i kłamliwe.

Wtedy Kaifasz zapytał Pana Jezusa: „Zaklinam Cię na Boga, byś nam powiedział, czyś Ty jest Chrystus Syn Boży.”

Pan Jezus odpowiedział: „Jam jest”.

Sędziowie żydowscy uznali te słowa Pana Jezusa za kłamstwo i bluźnierstwo oraz skazali Pana Jezusa na śmierć.

Wśród szyderstw i naigrywań odprowadzono Pana Jezusa do więzienia.

Słudzy żydowscy znów wyśmiewali się z Pana Jezusa, pluli na Niego, zawiązali Mu oczy, policzkowali Go i pytali: „Prorokuj, Chryste, kto Cię uderzył?”

Kiedy u Kaifasza odbywał się sąd nad Jezusem, Piotr, który wraz z Janem był na podwórzu arcykapłana, trzykrotnie wobec Żydów zaparł się Pana Jezusa. Pan Jezus mu to przepowiedział, mimo że Piotr przedtem był zbyt pewny siebie. Piotr potem żałował za ten grzech i już nigdy nie wyrzekł się Pana Jezusa.

Gdy Judasz dowiedział się, że Wysoka Rada Żydowska skazała Pana Jezusa na śmierć, wpadł w rozpacz, zwrócił kapłanom w świątyni trzydzieści srebrników i powiesił się.

Zastosowanie. — Człowiek z łatwością może się przełiczyć, jeżeli wierzy zbyt lub wyłącznie w swe siły. Nawet apostoł Piotr mimo pewności siebie popełnił grzech.

Pan Bóg jednak przebacza człowiekowi największy grzech, jeżeli człowiek szczerze żałuje, przeprosza Boga i chce naprawić swe życie.

Nigdy nie trzeba tracić wiary w miłosierdzie Boże i wpaść w rozpacz (jak Judasz). Rozpacz jest zgubną dla duszy, gdyż oddala człowieka od Boga.

76. Biczowanie, cierniem ukoronowanie i skazanie Pana Jezusa na śmierć.

W piątek rano Żydzi zaprowadzili Pana Jezusa do starosty rzymskiego, Piłata Ponckiego, i zażądali, by zatwierdził ich wyrok śmierci na Pana Jezusa. Piłat zbadał zarzuty żydowskie i zapytywał Pana Jezusa, lecz nie znalazł w Nim winy. Gdy się Piłat dowiedział, że Pan Jezus mieszkał w Galilei, odesłał Go do Heroda. Heród polecił jednak po krótkim badaniu odprowadzić Pana Jezusa z powrotem do Piłata.

Piłat chciał Pana Jezusa zwolnić.

Był zwyczaj, że namiestnik rzymski na święta wielkanocne uwalniał jednego z więźniów, którego wybierał lud.

Przebywał wtedy w więzieniu zbójca Barabasz. Piłat więc zapytał Żydów: „Którego chcecie, bym wam wypuścił, Jezusa czy Barabasza?”

Wbrew oczekiwaniom Piłata Żydzi wołali: „Wypuść nam Barabasza! Ukrzyżuj Jezusa!”

By dogodzić Żydom, Piłat kazał Pana Jezusa ubiczować.

Tedy żołnierze zaprowadzili Pana Jezusa na dziedziniec, tam przywiązali Go do słupa i okrutnie zbiczowali.

Następnie dla ośmieszenia Pana Jezusa, żołnierze odziali Go w płaszcz czerwony, który miał przypominać płaszcz królewski, na głowę wtłoczyli Jezusowi koronę cierniową zamiast korony królewskiej, a do ręki dali trzcinę, niby berło. Przed tak ubranym Chrystusem szydlerczo klękali i mówili: „Bądź pozdrowiony, królu żydowski!” To znów pluli na Niego i bili Go trzcina po głowie.

Piłat chciał wzbudzić u Żydów litość dla Chry-

stusa. Dlatego też ubiczowanego i ociekającego krwią Chrystusa pokazał ludowi mówiąc: „Oto człowiek!” Ale Żydzi mimo to wołali: „Ukrzyżuj Go!” Piłat im odrzekł: „Ja nie znajduję w nim winy.”

Wtedy Żydzi zawołali: „Jeśli Go wypuścisz, nie jesteś przyjacielem cesarza.”

Piłat zląkł się, by go Żydzi nie oskarżyli przed cesarzem, dlatego też wobec nich obmył sobie ręce i powiedział: „Nie jestem ja winien krwi Tego Sprawiedliwego.”

Żydzi zaś zawołali „Krew Jego (niechaj spadnie) na nas i na synów naszych”.

Wtedy Piłat skazał Pana Jezusa na ukrzyżowanie.

77. Pan Jezus dźwiga krzyż na górę Kalwarię.

Gdy Pan Jezus został skazany na śmierć, żołnierze włożyli na Jego ramiona ciężki krzyż. Pan Jezus musiał dźwigać go za miasto, na górę Kalwarię (Golgotę), gdzie tracono skazańców.

Pan Jezus wyczerpany cierpieniami trzykrotnie upadał pod ciężarem krzyża.

Wtedy żołnierze zmusili niejakiego Szymona Cyrynejczyka, by pomógł Chrystusowi nieść krzyż na Kalwarię.

Niewiasty, które wśród ludu szły za Panem Jezusem, płakały spoglądając na Jego cierpienia.

Lecz Pan Jezus im rzekł: „Córki jerozolimskie, nie płaczcie nade Mną, ale same nad sobą i nad synami waszymi.”

Zastosowanie. — Pan Jezus przyjął na siebie ciężar krzyża, bólu i męki, by spełnić wolę Boga Ojca oraz nas uświęcić i zbawić.

Idźmy i my śladem Chrystusa Pana i nieśmy nasze

krzyże obowiązku, trudu, bólu i nieszczęść z poddaniem się woli Bożej, a wtedy krzyż przyczyni się do polepszenia naszych dusz.

Pan Jezus dźwiga krzyż na Kalwarię.

78. Ukrzyżowanie Pana Jezusa.

Na górze Kalwarii żołnierze zwlekli z Chrystusa szaty i przybili ręce i nogi Jego gwoździami do krzyża.

Piłat kazał umieścić na wierzchołku Krzyża Chrystusowego napis: Jezus Nazareński Król Żydowski (I. N. R. I.)

Obok Pana Jezusa ukrzyżowano jeszcze dwóch złoczyńców, a krzyże ich postawiono po prawej i lewej stronie Chrystusa. Żydzi teraz szydzili z Pana

Jezusa wiszącego na krzyżu i mówili Mu: „Jeśli jesteś Synem Bożym, zstąp z krzyża.”

A Pan Jezus modlił się za katów i bluźnierców i mówił: „Ojcze, odpuść im, bo nie wiedzą, co czynią.”

Jeden z łotrów wiszących na krzyżu bluźnił również Panu Jezusowi. Drugi łotr ganił za to tamtego i prosił Jezusa: „Panie, wspomnij na mnie, gdy przyjdiesz do królestwa Swego”.

Temu drugiemu Pan Jezus rzekł: „Zaprawdę, mówię ci, dziś ze mną będziesz w raju.”

Obok Krzyża Chrystusowego stali: Najświętsza Panna Maryja, w otoczeniu pobożnych niewiast, i święty Jan apostoł.

Pan Jezus rzekł do Matki Swojej: „Oto syn Twój”. Potem rzekł do św. Jana: „Oto Matka twoja.”

Od tej chwili św. Jan wziął Najświętszą Maryję Pannę pod swoją opiekę.

Około południa zaćmiło się słońce i ciemności trwały przez trzy godziny.

Pan Jezus zaś rzekł: „Pragnę.” Wtedy jeden z żołnierzy podał Panu Jezusowi na trzcinie gąbkę z octem.

Pan Jezus skosztował i rzekł: „Wykonało się.” A potem Pan Jezus zawołał: „Ojcze, w ręce Twoje polecam ducha Mego.” Po tych słowach pochylił głowę i skonał.

W owej chwili ziemia zatrzęsła się, rozpadały się skały, otwarły się groby i wielu umarłych powstało.

Setnik rzymski i żołnierze, którzy pilnowali Pana Jezusa, zatrwożyli się i mówili: „Prawdziwie ten był Synem Bożym.”

Ludzie przełęknięci tymi zdarzeniami bili się w piersi i wracali do domu.

Zastosowanie. — Po śmierci Pana Jezusa dusza Jego zstąpiła do otchłani, by zapowiedzieć zbawienie duszom ludzi sprawiedliwych czekającym tam na odkupienie Chrystusowe.

Pan Jezus na krzyżu.

79. Zdjęcie z krzyża i złożenie Pana Jezusa do grobu.

Żydzi nie chcieli, by ciała ukrzyżowanych zostały na krzyżu przez sobotę paschalną, prosili więc Pilata, by polecił połamać nogi skazańców i ciała ich zdjąć z krzyża.

Pilata zgodził się na to.

Tedy żołnierze udali się na Kalwarię i złamali nogi obu łotrom.

Gdy podeszli do Pana Jezusa i zobaczyli, że już nie żyje, nie łamali nogi Jego.

Natomiast jeden z żołnierzy włócznią przebił bok Pana Jezusa, a z rany zadanej wypłynęła krew i woda.

Wieczorem tego dnia Józef z Arymatei, mąż pobożny, radny żydowski i tajemny uczeń Pana Jezusa, za zgodą Pilata zdjął z krzyża ciało Pana Jezusa. Pomógł mu w tym Nikodem, który przyniósł wonnych olejków, by namaścić ciało Jezusowe.

Owinęli oni ciało Pana Jezusa w prześcieradło i pochowali w świeżo wykutym grobie.

Następnego dnia, to jest w sobotę, Żydzi przyszedli do Pilata i zażądali, by postawił straż przy grobie Pana Jezusa.

Pan Jezus bowiem przepowiedział, że po trzech dniach zmartwychwstanie. Żydzi więc obawiali się podstępów.

Pilata dał Żydom żołnierzy do pilnowania grobu, a Żydzi prócz tego grób Pana Jezusa opieczętowali.

Zastosowanie. — Rocznicę męki, śmierci krzyżowej i pogrzebu Pana Jezusa Kościół katolicki obchodzi w Wielki Piątek.

Nabożeństwa tego dnia mają cechę smutku.

Rano kapłan przy ołtarzu odczytuje najpierw prorocтва o męce Zbawiciela, a potem czyta pasję, czyli opis męki Pana Jezusa według ewangelii św. Jana i odmawia modlitwy za wszystkich ludzi.

Następnie odbywa się adoracja, czyli uwielbienie krzyża. Kapłan trzy razy przykłada przed krzyżem i całuje wizerunek Pana Jezusa na krzyżu. To samo czynią kolejno wszyscy wierni.

Później kapłan odprawia liturgię na podobieństwo Mszy św. i używa do tego hostii pokonsekrowanej w Wielki Czwartek.

Po tych ceremoniach kapłan uroczyście przenosi Najświętszą Hostię w monstrancji na miejsce odpowiednio przybrane, zwane grobem Pańskim.

W tym grobie Najświętszy Sakrament jest wystawiony ku czci publicznej przez cały Wielki Piątek i przez Wielką Sobotę aż do rezurekcji.

W te dni wierni uważają sobie za obowiązek odwiedzać groby Pańskie, by uczcić mękę Chrystusową, przez którą został odkupiony świat.

Na uczczenie męki Pańskiej Kościół z udziałem wiernych odprawia we wszystkie piątki wielkiego postu nabożeństwo zwane drogą krzyżową. Kapłan wraz z wiernymi obchodzi czternaście stacji męki Pańskiej, czyta odpowiednie rozmyślenia i odmawia modlitwy.

W Polsce we wszystkie niedziele wielkiego postu zamiast nieszporów odprawia się w kościołach tzw. gorzkie żale, w czasie których wierni śpiewają pieśni o męce Pańskiej.

W Wielką Sobotę, tj. w wigilię Wielkanocy, rano odbywa się w kościele jedna Msza św., a przed nią poświęcenie ognia, paschału (czyli świecy wielkanocnej) i wody chrzcielnej.

W Polsce w Wielką Sobotę kapłani błogosławią również pokarmy czyli tzw. „święconkę”, a więc „jajko wielkanocne”, chleb, owoce itp.

80. Zmartwychwstanie Pana Jezusa.

W niedzielę, trzeciego dnia po Swej śmierci, Pan Jezus Swą Boską mocą zmartwychwstał.

Gdy Pan Jezus wyszedł z grobu, ziemia zatrzęsa się. Na widok tego żołnierze, którzy pilnowali grobu, zdrżeli z bojaźni i stracili przytomność, a skoro opamiętali się, pobiegli do miasta i opowiedzieli o wszystkim, co się stało.

Wtedy kapłani żydowscy dali im pieniędzy i namówili ich, by rozgłaszali, że to apostołowie wykradli ciało Pana Jezusa z grobu.

Rano tego dnia przyszły do grobu pobożne niewiasty i chciały namaścić wonnymi olejkami ciało Pana Jezusa, lecz zastały grób pusty. Obok ujrzały anioła i zlekły się go.

Anioł zaś rzekł im: „Nie lękajcie się! Jezusa szu-

kacie Nazareńskiego? Zmartwychwstał, nie masz Go tu. Idźcie i opowiedźcie to uczniom Jego i Piotrowi.”

Zmartwychwstanie Pana Jezusa.

Powiadomieni o tym uczniowie natychmiast przybiegli do grobu i przekonali się, że było tak, jak im opowiadały niewiasty.

Zastosowanie. — Święto Zmartwychwstania Pańskiego Kościół obchodzi w Niedzielę Wielkanocną. O północy lub wcześniej rano z Wielkiej Soboty na Wielkanocną Niedzielę w Polsce odbywa się w kościołach nabożeństwo zwane rezurekcją, połączone z uroczystą procesją i z radosnym śpiewem „Alleluja”.

Polacy uważają również Wielkanoc za święto rodzinne. Przed wspólną ucztą świąteczną w domach członkowie rodzi-

ny dzielą się „święconym jajkiem”. Ponieważ Chrystus Pan zmartwychwstał w Niedzielę Wielkanocną, więc Kościół katolicki święci siódmy dzień tygodnia nie w sobotę, jak to było w Starym Zakonie, lecz w niedzielę.

81. Pan Jezus zmartwychwstały ukazuje się swym uczniom i ustanawia sakrament Pokuty.

W niedzielę zmartwychwstania Pan Jezus ukazał się Marii Magdalenie, świętemu Piotrowi, dwóm uczniom idącym do miasteczka Emmaus oraz dziesięciu apostołom w Jerozolimie.

Apostołowie zebrali się wieczorem tego dnia w wieczerniku, a z obawy przed Żydami drzwi zamknęli.

Wtem stanął Pan Jezus wśród nich i rzekł: „Pokój Wam!”

Apostołowie przelękli się, bo myśleli, że duch im się zjawił. Lecz Pan Jezus im rzekł: „Jam jest! oglądajcie ręce Moje i nogi, że to Ja jestem. Duch nie ma ciała, ani kości, a jak widzicie, Ja mam je”.

I pokazał im Pan Jezus ręce, nogi i bok Swój. Uczniowie bardzo się uradowali, że znów ujrzeli Pana Jezusa żywego.

A gdy jeszcze niedowierzali, zapytał ich Pan Jezus: „Macie tu co jeść?”

Oni zaś podali Mu rybę pieczoną i plaster miodu, a Pan Jezus jadł wobec nich.

Następnie Pan Jezus rzekł im: „Pokój wam! Jako Mnie posłał Ojciec, tak i Ja was posyłam.”

Potem tchnął na nich i rzekł: „Weźmijcie Ducha Świętego. Którym odpuście grzechy, są im odpuszczone, a którym zatrzymacie, są im zatrzymane”.

Tak więc Pan Jezus dał apostołom władzę odpuszczania grzechów i ustanowił sakrament Pokuty.

W wieczerniku wtedy nie było tylko Tomasza. Apostołowie opowiadali mu później, że widzieli Pana Jezusa, ale Tomasz nie chciał im wierzyć.

Po ośmiu dniach znów ukazał się im Pan Jezus i polecił Tomaszowi dotknąć ran zadanych przy ukrzyżowaniu.

Tomasz więc również przekonał się o zmartwychwstaniu Pana Jezusa.

82. Pan Jezus ustanawia świętego Piotra najwyższym pasterzem Kościoła.

Na polecenie Pana Jezusa apostołowie udali się do Galilei. Pewnego razu łowili oni ryby przy brzegach jeziora Genezaret, lecz męcząc się całą noc nic nie ułowili.

Nad ranem ukazał się im na brzegu jeziora Pan Jezus, ale oni z początku nie poznali Go.

Pan Jezus ich zapytał: „Dzieci, czy macie ryby?” Oni odpowiedzieli: „Nie mamy”. A On im rzekł: „Zapłaćcie sieć po prawej stronie, a znajdziecie”.

Uczynili to i złowili takie mnóstwo ryb, że z trudem mogli dociągnąć sieci do brzegu. Wtedy przekonali się, że z nimi był Jezus.

Pan Jezus jadł razem z nimi, a potem zapytał świętego Piotra: „Szymonie Janów, miłujesz mnie więcej, niż ci?” Święty Piotr odpowiedział: „Tak jest, Panie, Ty wiesz, że Cię miłuję”. Rzekł mu Jezus: „Paś baranki Moje”.

Pan Jezus zapytał powtórnie: „Szymonie Janów, miłujesz Mnie?” A święty Piotr znów odpowiedział: „Tak, Panie, Ty wiesz, że Cię miłuję”. Pan Jezus mu rzekł: „Paś baranki Moje”. I zapytał go Pan Jezus po raz trzeci: „Szymonie Janów, miłujesz Mnie?”

Wtedy święty Piotr zasmucił się, że go Pan Jezus

zapytał aż trzy razy i powiedział: „Panie, Ty wszystko wiesz, Ty wiesz, że Cię miłuję.”

I rzekł mu Pan Jezus: „Paś owce Moje.”

Święty Piotr, który niegdyś na podwórzu Kaifasza trzy razy zaparł się Pana Jezusa, teraz na zapytanie Pana Jezusa również trzy razy wyznał, że miłuje Pana Jezusa.

Po tym wyznaniu dopiero Pan Jezus dał świętemu Piotrowi najwyższą władzę pasterską w Kościele, czyli uczynił świętego Piotra głową (papieżem) całego Kościoła. Następcami św. Piotra są biskupi rzymscy.

Pan Jezus przepowiedział również, że święty Piotr zginie śmiercią męczeńską.

83. Pan Jezus ustanawia sakrament Chrztu.

Apostołowie zgromadzili się w Galilei na górze, którą im Pan Jezus wyznaczył.

Tam ukazał się im Pan Jezus. Gdy Go ujrzeli, oddali Mu pokłon.

A Pan Jezus rzekł do nich: „Dana Mi jest wszelka władza na niebie i na ziemi. Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody chrzcząc je w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego. Nauczajcie je przestrzegać wszystkiego, co wam przykazałem. Kto uwierzy i ochrzci się, będzie zbawiony, a kto nie uwierzy, będzie potępiony. A oto Ja jestem z wami po wszystkie dni aż do skończenia świata.”

Zastosowanie. — Pan Jezus przed Swym wniebowstąpieniem zapewnił apostołów, że pozostanie w Kościele katolickim aż do skończenia świata.

Pan Jezus więc zawsze jest w Kościele katolickim i w sposób niewidzialny nim kieruje. Widzialnie zaś kieruje Kościołem z ramienia Pana Jezusa papież jako następca św. Piotra.

84. Wniebowstąpienie Pana Jezusa.

Czterdziestego dnia po Swym zmartwychwstaniu Pan Jezus ukazał się apostołom zebranim w Jerozolimie i polecił im, by pozostali w Jerozolimie dotąd, aż zstąpi na nich obiecany Duch Święty.

Potem Pan Jezus zaprowadził uczniów na górę Oliwną. Tu z nimi rozmawiał, błogosławił im i w ich

Wniebowstąpienie Pana Jezusa.

oczach wznosił się w górę i wstąpił do nieba, by zasiąść po prawicy Boga Ojca.

Pan Jezus znikł w obłokach, a apostołowie patrzyli ciągle ku niebiosom. Wtem stanęli przy nich

dwaj aniołowie i rzekli im: „Mężowie galilejscy, czemu stoicie i patrzycie w niebo? Ten Jezus, który wzięty jest od was do nieba, tak przyjdzie, jakoście Go widzieli idącego do nieba.”

Wtedy apostołowie pokłonili się Panu Jezusowi i wrócili z radością do Jerozolimy.

Zastosowanie. — Pamiątkę i święto Wniebowstąpienia Pańskiego Kościół katolicki obchodzi czterdziestego dnia po Wielkanocy.

85. Zesłanie Ducha Świętego.

Po Wniebowstąpieniu Pana Jezusa apostołowie pozostali w Jerozolimie czekając na zesłanie Ducha Świętego.

Trwali oni jednomyślnie w modlitwie. Wśród nich była także Najświętsza Maryja Panna.

W tym czasie wybrali oni na miejsce Judasza nowego apostoła, Macieja.

Dziesiątego dnia po Wniebowstąpieniu Pana Jezusa apostołowie zebrali się w wieczniku. Nagle powstał wielki szum z nieba jakby wiatr, a nad głowami ich ukazały się ogniste płomyki. W tej chwili Duch święty zstąpił na nich, oświecił ich rozum, wzmocnił ich wiarę i odwagę, dał im dar mówienia różnymi językami, dar nieomyślności w nauczaniu objawienia Chrystusowego i moc czynienia cudów.

Było wtedy w Jerozolimie mnóstwo Żydów, którzy tu przybyli z różnych krajów na święta.

Święty Piotr przemawiał do nich w ich językach o odkupieniu Chrystusowym i o obowiązku przyjęcia chrztu.

Wszyscy dziwili się, że apostołowie, którzy byli

prostymi rybakami, teraz umia mówić wieloma językami.

Nawróciło się wtedy i przyjęło chrzest trzy ty-

Zesłanie Ducha Świętego.

siące Żydów. Stanowili oni w Jerozolimie na czele z apostołami pierwszą gminę chrześcijańską.

Zastosowanie. — Święto Zesłania Ducha Świętego, czyli Zielone Świątki, Kościół katolicki obchodzi w niedzielę, dziesiątego dnia po Wniebowstąpieniu.

W tym dniu przed Mszą św., na zakończenie procesji, w kościele śpiewa się hymn do Ducha Świętego: Veni Creator Spiritus (Przyjdź Duchu święty Stworzycielu).

Duch święty jest trzecią osobą Boską, która pochodzi od Boga Ojca i od Syna Bożego.

Duch święty rozdziela nam łaski Boskie, które Chrystus Pan wyjednał nam przez Swą mękę.

Kościół modli się do Ducha Świętego przy udzielaniu sakramentów św., przy różnych czynnościach religijnych oraz wtedy, gdy chce uprosić dla wiernych światło i pomoc Ducha Świętego.

86. Działalność apostołów.

Pewnego razu święty Piotr i święty Jan szli do świątyni jerozolimskiej. Przy wejściu do kościoła był człowiek kulawy od urodzenia i prosił o jałmużnę. Święty Piotr rzekł mu: „Srebra i złota nie mam, lecz co mam, to ci dam. W imię Jezusa Nazareńskiego wstań i chodź!”

Ów kaleka natychmiast wstał zdrowy i skacząc z radości udał się do świątyni, by z apostołami chwalić Boga.

Po przemówieniu świętego Piotra znów pięć tysięcy Żydów uwierzyło w Chrystusa Pana i dało się ochrzcić.

Wysoka Rada i kapłani żydowscy widzieli, że wiara w Chrystusa Pana szerzy się coraz bardziej i dlatego też zabronili apostołom nauczać o Chrystusie Panu. Lecz apostołowie nieustraszeni pogroźkami odpowiedzieli kapłanom żydowskim, że więcej należą słuchać Boga, niż ludzi, i dalej nauczali o Chrystusie.

Żydzi nawet więzili apostołów, lecz apostołowie za sprawą Bożą w cudowny sposób wyszli z więzienia, a gdy ich Żydzi ubiczowali, cieszyli się, że mogli cierpieć dla Chrystusa.

Liczba chrześcijan czyli wyznawców Chrystusa Pana w Jerozolimie stale powiększała się.

Chrześcijanie zbierali się często na wspólne modlitwy, a zwłaszcza na ofiarę Mszy świętej, przystępowali do Komunii świętej, prowadzili życie wzorowe. Łączyła ich chrześcijańska miłość bliźniego, więc

też udzielali sobie wzajemnie pomocy, przede wszystkim zaś wspomagali biednych i chorych.

Do niesienia pomocy bliźnim i do rozdawania jałmużny apostołowie wybrali później siedmiu mężów pobożnych zwanych diakonami.

Jednym z tych diakonów był święty Szczepan, którego Żydzi ukamienowali za odważne wyznawanie i szerzenie nauki Chrystusowej.

Po śmierci świętego Szczepana Żydzi, zwłaszcza w Jerozolimie, jeszcze bardziej prześladowali chrześcijan.

Wtedy chrześcijanie opuszczali Jerozolimę, chronili się w innych miastach i tam głosili naukę Chrystusową. Chrześcijaństwo szerzyło się więc coraz dalej.

Bóg objawił świętemu Piotrowi, by apostołowie głosili Słowo Boże nie tylko dla Żydów, ale i dla pogan.

Poganie licznie się nawracali i przyjmowali chrzest. Wśród pogan najwięcej działał święty Paweł. Św. Paweł przedtem sam był wielkim prześladowcą chrześcijan. Ale od tej chwili, gdy objawił mu się Chrystus Pan i nawrócił go, św. Paweł stał się tak żarliwym apostołem, że dotarł do wszystkich omal krajów wówczas znanych, głosił tam naukę Chrystusową i zakładał nowe gminy chrześcijańskie.

W nauczaniu i w pracy duszpasterskiej pomagali apostołom kapłani (72 uczniów Pana Jezusa) i diakoni.

Apostołowie odwiedzali także nowopowstałe gminy chrześcijańskie. By zaś utwierdzić nowoochrzczone w wierze i w doskonałości chrześcijańskiej, apostołowie wkładali na nich ręce, modlili się za nich i udzielali im w ten sposób sakramentu Bierzmowania. Chorych chrześcijan apostołowie i kapłani na-

maszczali olejem świętym oraz modlili się za nich.

Najwyższym pasterzem wszystkich gmin chrześcijańskich był święty Piotr. Pod koniec swego życia święty Piotr udał się do Rzymu, tam założył gminę chrześcijańską i stamtąd rządził całym Kościołem.

Gdy w Rzymie nastąpiły prześladowania chrześcijan, święty Piotr poniósł śmierć męczeńską na krzy-

Kościół św. Piotra w Rzymie.

żu. Również i święty Paweł został zamęczony przez pogan w Rzymie.

Po śmierci świętego Piotra całym Kościołem katolickim rządził każdorazowy jego następca, biskup rzymski, którego nazywano Ojcem świętym, czyli papieżem.

Dziś papież mieszka w niezależnym państewku kościelnym, które obejmuje część miasta Rzymu i nazywa się miastem Watykanu.

Na ziemi tego państewka kościelnego znajduje się Watykan, czyli pałac papieski z mieszkaniem i biurami kościelnymi papieża, a także kościół (bazylika) św. Piotra, w którym Ojciec święty odprawia uroczyste nabożeństwa.

87. Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny.

Podanie kościelne mówi nam, że Najświętsza Maryja Panna po ukrzyżowaniu Pana Jezusa żyła jeszcze przez kilkanaście lat.

Mieszkała u świętego Jana apostoła. W życiu Swym była zawsze świętą, prostą i uczynną dla bliźnich.

Zjednoczona myślą i modlitwą z Panem Jezusem, Najświętsza Maryja Panna wznosiła się na coraz wyższy stopień świętości.

Apostołowie i wszyscy chrześcijanie otaczali Ją wielką czcią.

Po śmierci Najświętszej Maryi Panny apostołowie pochowali Jej zwłoki w grocie u podnóża góry Oliwnej.

Trzeciego dnia potem przybył św. Tomasz i pragnął oddać ostatni hołd Jej zwłokom świętym.

Apostołowie odjęli kamień, ale w grobie już nie znaleźli Jej ciała. Były tam tylko kwiaty.

Apostołowie wtedy zrozumieli, że Pan Jezus wziął Matkę Swą z duszą i ciałem do nieba, by tam była Królową Aniołów i Świętych oraz naszą orędowniczką u Boga.

Zastosowanie. — Pamiątkę Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, czyli święto Matki Boskiej Zielnej, Kościół obchodzi w dniu 15 sierpnia.

W dniu tym Kościół błogosławi zioła i kwiaty, które przypominają, że w grobie Najświętszej Maryi Panny, po Jej Wniebowzięciu, znaleziono kwiaty.

88. Prześladowanie chrześcijan i rozrost Kościoła katolickiego.

Wzniosła nauka Chrystusa i przykładne życie chrześcijan zjednywały Kościołowi katolickiemu coraz więcej wyznawców, zwłaszcza w Rzymie i w krajach państwa rzymskiego.

Jednakże pierwsi chrześcijanie musieli znosić wielkie prześladowania ze strony pogan.

Prześladowania te w państwie rzymskim trwały blisko trzysta lat. Paganie, w większości, z uporem trzymali się bałwochwalstwa i dawnych zwyczajów. Nie łatwo było ich pozyskać dla chrześcijaństwa.

Cesarze rzymscy obawiali się, że przez chrześcijan upadnie państwo rzymskie, które było związane z pogaństwem, dlatego też chrześcijan uważali oni za wrogów pogańskiego państwa rzymskiego i prześladowali ich. Wielu chrześcijan poniosło wtedy śmierć męczeńską za wiarę Chrystusową. Chrześcijanie pierwszych wieków musieli więc ukrywać się ze swą wiarą. Na nabożeństwa zbierali się pokryjomu w różnych miejscach, a przeważnie w podziemiach zwanych katakumbami.

Dopiero cesarz Konstantyn Wielki na początku czwartego wieku pozwolił chrześcijanom publicznie wyznawać swą wiarę i budować kościoły.

Odtąd wiara chrześcijańska nie tylko coraz bardziej umacniała się w państwie rzymskim, ale z biegiem czasu przedostała się do innych krajów: do Francji, do Anglii, do Niemiec, do Czech, do Polski itd. i wyrugowała pogaństwo.

Dzięki chrześcijaństwu uszlachetniło się życie ludzi. Kultura chrześcijańska doskonalila ludzkość i prowadziła do postępu.

89. Kościół katolicki strzeże czystości wiary świętej i jedności swej.

Kościół katolicki za sprawą Ducha Świętego zawsze nieomylnie strzegł czystości nauki Chrystusowej i bronił jej przed bezbożnikami, błędowiercami (heretykami), odszczepieńcami (schizmatykami) itp.

Więszymi herezjami, które powstały i usadowiły się w niektórych krajach są: luteranizm lub protestantyzm, szerzony w XVI. stuleciu przez M. Lutra w Niemczech, kalwinizm, głoszony w XVI. stuleciu przez J. Kalwina we Francji, anglikanizm, zaprowadzony w XVI. stuleciu w Anglii. Prócz tych było wiele innych herezji.

Największe odszczepieństwo, czyli schizmę wytworzyło natomiast państwo bizantyjskie wraz ze zbliżonymi do niego krajami. Pod wpływem władców świeckich oderwało się ono w XI stuleciu od Kościoła katolickiego.

W ten sposób powstały wschodnie kościoły odszczepieńcze, czyli schizmatyckie. Uzależniły się one całkowicie od władców świeckich ze szkodą dla jedności Kościoła Chrystusowego.

Jak Chrystus Pan przez Swą mękę zwyciężył zło i grzech, by ludzi odkupić i zbliżyć do Boga, tak i Kościół Chrystusowy na czele z Ojcem świętym musiał pokonać wiele trudności i przeciwstawić się wielu błędom, by dalej prowadzić wielkie dzieło Chrystusowe uświęcenia, doskonalenia i zbawienia ludzi.

SPIS RZECZY

I. Historia święta Starego Testamentu.

1. Wstęp	5
2. Stworzenie świata	5
3. Stworzenie człowieka	8
4. Raj	8
5. Stworzenie aniołów	9
6. Grzech pierwszych ludzi	9
7. Kara za grzech i obietnica zesłania Zbawiciela	10
8. Kain i Abel	13
9. Potop	14
10. Wieża Babel	15
11. Powołanie Abrahama	16
12. Sodoma i Gomora	17
13. Ofiarowanie Izaaka	17
14. Ezaw i Jakub	18
15. Bracia sprzedają Józefa	19
16. Cierpliwy Job	21
17. Ocalenie i wychowanie Mojżesza	21
18. Posłannictwo Mojżesza	22
19. Wyjście Izraelitów z Egiptu	23
20. Bóg daje dziesięć przykazań	24
21. Izraelici na pustyni	26
22. Służba Boża u Izraelitów	26
23. Zwątpienie Izraelitów i śmierć Mojżesza	27
24. Wejście Izraelitów do Ziemi Obiecanej	28
25. Sędziowie izraelscy	28
26. Królowie izraelscy	28
27. Król Dawid	29
28. Król Salomon	30
29. Podział królestwa żydowskiego	30
30. Los królestwa Izraelskiego	31
31. Królestwo Judzkie	32
32. Przepowiednie proroków o Mesjaszu	33
33. Powrót Żydów z niewoli	34
34. Dalsze losy Żydów	34

II. Historia święta Nowego Testamentu.

35. Święty Jan Chrzcziciel	37
36. Zwiastowanie narodzenia Pana Jezusa	38
37. Najśw. Maryja Panna nawiedza św. Elżbietę	40
38. Narodzenie Pana Jezusa	40
39. Ofiarowanie Pana Jezusa w świątyni	42
40. Pokłon trzech króli	43
41. Ucieczka świętej Rodziny do Egiptu	45
42. Dwunastoletni Pan Jezus w świątyni	45
43. Chrzcist Pana Jezusa	47
44. Post i kuszenie Pana Jezusa	48
45. Wybór apostołów i publiczne nauczanie P. Jezusa	49
46. Cud Pana Jezusa w Kanie Galilejskiej	50
47. Cudowny połów ryb	51
48. Uzdrawienie sparaliżowanego	52
49. Kazanie Pana Jezusa na górze	52
50. Pan Jezus uzdrawia sługę setnika	55
51. Wskreszenie młodzieńca w Naim	55
52. Pokutująca grzesznica Magdalena	57
53. Uśmierzenie burzy na jeziorze Genezaret	57
54. Wskreszenie córki Jaira	59
55. Cudowne rozmnożenie chleba	60
56. Pan Jezus obiecuje ustanowić Najśw. Sakrament	61
57. Pan Jezus obiecuje dać Piotrowi najwyższą władzę w Kościele	62
58. Przemówienie Pana Jezusa	63
59. Pan Jezus błogosławi dzieci	64
60. Pan Jezus dobry pasterz	65
61. Pan Jezus uczy o miłości Boga i bliźniego	66
62. Pan Jezus uczy modlić się	68
63. Pan Jezus poucza o braterskim napomnieniu i o przebaczeniu uraz	69
64. Przypowieść o synu marnotrawnym	70
65. Przypowieść o bogaczu i Łazarzu	73
66. Bogaty młodzieniec	74
67. Wskreszenie Łazarza	75
68. Uroczysty wjazd Pana Jezusa do Jerozolimy	77
69. Grosz wdowi	78
70. Pan Jezus przepowiada zburzenie Jerozolimy, koniec świata i sąd ostateczny	78
71. Judasz zdrazca Pana Jezusa	80
72. Ostatnia wieczerza i ustanowienie Najświętszego Sakramentu	82
73. Pan Jezus w ogrójcu	85
74. Pojmanie Pana Jezusa	85

75. Pan Jezus przed Kaifaszem	86
76. Biczowanie, cierniem ukoronowanie i skazanie Pana Jezusa na śmierć	88
77. Pan Jezus dźwiga krzyż na górę Kalwarię	89
78. Ukrzyżowanie Pana Jezusa	90
79. Zdjęcie z krzyża i złożenie Pana Jezusa do grobu	92
80. Zmartwychwstanie Pana Jezusa	94
81. Pan Jezus zmartwychwstały ukazuje się swym uczniom i ustanawia sakrament Pokuty	96
82. Pan Jezus ustanawia świętego Piotra najwyższym pasterzem Kościoła	97
83. Pan Jezus ustanawia sakrament Chrztu	98
84. Wniebowstąpienie Pana Jezusa	99
85. Zesłanie Ducha świętego	100
86. Działalność apostołów	102
87. Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny	105
88. Prześladowanie chrześcijan i rozrost Kościoła	106
89. Kościół katolicki strzeże czystości wiary świętej i jedności swej	107

Chrześcijaństwo w Polsce
oraz
Święci i błogosławieni polscy

Część składowa Podręcznika religii rzymsko-katolickiej

Ks. Mgra C. Krzyszkowskiego

NIHIL OBSTAT

Sandomiriae, die 4 Junii anni 1938

Dr. Vincentius Granat, censor

Nr. 2628/38

IMPRIMI POTEST

Sandomiriae, die 4 Junii anni 1938

† *Joannes Lorek Episcopus*
Administr. Apost. sandomiriensis

Dr. Fr. Jop. cancellarius

L. S.

I. Chrześcijaństwo w Polsce.

1. Początki i historia chrześcijaństwa w Polsce do czasów rozbiorów.

Polska do dziesiątego stulecia była krajem pogańskim.

Chrześcijaństwo w Polsce zaprowadził książę polski **Mieczysław I.** w 966 roku, gdy ożenił się z chrześcijańską księżniczką czeską, Dąbrówką.

Mieczysław I. i jego syn **Bolesław Chrobry** budowali kościoły, sprawdzali kapłanów świeckich i zakonników (np. benedyktynów) oraz pomagali im do nawrócenia kraju i do **utrwalenia chrześcijaństwa.**

Za panowania króla **Bolesława Chrobrego** przybył do Polski **święty Wojciech**, który następnie udał się do Prusaków, by ich nawracać, lecz poniósł z ich rąk śmierć męczeńską.

Bolesław Chrobry wykupił od Prusaków ciało św. **Wojciecha** i pochował je uroczyście w Gnieźnie.

Dzięki staraniom **Bolesława Chrobrego**, papież ustanowił w Polsce osobną prowincję (metropolię) kościelną ze stolicą arcybiskupią w Gnieźnie.

Od tego czasu ustała zależność biskupów polskich od arcybiskupa niemieckiego.

Katolicka Polska uniezależniła się tym samym od zgubnej opieki Niemiec.

Przez przyjęcie chrześcijaństwa obrządku rzymskiego Polska zbliżyła się do chrześcijańskich państw zachodu Europy i zespoliła się na zawsze z cywilizacją zachodnią.

Za następnych królów polskich **Kościół katolicki w Polsce** rozrastał się i ilość biskupstw powiększyła się.

W XII stuleciu za staraniem króla Bolesława Krzywoustego przybył na Pomorze św. Otto i przy poparciu króla zjednał Pomorzan dla chrześcijaństwa.

Znaczenie Kościoła katolickiego w życiu narodu było bardzo wielkie.

Kościół bowiem uszlachetniał obyczaje narodu, a prócz tego szerzył oświatę i kulturę oraz świadczył różne dobrodziejstwa.

Gdy Kościół w Polsce wzmocnił się, to w trudnych dla Polski czasach rozbitcia na dzielnice łączył przez swą hierarchię cały naród.

Biskupi i wyżsi duchowni na swych zjazdach dawali ludowi wiele chrześcijańskich ustaw dla dobra wiary i narodu.

Kościół uczył poszanowania obowiązujących praw i przyczyniał się znacznie do utrzymania porządku w państwie.

Wiele dobrego działy wtedy zwłaszcza zakony.

Życie religijne w Polsce ożywiło się znacznie od XIII wieku, gdy do Polski przybyli nowi zakonnicy: norbertanie, dominikanie i franciszkanie.

Zakonnicy ci nie tylko sami prowadzili życie pobożne, ale także uczyli lud wiary świętej, przepisywali księgi, prowadzili szkoły zakonne, opiekowali się chorymi, sierotami i podróżnymi oraz organizowali różne dzieła dobroczynne.

Benedyktyni i cystersi, prócz tego, zajęli się karczowaniem lasów, uprawą roli i rzemiosłami, a przez to uczyli ludzi wzorowej gospodarki rolnej i rzemiosła.

Dominikanie i franciszkanie od czasów króla **Kazimierza Wielkiego** (XIV stulecie) i przy jego poparciu rozwinęli swą pracę misyjną, zwłaszcza na Rusi i na Wołyniu. Zdziały oni bardzo wiele, by po-

zyskać te kraje dla Kościoła katolickiego i dla polskości.

Dzięki Polsce **przyjęła chrześcijaństwo** (w XIV stuleciu) również **Litwa**. **Przyczyniła się do tego królowa polska Jadwiga**, która oddała rękę wielkiemu księciu litewskiemu Jagielle, by zjednać Litwę dla chrześcijaństwa i zbliżyć ją do Polski.

Za wielką świętobliwość i miłość dla ludu królowa Jadwiga wśród Narodu Polskiego cieszyła się opinią świętej.

Z biegiem czasu zbliżenie Litwy do Polski umocniło się i doprowadziło później do wiekopomnego ich zjednoczenia zwanego unią lubelską (w 1569 roku).

Polska utwierdzona w chrześcijaństwie występuje w ciągu dziejów także z wielką misją w Europie chrześcijańskiej, albowiem mężnie broniąc swych granic przeciw barbarzyńskim najeźdźcom wschodnim i przeciw wrogom wiary świętej, zasłania tym samym przed zniszczeniem sąsiednie państwa chrześcijańskie i chrześcijańską kulturę zachodu.

Dlatego też **papieże nazywali Polskę przedmurzem chrześcijaństwa** tj. tarczą obronną chrześcijańskiej cywilizacji Zachodu Europy przeciw barbarzyńcom i jej nieprzyjaciołom.

Od trzynastego stulecia na chrześcijańskie kraje wschodniej Europy i na Polskę napadały hordy Mongołów, czyli Tatarów. Zagrażali oni podbojem chrześcijańskiej Europy.

Polska, aczkolwiek osłabiona przez podziały, potrafiła mężnie stawiać opór tym hordom barbarzyńskim.

Gdy Tatarzy pustoszyli Polskę, **Henryk II Pobożny**, książę krakowski, zebrał rycerstwo i pod **Lignicą** w 1241 roku stoczył z Tatarami krwawą walkę.

Choć wraz z mężnym rycerstwem poległ w bitwie, ale zadał Tatarom tak dotkliwe straty, że zmusił ich do odwrotu i przez to ocalił także chrześcijańską Europę od zniszczenia.

Polska po raz pierwszy zasłużyła sobie wtedy na tytuł „przedmurza chrześcijaństwa”.

Później Polska musiała przeciwstawiać się najazdom Turków, czyli muzułmanów (wyznawców Mahometa) i powstrzymała ich nawałę na Europę zachodnią.

W 1444 roku poległ bohaterską śmiercią w walce z Turkami pod Warną **Władysław Warneńczyk**, król polski i węgierski.

W siedemnastym stuleciu Turcy znów zagrozili Europie. Polacy stoczyli z nimi szereg bohaterskich walk.

W 1620 roku za panowania króla **Zygmunta III** hetman koronny, **Stanisław Żółkiewski**, na czele rycerstwa polskiego stawiał Turkom bohaterski opór pod **Cecorą** i poległ za wiarę św. i za Polskę.

Lecz już w następnym roku (w 1621 roku) rycerstwo polskie, któremu przewodził **Karol Chodkiewicz**, odparło pod **Chocimem** zacięty napór Turków i zmusiło ich do odwrotu.

Za panowania króla **Michała Wiśniowieckiego** wielkie porażki zadał Turkom hetman **Jan Sobieski**, który zwyciężył ich w bitwie pod **Chocimem** i w innych bitwach.

Turcy jednak mimo to zamierzali podbić Europę chrześcijańską i w 1683 roku z trzystutysięczną armią oblegli stolicę państwa austriackiego **Wiedeń**.

Waleczny i pobożny król **Jan Sobieski**, na prośbę papieża i cesarza austriackiego, pośpieszył na czele niewielkiego, lecz bohaterskiego wojska na obronę

Wiednia i pobił Turków na głowę odnosząc jedno z najświetniejszych zwycięstw, jakie znają dzieje ludzkie. Okrył on sławą rycerstwo polskie.

Przez to rozgromienie Turków pod **Wiedniem** król **Jan Sobieski** uchylił od Europy na zawsze niebezpieczeństwo tureckie i zasłużył sobie na zaszczytny tytuł: **obrońcy chrześcijaństwa**.

W szesnastym stuleciu z krajów zachodnich (z Niemiec, z Francji) przedostały się do Polski herezje: luteranizm, kalwinizm i inne.

Kościół katolicki w Polsce potrafił jednak przeciwstawić się tym herezjom.

Gdy po soborze trydenckim Kościół katolicki w Polsce odrodził się i wszczął gorliwą pracę, by nawrócić zwolenników herezji, wielu heretyków powróciło do świętej wiary katolickiej.

Polska wszakże zawsze była tolerancyjną, tj. pozostawiała swobodę różnym wyznaniom. Jednak ci różnowiercy (dyssydenci), którzy zdradzali ojczyznę i stawali po stronie jej nieprzyjaciół, musieli obudzić do siebie niechęć w społeczeństwie polskim.

Do odrodzenia Kościoła katolickiego w Polsce przyczynił się wtedy wielce kardynał **Stanisław Hozjusz**, biskup warmiński, który sprowadził do Polski zakon jezuitów.

Jezuici zakładali szkoły i przez naukę oraz pogłębianie wiary podnosili religijność w narodzie.

Wielki kaznodzieja ksiądz **Piotr Skarga** należał również do zakonu jezuitów. W swych kazaniach sejmowych, które głosił w obecności króla, senatorów i posłów sejmowych, ksiądz **Skarga** gromił nieprawości, nawoływał do naprawy urzędów państwowych i społecznych oraz do jedności chrześcijańskiej i narodowej. Wieszczyimi przestrogiami pragnął uchronić Polskę przed złym.

W tych czasach żył także ksiądz Jakub Wujek, który przetłumaczył Pismo św. na język polski.

Umocniony po reformach Kościół katolicki w Polsce podjął usilne starania, by także Ruś schizmatycką zjednoczyć z Kościołem katolickim, a przez to i z katolicką Polską.

Unia ta, czyli **zjednoczenie Kościoła ruskiego z Kościołem rzymskim**, została zawarta i podpisana na synodzie duchowieństwa obu Kościołów w **Brześciu Litewskim w 1596 roku**.

Unici zachowali swe obrzędy, ale przyjęli wiarę Kościoła katolickiego i obowiązek posłuszeństwa Papieżowi.

Unia przechodziła różne koleje.

Schizmatycka Rosja usiłowała oderwać unitów od Kościoła katolickiego.

Mimo to znaczna część unitów przetrwała wszystkie trudności i do dziś należy do Kościoła katolickiego.

Za czasów króla Jana Kazimierza (XVII w.) Polska była w trudnym położeniu. Nękali ją zewsząd nieprzyjaciele, a luterscy Szwedzi korzystając z tego zajęli całą kraj.

Sam tylko **klasztor Jasnogórski w Częstochowie nie chciał się poddać Szwedom**.

Nieliczna załoga klasztoru i zakonnicy paulini na czele z przeorem księdzem Augustynem Kordeckim dzielnie stawiali opór i wytrwali w obronie, tak że po kilku tygodniach oblężenia Szwedzi zmuszeni byli odstąpić od murów Jasnej Góry, a następnie usunąć się z Polski.

Naród cały wierzył, że Jasna Góra cudownie obroniła się dzięki pomocy Królowej Niebios, której

starożytny i powszechnie czczony obraz znajduje się w ołtarzu kościoła Jasnogórskiego.

Król Jan Kazimierz wróciwszy z ukrycia do Lwowa mógł znów zająć się obroną i rządem Polski.

Wtedy wdzięczny Matce Boskiej Król w dniu 1 kwietnia 1656 roku w katedrze lwowskiej **oddał całą Polskę opiece Najświętszej Maryi Panny**, obrał Najświętszą Maryję Pannę za Królową Korony Polskiej oraz przyrzekł sprawiedliwie rządzić krajem i zaopiekować się uciśnionym ludem. Prócz tego obiecał postarać się u Stolicy Apostolskiej o ustanowienie dla Polski uroczystego święta Matki Boskiej, Królowej Korony Polskiej.

Cudowna obrona Jasnej Góry obudziła zapał religijny w narodzie.

Jasna Góra zwłaszcza od tej chwili stała się jakby twierdzą duchową Narodu Polskiego.

Tam Naród Polski w ciężkich chwilach szukał pokrzepienia duchowego, a ludzie w chorobie i w niedoli doznawali cudownych łask.

Jasna Góra w Częstochowie jest też głównym miejscem pielgrzymek ludu polskiego.

Pod rządami królów Augusta II i Augusta III w Polsce zaczyna się ujawniać zepsucie obyczajów wśród warstw wyższych i rządzących. Zepsucie to wkroczyło również w życie publiczne, tak że prowadziło Polskę do zguby.

Pobudziło to myślicieli katolickich i gorących patriotów do szukania środków naprawy.

Wtedy to księża: Stanisław Konarski z zakonu pijarów, Stanisław Staszic oraz inni wybitni duchowni i patrioci, a później także ks. Hugo Kołłątaj, powzięli wielką myśl **odrodzenia Polski przez lepsze wychowanie młodzieży**.

Dla podźwignięcia szkolnictwa polskiego najwię-

cej jednakże działał wówczas zakon pijarów.

Dzięki licznym nowym ulepszonym szkołom **Polska odrodziła się duchowo** i dlatego mogła zdobyć się później na **uchwalenie** wiekopomnych i sprawiedliwych **praw, zwanych konstytucją trzeciego maja (1791 roku)**.

W konstytucji tej religia katolicka uznana była za panującą, a wszystkim stanom przyznano sprawiedliwe prawa.

Mimo to Polska niezadługo potem straciła swą niezależność polityczną, ulegając gwałtom i przemocom państw sąsiednich.

Mądre prawa konstytucji trzeciego maja przyświecały jednak nadal Narodowi Polskiemu.

2. Działalność Kościoła katolickiego w Polsce pod rządami zaborców.

Z końcem XVIII stulecia Niemcy, Rosja i Austria przemocą zajęły Polskę i podzieliły ją między sobą. Nastaly lata niewoli.

Choć nie było państwa polskiego, był jednak Naród Polski i pozostała hierarchia Kościoła katolickiego.

Narodowi Polskiemu przewodziło wtedy polskie duchowieństwo katolickie.

Nauczając wiary świętej i obyczajów chrześcijańskich, **uczyło ono także mowy ojców i miłości ojczyzny**, a równocześnie pielęgnowało polskie tradycje, zakładało organizacje religijno - narodowe, zespalało wszystkie stany i skupiało naród, zachęcało do obrony i wytrwania, a przez to wszystko było **duchowieństwo katolickie ostoją narodu**.

Broniąc wiary świętej **Kościół katolicki w Polsce strzegł równocześnie praw narodu**, dlatego też du-

chowieństwo katolickie wtedy przeciwstawiało się odważnie wszelkim zakusom odrywania od wiary ojców lub osłabiania wiary, cierpiało ono wraz z całym społeczeństwem polskim i ponosiło wielkie ofiary dla moralnego dobra narodu.

Duchowieństwo polskie przeciwstawiło się więc zakusom schizmatyckiej Rosji, która chciała oderwać unitów od jedności z Kościołem katolickim i zrusyfikować wierny lud polski. Tak samo występowało ono przeciwko wszelkim próbom demoralizacji narodu w Austrii.

Duchowieństwo polskie również odważnie broniło wiary świętej i praw narodu przeciw protestanckim Niemcom, które narzucały n' emczyznę i luteranizm.

Katolicyzm i polskość zwały się tedy z sobą nierozdzielnie. Każdy Polak czuł, że jest katolikiem i że katolicyzm broni jego świętych praw.

Tctez Polacy wychowani religijnie i narodowo nie mogli pogodzić się z niesprawiedliwymi i krzywdzącymi naród rządami zaborców i stawiali im czynny opór porywając się do **powstań przeciwko ciemnościom**.

Prześladowania zaborców zwracały się wtedy także przeciw polskiemu duchowieństwu katolickiemu, które ponosiło wielkie ofiary i przyplaciło w wielu wypadkach więzieniem lub nawet życiem swą miłość dla Boga i narodu.

3. Polska odrodzona.

Wyroki Opatrzności Bożej sprawiły, że w wojnie światowej państwa zaborcze poniosły klęskę, a Polska zrzuciła z siebie jarzmo ciemności i zjednoczona oraz wolna powstała do nowego życia (11 listopada 1918 roku).

Polska odrodzona znów podjęła swą historyczną misję, bowiem musiała staczać krwawe walki z **Rosją bolszewicką**, która zebrała wielkie wojska i chciała zniszczyć Polskę i chrześcijańską kulturę zachodu Europy, by narzucić ustrój przymusowy, oparty na bezbożnictwie i materializmie.

Dzielna **armia polska** pod wodzą marszałka Józefa Piłsudskiego w pamiętnej bitwie **pod Warszawą** w dniu 15 sierpnia 1920 roku **odniosła nad bolszewikami**, mimo ich liczebnej przewagi, pełne **zwycięstwo** i wkrótce wypędziła bolszewików z granic Polski.

Według powszechnej wiary Narodu Polskiego zwycięstwo to (w dniu 15 sierpnia tj. w dniu Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny) Polska odniosła nad bolszewikami dzięki Matce Boskiej najwyższej Królowej Polskiej, która podniosła na duszy żołnierza polskiego, zmuszonego przez pewien czas do odwrotu, i wsparła swą mocą jego męstwo.

Gdy Polska odrodzona wypędziła najeźdźców i ugruntowała swe granice i swą niezależność, wtedy biskupi polscy w imieniu Narodu Polskiego dopełnili ślubów, jakie ongi złożył we Lwowie Król Jan Kazimierz, albowiem z wdzięczności dla Pana Boga i dla uczczenia naszej Pośredniczki u Boga, najwyższej Królowej Polski, postarali się, że Ojciec święty ustanowił dla Polski święto Matki Boskiej Królowej Polski. Święto to obchodzimy uroczyście w dniu trzeciego maja to jest w tym samym dniu, w którym Polska obchodzi pamiątkę wiekopomnej konstytucji trzeciego maja.

4. Hierarchia kościelna w Polsce odrodzonej.

Kościół Katolicki w odrodzonej Polsce korzystając z wolności rozszerzył hierarchię kościelną i rozbudował życie religijne.

W 1925 roku państwo polskie zawarło ze Stolicą Apostolską umowę (konkordat), w której zapewniło Kościołowi katolickiemu wolność pracy religijnej, wychowanie religijne młodzieży i pomoc.

Kościół katolicki w Polsce obejmuje obecnie 5 arcybiskupstw łacińskich, jedno ruskie (grecko - łacińskie) i jedno ormiańskie.

Siedziby arcybiskupów są: w Poznaniu (Prymas Polski), w Warszawie, w Krakowie, we Lwowie i w Wilnie.

W skład prowincji kościelnej gnieźnieńsko - poznańskiej wchodzi: archidiecezja gnieźnieńsko - poznańska i diecezje chełmińska i włocławska.

W skład prowincji warszawskiej wchodzi: archidiecezja warszawska i diecezje: płocka, sandomierska, lubelska, łódzka i siedlecka, czyli podlaska.

W skład prowincji krakowskiej wchodzi: archidiecezja krakowska i diecezje: tarnowska, kielecka, częstochowska i śląska.

W skład prowincji lwowskiej wchodzi: archidiecezja lwowska i diecezje przemyska i lucka.

W skład prowincji wileńskiej wchodzi: archidiecezja wileńska i diecezje: łomżyńska i pińska.

Do metropolii ruskiej (grecko - katolickiej) we Lwowie należą ruskie diecezje: przemyska i staniślawowska.

We Lwowie ma swą siedzibę również arcybiskupstwo ormiańskie.

Opiekę duszpasterską nad armią roztacza osobny biskup wojsk polskich.

Nad Polakami, którzy wyemigrowali z ojczyzny i pracują poza jej granicami w obcych państwach, opiekę duchową roztacza polskie duchowieństwo katolickie z ramienia Prymasa i biskupów Polski.

We Francji duchowieństwo polskie, które pracuje

wśród wychodźstwa polskiego, zorganizowane jest w Polskiej Misji Katolickiej (Paris, rue St. Honoré, 263-bis).

W Stanach Zjednoczonych Ameryki Polacy katolicy, korzystając ze swobód narodowościowych i przywilejów nadanych przez Stolicę Apostolską, dobrze zorganizowali swe polskie życie religijne. Jest tam przeszło 800 polskich parafii katolickich. Liczne parafie polskie utrzymują również szkoły dla dziatwy polskiej. Te polskie szkoły parafialne są chlubą Polaków katolików w Ameryce.

Szczególne starania o dobro religijne Polaków w Stanach Zjednoczonych Stolica Apostolska powierzyła specjalnym biskupom sufraganom.

Polacy w Ameryce mają także polskie seminarium duchowne w Orchard Lake.

Praca religijna i oświatowa katolickiego duchowieństwa polskiego w Ameryce podnosi do wysokiego poziomu życie moralne i narodowe wychodźstwa polskiego.

5. Młode pokolenie Polski odrodzonej.

Polska, pouczona przez doświadczenia dziejowe o wielkiej i zbawiennej roli Kościoła katolickiego dla narodu, oparła swe nowe życie na zasadach chrześcijańskich, by tym pewniej uchronić społeczeństwo polskie od przewrotów i od upadku, do jakiego doprowadziły niektóre kraje: bezbożnictwo, materializm i inne zgubne poglądy.

Praca wychowawcza Polski katolickiej wydaje swe owoce.

Wspaniałym dowodem tego jest **ślubowanie polskiej młodzieży akademickiej na Jasnej Górze** w Częstochowie w dniu 24 maja 1936 roku.

Na dzień ten zjechała do Częstochowy dwudziestotysięczna rzesza młodzieży akademickiej ze wszystkich ziem i uczelni polskich, aby wobec Boga i Najświętszej Panny Jasnogórskiej publicznie i uroczyście ślubować wytrwanie w wierze świętej i obrać na wieczne czasy **Matkę Boską**, najwyższą **Królowę Polski**, na patronkę polskiej młodzieży.

Pełne wiary młode pokolenie Polski odrodzonej wyraziło w tym ślubowaniu na Jasnej Górze swą niezłomną wolę budowania Polski w oparciu na prawach Bożych i na zasadach religijno - narodowych.

W przysiędze polskiej młodzieży akademickiej na Jasnej Górze uczestniczyli także pielgrzymi wszystkich warstw i stanów społecznych. Przybyli oni w wielkiej liczbie z całej Polski do Częstochowy, by swą wewnętrzną przysięgę dołączyć do ślubów młodzieży.

Spółceństwo katolickie całej Polski dało też rozgłośny wyraz w prasie, że łączy się duchowo ze ślubującą młodzieżą.

Podobne ślubowanie na Jasnej Górze w Częstochowie złożyła również w dniu 25 września 1938 roku stutysięczna rzesza polskiej młodzieży męskiej zorganizowanej w Katolickich Stowarzyszeniach Młodzieży Polskiej.

Do Katolickich Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej należy młodzież rzemieślnicza i wiejska całej Polski.

Tak wielkiej i potężnej armii duchowej, skupiającej najżywotniejsze bo młodzieńcze siły narodu, nigdy przedtem nie widziano na Jasnej Górze.

Ślubowanie na wierność dla Boga i Matki Boskiej Królowej Polski składały przy różnych sposobnościach także poszczególne warstwy, stany i ugrupowania społeczne.

W poczuciu prawdy i łączności duchowej z Polską katolicką każdy prawy Polak zarówno w swej

ojczyźnie jak i poza jej granicami, wzorem swych praocjów, czci i wyznaje swoją świętą wiarę katolicką.

Ona czyni Polaków potężnymi duchem Bożym, miłością Boga i bliźnich oraz prawością. Ona daje Polakowi, polskiej rodzinie i polskiemu społeczeństwu zdrowie moralne i żywotność oraz jedna wśród narodów świata szacunek dla polskiego imienia.

6. Słynne świątynie i miejsca święte w Polsce.

Wiara święta, która ożywiała Naród Polski sprawiła, że Polacy pobudowali na ziemiach Polski liczne świątynie.

Drogimi każdemu sercu polskiemu są przedewszystkim jednak te kościoły i miejsca święte, które Bóg wybrał, by w nich udzielać nadzwyczajnych łask (cudowne miejsca), lub które szczególnie są związane z dziejami Narodu Polskiego.

Katedra gnieźnieńska jest najstarszym kościołem katedralnym w Polsce.

Pierwszy kościół w Gnieźnie zbudował książę Mieczysław I. Król Bolesław Chrobry odbudował ten kościół wznosząc wspanialszą świątynię.

W katedrze gnieźnieńskiej spoczywają relikwie św. Wojciecha, który głosił wiarę św. wśród pogańskich Prusaków i poniósł z ich rąk śmierć męczeńską. Tutaj jest także grób Dąbrówki (żony Mieszka I.), która przyczyniła się do zaprowadzenia chrześcijaństwa w Polsce. Tutaj odbywały się koronacje pierwszych królów polskich.

Gniezno jest jakby kolebką Kościoła katolickiego w Polsce, bo tu za staraniem króla Bolesława Chrobrego powstało pierwsze arcybiskupstwo polskie.

Od tego czasu Gniezno było stolicą metropolitów,

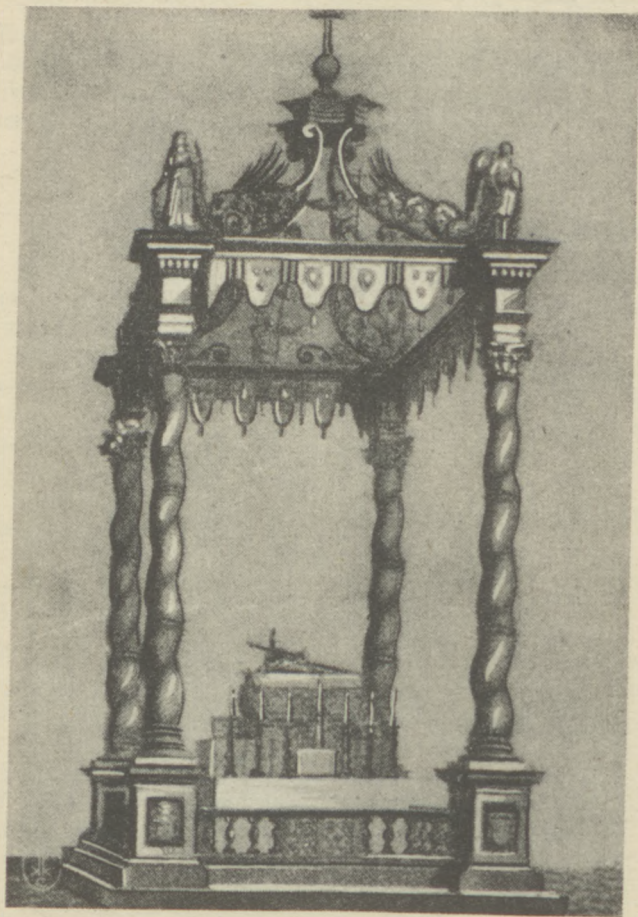
to znaczy najwyższych zwierzchników Kościoła w Polsce. Gniezno jest też stolicą prymasa Polski.

Słynnym jest również kościół katedralny w Po-

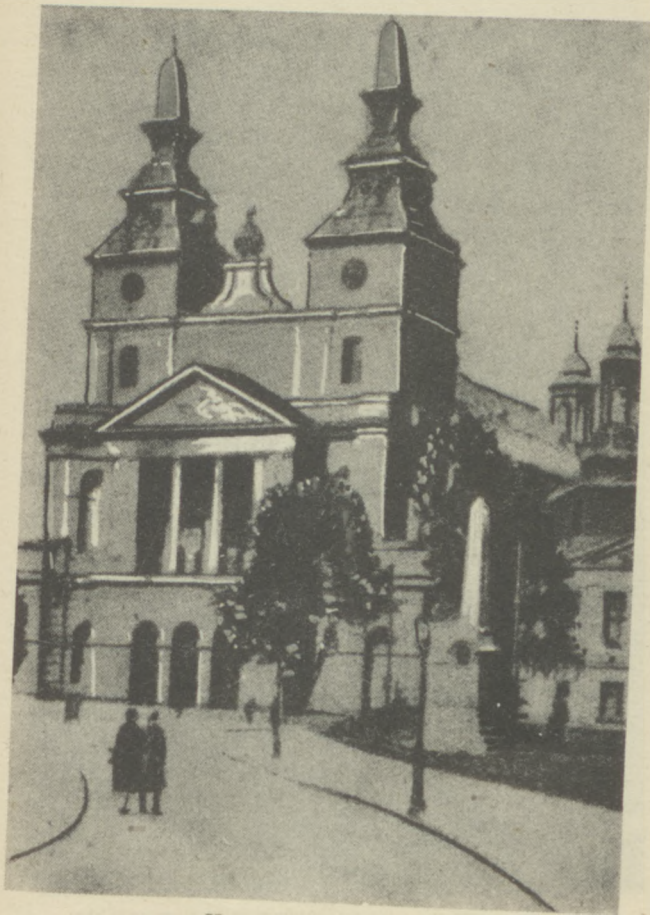
Katedra gnieźnieńska

znaniu. Tu znajdują się groby pierwszych Piastów, a także groby prymasów Polski.

Grób św. Wojciecha w Katedrze gnieźnieńskiej.

Katedra krakowska przy zamku królewskim na Wawelu w Krakowie jest związana z historią i życiem długiego szeregu królów polskich. Kraków bo-

Katedra poznańska.

wiem był siedzibą królów polskich aż do czasów króla Zygmunta III. (przełom XVI stulecia).

W Katedrze krakowskiej spoczywają relikwie

Katedra krakowska na Wawelu.

sw. Stanisława biskupa, patrona Polski.

W podziemiach kościoła katedralnego znajdują się groby królów polskich i znakomitych synów Na-

Klasztor na Jasnej Górze w Częstochowie.

rodu. Tutaj jest też grób Adama Mickiewicza, największego poety polskiego. Tutaj spoczywa również Józef Piłsudski, pierwszy marszałek Polski odrodzonej.

Obraz Matki Boskiej Częstochowskiej.

Jasna Góra w Częstochowie ze wspaniałą świątynią przy klasztorze Ojców Paulinów jest stolicą Matki Boskiej, Królowej Polski.

W kościele jasnogórskim znajduje się cudowny obraz Matki Boskiej Częstochowskiej.

Klasztor ten zbudował przeszło pięćset lat temu książę Władysław Opolski, który też sprowadził tu Ojców Paulinów i oddał im pod opiekę cudowny obraz. Obraz ten przywiózł ów książę z Bełza, z Małopolski wschodniej.

Jasna Góra zastąpiła szczególnie od czasu najścia na Polskę Szwedów za króla Jana Kazimierza. Wtedy to, mimo zaboru całego niemal kraju, Jasna Góra z nieliczną załogą klasztoru przeciwstawiła się zwycięsko nieprzyjaciółom.

Cudowną obronę Częstochowy naród przypisywał orędownictwu Matki Boskiej.

Częstochowa jest głównym miejscem pielgrzymek Narodu Polskiego.

Tu za sprawą Matki Boskiej wiele osób doznało cudownych łask.

Ostra Brama w Wilnie słynie z cudownego obrazu Matki Boskiej Miłosierdzia.

Obraz ten znajduje się w małej kaplicy nad starożytną bramą (Ostrą Bramą) wałów ochronnych miasta.

Ostra Brama jest miejscem licznych pielgrzymek. Tu modlił się największy poeta polski, Adam Mickiewicz, który dziękował Matce Boskiej za doznaną łaskę cudownego powrotu do zdrowia.

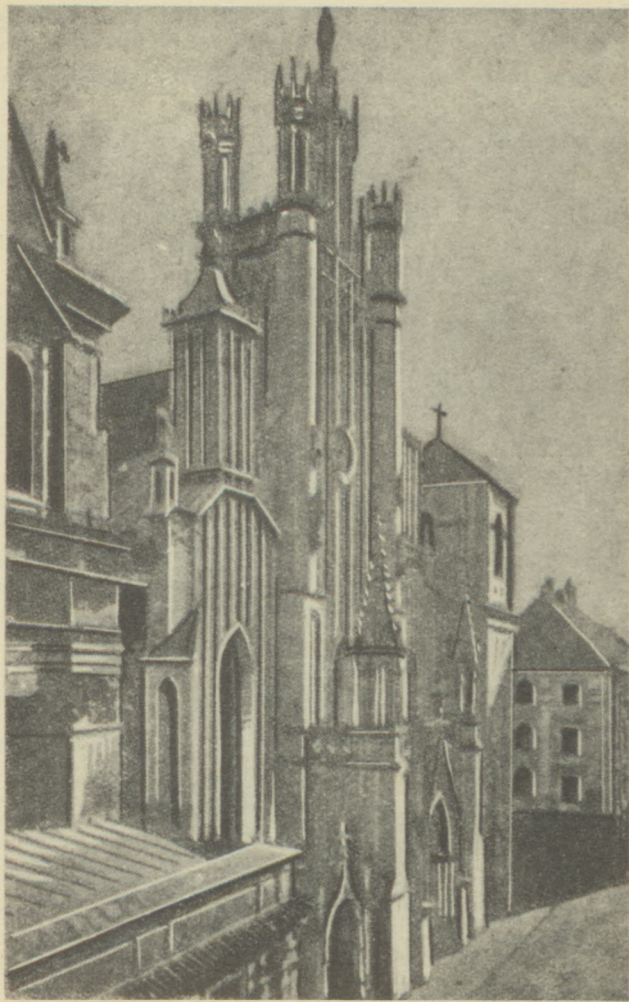
Tutaj też znajduje się tabliczka, na której Józef Piłsudski, marszałek Polski, dziękuje Matce Boskiej Ostrobramskiej za łaskę zwycięstwa w walce o Wilno.

Kościół katedralny św. Jana w Warszawie, stołecznym mieście Polski, szczególnie mocno jest związany z dziejami Polski, zwłaszcza od czasów, gdy Warszawa stała się siedzibą królów Polski (od czasów króla Zygmunta III.).

Tu głosił kazania złotousty ksiądz Piotr Skarga.
Tutaj Stanisław August Poniatowski, ostatni król
Polski przedrozbiorowej, w dniu 3 maja 1791 roku

Ostra Brama w Wilnie.

— Katedra św. Jana w Warszawie.

zaprzysiął uroczyste słynną konstytucję trzeciego maja.

Tutaj też gromadzą się na uroczyste nabożeństwa

Katedra lwowska.

w wielkie święta narodowe: prezydent Polski dzisiejszej, przedstawiciele Rządu Polskiego, wojska, przedstawiciele obcych państw itd.

W podziemiach tej katedry spoczywają zwłoki wielkiego powieściopisarza polskiego, Henryka Sienkiewicza.

Katedra lwowska (łacińska) słynie z cudownego obrazu Matki Boskiej Łaskawej.

Przed tym obrazem Jan Kazimierz, król polski, z wdzięczności za cudowną obronę Częstochowy i Polski przeciw Szwedom, złożył uroczyste ślubowanie, że obiera Matkę Boską na Królowę Korony Polskiej i że wydawać będzie sprawiedliwe prawa w obronie pracującego ludu.

Słynnym miejscem pielgrzymek jest także **Kodeń na Podlasiu**. Tu w kościele znajduje się cudowny obraz Matki Boskiej. Cześć dla Matki Boskiej Kodeńskiej i łaski, uzyskiwane za Jej pośrednictwem, podtrzymywały w wierze świętej unitów i męczenników podlaskich.

W Małopolsce wschodniej słynie jako miejsce pielgrzymek **Święta Góra Różańcowa w Podkamieniu**. Jest tu kościół dominikański z cudownym obrazem Matki Boskiej.

Przed tym obrazem modlił się na różańcu król polski, Jan III Sobieski, by sobie uprosić zwycięstwo w walce z Turkami pod Wiedniem. Król Jan III Sobieski wpisał się tu na członka stowarzyszenia różańcowego.

Na Górnym Śląsku słyną od wieków **Piekary**, które są celem licznych pielgrzymek z całego Śląska.

W wielu innych miejscowościach w Polsce znajdują się także cudowne obrazy Matki Boskiej, za po-

średnictwem której pobożny lud dostępuje licznych łask Bożych.

Wielką czcią otaczane są i ściągają tłumy pątników również słynne stacje męki Pańskiej a mianowicie: Kalwaria Zebrzydowska w pobliżu Krakowa, Góra - Kalwaria pod Warszawą, Kalwaria w Wejherowie na Pomorzu, w Ujściu i w Pakości w Wielkopolsce, Kalwaria Wileńska, Kalwaria w Troskach i inne.

Przez te i przez wszystkie katolickie świątynie Narodu Polskiego przemawia do duszy każdego prawego Polaka żywa wiara dawnej i teraźniejszej Polski katolickiej.

Przez świątynie katolickie uświęcało się życie Polski. W świątyniach bowiem katolickich przebywa w Najświętszym Sakramencie Ołtarza sam Bóg, źródło wszystkiego dobra, prawdy i świętości.

Świątynie katolickie przeto zawsze były dla wiernych jakby kuźnicami najlepszych i najszlachetniejszych myśli, uczuć, pragnień i porywów ducha.

W świątyniach więc katolickich Polacy - katolicy wzmacniali swą wiarę, krzepili się na duchu i szukali natchnień do życia lepszego i do ofiarnych, szlachetnych i wielkich czynów dla dobra Polski.

Nie każdy może odwiedzić słynne świątynie katolickie i miejsca święte w ojczyźnie, ale każdy prawy Polak jako katolik, gdziekolwiek przebywa, ma najpierwszy obowiązek zawsze żyć wedle wiary świętej i w świątyniach katolickich, w obliczu Boga utajonego w Najświętszym Sakramencie Ołtarza, szukać natchnień, łaski, mocy i błogosławieństwa do dobrego i świętego życia.

II. Święci i błogosławieni polscy.

1. — Polska wzdłuż swych dziejów chrześcijańskich wydała wielu świętych.

Pobożne i doskonałe życie tych świętych było wzorem dla ludzi.

Już wkrótce po przyjęciu chrześcijaństwa (w X. stuleciu) występuje na ziemi polskiej postać św. Wojciecha Sławnika.

2. — **Św. Wojciech** pochodził z czeskiego rodu książęcego Sławników. Matka jego Strzeżysława była Ślązaczka. Z Pragi czeskiej, gdzie był biskupem, św. Wojciech przybył na zaproszenie króla Bolesława Chrobrego do Polski i udał się na Pomorze, by pogańskim Prusom zanieść światło wiary świętej. Ponosił on tam z rąk Prusaków śmierć męczeńską w roku 997.

Król Bolesław Chrobry wykupił jego ciało na wagę złota od pogan i pochował je uroczyście w Gnieźnie. A ówczesny cesarz niemiecki Otto III. odbył nawet specjalną pielgrzymkę do grobu św. Wojciecha, by oddać cześć temu wielkiemu świętemu męczennikowi.

Święto św. Wojciecha obchodzimy 23 kwietnia.

3. — Za staraniem króla Bolesława Chrobrego św. Romuald, założyciel zakonu kamedułów, przyjechał do Polski dwóch swych uczniów. Do nich przyłączyło się trzech Polaków.

Przy pomocy króla założyli oni klasztor pustelni czy w Międzyrzeczu, na pograniczu Pomorza i mieli zająć się misjami wśród Prusaków. Znani są oni pod nazwą **Pięciu Braci Polskich**. Nie zdołali oni jednak rozwinąć swej działalności, gdyż ponieśli śmierć męczeńską z rąk nieznanych sprawców.

4. — Na przełomie X. stulecia żyli także święci polscy pustelnicy: św. **Andrzej Żórawek** i św. **Benedykt**. Pochodzili oni z domów wieśniaczych z Małopolski. Za młodu prowadzili życie pełne prostoty. Pobożność zaprowadziła ich na drogę życia pustelniczego, a następnie do klasztoru benedyktynów w Zborze na Węgrzech. Tam przez modlitwę, umartwienie, spełnianie obowiązków zakonnych i pracę doszli do wielkiej świętości. Tam też zakończyli swój ziemski żywot. Święto św. Andrzeja Żórawka i św. Benedykta przypada 6 maja.

5. — W XI stuleciu żył św. **Stanisław Szczepanowski** († 1079) rodem ze Szczepanowa ziemi Krakowskiej. Rodzina Szczepanowskich była bardzo zamężna. Otrzymał wyższe wykształcenie Stanisław poświęcił się stanowi duchownemu, a majątku swego użył na niesienie pomocy biednym.

Został on biskupem w Krakowie. Wysoce cnotliwy, był on surowy dla siebie, dbał o czystość obyczajów i karmił złe życie innych.

Upomniał on również króla Bolesława Śmiałego za jego występki, a nawet nałożył na niego karę kościelną.

Dumny król, uniesiony gniewem, z pomocą siepaczy zamordował św. Stanisława.

Król potem bardzo żałował swego czynu i jak mówi podanie, zakończył swe życie w klasztorze na podlucie.

Uroczystość św. Stanisława obchodzimy 8 maja.

6. — Do XII stulecia historycy odnoszą życie **błogosławionego Bogumiła** arcybiskupa gnieźnieńskiego. Choć był najwyższym dostojnikiem Kościoła w Polsce, bł. Bogumił prowadził życie bardzo umartwione. Okazywał on wielkie miłosierdzie dla cierpiących i biednych

Budował on kościoły, wyposażył liczne klasztory i zajmował się misjami, by nawrócić pogańskie plemiona Jadźwingów i Prusów i pozyskać je dla Polski katolickiej.

Sława cnot i cudów bł. Bogumiła głośna była w całej Polsce.

7. — Trzynasty wiek nazywano wiekiem świętych polskich, albowiem był to okres, w którym zajaśniała świętością cały szereg Polaków i Polek.

Błogosławiony Wincenty Kadłubek († 1223) urodził się w ziemi sandomierskiej. Gdy został duchownym, był zwierzchnikiem kościołów w Sandomierzu, a później biskupem w Krakowie. Był on doradcą Kazimierza Sprawiedliwego, na prośbę którego napisał dzieje ojczyste.

Bł. Wincenty Kadłubek odznaczał się świętością, pokorą i prostotą życia oraz wielkim miłosierdziem dla biednych. Swymi majątkami rodzinnymi wyposażał kościoły i zakony.

W 60-ym roku życia, za pozwoleniem papieża, zrzekł się godności biskupa krakowskiego, rozdał swe mienie ubogim, wstąpił do zakonu cystersów w Jędrzejowie i tam dokończył swego życia.

Uroczystość bł. Wincentego Kadłubka przypada 8 marca.

8. — **Św. Jacek** († 1257) pochodził z pobożnej rodziny Odrowążów ze Śląska. Już w latach młodości okazywał on wielką pobożność.

Wychowywał się w Krakowie pod opieką swego stryja świątobliwego Iwona Odrowąża, późniejszego biskupa krakowskiego i kanclerza królewskiego. Poświęcił się stanowi duchownemu.

Razem z bł. Czesławem odbywał wyższe studia w Paryżu, w Pradze i w Bolonii.

Gdy wraz z biskupem Odrowążem był w Rzymie,

poznał tam św. Dominika i wstąpił do zakonu dominikanów.

Po powrocie do kraju założył klasztory w Krakowie i w innych miejscowościach.

Później jako misjonarz głosił słowo Boże na Pomorzu, na Żmudzi, na Litwie i na Rusi (w Kijowie). Swą działalnością misyjną zakreślił on dla Polski katolickiej wielkie granice.

Oddziaływał on na bliźnich wielką świętością swego życia i świadczeniem miłosiernych uczynków. Czynił liczne cuda, by ratować ludzi w nieszczęściach, w nędzy i głodzie. Rozpowszechnił on w Polsce nabożeństwo różańcowe.

W podeszłym wieku wrócił do Krakowa i tu życie zakończył.

Święto św. Jacka obchodzimy 17 sierpnia.

9. — **Błogosławiony Czesław** († 1242) należał, jak mówi tradycja, do rodu Odrowążów. Był bardzo pobożny już w młodości. Wraz ze św. Jackiem odbywał wyższe nauki w Paryżu i w Bolonii.

Gdy z biskupem krakowskim Iwonem Odrowążem był w Rzymie, wstąpił tak jak i św. Jacek do zakonu dominikanów.

Św. Dcminik polecił bł. Czesławowi udać się do Czech, by tam podnieść świętą wiarę katolicką zagrożoną przez herezje.

Tak więc bł. Czesław na polecenie przełożonych swego zakonu pracuje na kresach Polski i u jej sąsiadów: wśród Czechów, Morawian, Niemców i Prusaków. Gdy potem wraca do Polski, św. Jacek powierza mu stanowisko przełożonego nad klasztorem we Wrocławiu. Stąd bł. Czesław często wyrusza w różne strony na misje.

Zostaje on później także prowincjałem, to jest przełożonym klasztorów dominikańskich prowincji polskiej.

Bł. Czesław prowadził życie bardzo umartwione, okazywał wielkie miłosierdzie i pomoc dla ludzi w nieszczęściu. Bóg dał mu też dar czynienia cudów.

Tradycja mówi, że bł. Czesław przez swą modlitwę i zachęcanie do męstwa mieszkańców Wrocławia, ocalił to miasto od najścia Tatarów w 1241 r.

Wkrótce po odejściu Tatarów bł. Czesław zakończył swój żywot.

Święto bł. Czesława obchodzimy 20 lipca.

10. — **Błogosławiona Bronisława Prandota** († 1259) była również dzieckiem rodu Odrowążów śląskich. Wzgardziła ona dobrami ziemskimi i już w czternastym roku życia wstąpiła do zakonu norbertanek w Krakowie. W klasztorze odznaczała się wszystkimi najwyższymi cnotami doskonałej zakonnicy. W modlitwie, w umartwieniu oraz w pracy i w oddaniu posług była zawsze pierwszą wśród zakonnicy. Cechowało ją także wielkie miłosierdzie względem bliźnich.

Błogosławione życie swe zakończyła w czasie najścia Tatarów, gdy wraz z zakonicami musiała ukrywać się w okolicach Krakowa (1259 r.).

Przy uznaniu jej za błogosławioną Stolica Apostolska wyraziła się że „Polska jest matką świętych”.

Święto bł. Bronisławy obchodzimy 1 września.

11. — **Św. Jadwiga** († 1243) pochodziła z Niemiec. Była ona żoną księcia śląskiego Henryka Brodatego. Prowadziła życie pełne umartwień i była bardzo miłosierną i dobroczyzną.

Wychowała również świątobliwie swe dzieci.

Jej synem był Henryk Pobożny, książę śląski, który poniósł bohaterską śmierć w bitwie pod Lignicą, dzielnie broniąc Polskę i chrześcijaństwo przed Tatarami.

Gdy św. Jadwiga otrzymała wieść, że syn jej

Henryk poległ pod Lignicą, to poddając się woli Pana Boga, miała ona wypowiedzieć te piękne słowa: „Dzięki Ci Boże, żeś mi dał takiego syna, który w obronie wiary i swej ojczyzny walcząc przeciw nieprzyjaciołom Twego krzyża, położył swą głowę.”

Ostatnie lata swego życia spędziła w klasztorze cysterek w Trzebnicy.

Święto św. Jadwigi obchodzimy 4 maja.

12. — **Błogosławiona Salomea** († 1268) była córką księcia polskiego Leszka Białego.

Za zgodą rodziców wychowywała się na dworze króla węgierskiego, by zostać później żoną królewicza węgierskiego Kolomana.

Gdy Koloman poniósł śmierć bohaterską w walce z Tatarami, bł. Salomea wróciła na stałe do Polski, przywdziała habit zakony klarysek św. Franciszka i ufundowała dla nich klasztor w Zawichoście i w Grodzisku (w Skale). Tam w Grodzisku dokonała swego życia.

Jaśniała ona wielką prostotą i świętością życia oraz ofiarnością dla ubogich i chorych.

W szpitalu przyklasztornym oddawała się z wielkim zaparciem pielęgowaniu chorych.

Święto jej obchodzimy 17 listopada.

13. — W 1260 roku w czasie napadu Tatarów zginęła śmiercią męczeńską w Sandomierzu w klasztorze przy kościele św. Jakóba: **błogosławiony Sadok** i 48 braci zakonu dominikańskiego.

Święto ich obchodzimy 2 czerwca.

14. — **Błogosławiona Kunegunda** zwana także Kingą († 1292) pochodziła z Węgier. Była córką króla Beli IV. Księżę polski Bolesław Wstydlivy wziął ją za żonę. Żyła ona z nim jednak w dozgonnej czystości. Całe życie oddawała się uczynkom miłosierdzia względem biednych i chorych.

Po śmierci męża wstąpiła do klasztoru Klarysek w Starym Sączu, by tam pozostać do końca swego życia.

Z imieniem bł. Kingi łączy się opowiadanie o odkryciu pokładów soli w Bochni.

Święto bł. Kingi obchodzimy 23 lipca.

15. — **Błogosławiona Jolenta** († 1298) była siostrą bł. Kingi. Przybyła ona za młodu z Węgier do Polski na prośbę swej siostry bł. Kingi.

Zostawszy żoną Bolesława Pobożnego, księcia kaliskiego, wywierała na niego zbawienny wpływ.

Z zamiłowaniem roztaczała opiekę nad ubogimi, uciśnionymi i chorymi. Po śmierci swego męża wstąpiła do klasztoru klarysek w Starym Sączu i prowadziła tam świątobliwy żywot wraz ze swą siostrą bł. Kingą.

Po śmierci bł. Kingi, przeniosła się bł. Jolenta do klasztoru do Gniezna, została ksienią klasztoru i tam zakończyła swe życie.

Święto bł. Jolenty obchodzimy 16 czerwca.

Do świętych polskich XIV i XV stulecia należą:

16. — **Błogosławiony Jakub Strepa** zwany także Strzemie († 1418) urodził się w Małopolsce. Rodzina jego była bardzo zamożna.

Po odbyciu wyższych nauk w Rzymie wrócił do Polski, wyrzekł się bogactw i wstąpił do zakonu Franciszkanów.

Przyłączył się on do „Braci pielgrzymujących” i oddał się pracy misyjnej wśród Rusinów.

Z posłuszeństwa dla przełożonych zakonu przyjął godność arcybiskupa halickiego i lwowskiego, chodził jednak zawsze w habicie zakonnym, prowadził życie umartwione i proste i jaśniał cnotliwością życia.

Gorliwie również oddawał się nadal pracy misyj-

nej. Przez swoją świętą pracę bardzo się przyczynił do utrwalenia świętej wiary katolickiej na Rusi.

Święto bł. Jakuba obchodzimy 1 czerwca.

17. — **Święty Jan Kanty** († 1473) pochodził z zamożnej mieszczańskiej rodziny z Kęt, ziemi Krakowskiej. Otrzymał on wyższe wykształcenie w Krakowie. Przez pewien czas był nauczycielem w szkole zakonnej prowadzonej przez zakon Bożogrobców w Miechowie.

Później wrócił do Krakowa i był tam profesorem uniwersytetu i wysoce cenionym wychowawcą młodzieży akademickiej. Mówiono o nim, że wykładał naukę świętości.

Przyświecał on nie tylko głęboką wiedzą, ale i cnotami, zwłaszcza prawdomównością, miłosierdziem i poszanowaniem dobrej czci bliźniego.

Święto św. Jana Kantego obchodzimy 20 października.

18. — **Błogosławiony Szymon z Lipnicy** († 1482) był dzieckiem niezamożnych lecz pobożnych rodziców z Lipnicy pod Bochnią. Kształcił się w Bochni, a później na uniwersytecie w Krakowie.

Po płomiennych kazaniach św. Jana z Capistranu w Krakowie, młody Szymon wzgardził chwałą doczesną i wstąpił do zakonu franciszkanów. Odznaczał się on wielką świętobliwością życia i umiał wywierać zbawienny wpływ na innych.

Mianowany kaznodzieją królewskim głosił on w katedrze wawelskiej budujące kazania dla króla i jego dworu.

Gdy w Krakowie wybuchła zaraza, oddał się z wielkim zaparciem pielęgnowaniu chorych, tak iż sam wreszcie zaraził się i zakończył błogosławiony swój żywot.

Święto bł. Szymona z Lipnicy obchodzimy 18 lipca.

19. — **Błogosławiony Jan z Dukli** († 1484) urodził się w Dukli w Małopolsce.

Po ukończeniu nauk w Krakowie, posłuszny głosowi sumienia, udał się w góry Karpaty i tam na wzgórzu zwanym Zaśpít zbudował kapliczkę i w odosobnieniu prowadził bogomyślne życie pustelnicze.

Po trzech latach życia pustelniczego wstąpił do zakonu franciszkanów i przebywał w klasztorach we Lwowie, w Krośnie i w Krakowie.

Gdy za sprawą św. Jana Kapistrana powstały w Polsce zakony z obostrzoną regułą franciszkańską św. Bernadyna ze Sieny, przeszedł do nich.

Bł. Jan cenił wysoce cnoty zakonne, a szczególnie cnotę ubóstwa i posłuszeństwa.

Tak jak św. Jan Kanty i on odznaczał się wielkim poszanowaniem dobrej czci bliźnich.

Większość swego życia przeżył we Lwowie, gdzie ze świętą gorliwością oddawał się pracy misyjnej wśród Rusinów - schizmatyków i Ormian, jednając ich dla Kościoła katolickiego.

Za jego sprawą powstał we Lwowie klasztor siostr bernadynek.

Bł. Jan z Dukli jest patronem Lwowa i Rusi. Lwowianie doznali za jego pośrednictwem od Boga wiele łask w różnych potrzebach. Święto bł. Jana z Dukli obchodzimy 1 października.

20. — **Błogosławiony Stanisław Kazimierczyk** († 1489) był synem radnego z Kazimierza, przedmieścia Krakowa.

Wyróżniał się wielkimi zdolnościami. Osiągnął on najwyższe stopnie naukowe w akademji krakowskiej i został tam profesorem.

Mimo świetnej kariery, jaką rozpoczął, porzucił katedrę uniwersytecką i wstąpił do zakonu księży Kanoników Laterańskich w Krakowie na Kazimierzu.

Na polecenie przełożonych zakonu przyjął święcenia kapłańskie.

Prowadził on zawsze życie święte i pełne wyrzeczenia się.

Porywającymi kazaniami swymi nawrócił wielu ludzi i zaprowadził ich na drogę cnoty.

Niezwykłe umartwienia nadwątlily jego ciało tak, iż zmarł w 33 roku swego powołania zakonnego.

Ciało jego pochowano w kościele księży Kanoników Lateraneńskich w Krakowie.

Wielu wiernych za pośrednictwem bł. Stanisława Kazimierczyka doznało cudownych łask Boskich. Święto bł. Stanisława Kazimierczyka przypada 3 maja.

21. — **Błogosławiony Michał Giedrojc** († 1485) należał do zamożnego rycerskiego rodu na Litwie.

W dzieciństwie już okazywał wielką pojętność do nauki i pobożność.

Jednakże w chłopięcych latach zapadł na zdrowiu i stracił władzę w nodze, tak iż musiał chodzić o szczydle.

Był wątłym na ciele, ale mocnym na duszy. Dlatego też, mimo swej ułomności cielesnej, Michał Giedrojc wstąpił do zakonu Kanoników Najświętszej M. Panny.

Gdy z przełożonym zakonu udał się do Krakowa, pozostał tu do końca życia i pełnił w zakonie obowiązki brata zakrystiana przy kościele św. Marka.

Ukończył on nauki filozoficzne w Akademii Krakowskiej i utrzymywał bliską znajomość ze świętymi polskimi swych czasów.

Prowadził on zawsze żywot pokorny, umartwiony i prawie pustelniczy.

Zakonnicy i krakowianie podziwiali świętość jego życia. Bóg dał mu łaskę przewidywania rzeczy przyszłych i łaskę czynienia cudów.

Ciało jego po śmierci pochowano w kościele św. Marka w Krakowie.

22. — **Błogosławiony Władysław z Gielniowa** († 1505) pochodził z niezamożnej, ale religijnej rodziny z Gielniowa, ziemi Sandomierskiej.

Wyższe nauki odbywał w Krakowie, gdzie profesorem był wówczas św. Jan Kanty.

Po ukończeniu nauk wstąpił do zakonu bernardynów w Warszawie.

Jaśniał on wielką świętobliwością, roztropnością i pokorą i dlatego też cieszył się wśród braci zakonnych zasłużoną czcią, tak iż wybierano go stale przełożonym polskiej prowincji zakonnej.

Przez swoje podniosłe kazania wywierał wielki wpływ religijny na lud.

W czasie napałów wojsk tureckich wzywał lud do publicznych modłów, by uprosić dla Polski zwycięstwo.

Bł. Władysław z Gielniowa był też polskim poetą religijnym. Poezje swoje (wiersze) pisał w języku ojczystym, przyczyniając się przez to do rozwoju języka polskiego.

Umarł w Warszawie i tam w kościele św. Anny spoczywają jego relikwie.

Warszawa czci bł. Władysława z Gielniowa jako swego patrona. Za jego przyczyną wierni doznali wiele łask Boskich w różnych potrzebach.

Przed zwycięską bitwą nad bolszewikami pod Warszawą (1920 r.), z polecenia władz kościelnych, odbywały się w mieście procesje pokutne z relikwiami bł. Władysława, by za jego przyczyną uprosić dla armii polskiej zwycięstwo. Święto bł. Władysława z Gielniowa obchodzimy 25 września.

23. — **Święty Kazimierz** († 1484) był synem króla Kazimierza Jagiellończyka,

Nauczycielem św. Kazimierza był ksiądz „Jan Długosz, znakomity historyk polski, a późniejszy arcybiskup lwowski.

Św. Kazimierz
modli się przed drzwiami kościoła.

Św. Kazimierz odznaczał się nadzwyczajną pobożnością i pracowitością. Często nawet w nocy modlił się przed drzwiami zamkniętych kościołów.

Był bardzo miłosierny i czuł na ludzką biedę. Umiłował on szczególnie cnotę czystości i dlatego też jest on patronem czystości i niewinności.

Choć był królewiczem, prowadził życie bardzo umartwione i nie kwapił się zbytnio do objęcia korony węgierskiej, którą mu ofiarowano, gdyż pragnął tym więcej oddać się pracy dla Boga i uświęcenia swej duszy.

W czasie pobytu swego w Wilnie wspierał misje wśród Litwinów i budował nowe kościoły.

Umarł mając lat 25, jednak osiągnął wielki stopień świętości. Jest on patronem młodzieży.

Relikwie jego spoczywają w katedrze św. Stanisława w Wilnie.

Polska katolicka wzywała orędownictwa św. Kazimierza w swych potrzebach zwłaszcza, gdy prowadziła walki z nieprzyjaciółmi wiary św. i pragnęła prosić sobie zwycięstwo.

Święto św. Kazimierza obchodzimy 4 marca.

24. — W XV stuleciu żył też **bl. Izajasz Boner** († 1470). Pochodził z rodziny cudzoziemskiej Bonerów zamieszkałych w Krakowie. Wychował się i kształcił się w Polsce.

Po skończeniu nauk wstąpił do zakonu augustianów na Kazimierzu w Krakowie.

Prowadził życie umartwione i świątobliwe.

Był głębokim i popularnym kaznodzieją. Znany był w świecie katolickim ze swej uczoności i brał udział w soborze powszechnym w Konstancji, gdzie zabierał głos w sprawie obrony wiary św. przeciwko herezjom.

Utrzymywał on w Krakowie szczególną przyjaźń ze współczesnymi sobie św. Janem Kantym, bl. Szymonem z Lipnicy, i ze świątobliwymi: Michałem Giedrojciem zakonnikiem, ks. Stanisławem Kazimierzczykiem i misjonarzem Świętosławem. Dlatego też

bł. Izajasz Boner jest patronem świętej przyjaźni.

Relikwie jego spoczywają w kościele św. Katarzyny w Krakowie.

25. — **Święty Stanisław Kostka** († 1568) żył w XVI stuleciu. Urodził się w Rostkowie na Mazowszu. Ojciec jego był kasztelanem w Zakroczymie.

Sw. Stanisław Kostka.

Sw. Stanisław już jako chłopiec był niezwykle pobożnym. Tak miłował cnotę czystości, że mdlał, gdy usłyszał słowo nieprzyzwoite.

Gdy miał lat czternaście, rodzice wysłali go wraz ze starszym jego bratem Pawłem na nauki do

Wiednia. Św. Stanisław prowadził i tam życie świątobliwe, mimo że brat jego różnymi sposobami chciał pociągnąć go do życia hulaszczego.

Mając 16 lat św. Stanisław opuścił swego brata i udał się pieszo z Wiednia do Rzymu, gdzie wstąpił do zakonu jezuitów.

Św. Stanisław miał wielkie nabożeństwo do Najświętszej Maryi Panny.

Umarł on w wieku młodzieńczym, bo w osiemnastym roku życia.

Mimo swego krótkiego życia św. Stanisław doszedł do wielkiej świętości.

Jest on patronem młodzieży i patronem cnoty czystości.

Święto św. Stanisława Kostki obchodzimy 13 listopada.

26. — **Błogosławiony Stanisław Oporowski** († w r. 1552) urodził się w Oporowie w województwie warszawskim.

Kształcił się we Wszechnicy Jagiellońskiej w Krakowie. Później sam wykładał na tym uniwersytecie.

Idąc jednakże za głosem Bożym wstąpił on do zakonu paulinów i przyjął święcenia kapłańskie.

Przez pewien czas był on prowincjałem zakonu paulinów.

Jako wstrząsający do głębi kaznodzieja nawrócił do wiary świętej wielu zwolenników herezji Lutra i innowierców.

Prowadził on życie bardzo surowe i tym odważniej gromił w swych kazaniach wszelkie nieprawości, nie szczędząc nawet wysokich dostojników.

Już za życia czynił cuda i cieszył się opinią świętego.

Ciało jego pochowano w kościele O.O. Paulinów w Oporowie.

Po jego śmierci wiele osób również doznało cudownych łask za jego pośrednictwem.

27. — **Święty Józafat Kuncewicz** (†1623) żył na przełomie XVI stulecia, gdy w Polsce świeżą była pamięć unii rusko - katolickiej zawartej w Brześciu.

Urodził się on we Włodzimierzu na Wołyniu.

Pobożni jego rodzice byli niezamożnymi, więc posłali go za młodu do Wilna, by tam u pewnego kupca przygotowywał się do zawodu kupieckiego.

W Wilnie chwile wolne od zajęć poświęcił modlitwie i nauce. Choć los mu uśmiechał się, nadarzała mu się bowiem sposobność zostać bogatym kupcem, to jednak, idąc za głosem Bożym, wstąpił do zakonu bazylianów. Zostawszy zakonikiem rozwinął z wielką gorliwością działalność religijną i dobroczynną w Wilnie i na Białorusi.

Przez bardzo umartwione i świątobliwe życie i przez płomienne kazania podnosił ducha religijnego i wzmacniał przywiązanie ludu ruskiego do jedności (unii) z Kościołem katolickim i z Polską katolicką.

Jeszcze więcej przyczyniał się do pokrzepienia unitów w wierze katolickiej wtedy, gdy został arcybiskupem w Połocku. Oburzało to schizmatyków (przeciwników unii) i dlatego zadali oni św. Józafatowi śmierć męczeńską w Witebsku.

Uroczystość św. Józafata Kuncewicza obchodzimy 14 listopada.

28. — Wielkim męczennikiem dla świętej sprawy unii rusko - katolickiej został również **święty Andrzej Bobola** († 1657).

Rozwinął on pracę misyjną na Rusi niezadługo po śmierci św. Józafata Kuncewicza.

Św. Andrzej Bobola pochodził z ziemiańskiej i pobożnej rodziny z ziemi sandomierskiej.

Kształcił się on najpierw w Sandomierzu. Już

wtedy był wielkim czcicielem Najświętszej Maryi Panny i należał do solidacji Mariańskiej.

W dwudziestym roku swego życia wstąpił do zakonu jezuitów w Wilnie. Tam też odbywał dalsze studia. Jako kapłan pracował w Wilnie, a później na Polesiu, w Pińszczyźnie.

W czasie zarazy panującej w Wilnie poświęcał się pielęgnowaniu chorych.

Pogodą ducha, świętą dobroczynnością i kazaniem swymi porывał dusze. Utwierdzał w wierze świętej unitów i nawrócił wielu schizmatyków na wiarę katolicką.

Św. Andrzej Bobola przepowiedział również zmartwychwstanie Polski.

Schizmatyccy Kozacy poddali go w Janowie koło Pińska strasznym męczarniom, sądząc, że zaprzę się wiary świętej. Św. Andrzej mimo wszystko trwał w wierze, a nawet prosił oprawców, by i oni przyjęli wiarę świętą. Wtedy Kozacy zadali mu śmierć.

Ojcowie jezuitów pochowali ciało św. Andrzeja w podziemiach swego kościoła w Pińsku.

Ciało to zachowało dziwną świeżość i nie uległo zepsuciu. Bolszewicy zabrali je do Moskwy i umieścili w muzeum higieny.

Stolicy Apostolskiej udało się jednak wydobyć te święte relikwie z rąk bezbożnych.

W 1938 roku, za staraniem władz Kościelnych katolickich w Polsce, ciało św. Andrzeja Boboli zostało sprowadzone z powrotem do Polski i uroczystie przyjęte przez duchowieństwo, najwyższe władze Polski i całe polskie społeczeństwo katolickie, a Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Ignacy Mościcki, po triumfalnym wprowadzeniu relikwii św. Andrzeja Boboli do Warszawy, odpiął ze swej piersi krzyż niepodległości i złożył go jako wotum na trumnie św. Andrzeja Boboli.

Relikwie św. Andrzeja Boboli spoczęły w kaplicy ojców jezuitów w Warszawie.

Święto św. Andrzeja Boboli obchodzimy 16 maja.

29. — Prócz tych świętych i błogosławionych Pclaków i Polek wielu naszych rodaków i rodaczek w różnych czasach prowadziło żywot świątobliwy. Niektórych z nich Stolica Apostolska po dochodzeniach ma jeszcze uznać za błogosławionych lub świętych.

Przez wielkie umiłowanie Boga, przez zaparcie się siebie i przez ofiarną pracę dla dobra bliźnich stali się oni dla Kościoła i dla Polski bohaterami świętego życia.

Dziś cieszą się oni posiadaniem najwyższego Dobra — Boga w niebie i są naszymi możnymi orędownikami u Boga i naszymi opiekunami.

Wzorowe życie świętych Pańskich przypomina nam także, że wszyscy mamy dążyć do świętości, do której Bóg nas powołuje, bo przez nią osiągamy cel naszego życia na ziemi i szczęście wieczne w łączności z Bogiem w niebie.

SPIS RZECZY

I. Chrześcijaństwo w Polsce.

1. Początki i historia chrześcijaństwa w Polsce do czasu rozbiorów	3
2. Działalność Kościoła katolickiego w Polsce pod rządami zaborców	10
3. Polska odrodzona	11
4. Hierarchia kościelna w Polsce odrodzonej	12
5. Młode pokolenie Polski odrodzonej	14
6. Słynne świątynie i miejsca święte w Polsce	16—28

II. Święci i błogosławieni polscy.

1. Wstęp	29
2. św. Wojciech	29
3. Pięciu Braci Polskich	29
4. św. Andrzej Żółtawek	30
5. św. Stanisław Szczepanowski - biskup	30
6. Bł. Bogumił	30
7. Bł. Wincenty Kadłubek	31
8. św. Jacek	31
9. Błogosławiony Czesław	32
10. Bł. Bronisława	33
11. św. Jadwiga	33
12. Bł. Salomea	34
13. Bł. Sadok i 48 braci męczenników	34
14. Bł. Kunegunda (Kinga)	34
15. Bł. Jolenta	35
16. Bł. Jakub Strępa (Strzemię.)	35
17. św. Jan Kanty	36
18. Bł. Szymon z Lipnicy	36
19. Bł. Jan z Dukli	37
20. Bł. Stanisław Kazimierczyk	37
21. Bł. Michał Głedrojć	38
22. Bł. Władysław z Gielniowa	39
23. św. Kazimierz	39
24. Bł. Izajasz Boner	41
25. św. Stanisław Kostka	42
26. Bł. Stanisław Oporowski	43
27. św. Józefat Kuncewicz	44
28. św. Andrzej Bobola	44
29. Zakończenie	46

KATECHIZM
RZYMSKO-KATOLICKI

Część składowa Podręcznika religii rzymsko-katolickiej

Ks. Mgra C. Krzyszkowskiego

NIHIL OBSTAT

Sandomiriae, die 4 Junii anni 1938

Dr. Vincentius Granat, censor

Nr 2628/38

IMPRIMI POTEST

Sandomiriae, die 4 Junii anni 1938

† *Joannes Lorek Episcopus*
Administr. Apost. sandomiriensis

Dr. Fr. Jop. cancellarius

L. S.

KATECHIZM I RELIGIA KATOLICKA.

1. *Co to jest katechizm katolicki?*

— Katechizm katolicki jest to zwięzłe ujęta nauka religii katolickiej.

2. *Co to jest religia ?*

— Religia jest to żywy związek człowieka z Bogiem.

Żywy związek człowieka z Bogiem powstaje przez to, że człowiek wznosi się myślą ku Bogu, swemu Stwórcy i najlepszemu Ojcu, oddaje Mu cześć Boską, modli się i pełni Jego przykazania.

By zaś człowiek poznał łatwo i bez błędów najważniejsze prawdy o Bogu, o swym życiu i przeznaczeniu, Bóg objawił je człowiekowi.

Bóg również opiekuje się człowiekiem i daje mu Swą pomoc, by człowiek mógł osiągnąć cel swego przeznaczenia.

3. *Dlaczego religia jest nam konieczne potrzebna?*

— Religia jest nam konieczne potrzebna dlatego, że przez nią poznajemy najważniejsze prawdy o Bogu i o naszym przeznaczeniu oraz wypełniamy obowiązki względem Boga i osiągamy główny cel naszego życia.

4. *Która religia jest jedynie prawdziwą?*

— Jedynie prawdziwą jest religia katolicka, której uczy Kościół katolicki.

5. *Dlaczego jedynie prawdziwą jest religia katolicka?*

— Jedynie prawdziwą jest religia katolicka dlatego, że ją objawił sam Bóg przez Syna Swego, Jezusa Chrystusa.

6. *Kogo nazywamy katolikiem?*

— Katolikiem nazywamy tego, kto należy do Kościoła katolickiego, a tym samym wyznaje wszystkie

prawdy, które Pan Bóg objawił, a których Kościół naucza.

7. *O czym mówi nam nauka religii katolickiej?*

— Nauka religii katolickiej mówi nam:

- 1) o prawdach, w które mamy wierzyć,
- 2) o przykazaniach, które mamy wypełniać,
- 3) oraz o sakramentach, o modlitwie i różnych środkach, którymi mamy się uświęcać.

Część I.

ZNAK KRZYŻA ŚWIĘTEGO.

8. *Co jest znakiem widzialnym religii chrześcijańskiej?*

— Znakiem widzialnym religii chrześcijańskiej jest krzyż.

9. *Dlaczego krzyż jest znakiem widzialnym religii chrześcijańskiej?*

— Krzyż jest znakiem widzialnym religii chrześcijańskiej, bo przypomina, że Jezus Chrystus odkupił ludzi przez śmierć na krzyżu.

10. *Jakie słowa mówimy, gdy czynimy na sobie znak krzyża świętego?*

— Gdy czynimy na sobie znak krzyża świętego, mówimy: W imię Ojca i Syna i Ducha Świętego. Amen.

11. *Co wyznajemy przez to przeżegnanie się?*

— Przez przeżegnanie się wyznajemy wiarę w Boga w Trójcy Świętej jedynego.

12. *Kiedy żegnamy się znakiem krzyża świętego?*

— Znakiem krzyża świętego żegnamy się: rano, kiedy wstajemy, wieczorem, gdy kładziemy się do snu, przy posiłkach, przy modlitwie, przy wejściu do kościoła i wogóle wtedy, gdy chcemy polecieć się Bogu.

Przy wejściu do kościoła czynimy znak krzyża św. ręką, umoczoną w wodzie święconej. Przy ewangelii w czasie Mszy św. kreślimy wielkim palcem prawej ręki trzy małe krzyżyki: na czole, na ustach i na piersiach, na znak, że wyznajemy ewangelie myśłą, mową i sercem.

Kościół katolicki używa znaku krzyża św. przy wszystkich ceremoniach religijnych.

O WIERZE KATOLICKIEJ.

13. *Odmów „Wierzę w Boga”, czyli Skład Apostolski!*

1. Wierzę w Boga, Ojca wszechmogącego, Stworzyciela nieba i ziemi,
2. i w Jezusa Chrystusa, Syna Jego jedynego, Pana naszego,
3. który się począł z Ducha Świętego, narodził się z Maryi Panny,
4. umęczon pod Ponckim Piłatem, ukrzyżowan, umarł i pogrzebion,
5. zstąpił do piekieł, trzeciego dnia zmartwychwstał,
6. wstąpił na niebiosa, siedzi na prawicy Boga Ojca wszechmogącego,
7. stamtąd przyjdzie sądzić żywych i umarłych.
8. Wierzę w Ducha Świętego,
9. święty Kościół powszechny, świętych obcowanie,
10. grzechów odpuszczenie,
11. ciała zmartwychwstanie,
12. żywot wieczny. Amen.

14. *Dlaczego codziennie w pacierzu odmawiamy „Wierzę w Boga”?*

— Codziennie w pacierzu odmawiamy „Wierzę w Boga”, bo przez nie wyznajemy najgłówniejsze prawdy świętej wiary katolickiej.

15. *Dlaczego „Wierzę w Boga” nazywamy Składem Apostolskim?*

— „Wierzę w Boga” nazywamy Składem Apostolskim dlatego, bo w nim są zawarte prawdy wiary, którą wyznawali i głosili apostołowie, czyli uczniowie Pana Jezusa.

16. *Kto nam objawił, czyli oznajmił prawdy wiary świętej?*

— Prawdy wiary świętej objawił sam Pan Bóg przez ludzi ku temu wybranych oraz przez Syna Swego Jezusa Chrystusa.

Ludźmi wybranymi, przez których w Starym Testamencie Pan Bóg objawił prawdy wiary św., byli pobożni patriarchowie (Abraham, Mojżesz i inni oraz prorocy). W Nowym Testamencie objawił prawdy wiary św. sam Syn Boży, Zbawiciel świata.

17. *Na co Pan Bóg objawił ludziom prawdy wiary świętej?*

— Pan Bóg objawił prawdy wiary świętej na to, by wszyscy ludzie mogli łatwo poznać prawdziwą wiarę i uniknąć błędów.

18. *Dlaczego wierzymy niezachwianie w to wszystko, co Pan Bóg objawił?*

— Wierzymy niezachwianie we wszystko, co Pan Bóg objawił, bo Pan Bóg ani mylić się, ani nas w błąd wprowadzić nie może.

19. *Kto nas naucza prawd wiary św.?*

— Prawd wiary św. naucza nas Kościół katolicki przez papieża i biskupów, którzy także powierzają nauczanie kapłanom.

Pan Jezus ustanowił Kościół nauczający i słuchający. Kościołem nauczającym są: papież i biskupi, którym w nauczaniu pomagają kapłani. Kościołem słuchającym są wszyscy wierni.

Kościół poleca również nauczycielom i rodzicom, by nauczali działalność prawd wiary świętej.

20. *Kiedy Pan Jezus powierzył Kościołowi nauczanie prawd wiary świętej?*

— Pan Jezus powierzył Kościołowi nauczanie prawd wiary świętej, gdy rzekł do apostołów: Idąc tedy nauczajcie wszystkie narody. (Mat. 28, 19).

21. *W co więc powinniśmy wierzyć?*

— Powinniśmy wierzyć w to wszystko, co Pan Bóg objawił, a Kościół katolicki do wierzenia podaje.

22. *Co to są tajemnice wiary?*

— Tajemnice wiary są to prawdy, których my nie możemy pojąć, ale w nie wierzymy, bo je sam Pan Bóg objawił.

Tajemnic wiary nie możemy zrozumieć, bo one przewyższają siły naszego rozumu.

○ ŹRÓDLACH NAUKI KOŚCIOŁA.

23. *Skąd Kościół katolicki czerpie prawdy wiary św.?*

— Kościół katolicki czerpie prawdy wiary św. z objawienia Bożego, które jest zawarte w Piśmie św., i w Ustnym Podaniu,

24. Co to jest Pismo św.?

— Pismo św. jest to zbiór ksiąg, które pisarze święci napisali pod natchnieniem Ducha Świętego.

Głównym i pierwszym autorem tych ksiąg jest sam Pan Bóg.

Kościół poucza nas, które księgi są Pismem św. Pismo św. nazywamy także Biblią św., Słowem Bożym lub Księgami świętymi.

25. Jak dzielą się księgi Pisma św.?

— Księgi Pisma św. dzielą się na Księgi św. Starego Testamentu i Księgi św. Nowego Testamentu.

Wszystkich ksiąg w Piśmie św. jest 72.

Księgi św. Starego Testamentu (45) zawierają Objawienie Boże od stworzenia świata aż do przyjścia Chrystusa Pana. Z ksiąg Starego Testamentu najważniejsze są: księgi Mojżeszowe, księga Psalmów i księgi prorockie.

Księgi św. Nowego Testamentu zawierają Objawienie Boże, które dał Chrystus Pan. Do Nowego Testamentu należą 27 ksiąg: 4 ewangelie (św. Mateusza, św. Marka, św. Łukasza i św. Jana), Dzieje Apostolskie św. Łukasza, 21 listów apostoelskich i księga Objawień św. Jana.

Kościół katolicki zezwala i poleca wiernym czytać tylko takie tłumaczenie Pisma św., które posiada potrzebne objaśnienia i jest zatwierdzone („imprimatur”) przez biskupa.

Jedynie bowiem Kościół katolicki ma władzę przy pomocy Ducha Świętego, nieomylnie nauczać i wyjaśniać objawienie Boże, zawarte w Piśmie św.

Człowiek, licząc na własny rozum, może łatwo pobłądzić przy objaśnianiu Pisma św., bo w księgach Pisma św. są tajemnice wiary i rzeczy trudne do zrozumienia. To też przekraczając Pismo św. i błędzą w jego wyjaśnieniu tak zw. badacze Pisma św., metodyści, adwentyści, protestanci itp...

26. Które prawdy objawione zawiera Ustne Podanie, czyli Tradycja św.?

— Ustne Podanie, czyli Tradycja św. zawiera te prawdy objawione, które apostołowie podawali ustnie, a nie spisali w Księgach świętych.

Ustne Podanie przechowało się w pismach Ojców Kościoła, w postanowieniach soborów, w życiu, w obrzędach, w przepisach Kościoła oraz w sztuce kościelnej.

Pierwszy artykuł Składu Apostolskiego.

**Wierzę w Boga, Ojca wszechmogącego,
Stworzyciela nieba i ziemi.**

O BOGU.

27. Co nam mówi o Bogu?

— O Bogu mówi nam świat cały, który nie mógłby powstać bez Boga.

— O Bogu mówi nam nasze sumienie, przez które Bóg wskazuje nam, że mamy czynić dobrze, a unikać złego.

— O Bogu mówi nam również Objawienie Boże.

28. Kto jest Pan Bóg?

— Pan Bóg jest to duch najdoskonalszy, Stworzyciel i Pan świata i Ojciec nasz najlepszy.

Pana Boga nazywamy duchem, bo Pan Bóg ma rozum i wolę w najdoskonalszym stopniu, a nie ma materialnego i widzialnego ciała.

29. Dlaczego mówimy, że Bóg jest najdoskonalszym?

— Mówimy, że Bóg jest najdoskonalszym, bo Bóg posiada wszystkie doskonałości bez granic, a więc Bóg jest wieczny, wszechmocny i najmądrzejszy; wszędzie obecny i wszystko wiedzący; bezgranicznie dobry i najświętszy; najsprawiedliwszy i najmiłosierniejszy itd...

30. Dlaczego mówimy, że Bóg jest wieczny?

— Mówimy, że Bóg jest wieczny, bo Bóg zawsze był, jest i zawsze będzie.

31. Dlaczego mówimy, że Bóg jest wszechmocny?

— Mówimy, że Bóg jest wszechmocny, bo Bóg może uczynić wszystko, co chce.

Bóg stworzył świat i nadał mu prawa, ale Bóg jest zawsze ponad tymi stworzeniami i prawami tak, że może czynić cuda, które przewyższają moc i prawa przyrody.

32. *Dlaczego mówimy, że Bóg jest najmądrzejszy?*

— Mówimy, że Bóg jest najmądrzejszy, bo Bóg mądrze urządził świat i nim najlepiej kieruje.

Przykłady: prawa przyrody, celowe urządzenie w naturze itd...

33. *Dlaczego mówimy, że Bóg jest wszędzie obecny?*

— Mówimy, że Bóg jest wszędzie obecny, bo Bóg jest wszędzie: w niebie, na ziemi i na każdym miejscu.

34. *Dlaczego mówimy, że Bóg jest wszystko wiedzący?*

— Mówimy, że Bóg jest wszystko wiedzący, bo Bóg wie wszystko, co było, co jest i co będzie, zna nawet myśli nasze.

Pan Bóg objawił ludziom przez proroków to, co miało się stać po wiekach. Pamiętajmy, że Pan Bóg zna też nasze złe czyny, nasze cierpienia oraz nasze dobre i złe chęci (pokusy).

35. *Dlaczego mówimy, że Bóg jest bezgranicznie dobry?*

— Mówimy, że Bóg jest bezgranicznie dobry, bo od Boga pochodzi wszystko dobro i Bóg miłuje swoje stworzenia oraz świadczy im dobrodziejstwa, wyszczególniając w tym człowieka, którego otacza ojcowską opieką. Dlatego Boga nazywamy także najwyższą Miłością.

36. *Dlaczego mówimy, że Bóg jest najświętszy?*

— Mówimy, że Bóg jest najświętszy, bo Bóg miłuje tylko dobre, a brzydzi się złym.

Pan Bóg brzydzi się grzechem człowieka, bo grzech obraża świętość Bożą. Przez grzech oddalamy się więc od świętości Bożej. Przez niewinność, czystość i umiłowanie dobra natomiast zbliżamy się do Boga i stajemy się świętymi.

Módlmy się często słowami: święty Boże, święty mocny, święty nieśmiertelny, zmiłuj się nad nami!

37. *Dlaczego mówimy, że Bóg jest najsprawiedliwszy?*

— Mówimy, że Bóg jest najsprawiedliwszy, bo Bóg za dobre wynagradza, a za złe karze.

W pewnej mierze Pan Bóg nagradza i karze ludzi także tu na ziemi (np. potop), ale ostateczną sprawiedliwość Pan Bóg wymierzy ludziom po śmierci (przypowieść o bogaczu i Łazarzu).

38. *Dlaczego mówimy, że Bóg jest najmiłosierniejszy?*

— Mówimy, że Bóg jest najmiłosierniejszy, bo Bóg litościwie przebacza grzechy tym, którzy szczerze za nie żałują.

Przykłady: Pan Jezus przebaczył Marii Magdalenie, św. Piotrowi, łotrowi na krzyżu. Przypowieść P. Jezusa o synu marnotrawnym.

Boga nazywamy także najcierpliwszym, bo Bóg czeka cierpliwie na poprawę grzesznika i daje mu czas do opamiętania się.

Przykłady: Noe i potop, plagi egipskie.

O BOGU W TRÓJCY ŚWIĘTEJ JEDYNYM.

39. *Czyż Bóg jest tylko jeden?*

— Bóg jest tylko jeden, ale w trzech osobach.

40. *Które są trzy osoby Boskie?*

— Trzy osoby Boskie są: Bóg Ojciec, Syn Boży i Duch Święty.

Bóg Ojciec nie pochodzi od nikogo; Syn Boży w najdoskonalszy sposób duchowy pochodzi od Boga Ojca; Duch święty, jako najdoskonalsza Miłość pochodzi od Boga Ojca i Syna Bożego.

Trójca św. objawiła się przy chrzcie Pana Jezusa.

Pan Jezus po Swym zmartwychwstaniu powiedział apostołom: „Nauczajcie wszystkie narody, chrzcząc je w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego” (Mat. 28. 19.)

41. *Jak nazywamy jedyne Boga w trzech osobach Boskich ?*

— **Jedyne Boga w trzech osobach Boskich nazywamy Trójcą Przenajświętszą.**

Prawdy wiary o Trójcy Przenajświętszej nie możemy pojąć, bo jest ona tajemnicą, znaną jedynie z objawienia Bożego.

42. *Czy trzy osoby Boskie są sobie we wszystkim równe ?*

— **Trzy osoby Boskie są sobie we wszystkim równe, bo mają wspólną naturę Boską, żadna z nich więc nie jest starsza, ani doskonalsza.**

43. *Jakie dzieła Boże przypisujemy trzem osobom Boskim ?*

— **Chociaż dzieła Boże są wspólne wszystkim trzem osobom Boskim, jednak dla łatwiejszego przedstawienia tajemnic i dzieł Bożych mówimy, że Bóg Ojciec nas stworzył, Syn Boży nas zbawił, a Duch Święty nas uświęcił.**

Na cześć Trójcy Świętej Kościół ustanowił uroczystość Trójcy Świętej. Uroczystość tą obchodzimy w pierwszą niedzielę po Zielonych Świątkach. Prócz tego, Kościół czci Trójcę św. we wszystkich modlitwach i obrzędach kościelnych.

Trójcę Świętą wyznajemy także i czcimy, gdy czynimy na sobie znak krzyża św. lub gdy mówimy: Chwała Ojcu i Synowi i Duchowi Świętemu, jak była na początku, i teraz, i zawsze, i na wieki wieków. Amen.

O BOGU STWORZYCIELU.

44. *Skąd się wziął świat ?*

— **Pan Bóg stworzył świat.**

Ponieważ Pan Bóg stworzył świat, przeto wszystkie stworzenia należą do Boga i dlatego Bóg jest Panem najwyższym wszystkich rzeczy.

Natomiast ludzie, choć nazywają się panami czy właścicielami stworzeń, są we wszystkim zależni od Boga i używają rzeczy stworzonych w ciągu życia doczesnego tylko tymczasowo i tak długo, jak im najwyższy Pan tj. Bóg pozwala.

45. *Z czego Pan Bóg stworzył świat ?*

— **Pan Bóg stworzył świat z niczego.**

46. *Na co Pan Bóg stworzył świat ?*

— **Pan Bóg stworzył świat na chwałę Swoją oraz dla szczęścia stworzeń.**

47. *Czy Pan Bóg po stworzeniu opiekuje się nadal światem ?*

— **Pan Bóg jako najlepszy Ojciec zawsze opiekuje się światem i utrzymuje go, bo bez tej opieki Bożej świat nie mógłby istnieć.**

Wszystko na świecie dzieje się z woli Bożej lub z dopuszczenia Bożego.

48. *Jak nazywamy ciągłą opiekę Bożą nad światem ?*

— **Ciągłą opiekę Bożą nad światem nazywamy Opatrznością Bożą.**

Szczególną opiekę roztacza Pan Bóg nad ludźmi. Ludziom dał Pan Bóg życie duchowe, a przez to upodobnił ich do Siebie. Ludzi postawił na czele stworzeń ziemskich. Przez łaskę uświęcającą uczynił ludzi Swymi świętymi dziećmi. Dla ludzi przysłał Zbawiciela świata. Każdemu człowiekowi Pan Bóg daje też Swą pomoc ku zbawieniu duszy. Pan Bóg więc jest najlepszym Ojcem dla ludzi, a ludzie są Jego dziećmi.

49. *Dlaczego Pan Bóg dopuszcza nieszczęścia na ziemi ?*

— **Pan Bóg dopuszcza na ziemi nieszczęścia, by przez nie złych ukarać i poprawić, a dobrych doświadczyć i tym hojniej wynagrodzić.**

Przykłady: Cierpliwy Job. Józef i jego bracia. Niewola babilońska.

50. *Dlaczego mimo Opatrzności Bożej ludzie popełniają grzechy ?*

— **Ludzie popełniają grzechy przez nadużycie wol-**

nej woli, której Pan Bóg nie krępuje, by człowiek mógł zasługiwać sobie również na niebo.

Jednakże Pan Bóg nawet grzech ludzki i zło może obrócić ku dobremu.

Pomni na Opatrzność Bożą winniśmy dziękować Panu Bogu za doznane dobrodziejstwa, a w nieszczęściach poddawać się cierpliwie woli Bożej.

Pieśń: Kto się w opiekę podda Panu swemu...

O ANIOŁACH.

51. *Które stworzenia Boże są najdoskonalsze?*

— Najdoskonalszymi stworzeniami Bożymi są aniołowie.

52. *Kto to są aniołowie?*

— Aniołowie są to duchy stworzone, których Pan Bóg obdarzył rozumem, wolną wolą i łaską uświęcającą.

Pan Bóg stworzył aniołów świętymi, lecz na wieczną chwałę w niebie mieli oni zasłużyć sobie przez wierność dla Boga.

Aniołowie jako duchy są niewidzialni, ale na polecenie Boże mogą przybierać postać ludzką.

Na obrazach przedstawia się aniołów ze skrzydłami, by nam uzmysłowić, że aniołowie szybko spełniają rozkazy Boże.

Aniołów, którzy spełniają ważne rozkazy Boże, nazywamy archaniołami.

Pan Bóg stworzył wielką liczbę aniołów.

Znani są z imienia: Michał archanioł, który pokonał szatana i strącił go do piekła, Rafael, który towarzyszył Tobiaszowi w podróży, Gabriel, który zwiastował Najświętszej Maryi Pannie, że Ją Pan Bóg wybrał na matkę Zbawiciela.

53. *Czy wszyscy aniołowie pozostali świętymi?*

— Nie wszyscy aniołowie pozostali świętymi, gdyż niektórzy z nich zgrzeszyli pychą przeciwko Panu Bogu, a przez to stali się złymi duchami i zostali za karę strąceni do piekła.

Złych duchów nazywamy także szatanami, diabłami, czarunami. Szatani nie tylko sami zgrzeszyli, ale i ludzi kuszą do grzechu. Pokusy szatańskie winniśmy zwalczać, wzywając na pomoc Boga i unikając okazji do złego.

54. *Co czynią dla nas aniołowie z polecenia Bożego?*

— Aniołowie z polecenia Bożego strzegą nas od złego, zachęcają do dobrego i modlą się za nami.

55. *Jak nazywamy tych aniołów, którzy strzegą nas od złego?*

— Tych aniołów, którzy strzegą nas od złego, nazywamy Aniołami Stróżami.

56. *Jak winniśmy zachować się względem Anioła Stróża?*

— Winniśmy pamiętać, że Anioł Stróż jest zawsze przy nas i winniśmy modlić się do niego zwłaszcza w pokusach i w niebezpieczeństwach.

Przykłady: Lot, Tobiasz, św. Piotr w więzieniu.

Modlitwa do anioła Stróża:

Aniele, Boży Strózu mój,
Ty zawsze przy mnie stój,
Rano, w wieczór, we dnie, w nocy,
Bądź mi zawsze ku pomocy.

O CZŁOWIEKU.

57. *Które są najdoskonalsze stworzenia Boże na ziemi?*

— Najdoskonalszymi stworzeniami Bożymi na ziemi są ludzie, bo oprócz ciała mają duszę, a wraz z nią rozum i wolną wolę.

Ciało i duszę, obdarzoną rozumem i wolną wolą nazywamy darami przyrodzonymi czyli darami naturalnymi człowieka.

58. *Jak Pan Bóg stworzył pierwszego człowieka?*

— Pan Bóg stworzył ciało pierwszego człowieka ze ziemi i tchnął w to ciało nieśmiertelną duszę.

Ciało pierwszej kobiety Pan Bóg stworzył z żebra wyjętego z boku pierwszego mężczyzny i ożywił to ciało duszą.

59. *Jak nazywali się pierwsi ludzie, których Pan Bóg stworzył?*

— Pierwsi ludzie, których Pan Bóg stworzył, nazywali się Adam i Ewa.

60. *Naco Pan Bóg nas stworzył?*

— Pan Bóg stworzył nas na to, byśmy Pana Boga znali, kochali, Jemu wiernie służyli, a potem z Nim w niebie byli szczęśliwi.

61. *Czy człowiek jest podobny do Pana Boga?*

— Człowiek jest podobny do Pana Boga przez swą nieśmiertelną duszę, którą Pan Bóg stworzył na podobieństwo Swoje.

Ponieważ człowiek ma duszę i przez nią jest podobny do Pana Boga, przeto człowiek łączy się duchowo z Bogiem, czyli wznosi się myślą do Boga i modli się.

Religia i modlitwa są więc potrzebą człowieka i różnią go od zwierzęcia, owszem wynoszą człowieka ponad zwierzęta i przyrodę.

Zwierzęta nie mają religii i nie modlą się, bo nie mają duszy i podobieństwa do Boga.

Człowiek ma jeszcze inne właściwości duchowe, które wyróżniają go od zwierząt.

62. *Gdzie Pan Bóg umieścił Adama i Ewę po ich stworzeniu?*

— Pan Bóg umieścił Adama i Ewę w rozkoszonym ogrodzie zwanym rajem.

W rajy były różne drzewa owocowe i wszystko, co było potrzebne do życia i szczęścia Adama i Ewy.

63. *Jakim darem nadprzyrodzonym, tj. wcale nienależnym człowiekowi, obdarzył Pan Bóg pierwszych rodziców?*

— Pan Bóg obdarzył pierwszych rodziców łaską uświęcającą, przez którą uczynił ich świętymi i miłymi dziećmi Bożymi zasługującymi na niebo.

Przez łaskę uświęcającą Bóg daje człowiekowi życie nadprzyrodzone, tj. pozwala człowiekowi uczestniczyć w życiu Bożym, a tym samym szczególnie zbliża do Siebie człowieka i czyni go świętym dzieckiem Boga.

Życie nadprzyrodzone człowieka na ziemi polega więc na zjednoczeniu człowieka z Bogiem przez łaskę uświęcającą.

64. *Jakimi innymi nadzwyczajnymi darami Bożymi cieszyli się także Adam i Ewa w raju?*

— Adam i Ewa w raju cieszyli się także następującymi nadzwyczajnymi darami Bożymi: posiadali jasny rozum i skłonność do dobrego, nie odczuwali trudu pracy, żyli bez cierpień i nie mieli umierać.

Te nadzwyczajne dary Boże doskonaliły w wysokim stopniu ludzką naturę pierwszych rodziców w raju.

65. *Czy tylko Adam i Ewa mieli być tak szczęśliwymi?*

— Nie tylko Adam i Ewa mieli być tak szczęśliwymi, ale i ich potomstwo, czyli wszyscy ludzie.

66. *Przez co Adam i Ewa mieli sobie zasłużyć na posiadanie tych wszystkich darów Bożych?*

— Adam i Ewa mieli sobie zasłużyć na posiadanie tych wszystkich darów Bożych przez miłość i posłuszeństwo dla Boga.

67. *Jakie przykazanie Pan Bóg dał Adamowi i Ewie w raju?*

— Pan Bóg dał Adamowi i Ewie w raju przykazanie, by nie jedli owocu z drzewa zakazanego.

68. *Czy Adam i Ewa wytrwali w posłuszeństwie dla Boga?*

— Adam i Ewa nie wytrwali w posłuszeństwie dla Boga, ulegli pokusie szatana i jedli owoc zakazany, a przez to popełnili grzech bardzo ciężki.

Grzech Adama i Ewy był grzechem nieposłuszeństwa i niewdzięczności dla Pana Boga oraz grzechem wielkiej pychy.

69. *Co Adam i Ewa utracili przez grzech?*

— Adam i Ewa przez grzech utracili łaskę Boską uświęcającą, prawo do nieba i raj, a więc rozum ich zaćmił się i wola ich stała się skłonniejszą do złego, musieli nieść ciężar pracy, podlegać cierpieniom i śmierci.

70. *Czy Adam i Ewa tylko dla siebie utracili łaskę Boską uświęcającą, prawo do nieba i raj?*

— Adam i Ewa utracili łaskę Boską uświęcającą, prawo do nieba i raj nie tylko dla siebie, ale dla wszystkich ludzi, którzy od nich pochodzą.

71. *Co to jest grzech pierworodny?*

— Grzech pierworodny jest to grzech, który z pierwszego człowieka Adama przechodzi na wszystkich jego potomków i dlatego z tym grzechem rodzi się każdy człowiek.

Grzech pierworodny polega szczególnie na utracie łaski uświęcającej, tj. uczestniczenia człowieka w życiu Bożym.

72. *Kto z ludzi był wolnym od grzechu pierworodnego?*

— Oprócz Chrystusa Pana, który jako Bóg-człowiek nie mógł mieć grzechu pierworodnego, tylko Najświętsza Maryja Panna była wolną od grzechu pierworodnego od pierwszej chwili Swego poczęcia, dlatego też nazywamy Ją Niepokalanie Poczętą.

święto Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny obchodzimy 8 grudnia.

73. *Co Pan Bóg uczynił, by ludzie mimo grzechu mogli dostać się do nieba?*

— Pan Bóg zmiłował się nad ludźmi i obiecał zesłać Zbawiciela, by ludzi odkupił od grzechów i odzyskał nam prawo do nieba.

Pan Bóg po upadku Adama i Ewy rzekł do węża-kusiiciela: „Położę nieprzyjaźń między tobą a niewiastą i między potomstwem twoim, a potomstwem jej, ona zetrze głowę twoją, a ty czyhać będziesz na pięty jej.” 1 Mojż. 3.15.

74. *Jak długo ludzie czekali na przyjście Zbawiciela świata?*

— Na przyjście Zbawiciela świata ludzie czekali wiele tysięcy lat.

Ludzkość miała poznać ciężkość i nędzę grzechu oraz przekonać się, że tylko sam Bóg może ją zbawić. Dlatego ludzie pobożni tęsknili do mającego przyjść Zbawiciela, czyli Mesjasza.

Adwent przypomina nam czas oczekiwania na przyjście Zbawiciela.

75. *Jak Pan Bóg przypominał ludziom o mającym przyjść Zbawicielu?*

— Pan Bóg wielokrotnie przypominał ludziom zwłaszcza przez proroków i przez różne podobieństwa, że ześle na ziemię obiecanego Mesjasza, który przez Swą mękę odkupi ludzi.

Obietnicę, daną w raju o zesłaniu Mesjasza, Pan Bóg ponowił później Abrahamowi, Izaakowi i Jakubowi.

Ważniejszymi przepowiedniami, które odnosiły się do mającego przyjść Mesjasza, były:

przepowiednia Jakuba o czasie przyjścia Mesjasza;
prorocтво króla Dawida o męce Mesjasza;
prorocтво Micheasza, że Mesjasz narodzi się w Betleem;

prorocтво Izajasza, że Mesjaszem będzie sam Bóg; Mesjasz narodzi się z Dziewicy, będzie czynił cuda, poniesie mękę i zmartwychwstanie;

prorocтво Malachiasza, zapowiadające ofiarę Mszy św.

Nie tylko przez te i inne liczne proroctwa, ale przez różną podobieństwa, czyli figury Pan Bóg przedstawiał ludziom przyszedł odkupienie. Takimi podobieństwami były np. Melchizedech ofiarujący chleb i wino; baranek wielkanocny; manna — chleb z nieba; wąż miedziany na puszczy; Jonasz przebywający przez trzy dni we wnętrzu wieloryba itd.

Drugi artykuł Składu Apostolskiego.

Wierzę... i w Jezusa Chrystusa, Syna Jego jedyne, Pana naszego.

76. *Na kim spełniły się wszystkie przepowiednie mesjańskie Starego Testamentu?*

— Wszystkie przepowiednie mesjańskie Starego Testamentu spełniły się na osobie Jezusa Chrystusa.

77. *Kto to jest Jezus Chrystus?*

— Jezus Chrystus jest to druga osoba Trójcy Świętej, Syn Boży, który stał się człowiekiem, by nas zbawić.

Nazwa „Jezus” znaczy: Zbawiciel; nazwa „Chrystus” czyli Mesjasz znaczy: namaszczone (pomazaniec) tj. przeznaczony do wypełnienia wielkiego postannictwa.

Bóg Ojciec powiedział przy chrzcie Pana Jezusa: „Ten jest Syn Mój miły”. Mat. 3,17.

„A Słowo (tj. Syn Boży) Ciałem się stało i mieszkało między nami”. Jan 1,14.

78. *Czy Jezus Chrystus jest Bogiem, czy człowiekiem?*

— Jezus Chrystus jest w jednej osobie prawdziwym Bogiem i prawdziwym człowiekiem, dlatego też nazywamy Go także Bogiem — człowiekiem.

Na pytanie arcykapłana Kaifasza: „Czyś ty jest Chrystus, Syn Boży?” Pan Jezus rzekł: „Tyś powiedział, jam jest”. Mat. 26,64.

W imieniu apostołów, św. Piotr wyznał: „Tyś jest Chrystus, Syn Boga żywego”. Mat. 16,16.

Św. Jan na początku swej ewangelii pisze: „Na początku było Słowo. Słowo było u Boga, a Bogiem było Słowo”. W dalszym ciągu mówi ewangelista, że Słowo Ciałem się stało i mieszkało między nami.

79. *Dlaczego nazywamy Chrystusa także Panem naszym?*

— Chrystusa nazywamy także Panem naszym, bo, jako Bóg, jest najwyższym Panem wszystkiego, a, jako Odkupiciel dusz naszych, stał się ich władcą.

Święto Chrystusa - Króla, Pana naszego i władcy dusz, obchodzimy w ostatnią niedzielę października.

Litanie do Najświętszego imienia Jezus i do Najświętszego Serca Jezusowego.

Trzeci artykuł Składu Apostolskiego.

Który się począł z Ducha Świętego, narodził się z Maryi Panny.

80. *Jak Syn Boży stał się człowiekiem?*

— Syn Boży stał się człowiekiem tak, że począł się i narodził się za sprawą Ducha Świętego z Najświętszej Maryi Panny.

81. *Kto to była Najświętsza Maryja Panna?*

— Najświętsza Maryja Panna była to najczystsza i najświętsza Dziewica, którą Bóg wybrał na matkę Zbawiciela, i dlatego dał Jej pełność łaski, uwolnił Ją od grzechu pierworodnego i ustrzegł od wszystkich innych grzechów oraz przyozdobił Ją wszystkimi cnotami.

82. *Jak powiadomił Bóg Najświętszą Maryję Pannę, że Ją wybrał na matkę Zbawiciela?*

— Pan Bóg posłał anioła Gabriela, który zwiastował Najświętszej Maryi Pannie w Nazarecie, że Bóg Ją wybrał na matkę Zbawiciela.

83. *Jakimi słowami anioł Gabriel pozdrowił Najświętszą Maryję Pannę?*

— Anioł Gariel pozdrowił Najświętszą Maryję Pannę słowami „Zdrowaś Maryjo...”, które na tę pamiątkę odmawiamy w pacierzu.

84. *Dlaczego Najświętszą Maryję Pannę nazywamy także Matką Boską?*

— Najświętszą Maryję Pannę nazywamy także Matką Boską, bo jest matką Chrystusa, prawdziwego Boga i prawdziwego człowieka.

Najświętszą Maryję Pannę zwiemy również Bożą Rodzicielką, Boga Rodzicą.

85. *Gdzie narodził się Jezus Chrystus?*

— Jezus Chrystus narodził się w ubogiej stajence miasteczka Betlejem w Ziemi Świętej.

86. *Kiedy obchodzimy święto Narodzenia Jezusa Chrystusa?*

— Święto Narodzenia Jezusa Chrystusa, czyli święto Bożego Narodzenia, obchodzimy dnia 25 grudnia.

87. *Co się stało z Najświętszą Maryją Panną po Jej śmierci?*

— Po śmierci Najświętszej Maryi Panny Bóg wziął Ją z duszą i ciałem do nieba.

święto Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny (Matki Boskiej Zielnej) obchodzimy 15 sierpnia.

Czwarta i piąta tajemnica chwalebna różańca św.

88. *Kto był opiekunem Pana Jezusa?*

— Opiekunem Pana Jezusa był ubogi cieśla z miasteczka Nazaretu, św. Józef, oblubieniec Najświętszej Maryi Panny.

89. *Ile lat żył Pan Jezus na ziemi?*

— Pan Jezus żył na ziemi przez 33 lata.

90. *Gdzie Pan Jezus mieszkał do 30 roku życia?*

— Do 30 roku życia Pan Jezus mieszkał wraz z Najświętszą Maryją Panną i ze świętym Józefem w miasteczku Nazaret.

Święta Rodzina: Jezus, Maryja, Józef.

91. *Co czynił Pan Jezus przez ostatnie trzy lata Swego życia na ziemi?*

— Przez ostatnie trzy lata Swego życia na ziemi Pan Jezus chodził po ziemi żydowskiej, nauczał ludzi i jako Bóg czynił cuda.

92. *Czego Pan Jezus nauczał?*

— Pan Jezus nauczał, w co ludzie mają wierzyć i co mają czynić, by dostać się do nieba.

93. *Co to są cuda?*

— Cuda są to zdarzenia dokonane mocą Bożą z pominięciem praw przyrody.

Czwarty artykuł Składu Apostolskiego.

**Umęczon pod Ponckim Piłatem, ukrzyżowan,
umarł i pogrzebion.**

94. *Dlaczego Pan Jezus chciał cierpieć i umrzeć na krzyżu?*

— Pan Jezus chciał cierpieć i umrzeć na krzyżu, by nam pokazać wielkość naszych grzechów, by nas odkupić od grzechu i piekła i by dać dowód wielkiej ku nam miłości.

95. *Za kogo Pan Jezus umarł na krzyżu?*

— Pan Jezus umarł na krzyżu za wszystkich ludzi.

96. *Co nam Pan Jezus wyjednał przez mękę Swoją?*

— Przez mękę Swoją Pan Jezus wyjednał nam łaskę Boską i prawo do nieba.

Łaskę Boską otrzymujemy przede wszystkim przez sakramenta święte, które Chrystus Pan ustanowił.

97. *Kto skazał Pana Jezusa na śmierć krzyżową?*

— Żydzi i Piłat Poncki skazali Pana Jezusa na śmierć krzyżową.

Żydzi i Piłat przedstawiali w swych osobach grzeszników, którzy przez swe grzechy przyczyniają się do ukrzyżowania Chrystusa Pana.

98. *Gdzie Pan Jezus umarł na krzyżu?*

— Pan Jezus umarł na krzyżu na górze Kalwarii (na Golgocie) w Jerozolimie.

99. *Kiedy Pan Jezus umarł na krzyżu?*

— Pan Jezus umarł na krzyżu w Wielki Piątek.

100. *Kiedy obchodzimy pamiątkę śmierci Pana Jezusa na krzyżu?*

— Pamiątkę śmierci Pana Jezusa na krzyżu obchodzimy przede wszystkim w Wielki Piątek, a poza tym we wszystkie piątki całego roku i dlatego też w te dni pościmy.

Mękę Pana Jezusa czcimy przez różne nabożeństwa, a więc przez drogę krzyżową, przez gorzkie żale w czasie wielkiego postu, przez tajemnice bolesne różańca świętego oraz przez liczne modlitwy i pieśni.

101. *Gdzie zostało złożone ciało Pana Jezusa po śmierci?*

— Ciało Pana Jezusa po śmierci zostało zdjęte z krzyża i złożone do grobu w Jerozolimie.

Piąty artykuł Składu Apostolskiego.

**Zstąpił do piekieł,
trzeciego dnia zmartwychwstał.**

102. *Dokąd zstąpiła dusza Pana Jezusa po Jego śmierci?*

— Dusza Pana Jezusa po Jego śmierci zstąpiła do otchłani, czyli do piekieł, by tam czekającym duszom ludzi sprawiedliwych Starego Testamentu zapowiedzieć zbawienie.

Pan Jezus otworzył niebo, które było dla ludzi zamknięte przez grzech pierworodny. Dlatego też nawet ludzie sprawiedliwi Starego Testamentu nie mogli dostać się do nieba, lecz czekali w otchłani, aż Pan Jezus wybawi ich przez mękę i śmierć Swoją.

W dniu wniebowstąpienia Pan Jezus zabrał dusze ludzi sprawiedliwych z otchłani do nieba.

103. *Co Pan Jezus uczynił trzeciego dnia po Swej śmierci?*

— Trzeciego dnia po Swej śmierci Pan Jezus uczynił największy cud, bo Swą Boską mocą znów połączył duszę ze Swym uwielbionym ciałem i zmartwychwstał.

Świadkami zmartwychwstania Pana Jezusa byli: żołnierze pilnujący grobu, apostołowie, których Pan Jezus jeszcze nauczał po Swym zmartwychwstaniu oraz uczniowie i niewiasty, którym także Pan Jezus zmartwychwstały ukazywał się.

Ciało Pana Jezusa po zmartwychwstaniu było chwalebne, piękne i bardziej duchowe, czyli przenikliwe, tak że w jednej chwili mogło się przenosić z jednego miejsca na drugie.

104. *Kiedy obchodzimy pamiątkę zmartwychwstania Pana Jezusa?*

— Pamiątkę zmartwychwstania Pana Jezusa obchodzimy przede wszystkim w święto Zmartwych-

wstania Pańskiego, czyli w Wielkanoc, a poza tym we wszystkie niedziele całego roku.

W Starym Testamencie ludzie obchodzili co tydzień święto w sobotę, w Nowym Testamencie święto tygodniowe zostało przeniesione na niedzielę, bo Pan Jezus zmartwychwstał w niedzielę.

W nocy z Wielkiej Soboty na Wielkanoc odprawia się w kościołach uroczyste nabożeństwo zwane rezurekcją i procesją z radosnym śpiewem: Alleluja (Alleluja znaczy: Chwalcie Pana).

105. *Czego dowodzi zmartwychwstanie Pana Jezusa?*

— Zmartwychwstanie Pana Jezusa dowodzi, że Pan Jezus jest naprawdę Bogiem i Odkupicielem naszym oraz że my też kiedyś zmartwychwstaniemy zgodnie z zapowiedzią Pana Jezusa.

106. *Jak długo po Swym zmartwychwstaniu przebywał Pan Jezus na ziemi?*

— Po Swym zmartwychwstaniu Pan Jezus przebywał na ziemi jeszcze czterdzieści dni i w tym czasie dawał apostołom ostatnie nauki oraz władze apostolskie.

Szósty artykuł Składu Apostolskiego.

Wstąpił na niebiosa, siedzi na prawicy Boga Ojca wszechmogącego.

107. *Co Pan Jezus uczynił czterdziestego dnia po Swym zmartwychwstaniu?*

— Czterdziestego dnia po Swym zmartwychwstaniu Pan Jezus własną mocą w obecności apostołów wstąpił wraz z ciałem do nieba.

Na pamiątkę Wniebowstąpienia Pana Jezusa obchodzimy

czterdziestego dnia po Wielkanocy święto Wniebowstąpienia Pańskiego.

108. *Co wyznajemy przez słowa, że Pan Jezus w niebie „siedzi na prawicy Boga Ojca wszechmogącego”?*

— Przez słowa: „siedzi na prawicy Boga Ojca wszechmogącego” wyznajemy, że Pan Jezus jako Bóg i człowiek w niebie uczestniczy w chwale i we władzy Boga Ojca.

Po odkupieniu ludzi Pan Jezus wstąpił do nieba i tam jako Bóg - człowiek jest zawsze pośrednikiem między ludźmi, a Bogiem. Kościół więc znosi modlitwy do Boga przez pośrednictwo Pana Jezusa, dlatego też kończy modlitwy słowami: przez Chrystusa Pana naszego.

Siódmy artykuł Składu Apostolskiego.

Stamtąd przyjdzie sądzić żywych i umarłych.

109. *Kiedy Pan Jezus przyjdzie sądzić wszystkich ludzi?*

— Pan Jezus w Boskim majestacie przyjdzie przy końcu świata na sąd ostateczny, by sądzić wszystkich ludzi żywych i umarłych.

110. *Czy Pan Jezus objawił nam dzień i godzinę sądu ostatecznego?*

— Pan Jezus nie objawił nam dnia i godziny sądu ostatecznego, ale podał niektóre okoliczności, w jakich nastąpi koniec świata i jak odbędzie się sąd ostateczny.

W błędzie są ci, którzy podają dokładnie dzień i godzinę przyjścia Pana Jezusa na sąd ostateczny (np. adwentyści).

Ich przepowiednie nie mają wcale podstaw w objawieniu Pana Jezusa. O końcu świata Pan Jezus powiedział: „O owym dniu i godzinie nikt nie wie, ani aniołowie niebiescy, jedno sam Ojciec” (Mat. 24.36).

111. *Dlaczego prócz sądu szczegółowego, który odbywa się zaraz po mierci każdego człowieka, będzie jeszcze sąd ostateczny?*

— Sąd ostateczny będzie na to, by wszyscy ludzie z duszą i ciałem otrzymali jawnie nagrodę lub karę, oraz by uznali Chrystusa jako Zbawiciela i poznali sprawiedliwość Bożą.

112. *Co Chrystus powie do dobrych i złych w Swym wyroku na sądzie ostatecznym?*

— W Swym wyroku na sądzie ostatecznym Chrystus powie do dobrych: Pójdźcie, błogosławieni Ojca Mego, otrzymajcie królestwo, zgotowane wam od założenia świata.

— Do złych zaś rzecze: Idźcie ode mnie, przeklećci, w ogień wieczny, który zgotowany jest diabłu i posłańcom jego.

Ósmy artykuł Składu Apostolskiego.

Wierzę w Ducha Świętego.

113. *Kto jest Duch Święty?*

— Duch Święty jest to trzecia osoba Trójcy Przenajświętszej, prawdziwy Bóg, równy Bogu Ojcu i Synowi Bożemu.

Duch Święty jako najdoskonalsza Miłość pochodzi od Boga Ojca i Syna Bożego.

114. *Kiedy Duch Święty zstąpił na apostołów i na Kościół katolicki?*

— Duch Święty zstąpił na apostołów i na Kościół katolicki dziesiątego dnia po Wniebowstąpieniu Pana Jezusa.

Widzialnymi znakami zstąpienia Ducha Świętego w Zielone świątki były ogniste płomyki, które ukazały się nad głowami apostołów.

Przy chrzcie Pana Jezusa Duch Święty objawił się w postaci gołębicy.

115. *Jakie święto obchodzimy na pamiątkę zesłania Ducha Świętego?*

— Na pamiątkę zesłania Ducha Świętego obchodzimy Zielone Świątki.

116. *Co działał Duch Święty w apostołach?*

— Duch Święty oświecił umysły apostołów, tak iż lepiej poznali naukę Chrystusa, dał im odwagę i umiejętność głoszenia ewangelii różnymi językami oraz moc czynienia cudów.

117. *Co działa Duch Święty w Kościele katolickim?*

— Duch Święty rozdaje w Kościele łaski, które nam Pan Jezus wysłużył, kieruje niewidzialnie całym Kościołem katolickim i sprawia, że Kościół uczy nieomylnie wiary świętej oraz wychowuje cnotliwych i świętych ludzi.

118. *Co działa Duch Święty w duszy naszej?*

— Duch Święty uświęca duszę naszą przez łaskę uświęcającą, pomaga nam łaskami uczynkowymi do dobrego i udziela nam Swych darów.

Do Ducha Świętego modlimy się zawsze, gdy chcemy uprościć światło łaski Boskiej dla umysłów naszych lub pomóc duchową. Tak np. wzywamy pomocy Ducha Świętego przy rachunku sumienia, przy nauce itd.

Kościół katolicki modli się do Ducha Świętego, zwłaszcza przy udzielaniu sakramentów świętych.

Przy udzielaniu sakramentu Małżeństwa wedle zwyczaju polskiego w kościele śpiewa się hymn do Ducha św. — „Veni Creator”.

W sakramencie Bierzmowania Duch św. daje chrześcijaninowi szczególne łaski na umocnienie wiary i udoskonalenie życia chrześcijańskiego.

Wedle słów Pana Jezusa Duch Święty jest też naszym Pocieszycielem. Duch Święty pociesza nas w strapieniach, zwłaszcza, gdy cierpimy dla wiary św., dla prawdy i dla cnoty.

Dziewiąty artykuł Składu Apostolskiego. **Święty Kościół powszechny, świętych obcowanie.**

119. *Co to jest Kościół katolicki, czyli powszechny?*

— Kościół katolicki jest to społeczeństwo wszystkich katolików z biskupami i papieżem na czele.

Papież i biskupi są Kościołem nauczającym. Kapłani są pomocnikami biskupów w pracy duszpasterskiej.

Wierni są Kościołem słuchającym.

120. *Kto założył Kościół katolicki ?*

— Kościół katolicki założył Jezus Chrystus.

121. *Jak Chrystus Pan założył Kościół katolicki?*

— Chrystus Pan zgromadził około siebie wiernych, powołał apostołów, by byli ich pasterzami, a na czele wszystkich postawił św. Piotra. Tak założonemu Kościołowi zesłał Ducha Św.

Pierwsza gmina chrześcijańska, jako zaczątek Kościoła katolickiego, powstała w Jerozolimie.

122. *Jak Chrystus ustanowił św. Piotra najwyższym pasterzem Kościoła?*

— Chrystus Pan najpierw zapowiedział, że na świętym Piotrze jako na opoce zbuduje Kościół Swoj oraz że da świętemu Piotrowi klucze królestwa niebieskiego, a później Chrystus wyraźnie uczynił św. Piotra najwyższym pasterzem, gdy rzekł mu: „Paś baranki moje... paś owce moje” (Jan 21.15-17).

123. *Kto jest następcą św. Piotra ?*

— Następcą św. Piotra jest Papież, czyli Ojciec święty.

Św. Piotr założył Kościół w Rzymie, był pierwszym biskupem rzymskim i w Rzymie poniósł śmierć męczeńską za wiarę św. (w 67 roku).

Każdorazowy biskup rzymski, jako następca św. Piotra, jest równocześnie Papieżem, czyli Ojcem św., który stoi na czele całego Kościoła katolickiego. Niewidzialną głową Kościoła jest sam Pan Jezus. Papież jest na ziemi namiestnikiem Pana Jezusa.

Uroczystość św. Piotra Kościół obchodzi 29 czerwca.

124. *Kto są następcy apostołów?*

— Następcami apostołów są biskupi.

125. *Jaką władzę mają biskupi w swej diecezji?*

— Biskupi w tej diecezji, którą im powierzył Papież, mają przede wszystkim władzę pasterską, to jest rządzą wiernymi diecezji.

126. *Kto pomaga biskupowi w pracy pasterskiej nad wiernymi w diecezji?*

— W pracy pasterskiej nad wiernymi w diecezji biskupowi pomagają kapłani, a więc proboszczowie, którzy stoją na czele parafii, i wogóle kapłani, którzy nauczają wiary św. i pełnią obowiązki duchowne np. księża wikariusze, księża prefekci, czyli katecheci, kapelani i t. p.

Kapłani, którzy pomagają biskupowi w kierowaniu diecezją i znajdują się w jego najbliższym otoczeniu, stanowią tzw. kurie biskupią (wikariusz generalny — zastępca biskupa, prałaci, kanonicy).

127. *Na co Pan Jezus ustanowił Kościół?*

— Pan Jezus ustanowił Kościół, aby przezeń do końca świata wszystkich ludzi nauczać wiary św. i przykazań Bożych, uświęcać ich środkami, jakie ustanowił, oraz prowadzić do zbawienia.

Kościół katolicki spełnia więc potrójne zadanie: kapłańskie (sprawuje ofiarę Mszy św., udziela sakramentów św.), nauczycielskie (głosi słowo Boże) i pasterskie (wydaje przepisy i rozporządzenia).

Kościół katolicki trwać będzie aż do końca świata. Pan Jezus powiedział: „Oto ja jestem z wami po wszystkie dni, aż do skończenia świata”. Mat. 28.20.

Wśród wrogów wiary św. ze szczególną nienawiścią odnoszą się do Kościoła: międzynarodowy tajny związek masonów, czyli wolnomularzy i związki bezbożne (np. związki bezbożne w ustrojach komunistycznych). Daremne są jednak walki wrogów z Kościołem, bo Pan Jezus zapewnił Kościół, że „Bramy piekielne nie zwyciężą go”. Mat. 16.18.

128. Czy Kościół może się mylić, gdy uczy prawd wiary św.?

— **Kościół nie może się mylić, gdy uczy prawd wiary św., bo Chrystus dał Kościołowi dar nieomylności.**

Kościół ogłasza nieomylnie prawdy wiary św., czyli dogmaty, przez biskupów wraz z papieżem (na soborach powszechnych) lub przez samego papieża.

Papież jest nieomylny wtedy, gdy jako głowa całego Kościoła uroczyście poucza o wierze lub obyczajach.

129. Jakie znamiona Chrystus nadał Kościołowi Katolickiemu?

— **Chrystus nadał Kościołowi katolickiemu cztery znamiona, to jest uczynił go jednym, świętym, katolickim, czyli powszechnym i apostołskim.**

Kościół katolicki jest jeden, bo na całym świecie uczy tylko jednej wiary św., objawionej przez Chrystusa, i ma tylko jedną najwyższą władzę (papieża), którą ustanowił Chrystus. W niektórych krajach katolickich są wprowadzone inne obrzędy (inny język liturgiczny, inne szaty i ceremonie), wszędzie jednak katolicy wyznają te same prawdy wiary św. W Polsce np. różnią się od katolików w obrzędach Rusini i Ormianie.

Kościół katolicki jest święty, bo go założył Chrystus, który jest bezgranicznie świętym. Tylko na ten Kościół Chrystusowy zstąpił Duch św., by uświęcać ludzi przez łaskę Boską. Tylko Kościół Katolicki ma od Chrystusa Pana wszystkie środki do uświęcania ludzi, to też tylko Kościół Katolicki posiada świętych.

Jeżeli i w Kościele katolickim zdarza się coś niedobrego, pochodzi to ze słabości ludzkiej jego członków.

Kościół Chrystusowy jest katolicki, czyli powszechny, bo Chrystus ustanowił go dla wszystkich ludzi i dla wszystkich czasów.

Kościół katolicki jest apostołski, bo go Chrystus Pan oparł na świętym Piotrze i na Apostołach, których następcami są dziś papież i biskupi.

130. Przez jaki sakrament zostaliśmy przyjęci do Kościoła katolickiego?

— **Przez sakrament Chrztu św. zostaliśmy przyjęci do Kościoła katolickiego.**

Do Kościoła katolickiego nie należą: ci, którzy są nieochrzczeni (poganie, żydzi, mahometanie), innowiercy, czyli chrześcijanie innych wyznań (protestanci, kalwini, metodyści, adwentyści, badacze pisma św., baptyści, kościół narodowy i inne sekty), schizmatycy, czyli odszczepieńcy (którzy nie uznają papieża jako głowy Kościoła) i wyłączeni z Kościoła za karę.

Kościół katolicki prowadzi zawsze pracę misyjną, by wszystkich pozyskać dla Chrystusa.

Wierni winni w tej pracy współdziałać z Kościołem oraz pomagać mu modlitwą i jałmużną, szerzeniem pism misyjnych itp. Stowarzyszeniami, które pomagają Kościołowi w pracy misyjnej są: Papieskie Dzieło Rozkrzewiania Wiary, Dzieło świętego Dzieciństwa P. Jezusa.

Do Kościoła katolickiego są bardzo zbliżeni schizmatycy, czyli odszczepieńcy (Kościół schizmatyczny w Rosji i na Bałkanach). Kościół katolicki niejednokrotnie usiłował ich nawrócić. Część schizmatyków połączyła się, czyli wytworzyła jedność (unię) z Kościołem katolickim (unicy na Kresach wschodnich Polski).

131. Czy może być zbawionym ten, kto ze złej woli nie chce należeć do Kościoła katolickiego?

— **Ten, kto ze złej woli nie chce należeć do Kościoła katolickiego, nie może być zbawionym.**

Może jednak za łaską Boską zbawić się ten, kto bez swej winy nie należy do Kościoła katolickiego, ale pragnie wyznawać prawdziwą wiarę i służyć Bogu zgodnie ze swoim sumieniem.

132. *Jakie obowiązki ma każdy katolik względem Kościoła?*

— **Każdy katolik ma obowiązek żyć tak, jak Kościół uczy oraz pomagać Kościołowi w jego świętej pracy.**

Nietylko biskupi i kapłani, ale i wszyscy wierni mają pracować dla dobra wiary św. i podniesienia obyczajów. Kościół więc zachęca, by także sami wierni pod zwierzchnictwem biskupów i kapłanów przyczyniali się do szerzenia zasad chrześcijańskich w życiu rodzinnym, w szkołach, w pracy społecznej i t. d.

Tę działalność, czyli akcję katolicką i współpracę wiernych z biskupami i kapłanami, gorąco poleca papież.

133. *Co Kościół katolicki czyni dla społeczeństwa i państwa?*

— Kościół katolicki przez wiarę św. i wzniosłą naukę Chrystusa uświęca i uszlachetnia ludzi oraz wychowuje ich na dobrych obywateli państwa.

134. *Jak władze państwowe winny zachowywać się względem Kościoła katolickiego?*

— Władze państwowe winny szanować pracę Kościoła katolickiego i nie przeszkadzać, lecz owszem pomagać Kościołowi w jego świętych sprawach.

Współpracę między państwem, a Kościołem reguluje wzajemna umowa zwana konkordatem.

Kościół nie zajmuje się sprawami polityki świeckiej, lecz jedynie religią Chrystusową i obyczajami chrześcijańskimi zarówno w odniesieniu do jednostki jak i do społeczeństwa czy państwa.

Dla tego też Kościół z obowiązku zabiera głos, gdy tego wymaga obrona wiary św. i obyczajów.

Świętych obcowanie.

135. *Co wyznajemy przez „świętych obcowanie”?*

— Przez „świętych obcowanie” wyznajemy, że między członkami Kościoła widzialnego na ziemi, a

duszami w czyśćcu i świętymi w niebie istnieje łączność duchowa.

W składzie Apostolskim członkowie Kościoła są nazwani świętymi, bo jedni już triumfują jako święci w niebie, a dusze w czyśćcu mają łaskę uświęcającą i na pewno szczęście wieczne osiągną, członkowie zaś Kościoła widzialnego albo mają łaskę uświęcającą, albo mogą ją otrzymać.

136. *Czy Kościół składa się tylko z członków żyjących na ziemi?*

— **Kościół składa się nie tylko z członków żyjących na ziemi (czyli z Kościoła widzialnego, wojującego), ale obejmuje również dusze w czyśćcu cierpiące (czyli Kościół cierpiący) i świętych w niebie (czyli Kościół triumfujący).**

137. *Jaka jest łączność duchowa między wiernymi na ziemi, duszami w czyśćcu i świętymi w niebie?*

— **Między wiernymi na ziemi, duszami w czyśćcu i świętymi w niebie jest taka łączność duchowa, że jedni mogą się modlić za drugich oraz korzystać z modlitw i zasług wszystkich innych wiernych.**

138. *Jak pomagamy duszom w czyśćcu cierpiącym?*

— **Duszom w czyśćcu cierpiącym pomagamy tak, że modlimy się za nie i ofiarujemy za nie nasze dobre uczyniki, a przede wszystkim msze św.**

W dniu zadusznym (2 listopada) Kościół odprawia nabożeństwo za wszystkie dusze w czyśćcu cierpiące. Za dusze w czyśćcu odmawiamy często modlitwę: *Wieczny odpoczynek racz im dać Panie, a światłość wiekuista niechaj im świeci na wieki wieków. Amen.*

139. *Jak nam pomagają święci Pańscy?*

— **Święci Pańscy w niebie wstawiają się za nami u Boga.**

140. *Jak czcimy świętych Pańskich ?*

— Świętych Pańskich prosimy, by się wstawiali za nami u Boga, poznajemy żywoty świętych, zwłaszcza naszych patronów, naśladujemy ich oraz czcimy ich obrazy i relikwie.

Ku czci wszystkich świętych Pańskich Kościoł obchodzi doroczną uroczystość Wszystkich Świętych w dniu 1-go listopada.

W litanii do Wszystkich Świętych modlimy się do świętych Pańskich o wstawiennictwo u Boga.

Dla uczczenia naszego świętego patrona i dla uproszenia sobie za jego pośrednictwem łask u Boga — przystępujemy w dniu imienin do spowiedzi i Komunii św.

141. *Kogo ze świętych winniśmy czcić najwięcej ?*

— Ze świętych Pańskich najwięcej winniśmy czcić Najświętszą Maryję Pannę, bo Ona jest Matką Syna Bożego, stoi na czele wszystkich świętych i Jej modlitwa u Boga jest najmożniejsza.

142. *Przez co Kościół czci Najświętszą Maryję Pannę?*

— Kościół czci Najświętszą Maryję Pannę przez liczne święta, przez nabożeństwo majowe i październikowe (różaniec) i przez różne modlitwy (litanie do Matki Boskiej).

Najświętsza Maryja Panna odbiera szczególniejszą cześć w tych miejscowościach, gdzie za Jej przyczyną Bóg działa cuda jak np. w Częstochowie na Jasnej Górze (w Polsce), w Ostrej Bramie w Wilnie (w Polsce), w Lourdes (we Francji) i w wielu innych cudownych miejscowościach.

Polacy czczą Najświętszą Maryję Pannę jako najwyższą Królową Polski. święto Matki Boskiej, Królowej Polski obchodzimy 3 maja.

Dziesiąty artykuł Składu Apostolskiego.

Grzechów odpuszczenie.

143. *Co wyznajemy przez słowa: wierzę w... „grzechów odpuszczenie” ?*

— Przez słowa: wierzę w... „grzechów odpuszczenie” wyznajemy, że Pan Jezus dał Apostołom, a przez nich biskupom i kapłanom władzę odpuszczania grzechów.

Biskupi i kapłani odpuszczają grzechy w sakramencie Pokuty. Zobacz objaśnienia o sakramencie Pokuty.

Jedenasty artykuł Składu Apostolskiego.

Ciała zmartwychwstanie.

144. *Co wyznajemy przez słowa: wierzę w... „ciała zmartwychwstanie” ?*

— Przez słowa: wierzę w... „ciała zmartwychwstanie” wyznajemy, że w dniu sądu ostatecznego Pan Bóg wskrzesi wszystkich ludzi zmarłych, tj. połączy ciała ludzi zmarłych z ich duszami i ożywi je.

145. *Jakie są ostateczne rzeczy człowieka?*

— Ostateczne rzeczy człowieka są: śmierć, sąd, niebo albo piekło.

146. *Jaki koniec czeka każdego z nas na ziemi?*

— Na ziemi czeka każdego z nas śmierć.

147. *Co to jest śmierć?*

— Śmierć jest to rozłączenie się duszy z ciałem.

148. *Co się stanie z duszą po śmierci człowieka?*

— Po śmierci człowieka dusza jego staje zaraz na sąd Boży zwany szczegółowym, i wtedy Bóg ją sądzi ze wszystkich myśli, słów i uczynków.

149. *Co czeka duszę po sądzie Bożym szczegółowym?*

— Po sądzie Bożym szczegółowym czeka duszę niebo, czyściec albo piekło.

Bądźmy zawsze gotowi na śmierć i dlatego starajmy się o to, by zawsze posiadać łaskę Boską uświęcającą. Od dobrej lub złej śmierci zależy bowiem nasze szczęście lub potępienie wieczne.

150. *Które dusze idą do czyśćca?*

— Do czyśćca idą dusze tych ludzi, którzy umierają w łasce uświęcającej, ale nie są wolni od grzechów powszednich lub kar doczesnych.

Dusze w czyścicu cierpią z tęsknoty za Bogiem i ponoszą karę ognia czyścicowego.

151. *Co się stanie z ciałem człowieka po śmierci?*

— Po śmierci ciało człowieka rozpada się, dlatego też kładzie się je do grobu, ale na sąd ostateczny Bóg je połączy z duszą i ożywi.

W środę popielcową Kościół posypuje głowy wiernych popiołem na znak pokuty i każdemu przypomina: „Wrócisz do ziemi, z której jesteś wzięty, bo prochem jesteś i w proch się obrócisz”. 1 Mojż. 3. 19.

Ponieważ ciała wszystkich zmarłych kiedyś zmartwychwstaną, dlatego Kościół otacza je opieką, chowa w ziemi poświęconej na cmentarzach, a pogrzeby łączy z uroczystymi obrzędami (pokropienie i okadzenie ciała, śpiew psalmu „Miserere”, wigilie, Msza św. żałobna, śpiew psalmu „Benedictus”, śpiew „Witaj Królowo”).

Kościół zabrania palić zwłoki w krematoriach (spalarniach).

Prochy, czyli relikwie świętych Pańskich Kościół umieszcza w ołtarzach.

152. *Dlaczego ciała ludzi zmartwychwstaną na sąd ostateczny?*

— Ciała ludzi zmartwychwstaną na sąd ostateczny, by wraz z duszą otrzymały nagrodę lub karę.

Po zmartwychwstaniu ciała ludzi dobrych będą chwalebne, a ciała ludzi złych — obrzydliwe.

Dwunasty artykuł Składu Apostolskiego.

Żywot wieczny. Amen.

153. *Co wyznajemy przez słowa: Wierzę w... „żywot wieczny”?*

— Przez słowa: wierzę w... „żywot wieczny” wyznajemy, że po sądzie ostatecznym zbawieni będą cieszyć się wiecznym szczęściem w niebie, a potępieni będą cierpieć wieczne męki w piekle.

154. *Kto dostaje się do nieba?*

— Do nieba dostają się dusze tych, którzy umierają w łasce uświęcającej i wolni są od wszelkiego grzechu oraz od kary za grzechy.

155. *Jakie szczęście czeka nas w niebie?*

— W niebie czeka nas niewymowne szczęście, bo wraz z aniołami i świętymi będziemy oglądać Boga i wolni będziemy od wszelkiego zła.

Wielkość nagrody w niebie zależeć będzie od wielkości zasług każdego człowieka.

156. *Które dusze dostają się do piekła?*

— Do piekła dostają się dusze tych ludzi, którzy umierają w grzechu śmiertelnym.

157. *Jakie męki cierpią potępieni w piekle?*

— Potępieni w piekle cierpią straszne męki, bo są odrzuceni na wieki od Boga, mają wyrzuty sumienia i męczą się w ogniu wiecznym wraz z szatanami.

Wielkość kary wiecznej w piekle będzie zależała od ilości i ciężkości grzechów. Kara piekielna jest wieczna to znaczy, że nigdy się nie skończy.

158. *Co znaczy wyraz: Amen?*

— Amen znaczy: tak jest lub niech się stanie.

Cześć II.

○ PRZYKAZANIACH.

159. *Czy wystarczy tylko ochrzcić się i wierzyć w prawdy wiary św., by się zbawić?*

— By się zbawić nie wystarczy tylko ochrzcić się i wierzyć w prawdy wiary św., lecz trzeba także żyć według wiary św., czyli wypełniać przykazania Boże i kościelne.

160. *Dlaczego powinniśmy zachowywać przykazania Boże?*

— Przykazania Boże winniśmy zachowywać dlatego, by się podobać Bogu, który je nam dał dla dobra i zbawienia naszego.

Całość obowiązków, jakie nakłada na nas Bóg w Swych prawach czy przykazaniach, nazywamy moralnością.

Moralny więc jest czyn zgodny z prawami, czyli przykazaniami Bożymi.

Prawa Boże oznajmia nam Bóg przez nasz rozum i sumienie, przez objawienie Boże i przez naukę Kościoła.

Prawdziwa moralność może pochodzić jedynie od Boga, gdyż tylko Bóg może nałożyć obowiązki na wszystkich ludzi i wynagrodzić czy ukarać każdego człowieka odpowiednio do zasług, tj. wymierzyć człowiekowi ostateczną i najwyższą sprawiedliwość.

Nie może więc być prawdziwej moralności bez Boga.

Wszystkie przykazania Boże i kościelne razem stanowią moralność chrześcijańską, która obowiązuje każdego katolika.

PRZYKAZANIE MIŁOŚCI.

161. *Które przykazanie Boże jest najważniejsze?*

— Najważniejsze jest przykazanie miłości Boga i bliźnich: Będiesz miłował Pana Boga swego ze wszystkiego serca swego, ze wszystkiej duszy swej i ze wszystkich sił swoich, a bliźniego swego jak siebie samego.

162. *Dlaczego przykazanie miłości Boga i bliźnich jest najważniejsze?*

— Przykazanie miłości jest najważniejsze, bo, kto miłuje Boga nade wszystko, a bliźniego jak siebie samego, ten też wypełni wszystkie inne przykazania odnoszące się do Boga i ludzi.

163. *Jak winniśmy miłować Boga?*

— Boga winniśmy miłować ze wszystkiego serca swego i nade wszystko, to znaczy więcej niż nas samych czy rodziców i ponad wszystkie stworzenia, tak byśmy nie chcieli obrazić Boga za nic na świecie.

Przykłady: Abraham i Izaak, bracia Machabejscy, święci męczennicy.

164. *Dlaczego winniśmy Boga miłować nade wszystko?*

— Miłować Boga nade wszystko winniśmy dlatego, że Bóg jako najwyższe Dobro jest bezgranicznie doskonałym i naszym najlepszym Ojcem.

165. *Przez co okazujemy, że mamy miłość ku Bogu?*

— Okazujemy, że mamy miłość ku Bogu przede wszystkim przez wypełnianie woli Bożej zawartej w przykazaniach Bożych.

166. *Przez co okazujesz należytą miłość samego siebie?*

— Należytą miłość samego siebie okazuję przez to, że dbam o swe zdrowie, o naukę, o chleb powszedni, o swoje dobro, a przede wszystkim o zbawienie swej duszy.

167. *Co to znaczy, że winienes bliźniego miłować tak, jak siebie samego?*

— Bliźniego winienem miłować tak, jak siebie samego, to znaczy, że winienem bliźniemu dobrze życzyć i postępować zawsze względem niego tak, jak pragnę, by i on postępował względem mnie.

O miłości bliźnich Pan Jezus powiedział: „Jako chcecie, aby ludzie wam czynili, tak i wy im czyńcie” Łuk. 6. 31.

168. *Przez co okazujemy miłość dla bliźnich?*

— Miłość dla bliźnich okazujemy przez uczynki miłosierne co do duszy i co do ciała.

Świadczeniu miłosierdzia dla bliźnich oddają się: stowarzyszenie, czyli Konferencja św. Wincentego a Paulo, związki dobroczynne „Caritas” i inne dobroczynne stowarzyszenia chrześcijańskie.

169. *Kto jest naszym bliźnim?*

— Naszym bliźnim jest każdy człowiek nawet nasz nieprzyjaciel.

170. *Dlaczego winniśmy miłować naszych bliźnich tak, jak samych siebie?*

— Winniśmy miłować bliźnich naszych jak siebie samych dlatego, bo to Bóg nakazał i z tym połączył dobro życia społecznego.

Pan Jezus powiedział do ucni swoich: „Po tym poznają wszyscy, żeście uczniami moimi, jeśli miłość mieć będziecie jeden ku drugiemu”. Jan 13. 35.

Tak więc tylko ten jest dobrym chrześcijaninem, czyli uczniem Chrystusa Pana, kto ma miłość ku bliźnim.

Wobec Boga wszyscy ludzie są równi. Wszyscy ludzie mają nieśmiertelną duszę i prawo do nieba. Pan Jezus umarł na krzyżu też za wszystkich ludzi.

171. *Czy względem wszystkich bliźnich mamy jednakowe obowiązki?*

— Nie, gdyż względem osób bliższych nam pokrewieństwem, wspólną wiarą, narodowością itp. mamy jeszcze szczególniejsze i większe obowiązki.

172. *Którym bliźnim przede wszystkim mamy okazywać miłosierdzie?*

— Miłosierdzie mamy okazywać przede wszystkim bliźnim najbardziej potrzebującym pomocy jak np. chorym, ubogim, wdowom, sierotom i innym niešťeśliwym.

Przykład: Tobiasz, św. Wincenty a Paulo.

Ludzi miłosiernych Pan Jezus obiecał nagrodzić niebem i o nich powiedział: „Cokolwiek (dobrego) uczyniliście jednemu z tych braci moich najmniejszych, mnieście uczynili”. Mat. 25. 40.

„Błogosławieni miłosierni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią”. Mat. 5. 7.

173. *Jak Pan Jezus kazał nam postępować względem nieprzyjaciół naszych?*

— Pan Jezus kazał nam miłować nawet nieprzyjaciół naszych, modlić się za nich i naszym dobrym postępowaniem dać im przykład i zachętę do dobrego.

Pan Jezus powiedział: „Miłujcie nieprzyjaciół waszych, dobrze czyńcie tym, którzy was mają w nienawiści, a módlcie się za prześladowającymi i potwarzającymi was”. Mat. 5.44.

Pan Jezus przybity do krzyża modlił się za swych nieprzyjaciół.

Józef i jego bracia w Egipcie; Saul i Dawid; św. Szczepan.

DZIESIĘĆ PRZYKAZAŃ BOŻYCH.

174. *Gdzie Pan Bóg ogłosił ludziom dziesięć przykazań?*

— Pan Bóg ogłosił ludziom dziesięć przykazań przez Mojżesza na górze Synaj.

Pan Jezus w Swej Ewangelii przypomniał nam przykazania Boże i udoskonalił je.

175. *Powiedz dziesięć przykazań Bożych!*

— Jam jest Pan Bóg twój, którym cię wywiódł z ziemi egipskiej, z domu niewoli.

1. Nie będziesz miał bogów cudzych przede Mną.
2. Nie będziesz brał imienia Pana Boga swego nadaremno.
3. Pamiętaj, abyś dzień święty święcił.
4. Czcij ojca swego i matkę swoją.
5. Nie zabijaj.
6. Nie cudzołóż.
7. Nie kradnij.
8. Nie mów fałszywego świadectwa przeciw bliźniemu swemu.
9. Nie pożądaj żony bliźniego swego.
10. Ani żadnej rzeczy, która jego jest.

Pierwsze przykazanie Boże.

Nie będziesz miał bogów cudzych przede mną.

176. *Czego nam Pan Bóg zakazuje w pierwszym przykazaniu Bożym?*

— W pierwszym przykazaniu Bożym Pan Bóg zakazuje nam oddawać cześć Boską stworzeniom.

Cześć Boską stworzeniom oddawali poganie i bałwochwalczy, którzy modlili się np. do słońca, do księżyca, do zwierząt, do drzew, do różnych bożków itp.

Bałwochwalcami są także ci, którzy dobra doczesne stawiają wyżej niż Boga.

177. *Co Pan Bóg nakazuje w pierwszym przykazaniu?*

— W pierwszym przykazaniu Pan Bóg nakazuje, abyśmy w Niego wierzyli, w Nim pokładali najwyższą nadzieję, Jego miłowali nade wszystko i tylko Jemu oddawali cześć Boską.

178. *Dlaczego mamy często wzbudzać w sobie lub odmawiać akty wiary, nadziei i miłości?*

— Mamy często wzbudzać w sobie lub odmawiać akty wiary, nadziei i miłości, by umacniać naszą wiarę i nadzieję w Boga oraz miłość dla Niego.

179. *Odmów akt wiary!*

— Wierzę w Ciebie, Boże żywy,
w Trójcy jedyny, prawdziwy.
Wierzę, coś objawił, Boże;
Twe słowo mylić nie może.

180. *Jaki obowiązek mamy względem wiary św.?*

— Mamy obowiązek wiarę św. jak najlepiej poznać, otwarcie ją wyznawać i w miarę potrzeby jej bronić.

Prawdy wiary św. poznajemy, gdy uczymy się katechizmu, słuchamy kazań, czytamy książki religijne zatwierdzone przez Kościół itd.

Przykładem męznego wyznawania wiary św. są święci męczennicy, którzy życie oddali za wiarę św.

181. *Co mamy czynić, by nie utracić wiary św.?*

— By nie utracić wiary św., mamy ją umacniać przez pobożne i czyste życie, strzec się towarzystw niedowiarków, nie czytać złych książek i gazet.

Wiernym nie wolno należeć do takich towarzystw czy organizacyj, które są wrogimi dla wiary św. lub walczą z Kościołem.

182. *Kto grzeszy przeciwko wierze?*

— Przeważnie grzeszy ten, kto odrzuca wiarę w Boga i prawdy objawione, kto zapiera się lub wstydi się wiary św., kto przechodzi na fałszywą wiarę lub do bezbożnictwa.

Fałszywą wiarę mają wszyscy błędnowiercy, czyli heretycy, jak np. protestanci, kalwini, kościół narodowy, metodyści, adwentyści i t. p.

183. *Odmów akt nadziei!*

— Ufam w Tobie, boś Ty wierny,
Wszchemogący i miłosierny,
Dasz mi grzechów odpuszczenie,
Łaskę i wieczne zbawienie.

184. *Dlaczego winniśmy mieć nadzieję w Bogu?*

— Winniśmy mieć nadzieję w Bogu, bo Bóg jest najwierniejszy i obiecał nam dać łaski i szczęście wieczne przez zasługi Jezusa Chrystusa.

185. *Kiedy szczególnie winniśmy pobudzać się do ufności i nadziei w Bogu?*

— Do ufności i nadziei w Bogu winniśmy pobudzać się szczególnie w smutku i w nieszczęściach, przy odprawianiu sakramentu Pokuty, w niebezpieczeństwach życia i w godzinie śmierci.

186. *Kto grzeszy przeciwko nadziei?*

— Przeważnie nadziei grzeszy ten, kto rozpacza lub szemrze przeciw Bogu, kto zuchwale grzeszy w nadziei, że mu Bóg wszystko przebaczy, kto odkłada pokutę aż do śmierci.

Przykłady: żydzi, którzy tracili na pustyni ufność w Boga i szemrali; Judasz, który po zdradzie Pana Jezusa wpadł w rozpacz.

187. *Odmów akt miłości!*

— Boże, choć Cię nie pojmuję,
Jednak nad wszystko miłuję,
Nad wszystko, co jest stworzone,
Boś Ty dobro nieskończone.

188. *Co akt miłości dla Boga sprawia w duszy naszej?*

— Akt miłości dla Boga oczyszcza duszę naszą z grzechów i sprowadza łaskę Boską.

Choć akt miłości dla Boga gładzi grzechy nasze, jednakże nie zwalnia nas od obowiązku spowiadania się.

189. *Kiedy winniśmy wzbudzać akt miłości dla Boga?*

— Akt miłości dla Boga winniśmy wzbudzać jak najczęściej, a zwłaszcza po każdym ciężkim grzechu, by zań przeprosić Boga, w niebezpieczeństwie życia i w godzinę śmierci.

190. *Czy wystarczy czcić Boga tylko w duszy, czyli wewnętrznie?*

— Nie wystarczy czcić Boga tylko w duszy, czyli wewnętrznie, lecz trzeba również czcić Boga zewnętrznie, czyli ciałem, bo Bóg stworzył zarówno duszę jak i ciało nasze.

191. *Kiedy czcimy Boga także zewnętrznie, czyli ciałem?*

— Zewnętrznie czcimy Boga wtedy, kiedy cześć dla Boga okazujemy znakami widzialnymi, a więc, gdy czynimy znak krzyża św., klękamy, składamy ręce, odmawiamy modlitwę, śpiewamy pieśni pobożne oraz gdy bierzemy udział w obrzędach religijnych i w nabożeństwach, a zwłaszcza we Mszy św.

192. *Kto grzeszy przeciwko czci Bożej?*

— Przeważnie przeciwko czci Bożej grzeszy ten, kto się nie modli, kto wierzy w zabobony, w gusła i w różne przesady, kto znieważa osoby duchowne lub rzeczy poświęcone Bogu, kto źle zachowuje się w kościele i kto niegodnie przyjmuje sakramenta święte (świętokradztwo).

Grzeszy przez zabobonność lub wiarę w gusła ten, kto przypisuje pewnym osobom, rzeczom, zdarzeniom lub czynnościom taką moc, jakiej ani z woli Bożej, ani z natury nie posiadają.

Grzesznymi zabobonami są: wróżbiarstwo, czary, magia itp.

Wyrządza szkody dla życia duchowego i do zabobonności prowadzi także branie udziału w tzw. seansach spirytystycznych.

193. *Czy cześć świętych Pańskich nie sprzeciwia się czci Bogu należnej?*

— Cześć świętych Pańskich nie sprzeciwia się czci Bogu należnej, gdyż Bogu oddajemy cześć najwyższą, a świętych czcimy tylko jako przyjaciół Bożych i orędowników naszych wobec Boga.

Drugie przykazanie Boże.

Nie będziesz brał imienia Pana Boga swego nadaremno.

194. *Czego Pan Bóg zakazuje w drugim przykazaniu?*

— W drugim przykazaniu Pan Bóg zakazuje nam znieważać imienia Bożego lub wymawiać je bez uszanowania.

195. *Kto znieważa imię Pana Boga lub świętych?*

— Imię Pana Boga lub świętych znieważa ten, kto bluźni, czyli mówi obelżywie o Panu Bogu, o świętych Pańskich lub o rzeczach Bożych, kto przy-

sięga czyli wzywa Boga na świadka dla kłamstwa (krzywoprzysięstwo), kto ślubuje Bogu, a później nie dotrzymuje obietnicy, kto przysięga, że uczyni coś złego, kto przeklina, czyli zlorzeczy posługując się imieniem Bożym.

Tylko w rzeczach ważnych wolno przysięgać z wezwaniem Boga na świadka. Tak np. składają przysięgę świadkowie przed sądem, żołnierze, urzędnicy itp.

Nie należy posługiwać się przysięgą lekkomyślnie i w rzeczach małej wagi.

Kto fałszywie przysięga, czyli wzywa Boga na świadka dla kłamstwa, ściąga na siebie przekleństwo Boże.

Ślub, czyli przyrzeczenie, które składamy Bogu, mamy obowiązek spełnić; w przeciwnym razie popełnilibyśmy ciężki grzech.

Nie należy więc czynić ślubu lekkomyślnie. Przed złożeniem ślubu lepiej jest zapytać o radę spowiednika.

Jeśli ktoś dla ważnej i słusznej przyczyny nie może dotrzymać ślubu, winien poprosić władzę kościelną o zmianę lub o zwolnienie od wykonania ślubu.

Bez uszanowania wymawia imię Boga lub świętych ten, kto je wzywa w gniewie, w żartach, lekkomyślnie i bez potrzeby.

196. *Kiedy więc mamy wymawiać imię Boże?*

— Imię Boże mamy wymawiać, gdy o Bogu mówimy lub do Niego zwracamy się z czcią, a więc przy pozdrowieniu chrześcijańskim, w modlitwie, w każdej godziwej potrzebie oraz wtedy, gdy Bogu uroczyste czynimy przyrzeczenie, czyli ślub, gdy składamy przysięgę w rzeczach ważnych i Boga wzywamy na świadka.

Trzecie przykazanie Boże.

Pamiętaj, abyś dzień święty święcił.

197. *Co nam Pan Bóg nakazuje w trzecim przykazaniu?*

— W trzecim przykazaniu Pan Bóg nam nakazuje, byśmy niedzielę i dni świąteczne poświęcali

przede wszystkim na chwałę Bożą i na nasze uświęcenie.

198. *Które dni święcimy jako dni święte ?*

— Jako dni święte święcimy niedziele i dni świąteczne ustanowione przez Kościół.

W Starym Testamencie Izrealici święcili w każdym tygodniu sobotę jako dzień święty i nazywali go szabatem, tzn. wypoczynkiem.

W Nowym Testamencie Kościół obchodzi święto tygodniowe w niedzielę. W niedzielę bowiem zmartwychwstał Pan Jezus. W niedzielę także Duch Święty zstąpił na apostołów i na Kościół św. Dlatego też Kościół nazywa niedzielę „dniem Pańskim”

199. *Jak winniśmy święcić dzień święty ?*

— Dzień święty winniśmy święcić przez powstrzymanie się od prac służebnych, przez pobożne wysłuchanie Mszy św. i przez bogobojne spędzanie czasu.

Robotami służebnymi, których nie wolno wykonywać w dniu świętym, są prace ręczne, jak np. na roli, w warsztacie, w fabryce, w kopalniach itp.

Wolno jednak wykonywać prace służebne, gdy zachodzi konieczna potrzeba (np. przy pożarze), lub gdy władze kościelne udzieliły dyspensy (np. w czasie żniw).

Dozwolona jest również konieczna praca w domu i około gospodarstwa.

Kto w dzień święty z własnej winy opuszcza Mszę św., przychodzi z opóźnieniem na Mszę św., lub nie słucha całej Mszy św., popełnia grzech. Jednakże nie ma grzechu ten, kto nie może być na Mszy św. dla ważnej przyczyny, np. z powodu choroby, obowiązku publicznego itp.

Obowiązek słuchania Mszy św. rozpoczyna się z ósmym rokiem życia.

200. *Jakie dobre uczynki nadto wypełniamy w dniu świętym ?*

— W dniu świętym nadto słuchamy kazania, bierzemy udział w nabożeństwach (w niesporach),

przyjmujemy sakramenta św., czytamy pobożne piśma i wykonujemy uczynki miłosierne.

Dnie święte są ustanowione także na to, by człowiek mógł po pracy wypocząć. Nie należy jednak znieważać dnia świętego przez pijaństwo, rozwiązać i grzeszne zabawy lub złe czyny.

Czwarte przykazanie Boże.

Czcij ojca swego i matkę swoją.

201. *Co nakazuje Pan Bóg w czwartym przykazaniu ?*

— W czwartym przykazaniu Pan Bóg nakazuje, aby dzieci kochały, szanowały i słuchały swych rodziców.

Pan Jezus przez swe życie ukryte w Nazarecie dał również najpiękniejszy wzór dobrego dziecka.

202. *Przez co okazujemy miłość dla rodziców ?*

— Miłość dla rodziców okazujemy przez to, że dobrze im życzymy, nie martwimy ich, sprawiamy im pociechę swym zachowaniem, pomagamy im w potrzebie i w starości oraz modlimy się za nich.

Miłość dla rodziców każe dobrym dzieciom znosić cierpliwie ułomności i wady rodziców.

Pan Jezus nawet w godzinę śmierci troszczył się o Matkę Swoją.

203. *Przez co okazujemy szacunek dla rodziców ?*

— Szacunek dla rodziców okazujemy przez to, że względem nich grzecznie się zachowujemy, dobrze o nich myślimy i mówimy, nigdy ich nie wstydzimy się.

Przykład: Bóg ukarał Chama i odjął mu błogosławieństwo Swoje za brak szacunku dla ojca.

204. *Jak mamy słuchać rodziców ?*

— Rodziców mamy chętnie słuchać, spełniać ich rozkazy oraz przyjmować ich rady i upomnienia.

Przykład: młody Samuel.

Dobrych dzieci Pan Bóg przyrzekł nagrodzić błogosławieństwem w długości ich życia. Złym dzieciom grozi natomiast przekleństwo.

Absalona, który zbuntował się przeciw swemu ojcu (Dawidowi), spotkała rychło śmierć.

205. *Kogo prócz rodziców mamy jeszcze szanować i słuchać?*

— **Prócz rodziców mamy jeszcze szanować i słuchać naszych nauczycieli, przełożonych i naszą władzę duchowną i świecką.**

Prócz najbliższej każdemu człowiekowi i małej rodziny istnieją jeszcze dwie wielkie rodziny na ziemi. Są nimi: Kościół katolicki i ojczyzna (naród, państwo).

Kościół z ustanowienia Bożego prowadzi nas do nieba. Dlatego katolik ma obowiązek słuchać i szanować swych przełożonych duchownych (Ojca świętego, biskupów i kapłanów).

Każdy człowiek ma także szczególne obowiązki względem swej ojczyzny (swego narodu i państwa). Winniśmy więc kochać swą ojczyznę i sumiennie wypełniać względem niej wszystkie obowiązki, szanować władze państwowe, pełnić ustawy i rozporządzenia tych władz, płacić podatki itd. Gdy ojczyzna jest w niebezpieczeństwie, winniśmy stanąć w jej obronie, choćby trzeba było poświęcić dla niej nasze życie.

Nikomu też nie wolno działać na zgubę swej ojczyzny, a zwłaszcza należeć do związków i towarzystw, które są wrogimi ojczyźnie.

W państwie demokratycznym obywatele biorą udział w rządach. Aby rządy były dobre, obywatele winni wybierać na posłów ludzi wierzących i dobrych.

206. *Czy wolno słuchać przełożonych, gdy nam nakazują coś złego?*

— Nie wolno słuchać przełożonych, gdy nam nakazują coś złego, przeciwnego przykazaniom Bożym.

Przykład: bracia Machabejscy.

Więcej trzeba słuchać Boga, aniżeli ludzi. Dz. Apost. 5.29.

207. *Do czego są zobowiązani rodzice wobec swoich dzieci?*

— Rodzice zobowiązani są dbać o dobre, religijne i obywatelskie wychowanie swych dzieci.

Dobre wychowanie wymaga, by dzieci były wychowane w karności.

208. *Jakie obowiązki mają przełożeni wobec swych podwładnych?*

— Przełożeni mają obowiązek dbać o dobro swych podwładnych, słusznie wynagradzać ich pracę i dobrze się do nich odnosić.

Przełożeni winni szanować wszystkie prawa, przysługujące podwładnym, a szczególnie nie przeszkadzać im w spełnianiu obowiązków religijnych.

209. *Jak ma młodzież zachowywać się wobec starszych?*

— Młodzież winna osoby starsze, a zwłaszcza sędziwe szanować, być dla nich usługową, korzystać z ich doświadczeń, dobrych rad i wskazówek oraz zność cierpliwie ich słabości i ułomności.

Przykład: Chłopcy, naśmiewający się z sędziwego proka Elizeusza zostali rozszarpani przez niedźwiedzi.

Piąte przykazanie Boże.

Nie zabijaj.

210. *Czego Pan Bóg zakazuje w piątym przykazaniu?*

— W piątym przykazaniu Pan Bóg zakazuje krzywdzić siebie lub bliźniego na ciele i na duszy.

211. *Kto krzywdzi samego siebie na ciele?*

— Krzywdzi samego siebie na ciele ten, kto zabija się, kto przez spożywanie alkoholu, przez palenie tytoniu, przez nieczystość czy w inny sposób ukraca sobie życie.

212. *Kto krzywdzi bliźniego na ciele ?*

— Krzywdzi bliźniego na ciele ten, kto bliźniego zabija, rani, bije niesprawiedliwie czy poniewiera.

Przykład: zbrodnia Kaina.

Zabójstwo człowieka jest grzechem wołającym o pomoc do nieba.

Odebrać życie bliźniemu wolno jednakże władzy państwowej dla ukarania zbrodni, żołnierzowi na wojnie w obronie ojczyzny i każdemu człowiekowi w sprawiedliwej obronie własnej przed napastnikiem, jeżeli inaczej życia swego ocalić nie może.

Nie wolno natomiast bliźniego zabijać w obronie swego honoru np. w pojedynku. Nie wolno więc wyzywać bliźniego na pojedynek, przyjmować wyzwania lub być świadkiem pojedynku innych.

Piąte przykazanie zabrania nam także dręczyć zwierzęta, bo Pan Bóg obdarzył je ciałem, które odczuwa ból. Nie należy jednakże przeczulać się w odniesieniu do zwierząt.

213. *Czego należy unikać, by nie skrzywdzić na ciele siebie lub bliźnich ?*

— By nie skrzywdzić na ciele siebie lub bliźnich, należy unikać tego wszystkiego, co prowadzi do obrażenia ciała bliźnich, a więc gniewu, mściwości, klótni, przekleństw, obelg — wszelkiego dokuczania bliźnim oraz lekkomyślnego narażania na niebezpieczeństwo swego życia lub życia bliźnich.

214. *Kto krzywdzi bliźniego na duszy ?*

— Krzywdzi bliźniego na duszy ten, kto bliźniego gorszy złym słowem, pismem lub innym czynem i swym zachowaniem się prowadzi go do grzechu.

215. *Co powinien uczynić ten, kto zgorszył bliźniego ?*

— Ten, kto zgorszył bliźniego, winien wedle możliwości zgorszenie naprawić, a więc znowu zgorszonego wprowadzić na drogę cnoty.

216. *Co więc nakazuje nam Pan Bóg w piątym przykazaniu ?*

— W piątym przykazaniu Pan Bóg nakazuje nam dbać o swe zdrowie i życie oraz szanować zdrowie i życie bliźnich.

Winniśmy dbać nie tylko o zdrowie i czystość ciała, ale także o zdrowie, czystość i świętość duszy i swoim dobrym postępowaniem dawać dobry przykład bliźnim.

Zdrowie ciała podtrzymują ćwiczenia cielesne (gimnastyka, sport). Nie wolno jednakże dla ćwiczeń sportowych zaniedbywać obowiązków religijnych. W ćwiczeniach sportowych nie należy obrażać przyzwoitości lub przekraczać rozumnej miary.

Szóste przykazanie Boże.

Nie cudzołóż.

217. *Czego nam Pan Bóg zakazuje w szóstym przykazaniu ?*

— W szóstym przykazaniu Pan Bóg zakazuje nam czynów bezwstydných, a więc czynić, mówić, pisać, słuchać lub czytać coś bezwstydnego oraz przyglądać się rzeczom bezwstydnym.

Szóste przykazanie zostało wyjaśnione i udoskonalone przez Pana Jezusa w kazaniu na górze.

Grzech przeciwko szóstemu przykazaniu nazywamy cudzołóstwem, bezwstydną, nieskromnością, nieprzyzwoitością lub nieczystością.

218. *Dlaczego powinniśmy unikać grzechu nieczystości ?*

— Powinniśmy unikać grzechu nieczystości dlatego, bo nieczystość płami duszę i ciało, prowadzi do bezwstydnego nałogu i do zgubnych następstw oraz oddala nas od Boga i wiary.

Przykład. Kara za grzechy nieczystości: Sodomą i Gómorą.

219. *Co nam Pan Bóg nakazuje w szóstym przykazaniu?*

— W szóstym przykazaniu Pan Bóg nam nakazuje, byśmy zawsze byli czystymi na duszy i na ciele, a więc byśmy przyzwyczajeni zachowali się zarówno względem samych siebie jak i względem bliźnich.

Pan Jezus powiedział: „Błogosławieni czystego serca, albowiem oni Boga oglądać będą”. Mat. 5. 8.

Patronami czystości są: Najświętsza Maryja Panna, św. Stanisław Kostka, św. Kazimierz, św. Alojzy.

Nie dotykaj się nigdy nieskromnie swego ciała i bądź przyzwyczajony w zachowaniu się zwłaszcza względem osób innej płci.

220. *Co mamy czynić, by zachować cnotę czystości?*

— By zachować cnotę czystości, mamy unikać wszelkich okazji do grzechów nieczystych, przystępować często do sakramentów św., a w pokusach używać pomocy Bożej.

Okazjami do grzechów nieczystych są: zle towarzystwa, tańce, nieskromne stroje, nieprzyzwoite książki, pisma, obrazki, filmy i przedstawienia teatralne.

Siódme przykazanie Boże.

Nie kradnij.

221. *Czego nam Pan Bóg zakazuje w siódmym przykazaniu?*

— W siódmym przykazaniu Pan Bóg zakazuje nam krzywdzić bliźnich na majątku.

222. *Kto krzywdzi bliźniego na majątku?*

— Krzywdzi bliźniego na majątku ten, kto kradnie lub niszczy cudzą własność, kto przywłaszcza sobie znalezione lub pożyczone rzeczy, kto oszukuje w handlu lub w pracy oraz kto wyzyskuje bliźniego.

Szczególnie wielkim (wołającym o pomstę do Boga) grzechem przeciwko siódmemu przykazaniu jest zatrzymanie zapłaty sługom i robotnikom oraz krzywdzenie ubogich wdów i sierót.

Grzech popełnia nie tylko ten, kto kradnie, tj. złodziej, ale również i ten, kto w jakikolwiek sposób przyczynia się lub pomaga do kradzieży.

Dobra skradzione czy zdobyte nieuczciwie nigdy nie przechodzą na własność nieuczciwego zdobywcy i nie uszczęśliwią go.

223. *Co powinien uczynić ten, kto bliźniego skrzywdził na majątku?*

— Ten, kto bliźniego skrzywdził na majątku, powinien krzywdę czempredzej naprawić, a rzecz skradzioną oddać.

224. *Co nam Pan Bóg nakazuje w siódmym przykazaniu?*

— W siódmym przykazaniu Pan Bóg nakazuje nam szanować cudzą własność, a swego majątku używać na własne potrzeby, na potrzeby społeczne i na dobre cele, szczególnie na uczynki miłosierne i na chwałę Bożą.

Chrześcijańskie organizacje dobroczynne. Konferencja św. Wincentego a Paulo. Ofiary na Kościół i na misje.

By ludzie mogli na ziemi żyć i zaspakajać swe potrzeby, Pan Bóg stworzył dla nich dobra doczesne.

Każdy człowiek potrzebuje tych dóbr doczesnych do życia dla siebie i rodziny i dąży do ich posiadania.

Każdy też ma prawo do tych dóbr, jeżeli zdobył je uczciwie (np. przez pracę, dziedziczenie, darowiznę) na własność.

Dążenie i prawo do posiadania własności jest więc człowiekowi wrodzone oraz zgodne z jego naturą i z prawem Bożym. Pobudza ono człowieka do pracy i do pilności.

Ci, którzy występują przeciwko własności prywatnej, przeciwstawiają się tym samym porządkowi Bożemu na świecie (komuniści).

Natomiast ci, którzy są właścicielami większych dóbr doczesnych, winni pamiętać, że dobra te stworzył Pan Bóg nie tylko dla nich, ale i dla wszystkich ludzi, że przeto mają większe obowiązki względem bliźnich i społeczeństwa i tym większą odpowiedzialność wobec Boga, przed którym muszą kiedyś zdać rachunek, czy nie używali tych dóbr do grzechu lub ze szkodą dla bliźnich i dla społeczeństwa.

Ósme przykazanie Boże.

Nie mów fałszywego świadectwa przeciw bliźniemu swemu.

225. Czego nam Pan Bóg zakazuje w ósmym przykazaniu?

— W ósmym przykazaniu Pan Bóg zakazuje nam kłamać, obmawiać i oczerniać bliźnich, posądzać ich bezpodstawnie o złe rzeczy i postępować obłudnie.

226. Kto grzeszy przez obmowę?

— Przez obmowę grzeszy ten, kto niepotrzebnie wyjawia wady lub błędy bliźniego.

227. Kto grzeszy przez oszczerstwo?

— Przez oszczerstwo grzeszy ten, kto oczernia bliźniego, czyli mówi kłamliwie coś złego o bliźnim.

Dobre imię jest wielką wartością człowieka.

Kto obmawia lub oczernia, ten pomniejsza wartość człowieka i kradnie dobre imię jego; jest przeto gorszym od złodzieja.

Wiele złego wyrządzają również plotki i donosicielstwo.

228. Do czego jest obowiązany oszczerca?

— Oszczerca obowiązany jest odwołać to, co kłamliwie mówił złego o bliźnim i krzywdę wyrządzoną oszczerstwem naprawić.

229. Kto postępuje obłudnie?

— Obłudnie postępuje ten, kto udaje lepszego, aniżeli nim jest.

230. Co nam Pan Bóg nakazuje w ósmym przykazaniu?

— W ósmym przykazaniu Pan Bóg nam nakazuje miłować i zawsze mówić prawdę oraz szanować dobrą sławę bliźniego.

Bóg jest samą Prawdą i miłuje prawdę. Do Boga więc zbliżyć się możemy tylko na drodze prawdy. Pan Jezus przyszedł na świat, by również dać świadectwo prawdzie, dlatego też Pan Jezus rzekł o Sobie: „Jam jest droga, prawda i żywot” Jan 14, 6. Kto chce przeto być uczniem Pana Jezusa (czyli chrześcijaninem), winien iść zawsze drogą prawdy.

Dobro życia społecznego Bóg uzależnił także od wzajemnej ufności i prawdomówności ludzi.

Kłamać nie wolno nigdy, nawet w dobrych celach np. by pomóc bliźniemu.

Kłamstwo jest też oznaką niedobrego charakteru i braku odwagi duchowej.

Szczególnie ciężkim grzechem jest kłamstwo połączone z przysięgą, tj. z wezwaniem Boga na świadka.

Dziewiąte przykazanie Boże.

Nie pożądaj żony bliźniego swego.

231. Czego nam Pan Bóg zakazuje w dziewiątym przykazaniu?

— W dziewiątym przykazaniu Pan Bóg zakazuje nam myśleć z upodobaniem o bezwstydnym rzeczach lub ich pragnąć.

232. Co mamy czynić w chwilach pokus?

— W chwilach pokus mamy złe myśli odrzucać i prosić Boga, by Swą łaską pomógł nam oprzeć się złemu.

Dziesiąte przykazanie Boże.

**Nie pożądaj... ani żadnej rzeczy,
która jego jest.**

233. *Czego nam Pan Bóg zakazuje w dziesiątym przykazaniu?*

— W dziesiątym przykazaniu Pan Bóg zakazuje nam być chciwymi, pragnąć nieuczciwie (niesprawiedliwie) cudzej własności, zazdrościć bliźniemu jego mienia, źle życzyć bliźniemu lub cieszyć się z nie-szczęścia bliźniego.

Z zakazu Bożego zawartego w dziesiątym przykazaniu wynika, że mamy obowiązek szanować prawa własności naszych bliźnich oraz mieć zawsze życzliwość dla bliźnich.

PIĘĆ PRZYKAZAŃ KOŚCIELNYCH.

234. *Powiedz pięć przykazań kościelnych!*

1. Postanowione od Kościoła Bożego dni święte święcić.

2. Mszy świętej w niedziele i święta nabożnie słuchać.

3. Wstrzemięźliwość od pokarmów mięsnych i posty w dni nakazane zachowywać.

4. Przynajmniej raz w rok spowiadać się, a około Wielkanocy Komunii św. przyjmować.

5. W czasach zakazanych wesel i zabaw hucznych nie sprawiać.

235. *Dlaczego te pięć przykazań nazywają się kościelnymi?*

— Te pięć przykazań nazywają się kościelnymi, bo je ustanowił Kościół.

Kościół katolicki ma prawo ustanawiać przykazania, bo sam Pan Jezus dał to prawo apostołom, gdy im powiedział: „Kto was słucha, Mnie słucha, a kto wami gardzi, Mną gardzi”. Łuk. 10. 16.

Pierwsze przykazanie kościelne.

**Postanowione od Kościoła Bożego
dni święte święcić.**

236. *Co nam nakazuje pierwsze przykazanie kościelne?*

— Pierwsze przykazanie kościelne nakazuje nam święcić prócz niedzieli jeszcze te dni świąteczne, które Kościół ustanowił.

237. *Na co Kościół ustanowił dni święte?*

— Kościół ustanowił dni święte, by przez nie Maryję Pannę i świętych Pańskich oraz uświęcić nas.

By uczcić tajemnice odkupienia Bożego, Kościół ustanowił rok kościelny i podzielił go na trzy okresy: okres Bożego Narodzenia, okres Wielkanocy i okres Zielonych Świątek.

Okres Bożego Narodzenia rozpoczyna się od pierwszej niedzieli adwentu i kończy się w ostatnią niedzielę po Trzech Królach.

Najważniejszym świętem tego okresu jest Boże Narodzenie, które przypada 25 grudnia. Przygotowaniem do Bożego Narodzenia jest adwent. W ciągu adwentu codziennie odbywa się wczesna Msza św. tzw. „roraty”.

Dla Polaków święto Bożego Narodzenia jest także świętem rodzinnym. We wigilię Bożego Narodzenia we wszystkich domach katolickich członkowie rodziny i domownicy zasiadają do wspólnej wieszery wigilijnej i łamią się opłatkiem na znak bratniej miłości chrześcijańskiej.

W Boże Narodzenie o północy lub wczesnym rankiem odprawia się w kościołach uroczysta Msza św. zwana pasterką na tę pamiątkę, że Chrystus Pan narodził się w nocy w stajence betleemskiej i pasterze pierwsi oddali Mu pokłon.

W dniach następujących po Bożym Narodzeniu Kościół obchodził kolejno święta św. Szczepana, św. Jana i św. Nie-winnych Młodzianków.

W Nowy Rok obchodzimy pamiątkę nadania Chrystusowi Panu imienia Jezus.

W dniu 6 stycznia jest święto Trzech Króli (święcenie złota, kadzidła i miry). W liturgii kościelnej święto to nazywa się także świętem Objawienia Pańskiego: objawienia się poganom, objawienia się Chrystusa Pana jako Mesjasza i objawienie się Chrystusa Pana jako Boga.

Okres Wielkanocy rozpoczyna się od niedzieli staroza-
pastnej (siedemdziesiąticy) i trwa do Wniebowstąpienia Pańskiego.

Przygotowaniem do święta Wielkanocy jest wielki post, który rozpoczyna się w środę popielcową (posypanie popiołem).

W czasie wielkiego postu Kościół odprawia drogę krzyżową oraz gorzkie żale (w Polsce).

Ostatnia niedziela przed Wielkanocą nazywa się niedziela Palmową. Po niej następuje Wielki Tydzień.

W Wielki Czwartek obchodzimy pamiątkę ustanowienia Najświętszego Sakramentu, a w Wielki Piątek pamiątkę śmierci Pana Jezusa na krzyżu (Groby Pańskie).

W Wielką Sobotę odbywa się w kościołach poświęcenie ognia, paschału i wody chrzcielnej. W Polsce jest zwyczaj święcenia w tym dniu „wielkanocnego jajka” i pokarmów.

Niedziela Wielkanocna jest świętem Zmartwychwstania Pańskiego. W Wielkanoc odbywa się w kościołach (w Polsce) uroczysta procesja (rezurekcja) z radosnym śpiewem: Alleluja.

Święto Wniebowstąpienia Pańskiego przypada czterdziestego dnia po Wielkanocy.

Okres Zielonych Świątek trwa od Wniebowstąpienia Pańskiego do pierwszej niedzieli adwentu.

Zielone Świątki, czyli święto Zesłania Ducha Świętego, przypada w niedzielę dziesiątego dnia po Wniebowstąpieniu Pańskim.

Pierwsza niedziela po Zielonych Świątkach jest poświęconą Trójcy Świętej. We czwartek po niedzieli Trójcy Świętej Kościół obchodzi uroczystość Bożego Ciała z okta-
wą i urządza uroczyste procesje z Najświętszym Sakramentem.

W piątek po oktawie Bożego Ciała jest uroczystość Najświętszego Serca Jezusowego.

Dla uczczenia Najświętszej Maryi Panny obchodzimy z ustanowienia Kościoła liczne święta:

Niepokalane Poczęcie N.M.P. (8 grudnia), Oczyszczenie N.M.P., czyli Matki Boskiej Gromnicznej (2 lutego), Matki Boskiej Królowej Polski (3 maja), Wniebowzięcie N.M.P. czyli Matki Boskiej Zielnej (15 sierpnia) i inne.

Ku czci świętych Pańskich obchodzimy uroczystości święta: św. apostołów Piotra i Pawła dn. 29 czerwca, Wszystkich Świętych dn. 1 listopada.

Poza tym w każdym dniu roku kościelnego Kościół w nabożeństwach oddaje cześć tajemnicom wiary św. lub poszczególne święte Pańskie.

Drugie przykazanie kościelne.

Mszy świętej w niedziele i święta nabożnie słuchać.

238. *Co nam nakazuje drugie przykazanie kościelne?*

— Drugie przykazanie kościelne nakazuje nam być w niedziele i święta w kościele i wysłuchać pobożnie Mszy św.

Nie wypełnia drugiego przykazania kościelnego, kto nie idzie do kościoła, lecz słucha Mszy św. tylko przez radio.

Obowiązek słuchania Mszy św. rozpoczyna się z ósmym rokiem życia.

239. *Dlaczego Kościół nakazuje nam być na Mszy św. w niedziele i święta?*

— Kościół nam nakazuje być w niedziele i święta na Mszy św., bo Msza św. jest powtórzeniem ofiary, przez którą Chrystus Pan nas odkupił i przez nią oddajemy Bogu cześć najdoskonalszą.

Trzecie przykazanie kościelne.

Wstrzemięźliwość od pokarmów mięsnych i posty w dni nakazane zachowywać.

240. *Co nam nakazuje trzecie przykazanie kościelne?*

— Trzecie przykazanie kościelne nakazuje nam umartwiać się, czyli powstrzymać się w pewne dni od jedzenia potraw mięsnych (wstrzemięźliwość) lub też zachować miarę w jedzeniu (post).

W dniu postu ścisłego wolno tylko jednorazowo (obiad) pożywić się do sytości, zaś rano i wieczorem przyjąć nieco pokarmu.

241. *Dlaczego Kościół poleca nam pościć i umartwiać się?*

— Kościół poleca nam pościć i umartwiać się dlatego, byśmy przez to zadośćuczynili Bogu za nasze grzechy, łatwiej poskromili złe skłonności oraz naśladowali Pana Jezusa i świętych Pańskich.

Umartwienie się polega na odmówieniu sobie dozwolonej przyjemności, a także na cierpliwym znoszeniu niewygód i bólu.

242. *W które dni obowiązuje nas wstrzemięźliwość i post ścisły?*

— Wstrzemięźliwość i post ścisły obowiązuje nas w środę popielcową, w piątki i soboty Wielkiego Postu (we Francji: w środy i piątki Wielkiego Postu) w suche dni, we wigilie, czyli w przeddzień: Bożego Narodzenia, Zielonych Świątek, Wniebowzięcia N.M. Panny i Wszystkich Świętych.

243. *W które dni obowiązuje nas jedynie post ścisły?*

— Jedynie post ścisły obowiązuje nas w dni powszednie Wielkiego Postu poza piątkiem i sobotą.

244. *W które dni obowiązuje nas jedynie wstrzemięźliwość?*

— Jedynie wstrzemięźliwość obowiązuje nas w piątki całego roku poza wielkim postem.

W dniu nakazanej wstrzemięźliwości wolno jest jednak używać tłuszczu (także zwierzęcego) do kraszenia potraw.

245. *Kto obowiązany jest zachować wstrzemięźliwość od pokarmów mięsnych w dni nakazane?*

— Wstrzemięźliwość od pokarmów mięsnych w dni nakazane obowiązany jest zachować każdy katolik począwszy od ósmego roku życia.

Od obowiązku wstrzemięźliwości zwalnia ważna przychyna (choroba, ubóstwo) lub dyspensa władzy kościelnej.

246. *Kto obowiązany jest zachować post ścisły w dni nakazane?*

— Post ścisły w dni nakazane obowiązany jest zachowywać każdy katolik począwszy od dwudziestego drugiego roku aż do rozpoczętego sześćdziesiątego roku życia.

Od ścisłego postu zwalnia choroba lub ciężka praca.

Czwarte przykazanie kościelne.

Przynajmniej raz w roku spowiadać się, a około Wielkanocy Komunię św. przyjmować.

247. *Co nam nakazuje czwarte przykazanie kościelne?*

— Czwarte przykazanie kościelne nakazuje nam spowiadać się przynajmniej raz do roku, a około Wielkanocy przyjąć Komunię św.

Czas Komunii św. wielkanocnej trwa zwykle od niedzieli palmowej do pierwszej niedzieli po Wielkanocy. Władze kościelne jednakże czas ten w miarę potrzeby rozszerzają. Poleca się przyjmować Komunię św. w swoim kościele parafialnym. Kto nie mógł przyjąć Komunii św. w czasie wielkanocnym, powinien przystąpić do niej jak najprędzej.

Kościół zachęca byśmy przystępowali do spowiedzi i Komunii św. nie tylko raz do roku, ale często. Do codziennej Komunii św. może przystępować każdy, kto jest wolny od grzechu śmiertelnego.

Częste i godne przyjmowanie Komunii św. pozwala nam wytrwać w łasce Boskiej i uświęca nasze życie.

Piąte przykazanie kościelne.

W czasach zakazanych wesel i zabaw hucznych nie sprawiać.

248. *Czego zabrania piąte przykazanie kościelne ?*

— Piąte przykazanie kościelne zabrania urządzać wesela lub huczne zabawy w czasach zakazanych, czyli w adwencie (do Bożego Narodzenia włącznie) i w wielkim poście (do niedzieli wielkanocnej włącznie).

Adwent i wielki post są to czasy, w ciągu których wier- ni przez pokutę i umartwienie mają się przygotować do godnego święcenia Bożego Narodzenia i Wielkanocy. Kościół więc nie pozwala zakładać tych czasów hucznymi za- bawami.

O GRZECHU.

249. *Co to jest grzech ?*

— Grzech jest to dobrowolne i świadome prze- stąpienie przykazania Bożego lub kościelnego.

Grzechami są wszelkie uczynki, mowy lub myśli, któ- re sprzeciwiają się przykazaniom Bożym czy kościelnym o- raz wszelkie zaniedbania obowiązków.

Do grzechu prowadzą nas złe skłonności własne, wpływ złych ludzi i zły duch.

Sama pokusa nie jest grzechem; grzech popełniamy wtedy, gdy pokusie dobrowolnie ulegamy. By więc pokusa nie przywiodła nas do grzechu, należy ją odsuwać i polecać się Bogu.

Kto szuka sposobności (okazji) do grzechu lub lekkomyślnie naraża się na grzech, ten chce grzechu i z góry wyklucza opiekę Bożą.

250. *Czy wszystkie grzechy są jednakowo wiel- kie?*

— Nie wszystkie grzechy są jednakowo wielkie, gdyż jedne są śmiertelne (ciężkie), a drugie powsze- dnie (mniejsze).

Grzech ciężki nazywa się śmiertelny, bo pozbawia czło- wieka łaski uświęcającej, czyli jakby zabija życie nadprzy- rodzone w duszy człowieka.

251. *Kto popełnia grzech śmiertelny ?*

— Grzech śmiertelny popełnia ten, kto dobro- wolnie przestępuje przykazanie Boże lub kościelne w rzeczy ważnej.

Rzeczami ważnymi są np. bluźnierstwo, krzywoprzysię- stwo, opuszczenie Mszy św. z własnej winy, ciężkie doku- czenie rodzicom, nienawiść, wielkie zgorzsenie, nieprzyzwo- ity uczynek, wielka kradzież lub szkoda, oszczerstwo mocno krzywdzące itd.

252. *Dlaczego trzeba unikać zwłaszcza grzechu śmiertelnego?*

— Trzeba unikać zwłaszcza grzechu śmiertelne- go, bo przez ten grzech ciężko obrażamy Boga, tra- cimy łaskę uświęcającą oraz narażamy się na kary doczesne i na wieczne potępienie.

Częste popełnianie tych samych grzechów wytwarza w człowieku nałóg, a nawet trwałą wadę charakteru i prowa- dzi do życia występnego np. pijaństwo, nieczystość.

253. *Kto popełnia grzech powszedni ?*

— Grzech powszedni popełnia ten, kto przestę- puje przykazania Boże lub kościelne w rzeczy małej albo w rzeczy ważnej, lecz niezupełnie dobrowolnie.

254. *Dlaczego trzeba unikać także grzechu po- wszedniego?*

— Trzeba unikać także grzechu powszedniego, bo grzech ten obraża Boga, naraża nas na kary do- czesne i usposabia do grzechu śmiertelnego.

255. *Jakie są szczególniejsze rodzaje grzechów ?*

— Szczególniejsze rodzaje grzechów są:

1) siedem grzechów głównych,

- 2) grzechy przeciwko Duchowi Świętemu,
- 3) grzechy wołające o pomstę do nieba,
- 4) grzechy cudze.

Grzechy główne są: 1. pycha, 2. chciwość, 3. nieczystość, 4. zazdrość, 5. nieumiarkowanie w jedzeniu i piciu, 6. gniew, 7. lenistwo.

Grzechy te nazywają się główne, bo one są źródłami, z których pochodzą inne grzechy.

Z pychy pochodzą: zarozumiałość i niedowiarstwo, próżność, chełpliwość, czyli samochwalstwo, żądza niesłusznego i krzywdzącego innych wywyższenia się lub chęć niesprawiedliwego poniżenia innych.

Z chciwości pochodzą kradzieże, oszukaństwa, lichwa, nieczułość dla biednych itp.

Nieczystość (patrz przykazania Boże: szóste i dziesiąte).

Z zazdrości pochodzą: nienawiść, chęć szkodenia bliżniemu, oszczerstwa itp.

Nieumiarkowanie w jedzeniu, a zwłaszcza pijaństwo, prowadzi do nędzy, utraty zdrowia i rozumu, a przez to do innych grzechów oraz sprowadza zgubne następstwa na rodzinę nałogowca.

Gniew prowadzi do kłótni, niezgody, bijatyki itp.

Lenistwo prowadzi do zaniedbywania swych obowiązków. W człowieku próżnującym powstają także zdrożne chęci.

Grzechy przeciwko Duchowi Świętemu:

1. Rozpacz o zbawieniu, 2. zbytnia ufność w miłosierdzie Boże, 3. sprzeciwianie się uznanej prawdzie chrześcijańskiej, 4. zazdrośczenie bliżniemu łask Boskich (złość względem pobożnych i cnotliwych), 5. zatwardziałość w grzechach, 6. odkładanie pokuty aż do śmierci.

Grzechy wołające o pomstę do nieba:

1. Rozmyślne zabójstwo, 2. grzech sodomski (nieczyste uczynki), 3. uciskanie ubogich wdów i sierot, 4. zatrzymywanie zapłaty sługom i robotnikom.

Grzechy cudze popełnia ten, kto w jakikolwiek sposób przyczynia się do grzechu innej osoby, a więc kto nakazuje komuś grzeszyć, namawia do grzechu, zezwala na grzech, uczy kogoś grzeszyć, milczy na cudzy grzech lub nie karze go, choć ma obowiązek, kto chwali cudzy grzech czy broni go.

○ SUMIENIU.

256. *Co nam mówi głos sumienia ?*

— Głos sumienia mówi nam, co jest dobre, a co złe i co mamy czynić, a czego unikać.

Zawsze winniśmy słuchać głosu sumienia i postępować z czystym czyli prawnym sumieniem, a wtedy będziemy mieli spokój sumienia.

Przez głos sumienia bowiem Pan Bóg wskazuje nam nasze obowiązki względem Boga i ludzi.

Idąc za głosem sumienia łatwo wypełnimy przykazania, które Pan Bóg dostosował do naszej natury i do naszego sumienia.

Ten, kto postępuje wbrew głosowi sumienia, grzeszy i ma później wyrzuty sumienia.

Kto ma zbyt luźne (szerokie) sumienie i lekceważy sobie grzechy, winien leczyć swe sumienie rozpamiętywaniem o rzeczach ostatecznych, o męce Chrystusa za grzechy i prosić Boga o prawość sumienia.

Natomiast ludzie z sumieniem zbyt skrupulatnym wynajdują lekliwie grzechy nawet wtedy, gdy ich nie ma i częstokroć zniechęcają się do życia pobożnego.

By naprostować swe sumienie, ludzie zbyt skrupulatni winni bezwzględnie słuchać spowiednika i kierować się jego wskazówkami.

257. *Jak mamy kształcić nasze sumienie ?*

— Mamy kształcić nasze sumienie przez wierne wypełnianie przykazań Bożych, przez codzienny rachunek sumienia, przez ćwiczenia pobożne i rekolacje.

○ DOBRYCH UCZYNKACH.

258. *Jakie uczynki nazywamy dobrymi ?*

— Dobrymi nazywamy uczynki, przez które spełniamy przykazania Boże i kościelne lub zalecenia Pana Jezusa.

259. *Kiedy dobre uczynki zasługują na nagrodę w niebie ?*

— Na nagrodę w niebie zasługują nasze dobre u-

czynki wtedy, gdy je wypełniamy w stanie łaski uświęcającej.

260. *Które uczynki są najprzedniejsze?*

— **Najprzedniejszymi dobrymi uczynkami są: modlitwa, post i jałmużna.**

Przez modlitwę rozumiemy tu wszystkie ćwiczenia duchowe, które nas łączą z Bogiem. Przez post — wszystkie nasze umartwienia. Przez jałmużnę — wszystkie nasze dobre i miłosierne uczynki (co do duszy i co do ciała) względem bliźnich.

261. *Które są uczynki miłosierne co do duszy?*

— **Uczynki miłosierne co do duszy są:**

1. Grzeszących upominać. 2. Nieumiejętnych nauczać. 3. Wątpiących dobrze radzić. 4. Strapionych pocieszać. 5. Krzywdy cierpliwie znosić. 6. Urazy chętnie darować. 7. Modlić się za żywych i umarłych.

262. *Które są uczynki miłosierne co do ciała?*

— **Uczynki miłosierne co do ciała są:**

1. Łaknących nakarmić. 2. Pragnących napoić. 3. Nagich przyodziać. 4. Podróżnych w dom przyjąć. 5. Więźniów pocieszać. 6. Chorych nawiedzać. 7. Umarłych pogrzebać.

O CNOCIE.

263. *Do czego nas prowadzi stale wypełnianie dobrego uczynku?*

— **Stale wypełnianie dobrego uczynku prowadzi nas do posiadania cnoty.**

264. *Co to jest cnota?*

— **Cnota jest to nawyknienie do wykonywania dobrych uczynków.**

Cnotliwym nazywamy człowieka, który wiernie pełni przykazania i chętnie wykonuje dobre uczynki.

Wraz z naturą ludzką człowiek otrzymał od Boga zdolności do czynienia dobrego. Jeżeli człowiek korzysta z tych zdolności i spełnia dobre uczynki, nabywa cnoty naturalne tj. przyzwyczajenia i łatwości do czynienia dobrego. Takie cnoty mogą posiadać nawet niechrześcijanie.

W sakramencie Chrztu świętego rodzimy się na dzieci Boże i otrzymujemy prawo do nieba. Prócz posiadanych zdolności przyrodzonych człowiek wtedy otrzymuje od Boga łaskę uświęcającą, a wraz z nią zdolności nadprzyrodzone, czyli cnoty wlane, by mógł zasługiwać na niebo.

Winniśmy korzystać z tych darów Bożych nadprzyrodzonych, rozwijać je i pomnażać oraz ćwiczyć się przez dobre uczynki, a wtedy posiadziemy cnoty nadprzyrodzone nabyte i tym pewniej zasłużymy sobie na niebo.

By się stać cnotliwymi, winniśmy również modlić się do Ducha świętego o pomoc oraz o dary Jego (siedem darów Ducha świętego).

265. *Jakie cnoty winniśmy posiadać?*

— **Winniśmy posiadać przede wszystkim cnoty Boskie, czyli teologiczne, które nas łączą z Bogiem, a także cnoty obyczajowe, które odnoszą się do naszych obyczajów.**

266. *Które są cnoty Boskie, czyli teologiczne?*

— **Cnoty Boskie są: wiara, nadzieja i miłość.**

Cnoty Boskie są cnotami najważniejszymi, ponieważ odnoszą się do Boga i w szczególny sposób łączą nas z Bogiem. Najprzedniejszą cnotą Boską jest miłość, bo ona najbardziej łączy nas z Bogiem.

267. *Które są główne cnoty obyczajowe?*

— **Główne, czyli kardynalne cnoty obyczajowe są: roztropność, sprawiedliwość, umiarkowanie i męstwo.**

Te cztery cnoty obyczajowe nazywają się głównymi, bo od nich zależy posiadanie innych poszczególnych cnot.

Roztropność powoduje, że pamiętamy przede wszystkim o głównym celu naszego życia i pełniemy nasze obowiązki względem Boga i duszy naszej.

Sprawiedliwość sprawia, że oddajemy Bogu i ludziom, co im się należy: szanujemy rodziców i przełożonych, wyko-

nujemy dobre (miłosierne) uczynki względem bliźnich itd. Umiarkowanie pozwala nam panować nad sobą i nad naszymi skłonnościami zmysłowymi: być czystymi, pilnymi, grzecznymi, cierpliwymi, trzeźwymi itd.

Męstwo każe nam pokonywać trudności na drodze do nieba, przeciwstawiać się złemu i nie zrażać się prześladowaniami.

O DOSKONAŁOŚCI.

268. *Kogo nazywamy doskonałym ?*

— **Doskonałym nazywamy człowieka cnotliwego, który czyni wszystko z miłości ku Panu Bogu.**

O najważniejszych cnotach i o doskonałości chrześcijańskiej pouczył nas Pan Jezus w kazaniu na górze (osiem błogostawieństw).

269. *Jak mamy żyć, by stać się doskonałymi ?*

— By stać się doskonałymi, mamy unikać grzechów nawet powszednich, pełnić sumiennie swe obowiązki, wykonywać dobre uczynki, modlić się wytrwale, przystępować często do sakramentów świętych oraz naśladować Pana Jezusa i świętych Pańskich.

Najpewniej można dojść do doskonałości przez życie w zakonach czy w zgromadzeniach zakonnych. Zakonnicy naśladowują Chrystusa Pana i za Jego radą żyją w ubóstwie, czystości i posłuszeństwie.

Jednakże wstąpić do zakonu i składać śluby zakonne może tylko ten, kto ma powołanie Boże.

W Kościele istnieje wiele różnych zakonów (Benedyktyni, Franciszkanie, Dominikanie itd.) i zgromadzeń zakonnych (Jezuici, Redemptoryści, Salezianie, Zgromadzenia misyjne, Siostry Miłosierdzia, Urszulanki, Sercanki, Elżbietanki itd.)

270. *Kto nam dał przykład najdoskonalszego życia ?*

— **Przykład najdoskonalszego życia dał nam sam Pan Jezus.**

Święci Pańscy przez naśladowanie Pana Jezusa doszli do doskonałości i świętości.

Część III

O ŁASCE BOSKIEJ.

271. *Kto nam u Boga wyjednał łaskę Boską i prawo do nieba ?*

— **Łaskę Boską i prawo do nieba wyjednał nam Pan Jezus przez Swą mękę i śmierć na krzyżu.**

272. *Kto nam rozdaje łaski Boskie ?*

— **Łaski Boskie rozdaje nam Duch Święty i dlatego mówimy, że Duch Święty uświęca nas.**

273. *Co to jest łaska Boska ?*

— **Łaska Boska jest to duchowy i nadprzyrodzony dar, który nam Pan Bóg daje przez zasługi Jezusa Chrystusa, byśmy się mogli zbawić.**

Dar łaski Boskiej jest pomocą, której nam Pan Bóg udziela dla naszego zbawienia z dobroci Swej, a nie dla naszych zasług, dlatego też tę pomoc nazywamy łaską (nam nienależną).

Łaska Boska jest darem Bożym nadprzyrodzonym, czyli nadnaturalnym. Natomiast wszystkie te dary Boże, które nam są potrzebne lub pożyteczne dla naszego życia ziemskiego czyli doczesnego, nazywamy darami przyrodzonymi lub naturalnymi.

Łaska Boska jest darem Bożym duchowym, wewnętrznym i niewidzialnym.

274. *Ilorakie łaski daje nam Pan Bóg ?*

— **Pan Bóg daje nam łaskę uświęcającą i łaski uczynkowe.**

275. *Którą łaskę Boską nazywamy uświęcającą?*

— Łaską uświęcającą nazywamy tę łaskę Boską, przez którą stajemy się świętymi dziećmi Bożymi, zasługującymi na niebo.

Łaska Boska uświęcająca oczyszcza nas z grzechów i sprowadza do duszy naszej życie nadprzyrodzone tj. życie w łączności z Bogiem. Łaska ta uświęca wszystkie nasze dobre uczynki. Życie nadprzyrodzone jest przeto życiem dla Boga i nieba. Przez wszystkie dobre uczynki, które spełniamy w stanie łaski uświęcającej, zasługujemy sobie na niebo.

Łaskę uświęcającą przyrównuje Pan Jezus do czystej szaty godowej.

276. *Kiedy otrzymaliśmy po raz pierwszy łaskę uświęcającą?*

Łaskę uświęcającą otrzymaliśmy po raz pierwszy na Chrzcie świętym.

277. *Kiedy tracimy łaskę uświęcającą?*

— Łaskę uświęcającą tracimy, gdy popełniamy grzech śmiertelny.

Grzech śmiertelny jakby zabija łaskę uświęcającą i życie nadprzyrodzone w duszy naszej.

Przez grzech śmiertelny bowiem ciężko obrażamy Boga, a wtedy łączność nadprzyrodzona między nami, a Bogiem zostaje przerwana. Nie możemy też wówczas zasługiwać na niebo.

278. *Przez co możemy odzyskać utraconą łaskę uświęcającą?*

— Łaskę uświęcającą możemy odzyskać przez sakrament Pokuty i przez modlitwę przepraszającą, czyli przez żal doskonały, pochodzący z bezinteresownej miłości ku Panu Bogu.

279. *Przez co pomnażamy łaskę uświęcającą w duszy naszej?*

— Łaskę uświęcającą w duszy naszej pomnażamy przez przyjmowanie sakramentów św., przez modlitwę i dobre uczynki.

280. *Które łaski Boskie nazywamy uczynkowymi?*

— Łaskami uczynkowymi nazywamy te łaski Boskie, przez które Pan Bóg pomaga nam spełniać dobre uczynki, potrzebne do zbawienia.

Łaska uczynkowa jest pomocą duchową, przez którą Pan Bóg oświeca nasz rozum i wzmacnia naszą wolę, tak byśmy dobrze czynili, a złego unikali.

Łaska Boska uczynkowa (pomagająca) jest pomocą przejściową do spełnienia dobrego uczynku. Pan Bóg daje nam różne łaski uczynkowe do wykonywania różnych dobrych uczynków. Bez łaski uczynkowej nie możemy nic uczynić ku zbawieniu naszej duszy.

281. *Ile łaski daje Pan Bóg człowiekowi?*

— Pan Bóg daje każdemu człowiekowi tyle łaski, ile mu potrzeba do zbawienia.

Jednakże miara łaski Boskiej dla poszczególnych osób jest różna. Im więcej łaski otrzymujemy, tym większą mamy odpowiedzialność przed Bogiem.

Przykład: przypowieść o talentach.

282. *Czego Pan Bóg od nas żąda, gdy nam daje Swą łaskę?*

— Pan Bóg żąda, byśmy z Jego łaską współdziałali, bo sama łaska nikogo nie zbawi.

283. *Jakie są główne środki do pozyskania łask Boskich?*

— Głównymi środkami do pozyskania łask Boskich są: modlitwa i sakramenta św.

Błogosławieństwa i poświęcenia, których Kościół udziela oraz bractwa i pielgrzymki są także środkami do pozyskania łaski Boskiej dla tych, którzy z nich pobożnie korzystają.

o MODLITWIE.

284. *Co to jest modlitwa?*

— Modlitwa jest to pobożne wzniesienie duszy do Boga.

W modlitwie myślą i sercem wnosimy się do Boga, czyli pobożnie rozmawiamy z Bogiem.

285. *Po co modlimy się?*

— Modlimy się, aby Pana Boga wielbić, dziękować Mu za dobrodziejstwa, przepraszać Go za grzechy i prosić o łaski.

Odpowiednio do tego jest więc cztery rodzaje modlitwy: modlitwa uwielbiająca, dziękczynna, przepraszająca i błagalna.

286. *Jak winniśmy modlić się?*

— Winniśmy modlić się nie tylko ustami, ale myślą i sercem oraz z pobożnością, z pokorą, z ufnością, z wytrwałością i z poddaniem się woli Bożej.

287. *Czy człowiek powinien się modlić?*

— Każdy człowiek powinien modlić się, aby uprosić sobie u Boga łaski do zbawienia, tak bowiem nakazał Pan Jezus.

Św. Alfons Liguori mówi, że „wszyscy święci stali się świętymi przez modlitwę, a wszyscy potępieni dostali się do piekła, ponieważ się nie modlili”.

288. *Kiedy mamy modlić się?*

— Mamy modlić się często, a szczególnie rano i wieczorem, w pokusach i we wszystkich godziwych potrzebach, w domu i w kościele na nabożeństwach.

289. *Co to jest nabożeństwo kościelne?*

— Nabożeństwo kościelne jest to wspólna modlitwa odprawiana wedle postanowienia Kościoła.

290. *Dlaczego winniśmy brać udział w publicznych nabożeństwach?*

— Winniśmy brać udział w publicznych nabożeństwach, aby społecznie oddawać Bogu cześć oraz zachęcać się wzajemnie do życia wedle wiary i przykazań.

Przez udział w nabożeństwach publicznych wyznajemy wiarę swą wobec ludzi oraz działamy budująco na bliźnich.

291. *Które jest główne nabożeństwo w Kościele?*

— Głównym nabożeństwem w Kościele jest ofiara Mszy św.

292. *Jakie prócz Mszy św. są nabożeństwa w Kościele?*

— Prócz Mszy św. są w Kościele jeszcze inne nabożeństwa: nieszpory, wystawienie Najświętszego Sakramentu, gorzkie żale, droga krzyżowa, nabożeństwo majowe, różańcowe, procesje itp.

293. *Jak możemy pracę uświęcać modlitwą?*

— Pracę możemy uświęcać modlitwą, gdy wśród zajęć myślimy często o Bogu i gdy ofiarujemy Bogu wszystkie nasze czynności.

294. *Za kogo mamy się modlić?*

— Mamy modlić się za siebie i za wszystkich bliźnich, a szczególnie za rodziców i krewnych, za przełożonych, za dobroczyńców, za Kościół, za ojczyznę i za dusze w czyśćcu cierpiące.

295. *Czy Pan Bóg zawsze nas wysłuchuje, gdy się modlimy?*

— Pan Bóg zawsze nas wysłuchuje, jeżeli modlimy się dobrze, lecz daje nam Pan Bóg we właściwym czasie to, co jest najkorzystniejsze dla naszego zbawienia.

Pan Bóg przyjmuje wszystkie nasze dobre modlitwy i ze Swej bezgranicznej dobroci da nam we właściwym czasie więcej niż to, co my w modlitwie do Boga wymierzamy sobie naszymi ziemskimi pragnieniami.

296. *Która modlitwa jest najpiękniejsza?*

— Najpiękniejszą modlitwą jest „Ojcze nasz”, czyli modlitwa Pańska, którą odmawiamy codziennie w pacierzu.

„Ojcze nasz” nazywa się modlitwą Pańską, bo nas nauczył jej sam Pan Jezus.

297. *Odmów modlitwę Pańską ?*

— Ojcie nasz, któryś jest w niebiesiech, święć się imię Twoje, przyjdź królestwo Twoje, bądź wola Twoja jako w niebie tak i na ziemi. Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj. I odpuść nam nasze winy, jako i my odpuszczamy naszym winowajcom. I nie wódz nas na pokuszenie, ale nas zbaw ode złego. Amen.

Modlitwa Pańska składa się ze wstępu i siedmiu prośb.

W słowach wstępnych zwracamy się do Boga, który panuje ponad wszystkim i nazywamy Go naszym Ojcem. Następnie z dziecięcą ufnością prosimy Go, by nam dał to wszystko, co nam jest potrzebne dla duszy i ciała.

W pierwszych trzech prośbach modlimy się o rozszerzenie chwały Bożej:

- 1) by wszyscy ludzie znali, czcili oraz miłowali Boga i Jego święte imię,
- 2) by Bóg panował w duszach i w sercach ludzi przez Kościół święty,
- 3) by wszyscy ludzie na ziemi pełnili wolę Bożą (święte przykazania) tak, jak aniołowie i święci w niebie.

W następnych czterech prośbach modlimy się za nas samych, a więc prosimy:

- 4) aby Bóg nam dał pożywienie dla ciała (chleb powszedni) i pokarm dla duszy (łaska Boska i Komunia św.)
- 5) aby Bóg odpuścił nam grzechy, jeżeli i my odpuścimy wrogom naszym,
- 6) aby Bóg dopomógł nam Swą łaską zwyciężać pokusy,
- 7) aby Bóg nas zachował od nieszczęść, od grzechu i potępienia wiecznego.

298. *Która jest najpiękniejsza modlitwa do Matki Boskiej?*

— Najpiękniejszą modlitwą do Matki Boskiej jest „Zdrowaś Maryjo”, czyli pozdrowienie anielskie, bo zawiera słowa, którymi anioł Gabriel na polecenie Boga pozdrowił przy zwiastowaniu Najświętszą Maryję Pannę.

Modlitwę „Zdrowaś Maryjo” odmawiamy codziennie w rannym i wieczornym pacierzu,

299. *Odmów „pozdrowienie anielskie”!*

— Zdrowaś Maryjo, łaski pełna, Pan z Tobą, błogosławionaś Ty między niewiastami i błogosławion owoc żywota Twojego, Jezus. Święta Maryjo, Matko Boża, módl się za nami grzesznymi teraz i w godzinę śmierci naszej. Amen.

Modlitwa „Zdrowaś Maryjo” składa się ze słów, którymi anioł Gabriel i św. Elżbieta pozdrowili Najświętszą Maryję Pannę oraz z modlitwy, w której Matkę Boską prosimy o pomoc w życiu i przy śmierci.

Codziennie rano, w południe i wieczorem na odgłos dzwo- nu kościelnego odmawiamy „Anioł Pański” ku czci Matki Boskiej.

Na cześć Matki Boskiej odmawiamy także różaniec. Cały różaniec składa się z 150 „Zdrowaś Maryjo”, z rozważań 15 tajemnic odkupienia (tajemnice radosne, bolesne i chwalebne) oraz z 15 „Ojcie nasz”.

O SAKRAMENTACH ŚWIĘTYCH.

300. *Co to są sakramenta święte ?*

— Sakramenta święte są to znaki widziane, które Pan Jezus ustanowił na to, byśmy przez nie otrzymywali łaski Boskie.

Kościół katolicki otoczył sakramenta św. pięknymi ob- rzędami i modlitwami.

301. *Wymień siedem sakramentów świętych !*

— 1. Chrzest, 2. Bierzmowanie, 3. Ciało i Krew Pańska, 4. Pokuta, 5. Ostatnie Namaszczenie, 6. Ka- plaństwo, 7. Małżeństwo.

302. *Jakie łaski otrzymujemy przez sakramenta święte?*

— Przez sakramenta święte otrzymujemy łaskę uświęcającą i łaski uczynkowe (sakramentalne).

303. *Jak dzielimy sakramenta św. ?*

— Sakramenta św. dzielimy na sakramenta ży- wych i umarłych.

304. *Które sakramenta nazywamy sakramentami umarłych?*

— Chrzest i pokutę nazywamy sakramentami umarłych, gdyż przez nie człowiek będący w grzechu pierworodnym lub w grzechach uczynkowych śmiertelnych odzyskuje łaskę uświęcającą, czyli życie nadprzyrodzone.

305. *Które sakramenta nazywamy sakramentami żywych?*

— Sakramentami żywych nazywamy sakramenta: Bierzmowanie, Ciało i Krew Pańską, Kapłaństwo, Małżeństwo i Ostatnie Namaszczenie.

Te pięć sakramentów św. nazywamy sakramentami żywych, gdyż człowiek, który pragnie je godnie przyjąć, wienien już posiadać łaskę uświęcającą, czyli życie nadprzyrodzone. Dlatego też do przyjęcia tych pięciu sakramentów św. wierni przygotowują się przez sakrament Pokuty. Sakramenta te pomnażają łaskę uświęcającą w duszy człowieka.

306. *Które sakramenta św. można przyjąć tylko raz w życiu?*

— Chrzest, bierzmowanie i kapłaństwo można przyjąć tylko raz w życiu, bo sakramenta te zostawiają znamie trwałe.

Wszystkie inne sakramenta św. można przyjmować wiele razy.

307. *Jak mamy przyjmować sakramenta św., by dostąpić łask Boskich?*

By dostąpić łask Boskich, sakramenta święte mamy przyjmować z należytem przygotowaniem i z pobożnością.

Kto przyjmuje niegodnie sakramenta św., ten nie dostępuje łaski Boskiej i popełnia grzech zwany świętokradztwem,

O CHRZCIE ŚWIĘTYM.

308. *Co to jest Chrzest św. ?*

— Chrzest święty jest to sakrament, w którym człowiek oczyszcza się z grzechu pierworodnego i z wszystkich innych grzechów oraz otrzymuje łaskę uświęcającą.

Przez Chrzest święty człowiek dostępuje także odpuszczenia kar za grzechy oraz uzyskuje specjalną pomoc, by mógł żyć po chrześcijańsku (prawo do łask uczynkowych).

309. *Jak udziela się Chrztu św. ?*

— Chrztu św. udziela się tak: polewa się głowę dziecka wodą, wymawia się jego imię i mówi się słowa sakramentalne: Ja ciebie chrzczę w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego.

Do ważnego udzielenia Chrztu św. trzeba koniecznie wymówić słowa sakramentalne, połać wodą głowę człowieka, którego się chrzci, i mieć intencję udzielenia sakramentu.

310. *Kto zwykle udziela Chrztu świętego ?*

— Chrztu świętego udziela zwykle kapłan w kościele, jeżeli zaś dziecku zagraża śmierć, to może i powinien udzielić Chrztu św. (Chrztu z wody) każdy człowiek, a kapłan później tylko uzupełnia ceremonie w kościele.

W razie potrzeby do udzielenia Chrztu z wody można użyć zwykłej wody.

Obrzędy przy udzieleniu Chrztu św. w kościele są następujące:

Rodzice chrzestni przynoszą dziecko do przedsionka kościoła. Tu kapłan zapytuje zwracając się do dziecka: N, czego żądasz od Kościoła Bożego? Rodzice chrzestni odpowiadają w imieniu dziecka: Wiary. Kapłan dalej pyta: Wiara co ci dawa? Odpowiedź: Żywot wieczny. Wówczas kapłan poucza o wierze i o przykazaniach miłości. Potem kapłan tchnie na twarz dziecka i modli się, by ustąpił zły duch, a przyszedł Duch Święty.

Dalej kapłan czyni palcem znak krzyża sw. na czole i na piersiach dziecka. Następnie kapłan kładzie do ust dziecka odrobinę soli na znak, że mądrość chrześcijańska i łaska Boska mają dziecko strzec od zepsucia.

Po tych ceremoniach kapłan wkłada koniec stuły na dziecko i wprowadza je do kościoła.

Przy chrzcielnicy kapłan i rodzice chrzestni mówią na głos: Wierzę w Boga i Ojczyznę naszą.

Potem kapłan palcem i śliną dotyka uszu i nozdry dziecka tak, jak to uczynił Pan Jezus przy uleczeniu głuchoniemego.

I zaraz kapłan pyta: N, odrzekasz się złego ducha? i wszystkich spraw jego? i wszelkiej pychy jego? Rodzice chrzestni odpowiadają: Odrzekam się.

Tu kapłan namaszcza olejem świętym piersi i plecy dziecka.

Następuje składanie przyrzeczeń. Kapłan zapytuje: Wierzysz w Boga Ojca... i w Jezusa Chrystusa... i w Ducha Świętego? A rodzice chrzestni odpowiadają: Wierzę.

Kapłan znów zapytuje: N, chcesz być ochrzczony?

A rodzice chrzestni odpowiadają: Chcę.

Teraz kapłan udziela Chrztu św.: polewa więc w formie krzyża wodą chrzcielną głowę dziecięcia i mówi: N, ja ciebie chrzczę w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego.

Zaraz potem kapłan namaszcza olejem św. wierzch głowy dziecka dla oznaczenia godności chrześcijańskiej i wkłada na głowę dziecka białą szatę (czepek lub welon) — jako wyraz niewinności.

Wreszcie kapłan podaje rodzicom chrzestnym płonące świece, które wyobrażają, że dziecko ma w życiu kierować się światłem wiary świętej.

Tylko dobrzy katolicy mogą trzymać dziecko do chrztu, czyli być chrzestnymi rodzicami. Chrzestni rodzice bowiem mają obowiązek w razie potrzeby zająć się religijnym wychowaniem dziecka. Między chrzczącym i rodzicami chrzestnymi, a dzieckiem powstaje przez chrzest pokrewieństwo duchowe.

Rodzice winni wybierać dla dzieci do chrztu imiona świętych Pańskich, by dziecko miało swego świętego patrona w niebie i mogło naśladować cnoty tego świętego.

311. Dlaczego każdy człowiek powinien przyjąć Chrzest święty?

— Każdy człowiek powinien przyjąć Chrzest św.,

bo Chrzest św. jest koniecznie potrzebny do zbawienia.

Chrzest św. jest również pierwszym sakramentem, bo bez przyjęcia Chrztu św. nie można przystąpić do innych sakramentów św.

Kto nie może przyjąć Chrztu św., ale chce we wszystkim wypełniać wolę Bożą i ma żal doskonały oraz pragnie przyjąć Chrzest, ten jest ochrzczony Chrztem pragnienia.

Człowiek, który jeszcze nie był ochrzczony Chrztem zwykłym, a poniósł dla Chrystusa Pana śmierć męczeńską, jest ochrzczony Chrztem krwi.

312. Kiedy każde dziecko winno być ochrzczone?

— Każde dziecko winno być ochrzczone jak najwcześniej po urodzeniu.

313. Kim stajemy się przez Chrzest św.?

— Przez Chrzest św. stajemy się chrześcijanami, czyli członkami Kościoła Chrystusowego.

Chrześcijanin jako członek Kościoła Chrystusowego ma obowiązek trwać we wierze chrześcijańskiej i wypełniać przykazania Boże i kościelne oraz ma prawo korzystać ze wszystkich środków uświęcających (np. przystępować do sakramentów św.) i z usług Kościoła.

O BIERZMOWANIU.

314. Co to jest Bierzmowanie?

— Bierzmowanie jest to sakrament, przez który chrześcijanin otrzymuje łaskę Ducha Świętego, aby mężnie wyznawał wiarę świętą i według niej żył.

Na apostołów i na Kościół Chrystusowy zstąpił Duch Święty w dniu Zielonych Świątek. My otrzymujemy dary Ducha św. w sakramencie Bierzmowania.

Pismo św. (Dz. Ap. 8. 14-17) mówi nam, że apostołowie spełniając wolę Chrystusa Pana nauczali wiary św., a ochrzczonych utwierdzali we wierze: wkładali na nich ręce i modlili się, by uprosić dla nich łaskę Ducha Świętego do mężnego wyznawania wiary św. i do życia chrześcijańskiego.

Tak więc apostołowie z woli Chrystusa Pana udzielali sakramentu Bierzmowania.

Chrześcijanin mężnie wyznaje wiarę św. wtedy, gdy jej nie wstydzi się, lecz wykonuje praktyki religijne, wedle wiary św. żyje oraz broni wiary św. i Kościoła wobec niedowiarków.

315. *Kto udziela sakramentu Bierzmowania ?*

— Sakramentu Bierzmowania udziela biskup. — Wyjątkowo za osobnym pozwoleniem papieża może bierzmować także kapłan.

316. *Kto powinien przyjąć Sakrament Bierzmowania ?*

— Sakrament Bierzmowania powinien przyjąć każdy katolik, jeśli ma ku temu sposobność.

Najodpowiedniejsza pora życia do przyjęcia sakramentu Bierzmowania jest początek wieku młodzieńczego.

By łatwiej przeciwstawić się złemu, młodzieniec, który wstępuje w życie, winien być uzbrojony w łaskę Ducha Świętego i w męstwo chrześcijańskie. Sakrament Bierzmowania można przyjąć tylko raz w życiu, gdyż Bierzmowanie zostawia trwałe znamię w duszy wybierzmowanego chrześcijanina.

317. *Jak trzeba przygotować się do przyjęcia sakramentu Bierzmowania ?*

— Do przyjęcia sakramentu Bierzmowania trzeba przygotować się przez przystąpienie do spowiedzi św. i do Komunii św., gdyż Bierzmowanie należy przyjmować w stanie łaski uświęcającej.

Przez przyjęcie sakramentu Bierzmowania dostępujemy pomnożenia w nas łaski uświęcającej i uzyskujemy prawo do łask uczynkowych.

OBRZĘDY BIERZMOWANIA.

Biskup wznosi ręce nad tymi, którzy mają przyjąć sakrament Bierzmowania i modli się, by Duch Święty udzielił im swych siedmiu darów.

Każdy, kto ma przyjąć sakrament Bierzmowania, trzyma w rękę karteczkę ze swym imieniem chrzestnym i z imie-

niem do bierzmowania. Po modlitwie biskup kładzie rękę na głowę każdego z osobna, czyni na jego czole olejem św. znak krzyża świętego i mówi słowa sakramentalne: Znaczą cię znakiem krzyża świętego i utwierdzam cię krzyżem zbawienia w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego — Amen.

Następnie biskup daje każdemu bierzmującemu się lekki policzek.

Podczas tych ceremonij świadek bierzmowania kładzie rękę na ramieniu bierzmowanego.

Wreszcie biskup udziela wszystkim wspólnego błogosławieństwa.

Krzyż, który biskup czyni olejem św. na czole, wyobraża, że bierzmowany ma odważnie wyznawać wiarę św.

Namaszczenie olejem św. oznacza, że bierzmowany winien być rycerzem Chrystusowym.

Policzek, który biskup zlekka wymierza bierzmowanemu, przedstawia, że chrześcijanin ma być gotowym do znoszenia trudów i cierpień dla Chrystusa.

O SAKRAMENCIE CIAŁA I KRWI PAŃSKIEJ.

O ustanowieniu Najświętszego Sakramentu Ołtarza i o obecności Pana Jezusa w Najświętszym Sakramencie.

318. *Który sakrament jest najświętszy ?*

— Najświętszym sakramentem jest Ciało i Krew Pańska, czyli Najświętszy Sakrament Ołtarza.

Ciało i Krew Pańska nazywa się Najświętszym Sakramentem, bo w nim jest obecny sam Pan Jezus. — Ten sakrament nazywa się także Sakramentem Ołtarza, bo sprawuje się Go i przechowuje się na Ołtarzu.

319. *Co to jest Najświętszy Sakrament Ołtarza ?*

— Najświętszy Sakrament Ołtarza jest to prawdziwe Ciało i prawdziwa Krew Pana Jezusa pod postaciami chleba i wina na pokarm ludziom do żywota wiecznego.

320. *Kiedy Pan Jezus ustanowił Najświętszy Sakrament?*

— Pan Jezus ustanowił Najświętszy Sakrament w przeddzień śmierci Swojej, to jest w Wielki Czwartek na Ostatniej Wieczerzy.

321. *Jak Pan Jezus ustanowił Najświętszy Sakrament na Ostatniej Wieczerzy?*

— Pan Jezus ustanowił Najświętszy Sakrament Ołtarza na Ostatniej Wieczerzy tak, że wziął w Swoje ręce chleb, pobłogosławił go, łamał i dawał do pożywania apostołom mówiąc: „Bierzcie i jedzcie, to jest Ciało Moje”. Mat. 26. 26. — Następnie wziął Pan Jezus kielich z winem, błogosławił i dawał apostołom, mówiąc: „Pijcie z niego wszyscy, to jest bowiem Krew Moja”. Mat. 26. 27-28.

Potem Pan Jezus dodał: „To czyńcie na Moją pamiątkę”. Łuk. 22. 19.

Ustanawiając Najświętszy Sakrament na Ostatniej Wieczerzy Pan Jezus spełnił przyrzeczenie, które dał uczniom swoim po cudownym rozmnożeniu chleba na puszczy i nakarmieniu pięciotysięcznej rzeszy. Wtedy Pan Jezus obiecał, że da uczniom Ciało i Krew Swoją na pokarm duchowy. Urzeczywistnił to Pan Jezus na Ostatniej Wieczerzy.

322. *Co się stało z chlebem i winem, gdy Pan Jezus wypowiedział słowa: „To jest Ciało Moje... To jest Krew Moja”?*

— Gdy Pan Jezus powiedział nad chlebem: „To jest Ciało Moje”, a nad winem: „To jest Krew Moja”, wtedy chleb przemienił się w Ciało Pana Jezusa, a wino w Krew Pana Jezusa. Ale chleb i wino w Najświętszym Sakramencie nadal zachowały swe postacie, czyli wygląd, smak i woń.

Pan Jezus jest obecny z Ciałem Swoim i Krwią Swoją oraz z bóstwem i człowieczeństwem Swoim w każdej Hostii świętej i w każdej Jej cząsteczce. Pozostaje w niej tak długo, jak długo Hostia święta zachowuje postać chleba.

323. *Jaką władzę dał Pan Jezus apostołom, gdy im powiedział: „To czyńcie na Moją pamiątkę”?*

— Gdy Pan Jezus powiedział do apostołów: „To czyńcie na moją pamiątkę”, dał im władzę kapłańską, by i oni także we Mszy św. przemieniali chleb i wino w Ciało i Krew Pana Jezusa.

Przemiana (przeistoczenie) chleba i wina w Ciało i Krew Pana Jezusa dokonuje się w chwili przemienienia (bezpośrednio przed podniesieniem) podczas ofiary Mszy świętej.

324. *Na kogo przeszła po apostołach władza odprawiania Mszy św. i sprawowania Najświętszego Sakramentu?*

— Władza odprawiania Mszy świętej i sprawowania Najświętszego Sakramentu przeszła po apostołach na biskupów i kapłanów.

325. *W którym miejscu w kościele przechowuje się Najświętszy Sakrament?*

— Najświętszy Sakrament przechowuje się w ukryciu, czyli w namiocie zwanym tabernakulum, które znajduje się w kościele na ołtarzu.

Pan Jezus w Najświętszym Sakramencie pod postacią chleba (Hostii św.) spoczywa na ołtarzu w naczyniu, czyli w kielichu (w puszcze) godnie przyozdobionym.

Pamiętając na obecność Pana Jezusa w Najświętszym Sakramencie Ołtarza, w kościele winniśmy zachować się zawsze pobożnie.

326. *Po czym możemy poznać ołtarz, w którym jest Najświętszy Sakrament?*

— Ołtarz, w którym jest Najświętszy Sakrament, możemy poznać po wieczystej lampce przed nim płonącej.

327. *Jaką cześć mamy oddawać Panu Jezusowi w Najświętszym Sakramencie Ołtarza?*

— Panu Jezusowi w Najświętszym Sakramencie Ołtarza mamy oddawać cześć Boską, a więc mamy klękać przed Nim na kolana, często Go nawiedzać, modlić się do Niego, brać udział w nabożeństwach ku Jego czci i przyczyniać się do ozdobienia domu Bożego.

Na cześć Najświętszego Sakramentu Kościół obchodzi święto Bożego Ciała z oktawą i wtedy urządza uroczyste procesje.

Panu Jezusowi w Najświętszym Sakramencie oddajemy cześć przez różne nabożeństwa z wystawieniem Najświętszego Sakramentu, przez nieustanną adorację, przez pieśni do Najświętszego Sakramentu itp.

W Kościele używa się różnych nazw, które odnoszą się do Najświętszego Sakramentu, a mianowicie: Eucharystia, Najświętsza Hostia, Stół Pański, Komunia św., Boże Ciało, Wiatyk.

○ Mszy świętej.

328. *Co to jest Msza święta?*

— Msza święta jest to niekrwawa ofiara, w której Pan Jezus pod postaciami chleba i wina przez ręce kapłana ofiaruje się za nas Bogu Ojcu.

By oddać cześć Panu Bogu, Izraelici w Starym Testamencie składali Bogu ofiary ze zwierząt, z chleba i wina, z kadzidła i z innych darów.

Pan Jezus złożył samego Siebie w ofierze Bogu Ojcu i zapoczątkował jedną trwałą ofiarę świętą Nowego Testamentu. Na krzyżu Pan Jezus ofiarował się w sposób krwawy. We Mszy św. natomiast odnawia się ofiara krzyżowa w sposób niekrwawy.

329. *Kiedy Pan Jezus ustanowił niekrwawą ofiarę Mszy św.?*

— Pan Jezus ustanowił ofiarę Mszy świętej w Wielki Czwartek na Ostatniej Wieczerzy, gdy w

sposób niekrwawy Bogu Ojcu ofiarował się pod postaciami chleba i wina i tę ofiarę polecił apostołom ponawiać.

Pan Jezus nadał niekrwawej ofierze Mszy św. bezgraniczną i Boską wartość przez krwawą ofiarę, jaką we Wielki Piątek złożył z Siebie na krzyżu.

330. *Na co Pan Jezus ustanowił trwałą ofiarę Mszy św.?*

— Pan Jezus ustanowił trwałą ofiarę Mszy św., by przez nią w sposób niekrwawy odnawiała się ofiara, którą złożył z Siebie na krzyżu i by jednała łaski Boskie ludziom wszystkich czasów.

OBRZĘDY MSZY ŚWIĘTEJ.

Kapłan, który ma odprawiać Mszę św. ubiera się w szaty liturgiczne. — Odpowiednio do nabożeństwa wierzchnie szaty (ornat) mają jeden z pięciu kolorów.

Biały kolor szat oznacza radość i niewinność. Używa się go w święta Pana Jezusa, Matki Boskiej, Aniołów i tych świętych Pańskich, którzy nie byli męczennikami.

Czerwony kolor oznacza miłość i męczeństwo. Używa się go w Zielone Świątki i w święta męczenników.

Zielony kolor oznacza nadzieję. Używa się go w niedzielę po Trzech Królach i po Zielonych Świątkach.

Fioletowy kolor oznacza pokutę. Używa się go w Adwencie, w wielkim poście i w wigilie.

Czarny kolor oznacza smutek. Używa się go przy obrzędach żałobnych.

Kapłan ubrany w szaty liturgiczne bierze w zakrystii odpowiednio przybrany kielich z pateną i spoczywającą na niej hostią i udaje się do ołtarza, przy którym ma się odbyć Msza św.

Modlitwy odmawiane w czasie Mszy św. znajdują się w księdze liturgicznej zwanej mszałem.

Kościół katolicki posługuje się w obrzędach Mszy św. przeważnie językiem łacińskim, który się do tego celu dobrane nadaje. Jednakże Mszę św. w Kościele katolickim odprawia się również w innych językach i obrzędach.

Msze św. mogą być ciche i śpiewane.

Główną uroczystą Mszę św. niedzielną lub święteczną nazywamy sumą, czyli wielką Mszą św.

Msza św. składa się z następujących części:
z części wstępnej, Ofiarowania, Przemienienia, Komunii św. i zakończenia.

Wstępna część Mszy św., od jej rozpoczęcia aż do „Credo”, obejmuje modlitwy kapłana i spowiedź powszechną przed stopniami ołtarza, „Gloria”, w której wyrażamy chwałę dla Trójcy św., czytanie lekcji i ewangelii (słuchanie słowa Bożego) i „Credo” czyli wyznanie wiary św. Gdy kapłan czyta ewangelię św., wierni na znak szacunku dla słowa Bożego wstają.

Ofiarowanie, Przemienienie i Komunia św. są częściami właściwej Mszy św.

W ofiarowaniu kapłan ofiarowuje Panu Bogu chleb w białej hostii na patenie i wino w kielichu.

Przemienienie jest najglówniejszą częścią Mszy św. Przedzaje je prefacja (sanctus), czyli śpiew pochwalny na cześć Boga bezgranicznie świętego, a także modlitwa za żywych (memento). Potem następuje samo przemienienie, czyli przeistoczenie chleba i wina w Ciało i Krew Pana Jezusa. Kapłan powtarza nad chlebem (hostią) i winem słowa Pana Jezusa: „To jest Ciało Moje — To jest Krew Moja”. Następnie kapłan kolejno podnosi Hostię świętą i kielich z Najświętszą Krwią do góry, a wierni, na głos dzwonka, klęcząc oddają pokłon Panu Jezusowi w Najświętszym Sakramencie.

Po podniesieniu kapłan odmawia (w memento) modlitwę za zmarłych.

W części zwanej Komunią św. kapłan śpiewa modlitwę „Pater noster” (Ojcze nasz), odmawia modlitwy przygotowawcze, spożywa Komunię św. pod postaciami chleba i wina oraz rozdaje wiernym Komunię św. pod postaciami chleba (białych hostii).

Na zakończenie Mszy św. kapłan odmawia modlitwy, udziela błogosławieństwa wiernym i czyta ostatnią ewangelię (św. Jana).

Kapłan składa Panu Bogu ofiarę Mszy św. w imieniu wiernych, dlatego też wszyscy wierni obecni na Mszy św. winni łączyć się z modlitwami i czynnościami kapłana sprawującego ofiarę.

Ten, kto nie przystępuje w czasie Mszy św. do Komunii św., winien przynajmniej duchowo jednoczyć się z Panem Jezusem. (Komunia św. duchowa).

Ministranci, którzy służą do Mszy św., w imieniu wiernych modlą się na przemian z kapłanem.

Ponieważ Msza św. jest głównym nabożeństwem w Kościele, przeto Kościół otacza ją przepychem, upiększa ołtarze, zapala światło, używa złotych naczyń i pięknych szat do Mszy św., postępuje się muzyką (organy) i śpiewem dla podniesienia czci Bożej.

Do upiększenia nabożeństw ku czci Jezusa Eucharystycznego przyczyniać się winni wszyscy wierni.

331. Kto korzysta z łask Mszy św. ?

— Z łask Mszy św. korzystają wszyscy wierni, żywi i umarli.

Szczególnych łask ze Mszy św. doznają ci, w których intencji odprawia się Msza św. — Dostępują także obfit-szych łask: kapłan, który odprawia Mszę św. i wierni obecni na Mszy św.

332. Jak masz się zachowywać, gdy jesteś na Mszy św. ?

— Gdy jestem na Mszy św. mam łączyć modlitwy swoje z modlitwami i czynnościami kapłana i unikać roztargnień.

o Komunii świętej.

333. Co to jest Komunia święta ?

— Komunia święta jest to pożywanie Ciała i Krwi Pana Jezusa pod postaciami chleba i wina, na posiłek duszy.

Pożywanie Ciała i Krwi Pana Jezusa nazywa się z łacińska Komunią świętą, co oznacza ścisłą łączność człowieka z Panem Jezusem.

Obrzędy Komunii św.

Wierni, którzy mają przyjąć Pana Jezusa w Komunii św., po należyтым przygotowaniu się przystępują w pobożnej postawie do ołtarza, klękają i odmawiają spowiedź powszechną:

„Ja grzeszny spowiadam się... „Tu jeszcze raz przepraszają Pana Boga za grzechy.

Zaraz potem kapłan przy ołtarzu udziela rozgrzeszenia.

Następnie kapłan bierze do ręki Hostię św., odwraca się do ludzi i mówi: „Oto Baranek Boży, oto, który gładzi grzechy świata” i dalej mówi trzy razy: „Panie nie jestem godzien, abys wszedł do przybytku serca mego, ale rzeknij tylko słowem, a będzie zbawiona dusza moja”. — Wierni powtarzają te słowa kapłana. Teraz kapłan rozdziela Komunię św. mówiąc: „Ciało Pana naszego Jezusa Chrystusa niechaj strzeże duszy twej do żywota wiecznego — Amen”.

Gdy kapłan podaje Komunię św., wierni, którzy mają ją przyjąć, składają ręce na piersi i otwierają usta, wysuwając zlekka język. Kapłan kładzie Komunię św. wiernym na języku. Wierni spożywają (połykają) otrzymaną Komunię św. i pobożnie odchodzą od ołtarza, a następnie składają Panu Jezusowi modlitwy dziękczynne.

Po rozdaniu Komunii św. kapłan zgodnie z przepisami liturgicznymi udziela wiernym błogosławieństwa.

334. Kogo przyjmujemy w Komunii św. ?

— W Komunii św. przyjmujemy Pana Jezusa pod postacią chleba.

Kościół rozdziela wiernym Komunię św. tylko pod postacią chleba, gdyż w Najświętszym Sakramencie zarówno pod postacią chleba, jak i pod postacią wina, jest cały i żywy Pan Jezus.

335. Co sprawia w nas Komunia św. ?

— Komunia św. łączy nas ściśle z Panem Jezusem, pomnaża w nas łaskę uświęcającą oraz posila nas do czynienia dobrego i unikania złego.

336. Kto może przyjmować Komunię św. ?

— Komunię św. może przyjmować każdy katolik, który przyszedł do używania rozumu i jest do tego należycie przygotowany.

Wedle rozporządzenia papieża Piusa X mogą przystępować do Komunii św. dzieci, skoro potrafią odróżnić Najświętszy Sakrament od zwykłego chleba (Komunia nieuroczysta).

To rozporządzenie odpowiada słowom Pana Jezusa: „Dopuszczcie dzieciom przyjść do Mnie, a nie zabraniajcie im”. (Mat. 19-14).

337. Czy jesteśmy obowiązani przyjmować Komunię św. ?

— Jesteśmy obowiązani przyjmować Komunię św., bo Pan Jezus ustanowił Ją dla naszego zbawienia i tak powiedział: „Jeślibyście nie jedli Ciała Syna Człowieczego i nie pili Krwi Jego, nie będziecie mieli żywota w sobie”. (Jan 6. 54.)

338. Jak często mamy obowiązek przyjmować Komunię św. ?

— Mamy obowiązek przyjmować Komunię św. przynajmniej raz w roku około Wielkanocy oraz w chorobie zagrażającej życiu.

Pozatym Kościół poleca przyjmować Komunię św. jak najczęściej, nawet codziennie. Kościół zaleca, aby ten, kto nie może przystępować często do Komunii św., wzbudzał przynajmniej pragnienie przyjęcia Komunii św., czyli by odbywał Komunię św. duchową.

339. Jak należy przygotować się, by godnie przyjmować Komunię św. ?

— By godnie przyjąć Komunię św., należy duszę swą oczyścić z grzechów, zwłaszcza śmiertelnych, wzbudzić akty wiary, nadziei, miłości i pragnienia oraz być na czczo od północy.

Ciężko chorzy mogą przyjmować Komunię św. nie na czczo.

340. Kto przyjmuje Komunię św. niegodnie ?

— Ten kto świadomie w grzechu śmiertelnym przystępuje do Komunii św., przyjmuje ją niegodnie i popełnia świętokradztwo.

Kto należycie przygotował się do Komunii św., a ma wątpliwości, czy jest w stanie łaski uświęcającej, może przyjmować Komunię św., ale winien wzbudzić w sobie przedtem żal za grzechy.

○ SAKRAMENCIE POKUTY.

341. *Co to jest Sakrament Pokuty?*

— Sakrament Pokuty jest to sakrament, przez który dostępujemy odpuszczenia grzechów po chrzcie św. popełnionych.

OBRZĘDY PRZY SAKRAMENCIE POKUTY.

Kapłan przybrany w komżę i stułę fioletową zasiada w konfesjonale i, jako zastępca Pana Jezusa, słucha spowiedzi nakłada pokutę i daje rozgrzeszenie. — Wierni, którzy odbywają sakrament Pokuty, po należytem przygotowaniu się przystępują do krzesełek konfesjonału i wyznają swoje grzechy, by dostąpić ich odpuszczenia.

342. *Co Pan Bóg sprawia w nas równocześnie z odpuszczeniem grzechów w sakramencie Pokuty?*

— Równocześnie z odpuszczeniem grzechów w sakramencie Pokuty Pan Bóg przywraca nam łaskę uświęcającą i prawo do nieba oraz daje pomoc do życia cnotliwego.

Ci, którzy posiadają łaskę uświęcającą, dostępują w sakramencie Pokuty jej pomnożenia.

343. *Kiedy Pan Jezus ustanowił sakrament Pokuty?*

— Pan Jezus ustanowił sakrament Pokuty wtedy, gdy dał apostołom, a przez nich biskupom i kapłanom, władzę odpuszczania grzechów mówiąc: „Wezmijcie Ducha Świętego, którym odpuścicie grzechy, są im odpuszczone, a którym zatrzymacie, są zatrzymane”. (Jan, 20. 22-23).

344. *Komu sakrament Pokuty jest koniecznie potrzebny do zbawienia?*

— Sakrament Pokuty jest koniecznie potrzebny do zbawienia każdemu, kto popełnił grzech śmiertelny.

345. *Co trzeba wypełnić, by dobrze odprawić sakrament Pokuty?*

— By dobrze odprawić sakrament Pokuty, trzeba wypełnić pięć warunków: 1. rachunek sumienia; 2. żal za grzechy; 3. mocne postanowienie poprawy; 4. spowiedź szczerą; 5. zadośćuczynienie.

○ rachunku sumienia.

346. *Jak czynimy rachunek sumienia?*

— Rachunek sumienia czynimy w ten sposób, że po wezwaniu pomocy Ducha św., staramy się przypomnieć sobie wszystkie grzechy, które od ostatniej ważnej spowiedzi popełniliśmy, a więc zapytujemy samych siebie: czy zgrzeszyliśmy przeciwko przykazaniom Bożym lub kościelnym i ile razy?, czy grzechy nasze były śmiertelne, czy tylko powszednie?, czy jakieś ważne okoliczności nie zmieniły jakości grzechu?

Pewne okoliczności zwiększają ciężkość grzechu, to jest z grzechu powszedniego uczynić mogą grzech śmiertelny, lub sprawiają, że przez jeden grzech łamiemy dwa przykazania, np. kradzież w kościele, podnoszenie ręki na rodziców.

Dobrze jest czynić rachunek sumienia codziennie, by lepiej poznać swe grzechy i wady i tym łatwiej ich ustrzec się.

○ żalu za grzechy.

347. *Który jest najważniejszy warunek sakramentu Pokuty?*

— Najważniejszym warunkiem sakramentu Pokuty jest żal za grzechy.

Nikt bez żalu nie może dostąpić odpuszczenia grzechów. Żal należy wzbudzić sobie przed spowiedzią, a najpóźniej przed rozgrzeszeniem.

348. *Dlaczego mamy żałować za grzechy?*

— Mamy żałować za grzechy dlatego, że przez nie obraziliśmy Pana Boga bezgranicznie dobrego, a

także utraciliśmy niebo i zasłużyliśmy sobie na karę w piekle lub czyścú.

Mamy więc żałować za grzechy z pobudek pochodzących z wiary w Boga, czyli z pobudek nadprzyrodzonych odnoszących się do Boga.

Tylko przez żal nadprzyrodzony możemy dostąpić odpuszczenia grzechów. Żal z pobudek ziemskich nie ma znaczenia wobec Boga i przez taki żal nie można dostąpić odpuszczenia grzechów, np. żal z powodu utraty zdrowia lub majątku.

Nie wystarczy również do odpuszczenia grzechów wyrażać żal tylko zewnętrzną, np. słowami, lecz trzeba go mieć w duszy i sercu.

Do żalu łatwo można się pobudzić przez rozważanie o dobroci i świętości Bożej, o męce Pana Jezusa za grzechy nasze, o nagrodzie w niebie za dobre życie i o karze w piekle za życie grzeszne.

349. *Kiedy mamy doskonały żal za grzechy ?*

— **Doskonały żal za grzechy mamy wtedy, gdy za grzechy nasze żałujemy z miłości ku Panu Bogu, naszemu najlepszemu Ojcu, któregośmy obrazili.**

Przykłady: Marja Magdalena — św. Piotr.

Przez żal doskonały dostępujemy odpuszczenia grzechów natychmiast, to jest nawet przed spowiedzią. Jednakże żal doskonały nie zwalnia nas od obowiązku spowiedzi, bo Pan Jezus ustanowił sakrament Pokuty, a tym samym i spowiedź jako zwykły środek do odpuszczenia grzechów. Żal doskonały winniśmy sobie wzbudzić w każdym niebezpieczeństwie życia, gdy nie możemy wypowiadać się przed kapłanem, a wtedy żal połączony z pragnieniem spowiedzi gładzi nam grzechy śmiertelne. Żal doskonały mamy wzbudzić sobie po każdym ciężkim grzechu.

350. *Odmów akt żalu za grzechy !*

— Ach, żałuję za swe złości
Jedynie dla Twej miłości.
Bądź miłościw mnie grzesznemu;
Dla Cię odpuszczam bliźniemu.

351. *Kiedy nasz żal za grzechy jest niedoskonały ?*

— Nasz żal jest niedoskonały, gdy żałujemy za grzechy nasze z bojaźni przed karą Bożą, to jest przed piekłem lub czyścúcem.

Żal niedoskonały wystarczy do odpuszczenia powszednich grzechów.

Natomiast do odpuszczenia grzechu śmiertelnego wystarczy ten żal tylko razem ze spowiedzią

352. *Za które grzechy mamy sobie wzbudzić żal ?*

— Mamy sobie wzbudzać żal za wszystkie grzechy śmiertelne, a przy grzechach powszednich choć za jeden z nich.

● **mocnym postanowieniu poprawy.**

353. *Co należy łączyć z żalem za grzechy ?*

— Z żalem za grzechy należy łączyć mocne postanowienie unikania grzechów śmiertelnych i sposobności do nich.

Kto mocno postanawia poprawić życie, ten także chce uniknąć sposobności (okazji) do grzechu i użyć skutecznych środków do poprawy.

Sposobnościami do grzechu są te osoby, miejsca i rzeczy (np. książki), które nas zwykle wiodą do grzechu. Kto często, czyli nałogowo popełniał jakiś grzech, winien wyszukać szczególnych środków, by przeciwstawić się nałogowi, a zwłaszcza gorliwie unikać okazji do tego grzechu.

● **spowiedzi.**

354. *Co to jest spowiedź ?*

— Spowiedź jest to wyznanie grzechów przed kapłanem dla otrzymania rozgrzeszenia.

355. *Dlaczego w sakramencie Pokuty trzeba wyznawać grzechy przed kapłanem ?*

— W sakramencie Pokuty trzeba wyznawać

grzechy przed kapłanem, bo tak postanowił Pan Jezus, gdy dał apostołom, a przez nich biskupom i kapłanom, władzę odpuszczania grzechów.

By kapłan mógł grzesznikowi odpuścić grzechy, musi je najpierw poznać.

Jeżeli więc grzesznik chce uzyskać rozgrzeszenie, jest obowiązany wyznać swoje grzechy kapłanowi. Przy wyznaniu swych win grzesznik zdobywa się na zbawienną pokorę w przeciwstawieniu do pychy grzesznej.

356. *Które grzechy trzeba wyznawać na spowiedzi?*

— Na spowiedzi trzeba koniecznie wyznawać wszystkie grzechy śmiertelne, a pożytecznie jest wyznawać i grzechy powszednie.

Jeżeli popełniliśmy tylko grzechy powszednie, mamy również przystępować do spowiedzi, aby tym łatwiej uniknąć ciężkich grzechów i wytrwać w cnocie.

Przy spowiedzi nie trzeba mówić o tym, co do spowiedzi nie należy, a więc nie mówić o grzechach innych ludzi, nie wyjawiać nazwisk itp.

357. *Co mamy także obowiązkowo wyznać, gdy spowiadamy się z grzechów ciężkich?*

— Gdy spowiadamy się z grzechów ciężkich, mamy także obowiązkowo wyznać ich liczbę oraz ważne okoliczności grzechów.

358. *Dlaczego na spowiedzi należy grzechy wyznawać szczerze?*

— Na spowiedzi należy wyznawać grzechy szczerze, bo, kto świadomie zataja grzech śmiertelny, nie dostępuje odpuszczenia i popełnia świętokradztwo.

Kto na spowiedzi kłamie lub tai grzech, ten z uporem trwa w złym i nie ma ducha pokuty, a spowiedź jego jest nieważna i świętokradzka.

Nie powinniśmy obawiać się lub wstydić się wyznawania grzechów, bo kapłan jest związany świętą tajemnicą spowiedzi (przykład: św. Jan Nepomucen).

359. *Co powinien uczynić grzesznik, który na spowiedzi świadomie zataił grzech śmiertelny?*

Grzesznik, który na spowiedzi świadomie zataił grzech śmiertelny, winien spowiedź powtórzyć i wyznać, że zataił grzech śmiertelny.

Ktoby taił grzechy śmiertelne na kilku spowiedziach, winien powtórnie wyznać grzechy śmiertelne wszystkich nieważnych spowiedzi.

360. *Czy ważną spowiedź odbył ten, kto zapomniał wyznać grzech śmiertelny?*

— Kto zapomniał wyznać grzech śmiertelny, odbył spowiedź ważną, ale winien grzech zapomniany wyznać na następnej spowiedzi.

361. *Kiedy zaleca się wyznawać ponownie grzechy już odpuszczone z dawniejszych spowiedzi?*

— Grzechy odpuszczone z dawniejszych spowiedzi zaleca się wyznawać ponownie w ważniejszych chwilach życia i w niebezpiecznej chorobie.

Spowiedź, w której powtarzamy grzechy już odpuszczone z dłuższego okresu czasu lub z całego życia, nazywamy spowiedzią generalną.

Wierni odbywają spowiedź generalną w takich chwilach życia, jak np.: wstępowanie w związek małżeński, ukończenie szkoły, misje parafialne itp.

● zadośćuczynieniu.

362. *Co grzesznik winien spełnić po spowiedzi?*

— Po spowiedzi grzesznik winien spełnić pokutę nadaną przez kapłana i naprawić wyrządzone krzywdy, czyli winien zadośćuczynić Panu Bogu i bliźnim.

Pokutę należy odprawiać chętnie, wcześniej i pobożnie.

Ktoby przez niedbalstwo nie odprawił pokuty, popełniłby grzech.

A kto przed rozgrzeszeniem nie miałby zamiaru wogóle odprawić pokuty, nie dostąpiłby odpuszczenia grzechów.

Jeżeli ktoś nie zauważył albo zapomniał, jaką kapłan zadał pokutę, winien odprawić pokutę dobrowolną i powiedzieć o tym kapłanowi na następnej spowiedzi.

363. *Na co kapłan przy spowiedzi zadaje grzesznikowi pokutę?*

— Kapłan zadaje przy spowiedzi pokutę na to, by grzesznik zadośćuczynił Bogu za grzechy, zyskał darowanie kar doczesnych i poprawił swe życie.

Ponieważ spowiednicy zadają zwykle łagodną pokutę, przeto dobry chrześcijanin ofiarowuje Panu Bogu jeszcze dobrowolną pokutę za swe grzechy, np.: znosi z poddaniem się woli Bożej cierpienia i przeciwności życia, modli się, umarwia się, pełni dobre uczynki itd.

Praktyczny sposób odprawiania Sakramentu Pokuty.

(Przygotowanie do spowiedzi św.)

Sakrament Pokuty możesz dobrze odprawić tylko przy pomocy Bożej, dlatego przygotowanie do spowiedzi rozpoczyna modlitwą. Pomódl się np. tak:

„Przybądź, Duchu święty, błagam Cię najpokorniej, i Twą łaską oświeć mój rozum, bym dobrze poznał grzechy swoje; wzrusz serce moje, bym za grzechy szczerze żałował; wspomóż mnie, bym dobrze wyspowiadał się i prawdziwie poprawił się”.

„Najświętsza Maryjo Panno, Ucieczko grzesznych, uproś mi pomoc u Boga!”

Ojczy nasz... Zdrowaś Maryjo...

Po tej modlitwie zrób rachunek sumienia, to znaczy przypomnij sobie grzechy, które popełniłeś.

Jeżeli masz przystąpić pierwszy raz do spowiedzi, przypomnij sobie grzechy, które popełniłeś od czasu, kiedy poznałeś, co jest dobre, a co złe, tj. od czasu, gdy przyszedłeś do używania rozumu.

Przed następnymi spowiedziami rób rachunek sumienia od ostatniej dobrze odprawionej spowiedzi. Przypomnij sobie więc, kiedy (jak dawno) byłeś w spowiedzi ostatni raz i czy ostatnią spowiedź dobrze odprawiłeś, czy nie zapomniałeś na ostatniej spowiedzi wyznać jakiegoś ciężkiego grzechu i czy wypełniłeś zadaną pokutę.

Następnie przypomnij sobie, jakie grzechy od ostatniej spowiedzi popełniłeś przeciwko przykazaniom Bożym i kościelnym. Dlatego zastanów się nad każdym przykazaniem i zapytaj samego siebie, czy zgrzeszyłeś przeciwko przykazaniu (uczynkiem, mową, myślą lub zaniedbaniem).

Rachunek sumienia z przykazań Bożych.

(zobacz: Dziesięć przykazań Bożych — pytanie katechizmu Nr. 175).

1. Pacierz religia.

Opuszczałem codzienny pacierz, modliłem się niepobożnie, nie uczyłem się pilnie religii, wstydiłem się wiary świętej, czytałem książki i gazety złe i bezbożne, wierzyłem w zabobony, bluźniłem Bogu (ile razy?), należałem do towarzystw wrogich wierze św. i walczących z Kościołem.

2. Imiona święte.

Wymawiałem imiona święte bez uszanowania, przysięgałem się bez potrzeby, przysięgałem się na kłamstwo, kłamałem (ile razy?), nie dotrzymałem złożonego Bogu przyrzeczenia.

3. Dzień święty.

Opuściłem z własnej winy Mszę św. w niedzielę i święta, nie byłem na całej Mszy św., źle zachowywałem się w kościele, w niedzielę i święta wykonywałem bez koniecznej potrzeby roboty służebne (ile razy?).

4. Rodzice i przełożeni.

Nie służyłem rodziców, kapłanów, nauczycieli i przełożonych, martwiłem rodziców, odmówiłem pomocy rodzicom w potrzebie, choć mogłem im pomóc, uderzyłem ojca, matkę, wstydiłem się rodziców, naśmiewałem się z ludzi starych, nie wypełniałem obowiązków względem ojczyzny (ile razy?).

5. Poszanowanie zdrowia swego i bliźnich.

Gniewałem się na bliźniego, dokuczałem bliźnim, biłem ich, kaleczyłem ich, szkodziłem własnemu zdrowiu i narażałem się bez potrzeby na utratę zdrowia, piłem ze szkoda dla zdrowia napoje alkoholowe, namawiałem bliźnich do grzechu, pomagałem do grzechu, dręczyłem zwierzęta (ile razy?).

6 i 9. Czystość.

Myślałem z upodobaniem o rzeczach nieskromnych, przypatrywałem się z upodobaniem rzeczom nieskromnym, czytałem książki nieskromne, mówiłem i pisałem o rzeczach nieskromnych, służyłem mów bezwstydnym, czyniłem rzeczy nieskromne sam... z kim innym (ile razy?).

7 i 10. Cudza własność.

Ukradłem (co? komu?), nie oddałem rzeczy znalezionej (jakiej?), zrobiłem szkodę innym (jaką?), pragnąłem nabyć nieuczciwie rzeczy cudze, zazdrościłem bliźnim.

8. Prawdomówność.

Kłamałem, obmawiałem, oczerniałem bliźnich, przeklinałem, przezywałem i obrażałem bliźnich, posądzałem lekko-myślnie bliźnich, nie dotrzymałem obietnic.

Rachunek sumienia z przykazań kościelnych.

(zobacz: pięć przykazań kościelnych — pytanie katechizmu Nr. 234).

1 i 2 przykazanie kość. — (zobacz: rachunek sumienia z 3-go przykazania Bożego).

3. Post.

Jadłem mięso w dni postne z własnej winy.

4. Spowiedź i Komunia św. wielkanocna.
Opuściłem spowiedź i Komunię św. wielkanocną.

5. Czasy zakazane.

Chodziłem na zabawy i tańce w czasie adwentu i wielkiego postu.

Rachunek sumienia z grzechów głównych.

(zobacz: grzechy główne, pytanie — katechizm Nr. 255).

1. Pycha

Byłem zarozumiały z ubrania, z bogactwa, ze zdolności, gardziłem bliźnim i naśmiewałem się z innych.

2. Chciwość.

Byłem łakomy i skąpy.

3. Nieczystość.

(Zobacz: rachunek sumienia z 6-go i 9-go przykazania Bożego).

4. Zazdrość.

Byłem zazdrosny, smuciłem się, gdy innym lepiej się powodziło, cieszyłem się z nieszczęścia bliźniego.

5. Nieumiarkowanie w jedzeniu i piću.

Jadłem i piłem za wiele z łakomstwa, grymasiłem w jedzeniu (Zobacz: rachunek sumienia z 5-go przykaz. Bożego i z 3-go przykaz. kościelnego).

6. Gniew.

(Zobacz: rachunek sumienia z 5-go i 8-go przykazania Bożego).

7. Lenistwo.

Byłem leniwy w nauce i w pracy, nie wypełniałem swych obowiązków.

Jeżeli prócz tych popełniłeś jeszcze inne grzechy, to także przypomnij je sobie.

Gdy ci sumienie wyrzucać będzie jakiś grzech śmiertelny, to przypomnij sobie również, ile razy go popełniłeś (w tygodniu, w miesiącu) i czy jakieś ważne okoliczności nie zmieniły jakości grzechu (zobacz: pytanie katechizm. Nr. 346).

Wreszcie zastanów się, jaka jest twoja wada główna, który grzech najczęściej popełniałeś, byś mógł ustrzec się go na przyszłość.

Żal za grzechy i postanowienie poprawy.

Gdy w rachunku sumienia przypomnisz sobie swoje grzechy, wtedy wzbudź w sobie żal za nie. Pomyśl, że przez grzechy obraziłeś Boga, najlepszego Ojca, bezgranicznie świętego, który codziennie udziela ci tylu łask.

Przez grzech okazałeś niewdzięczność dla Pana Jezusa, który z miłości ku tobie cierpiał i umarł na krzyżu.

Grzech ciężki jest dla ciebie największym nieszczęściem, bo pozbawia cię łaski uświęcającej i wiecznego szczęścia w niebie.

Przez grzechy zasłużyłeś sobie na sprawiedliwą karę w czyśćcu lub w piekle.

Pozostał ci jedyny ratunek: przeprosić Boga za grzechy.

Wzbudź sobie więc z głębi duszy żal za grzechy i serdeczną miłość dla Boga mówiąc, np. taki akt żalu:

AKT ŻALU.

Panie Boże! Zgrzeszyłem przeciw Tobie i obraziłem Ciebie najświętszego i najlepszego Ojca mego.

Przez grzechy moje oddaliłem się od Ciebie, utraciłem łaskę Twą i niebo. Zasłużyłem sobie na potępienie i piekło. Nigdy już nie oglądałbym Ciebie.

Lecz Ty, o Boże, przez Swę miłosierdzie utrzymałeś mnie jeszcze przy życiu i pozwalasz mi podnieść się z grzechów w sakramencie Pokuty.

O Jezu, Zbawicielu mój! To także moje grzechy sprawiły, że okrutnie byłeś umęczony. Przebacz mi moją niewdzięczność!

Przez miłość dla mnie wylałeś Swą Najświętszą Krew i ustanowiłeś sakrament Pokuty, by mnie podźwignąć z upadku,

O Boże, proszę Cię pokornie o miłosierdzie i przebaczenie! Ty wiesz, żem jest słaby.

Żałuję z głębi serca, żem Cię tak obraził grzechami moimi, brzydzę się nimi i już nigdy do nich nie chcę powracać.

O Boże, Ojcze, dziękuję Ci, że mi pozwalasz powstać z grzechów! Miłuję Cię z całego serca, pragnę być zawsze w łączności z Tobą i uczynię wszystko, bym się nie oddalił od Ciebie przez grzech i zło. O Boże mój, dodaj mi siły, bym Cię miłował nade wszystko i w swym życiu i działaniu pozostawał zawsze w łączności z Tobą! Boże, bądź miłościw mnie grzesznemu (grzesznej)!

Równocześnie postanów sobie mocno, że się poprawisz, że będziesz wystrzegał się grzechów, zwłaszcza ciężkich i tego wszystkiego, co do grzechu prowadzi oraz że naprawisz, jak będziesz mógł, wszelką szkodę, którą wyrządziłeś bliźnim.

Tak samo pomyśl i postanów sobie, jakich środków masz użyć, by w przyszłości grzechów nie popełniać.

Wreszcie znów proś Boga o pomoc, byś to dobre postanowienie wykonał.

Spowiedź św.

Kiedy już zrobiłeś rachunek sumienia i za grzechy żałowałeś, wtędy przystąp do spowiedzi, tj. wyznaj swoje grzechy przed kapłanem.

Zbliż się więc najpierw do konfesjonału i odmów tzw. spowiedź powszechną:

Ja grzeszny (a) spowiadał się Panu Bogu Wszechmogącemu w Trójcy świętej jedynemu. Najświętszej Maryi Pannie i wszystkim świętym, żem zgrzeszył (a) myślą, mową i uczynkiem. Moja wina, moja wina, moja bardzo wielka wina!

Gdy przyjdzie na ciebie kolej, przystąp do kratki konfesjonału, uklękni, przeżegnaj się i rozpocznij spowiedź.

Jeżeli spowiadasz się po raz pierwszy, to mów tak: przystępuje pierwszy raz do spowiedzi świętej.

Obraziłem (am) Pana Boga następującymi grzechami.

Przy następnych spowiedziach mów:

Ostatni raz byłem (am) u spowiedzi (kiedy? jak dawno? np. przed miesiącem).

Jeżeli na ostatniej spowiedzi św. zapomniałeś lub zataiłeś grzech ciężki lub nie odprawiłeś pokuty, powiedz to teraz. Jeżeli ostatnią spowiedź i pokutę dobrze odprawiłeś, to mów dalej:

Obraziłem (am) Pana Boga następującymi grzechami.

Teraz wyznawaj wyraźnie wszystkie grzechy — tak, aby cię słyszał tylko kapłan.

Gdy już wyznasz wszystkie grzechy, to powiedz:

Już więcej nie pamiętam, za wszystkie swoje grzechy serdecznie żałuję i chcę poprawić się.

Potem uważnie słuchaj, co ci spowiednik powie. Odpowiedz szczerze, gdy cię zapytuje i zapamiętaj, jaką ci zadał pokutę.

Jeśli czegoś nie zrozumiałeś, zaraz zapytaj się.

Gdy spowiednik modli się nad tobą i daje ci rozgrzeszenie, jeszcze raz wzbudź w sobie żal za grzechy i nachylony bij się w piersi mówiąc: „Boże, bądź miłościw mnie grzesznemu (grzesznej)!”

Kiedy kapłan daje ci znak (np. zapuka), odejdz od konfesjonału i podziękuj Panu Bogu za odpuszczenie grzechów.

Gdy kapłan nie może dać rozgrzeszenia, czyni to zwykle z konieczności dla dobra grzesznika. Poddać się tedy pokornie orzeczeniu kapłana i popraw swe życie, byś rozgrzeszenie mógł otrzymać przy następnej spowiedzi.

Po spowiedzi uczyni zadość Panu Bogu i bliźniemu, tj. odpraw wcześniej (w oznaczonym czasie) pokutę i napraw krzywdy, jakie wyrządziłeś bliźnim, a jeśli kogoś obraziłeś lub zagniewałeś, to go przeproś. Gdybyś zapomniał, jaką ci kapłan zadał pokutę, odpraw dobrowolną pokutę i powiedz o tym kapłanowi na następnej spowiedzi.

Jeżeli po spowiedzi przypomnisz sobie jeszcze jakiś grzech, którego zapomniałeś wyznać, spowiedź twa była ważna. Wzbudź w sobie jednak żal, a grzech ten wyznasz na następnej spowiedzi.

O ODPUSCIE.

364. *Co to jest odpust?*

— Odpust jest to darowanie nam kar doczesnych za grzechy.

365. *Kto w Kościele udziela odpustu?*

— Odpustu w Kościele udziela papież, a w ograniczonej mierze także i biskupi.

Za darowanie nam w odpuszczeniu kar doczesnych Kościoł ofiaruje Sprawiedliwości Bożej zasługi Pana Jezusa i świętych Pańskich ze skarbcza duchowego Kościoła.

Pan Jezus dał Kościołowi władzę udzielania odpustów, gdy rzekł do apostołów: „Cokolwiek zwiążalibyście na zie-

mi, będzie związane i w niebie, a cokolwiek rozwiązałyście na ziemi, będzie rozwiązane i w niebie" (Mat. 18. 18.)

366. Ilorakich odpustów udziela nam Kościół ?

— Kościół udziela nam albo odpustu zupełnego, gdy daruje nam całą karę doczesną, albo też odpustu cząstkowego, gdy daruje nam tylko część kary doczesnej.

Odpustami zupełnymi są: odpust jubileuszowy, odpust papieski w godzinę śmierci, odpust po Komunii św. za modlitwę przed wizerunkiem Pana Jezusa na krzyżu: „Oto ja, dobry i najśrodszy Jezu...”, odpust za odmówienie różańca przed Najświętszym Sakramentem po spowiedzi i Komunii św. itd. Odpust cząstkowy, np.: odpust 100 dni oznacza, że Kościół daruje nam tyle kary doczesnej, ile jej zyskiwali chrześcijanie w pierwszych wiekach za 100 dni surowej pokuty.

Kwadragna jest to pokuta czterdziestodniowego postu. Odpusty można ofiarować także za dusze w czyśćcu cierpiące.

367. Kto może dostąpić odpustu ?

— Odpustu dostąpić może każdy katolik, który ma intencję uzyskania odpustu, jest w stanie łaski uświęcającej i wypełni przepisane warunki.

O OSTATNIM NAMASZCZENIU.

368. Co to jest Ostatnie Namaszczenie ?

— Ostatnie Namaszczenie jest to sakrament, w którym przez namaszczenie olejem św. i modlitwę kapłana ciężko chory otrzymuje pomoc Boską dla duszy, a często także dla ciała.

Przez Ostatnie Namaszczenie chory dostępuje odpuszczenia grzechów, z których nie mógł się spowiadać i darowania kar doczesnych oraz otrzymuje łaski Boskie na pokrzepienie duszy, a nawet i ciała. Kościół Katolicki od początku swego istnienia tj. od czasów apostołskich udzielał Ostatniego Namaszczenia jako sakramentu. (Jak. 5, 14, 15).

Wiernym powinno zawsze chodzić przede wszystkim o zbawienie duszy i o szczęśliwość wieczną, dlatego też do udzielania choremu ostatnich Sakramentów św., winni oni dla pełności przyzwać kapłana dość wcześniej, gdy chory jest jeszcze

przytomny i może świadomie spowiadać się oraz przyjąć Komunię św. (Wiatyk), i Ostatnie Namaszczenie. Gdy jednak chory stracił przytomność, należy mimo to wezwać kapłana. Chory nie powinien się obawiać, że Ostatnie Namaszczenie zwiastuje śmierć, gdyż Ostatnie Namaszczenie pokrzepia również ciało i częstokroć przywraca zdrowie.

OBZRĘDY OSTATNIEGO NAMASZCZENIA.

Gdy kapłan ma przyjść do chorego, by mu udzielić Wiatyku i Ostatniego Namaszczenia, w pokoju chorego należy przygotować następujące rzeczy: stolik okryty białym obrusem, a na nim krzyż, dwie świece, woda święcona, szklanka wody zwykłej, łyżka i trochę waty.

Kapłan po wejściu do pokoju kropi wodą święconą mieszkanie i chorego. Potem chory spowiada się i przyjmuje Komunię św., czyli Wiatyk (pokarm na drogę wieczności). Okruszyny, któreby pozostały po Komunii św., kapłan zgarnia i podaje na łyżce wody choremu.

Następnie kapłan udziela Ostatniego Namaszczenia.

A więc odmawia modlitwy i namaszcza Olejem św. oczy, uszy, nozdrza, usta, dłonie i stopy chorego, by Bóg odpuścił grzechy, które chory popełnił różnymi zmysłami. Miejsca namaszczone kapłan wyciera watą, którą później należy spalić. Potem kapłan modli się o pokrzepienie dla duszy i ciała chorego. A wreszcie kapłan udziela choremu odpustu zupełnego. Chory uzyskuje ten odpust, jeżeli ofiaruje swe cierpienia Bogu i wezwie imienia Jezus.

369. Kto powinien przyjąć sakrament Ostatniego Namaszczenia ?

— Każdy katolik w niebezpiecznej chorobie powinien przyjąć sakrament Ostatniego Namaszczenia.

Również dzieci, które przysły do używania rozumu, mogą w ciężkiej chorobie przyjąć Ostatnie Namaszczenie. W tej samej chorobie przyjmuje się tylko jeden raz Ostatnie Namaszczenie, jeżeli jednak choroba ponowila się i niebezpieczeństwo śmierci powraca, to można Ostatnie Namaszczenie powtarzać.

370. Jak mamy przygotować się do dobrej śmierci ?

— Mamy często modlić się o dobrą śmierć, a przez dobre życie starać się na nią zasłużyć sobie.

O KAPLAŃSTWIE.

371. *Co to jest sakrament Kapłaństwa?*

— Sakrament Kapłaństwa jest to sakrament, w którym kandydat na kapłana otrzymuje przez ręce biskupa władzę kapłańską i łaskę Boską do jej sprawowania.

Sakrament Kapłaństwa daje kapłanowi władzę odprawiania Mszy św., sprawowania sakramentów św. i wykonywania innych czynności kapłańskich. Mocą tej władzy kapłani także nauczają ludzi i kierują wiernymi, których powierzył im biskup.

Dla sprawowania tych wszystkich czynności kapłan otrzymuje w sakramencie Kapłaństwa szczególną łaskę Boską.

Kapłanem może być tylko ten, kto do kapłaństwa ma powołanie od Boga. Kandydat na kapłana po odpowiednim przygotowaniu się otrzymuje najpierw cztery niższe święcenia i dwa święcenia wyższe: subdiakona i diakona. — Święceń kapłańskich udziela biskup.

OBRZĘDY.

Obrzędy przy udzielaniu święceń kapłańskich są następujące: biskup wkłada ręce na głowę kandydata do kapłaństwa, przywdziewa nań stulę i ornat, namaszcza jego ręce olejem św., podaje mu patenę z hostią i kielich z winem i razem z nim odprawia Mszę św. Wreszcie biskup daje mu władzę odpuszczania grzechów.

Oznakami stanu duchownego są: tonsura i ubiór kapłański (sutanna). Wyższy stopień kapłaństwa dają święcenia na biskupa. Biskup ma pełną władzę kapłańską.

372. *Jakie są stopnie hierarchiczne stanu duchownego?*

— Stopniami hierarchicznymi stanu duchownego są: papież, biskup i proboszcz.

Papież rządzi całym Kościołem; biskup rządzi diecezją powierzoną mu przez papieża; proboszcz zaś zarządza parafią tylko, z ramienia biskupa. Prócz tych stopni są jeszcze inne godności stanu duchownego.

Papieża wybierają kardynałowie, czyli najwyżsi po papieżu dostojnicy Kościoła.

373. *Jak mamy zachowywać się względem kapłanów?*

— Kapłanów mamy szanować, słuchać i im pomagać, bo oni są zastępcami Chrystusa Pana, pośrednikami między Bogiem, a ludźmi i ojcami duchownymi, którzy prowadzą nas do zbawienia.

Pan Jezus powiedział o apostołach i ich następcach kapłanach: „Kto was słucha, Mnie słucha, a kto wami gardzi, Mną gardzi”. (Łuk. 10. 16).

Kościół poleca nam modlić się o dobrych kapłanów. My także bronimy kapłanów przed napaściami i oszczerstwami złych ludzi. Ten, kto obmawia lub oczernia kapłanów, popełnia szczególnie ciężki grzech. Obowiązkiem wiernych jest również przyczyniać się swą ofiarnością i hojnością do utrzymania Kościoła i kapłanów.

O MALŻEŃSTWIE.

374. *Co to jest sakrament Małżeństwa?*

— Sakrament Małżeństwa jest to sakrament, przez który mężczyzna i niewiasta zawierają dożgonny związek dla wspólnego pożycia oraz otrzymują łaskę Boską do dobrego wypełnienia obowiązków małżeńskich.

W sakramencie Małżeństwa nowożeńcy otrzymują łaskę Boską uświęcającą oraz łaski uczynkowe do dobrego współżycia małżeńskiego, a szczególnie do wychowania dzieci.

Małżeństwo ustanowił Pan Bóg w raju, gdy Adamowi dał Ewę za żonę. Chrystus Pan podniósł Małżeństwo do godności sakramentu. Ponieważ Małżeństwo jest sakramentem z ustanowienia Bożego, dlatego podlega Kościołowi. Kościół więc ma wyłączne prawo regulować sprawy ślubów, przeszkód małżeńskich i rozwodów.

Władzom świeckim przysługuje jednak prawo regulować sprawy majątkowe, związane z małżeństwem.

375. *W czyjej obecności mężczyzna i niewiasta winni zawierać małżeństwo, by ono było ważne?*

— By małżeństwo było ważne mężczyzna i niewiasta winni je zawierać w obecności miejscowego proboszcza i dwóch świadków.

W niektórych krajach prawo świeckie zmusza, by nowożeńcy oświadczyli przed urzędnikiem stanu cywilnego, że zawierają związek małżeński (ślub cywilny, kontrakt, rejestracja małżeństwa). Takie oświadczenie, czyli umowa małżeńska nie jest prawdziwym ślubem i nie stanowi związku małżeńskiego wobec Boga i Kościoła.

Ważne małżeństwo katolicy zawierają dopiero w Kościele. Nieważny jest również ślub małżeński składany przez katolika w świątyni innowierców (w zborze), a prócz tego ściągą na katolika karę wykluczenia z Kościoła.

376. Czy Kościół może dać rozwód, to jest rozwiązać związek małżeński ważnie zawarty?

— Kościół nie może dać rozwodu, to jest rozwiązać związku małżeńskiego ważnie zawartego, gdyż związek małżeński z woli Pana Jezusa trwa do śmierci jednego z małżonków.

Pan Jezus powiedział: „Co Bóg złączył, człowiek niech się nie waży rozłączać”. (Mat. 19. 6.)

Może zdarzyć się, że przy zawieraniu małżeństwa brak jest potrzebnych warunków do jego ważności. Wtedy związek małżeński jest tylko pozorny, ale od początku nieważny. Skoro Kościół po dochodzeniach to stwierdzi, wtedy ogłasza, że związek małżeński nie istniał od początku i jest nieważny. Osoby, które żyły w pozornym małżeństwie, są tedy wolne i mogą zawrzeć nowy związek. Takie stwierdzenie nieważności związku małżeńskiego ludzie mylnie nazywają rozwodem. Wszelkie rozwody (np.: dawane przez sądy cywilne) małżeństw są nieważne wobec Boga i Kościoła.

Dla ważnych powodów Kościół może pozwolić, by małżonkowie rozeszli się i mieszkali osobno (separacja), mimo ważności małżeństwa. Wtedy jednakże małżonkom nie wolno zawierać nowego małżeństwa.

377. Komu Kościół zakazuje zawierać małżeństwa?

— Kościół zakazuje zawierać małżeństwa tym osobom, między którymi są przeszkody małżeńskie.

Przeszkodami do ważności związku małżeńskiego są np. bliskie pokrewieństwo lub powinowactwo dwu osób, wiek niedostateczny, różnica religii (np. katolik, a żyd), rozwój jednej z osób itd. Prócz tych są jeszcze przeszkody, które czynią związek małżeński niedozwolonym i niegodziwym. Ko-

ściół np. zabrania tzw. małżeństw mieszanych (między katolikiem a innowiercą, czyli osobą innego wyznania chrześcijańskiego).

Kościół może dla ważnych przyczyn udzielić dyspensy, czyli zwolnić od niektórych przeszkód. Kościół jednak niechętnie i tylko w ostateczności udziela dyspensy na takie małżeństwa (między katolikiem, a innowiercą), — w których katolikowi i jego potomstwu grozi utrudnienie życia wedle wiary św. Przy udzielaniu dyspensy na takie małżeństwa Kościół stawia bardzo ścisłe warunki, by zapewnić katolikowi i jego potomstwu wyznawanie wiary katolickiej.

PRZYGOTOWANIE SIĘ DO ZAWARCIA MAŁŻEŃSTWA.

Osoby, które pragną zawrzeć związek małżeński, mają pamiętać o tym, że małżeństwo raz zawarte jest nierozdzielalne. Dlatego też powinni poważnie przygotować się do małżeństwa i nie zaręczać się lekkomyślnie. W czasie narzeczeństwa mają wzajemnie poznać lepiej swe charaktery, życie, religijność, by przekonać się, czy mogą zawrzeć dożgonny związek małżeński. Wzajemne poprzestawanie ze sobą narzeczonych powinno odbywać się z poszanowaniem przykazań przyzwoitości i czystości.

Oblubieńcy mają przystępować do ślubu w stanie łaski uświęcającej, a więc po uprzedniej spowiedzi i Komunii św. By dobrze stwierdzić, czy między narzeczonymi nie ma przeszkód do zawarcia małżeństwa, Kościół ogłasza publicznie zapowiedzi o mającym nastąpić związku.

OBRZĘDY SAKRAMENTU MAŁŻEŃSTWA.

Kościół zaleca, by wierni zawierali małżeństwo w łączności ze Mszą św. Według zwyczaju kościelnego w Polsce, przed ślubem śpiewa się hymn do Ducha św. (Veni Creator Spiritus). Potem kapłan zapytuje nowożeńców, czy mają dobrą i nieprzymuszoną wolę zawrzeć między sobą związek małżeński. Nowożeńcy odpowiadają: „Mam” lub „tak”. Następnie kapłan poświęca pierścienie (obrączki) ślubne i wkłada je na palce nowożeńców. Zaraz potem nowożeńcy podają sobie prawe ręce, a kapłan je wiąże stułą (zwyczaj polski). Wtedy odbywa się składanie ślubu. Nowożeńcy powtarzają za kapłanem słowa ślubowania: „Biorę sobie ciebie za żonę... za męża”.

Obecność świadków jest tu konieczna. — Tak zawarty związek małżeński kapłan w imieniu Kościoła błogosławi.

O SAKRAMENTALIACH CZYLI O BŁOGOSŁAWIENSTWACH I O POŚWIĘCENIACH.

378. *Co to są sakramentalia ?*

— Sakramentalia są to błogosławieństwa i poświęcenia, których Kościół udziela osobom lub rzeczom.

Z grzechem pierwotnym przyszło na świat zło i nieszczęście.

Pan Jezus przez Swe Boskie odkupienie przyniósł na świat błogosławieństwo. Pan Jezus w czasie publicznego nauczania świadczył dobrodziejstwa, czynił cuda zwłaszcza dla nieszczęśliwych i błogosławił ludziom. Apostołowie również otrzymali od Pana Jezusa moc czynienia cudów; świadczyli oni dobro i błogosławili ludziom. Kościół więc udziela błogosławieństw i poświęceń, by przez nie uprosić osobom lub rzeczom szczególną opiekę i pomoc Bożą lub też przeznaczyć je na służbę Bożą.

379. *Na co Kościół udziela błogosławieństwa osobom lub rzeczom ?*

— Kościół udziela błogosławieństwa osobom lub rzeczom, by uprosić dla nich łaskę lub pomoc Bożą.

Tak np. Kościół błogosławi wiernych, przy różnych sposobnościach (przy Mszy św.), błogosławi matki, chorych itd. Kościół także błogosławi różne stworzenia i rzeczy, a więc: domy, szkoły, plony w dni krzyżowe i w dzień św. Marka, pokarmy, czyli święconkę w Wielką Sobotę itd.

380. *Na co Kościół poświęca osoby lub rzeczy ?*

— Kościół poświęca osoby lub rzeczy, by je w ten sposób przeznaczyć na służbę Bożą.

Tak np. Kościół święci kleryków udzielając im święceń niższych, poświęca zakonnice, poświęca również kościoły, cmentarze, krzyże, obrazy, książki do nabożeństwa, różańce, wodę, świece itd.

381. *Czego dostępujemy przez błogosławieństwa i poświęcenia ?*

— Przez błogosławieństwa i poświęcenia dostępujemy oczyszczenia z grzechów powszednich, łaski

uczynkowej oraz szczególnej opieki i doczesnej pomocy Bożej dla przeciwstawienia się złemu i uniknięcia nieszczęść.

Dla dostąpienia tych wszystkich łask wierni winni mieć pobożne usposobienie i zachować się lub posługiwać się poświęconymi rzeczami zgodnie z przepisami Kościoła. Rzeczy świętych czy pobłogosławionych należy używać z pobożnością i ufnością, lecz nie zabobonnie.

O PROCESJACH I PIELGRZYMKACH.

382. *Na co Kościół urządza procesje ?*

— Kościół urządza procesje dla publicznego wyznania wiary św. i uproszenia szczególnej pomocy Bożej, dla uczczenia trudów i podróży Pana Jezusa oraz dla przypomnienia, że jesteśmy pielgrzymami w drodze do nieba.

Procesja Bożego Ciała, procesja rezurekcyjna w Wielkonoce, procesje w dzień św. Marka i w dni Krzyżowe, procesje Wniebowzięcia (we Francji) itd.

383. *Na co odbywamy pielgrzymki do miejsc świętych ?*

— Odbywamy pielgrzymki do miejsc świętych, to jest uświęconych cudami, by tam oddać szczególniejszą cześć Panu Jezusowi, Matce Boskiej lub świętym Pańskim i uprosić sobie obfitsze łaski Boskie.

Tak np. chrześcijanie udają się z pielgrzymką do Ziemi św., do Rzymu, do Częstochowy, do Ostrej Bramy w Wilnie, do Lourdes, do Lorette, do Lisieux i innych miejsc świętych.

O ZACHĘCIE SPOŁECZNEJ DO ŻYCIA POBOŻNEGO.

384. *Dlaczego mamy popierać bractwa i stowarzyszenia chrześcijańskie, a także do nich należeć ?*

— Mamy popierać bractwa i stowarzyszenia chrześcijańskie i do nich należeć, by w nich zachęcać się wzajemnie do pobożności i do dobrych uczynków oraz wspomagać się w życiu chrześcijańskim.

Bardzo znane są u nas: Bractwa Różańca św., Trzeci Zakon św. Franciszka (Tercjarstwo), solidacje Mariańskie, Konferencje św. Wincentego a Paulo, Stowarzyszenia Dzieci Maryi, Dzieło św. Dzieciństwa Pana Jezusa, Krucjata Eucharystyczna czyli Rycerstwo Chrystusowe. Prócz tych jest w Kościele wiele innych bractw i stowarzyszeń chrześcijańskich dla mężczyzn, kobiet, młodzieży i dzieci. Czynią one wiele dobrego dla wiernych i dla Kościoła, dlatego też dla wielu z nich Kościół nadaje liczne odpusty.

Bóg stworzył nie tylko człowieka, ale i społeczeństwo ludzkie. Każdy więc człowiek żyje także życiem społecznym, korzysta z praw społecznych i ma obowiązki względem bliźnich tj. względem społeczeństwa. Jeżeli społeczeństwo ludzkie szanuje wiarę świętą i żyje wedle praw Bożych, to jest dobre i zdrowe, a wtedy i poszczególni ludzie odczuwają i podzielają dobro i szczęście życia w społeczeństwie.

Nikomu przeto nie może być obojętne, jak żyje społeczeństwo ludzkie. Każdy człowiek powinien więc przyłożyć się do tego, by społeczeństwo, w którym żyje, było dobre, tj. szanowało wiarę świętą i prawa Boże.

Człowiek jednak tym więcej może zdziałać, gdy łączy się z innymi w organizacje, by wspólnymi siłami dążyć do dobrego.

Dlatego też katolicy łączą się w bractwach i w różnych stowarzyszeniach czy organizacjach katolickich, by w nich nie tylko pogłębiać swą religijność, ale także zachęcać się do życia pobożnego, wspomagać się w trudnościach życia chrześcijańskiego, przeciwstawiać się złemu, wywierać dobry wpływ na bliźnich i na społeczeństwo oraz pracować dla wiary świętej i chrześcijańskich obyczajów, a więc szerzyć zasady katolickie w rodzinie, w szkole, w organizacjach i urzędzeniach społecznych, w polityce i we wszystkich dziedzinach życia.

Wierni i organizacje katolickie rozwijają swe prace religijne pod zwierzchnictwem lub opieką Kościoła (tj. biskupów i kapłanów). Jest to apostołstwo ludzi świeckich i organizacji katolickich.

Ojciec święty gorąco poleca taką działalność, czyli akcję katolicką wiernych, którzy w ten sposób współdziałają z Kościołem katolickim i pełnią część jego zadań.

Akcja katolicka jest obowiązkiem wszystkich wiernych. Wierni współpracując w organizacjach katolickich, przyczyniają się przez to do triumfu wiary świętej oraz prawa i porządku Bożego na świecie, a tym samym — do dobra ludzkości.

DODATEK

PACIERZ.

1. Znak krzyża świętego.

W Imię Ojca i Syna i Ducha Świętego. Amen.

2. Modlitwa Pańska.

Ojciec nasz, któryś jest w niebiesiech, święć się Imię Twoje. Przyjdź królestwo Twoje. Bądź wola Twoja, jako w niebie tak i na ziemi. Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj. I odpuść nam nasze winy, jako i my odpuszczamy naszym winowajcom. I nie wódz nas na pokuszenie, ale nas zbaw ode złego. Amen.

3. Pozdrowienie Anielskie.

Zdrowaś Maryjo, łaski pełna, Pan z Tobą, błogosławionaś Ty między niewiastami i błogosławion owoc żywota Twojego, Jezus. święta Maryjo, Matko Boża, módl się za nami grzesznymi teraz i w godzinę śmierci naszej. Amen.

4. Skład Apostolski.

Wierzę w Boga Ojca wszechmogącego, Stworzyciela nieba i ziemi. I w Jezusa Chrystusa, Syna Jego jedynego, Pana naszego, który się począł z Ducha Świętego, narodził się z Maryi Panny, umęczon pod Ponckim Piłatem, ukrzyżowan, umarł i pogrzebion; zstąpił do piekieł, trzeciego dnia zmarłych wstał; wstąpił na niebiosy, siedzi na prawicy Boga Ojca wszechmogącego, stamtąd przyjdzie sędzić żywych i umarłych. Wierzę w Ducha Świętego, święty Kościół powszechny, świętych obcowanie, grzechów odpuszczenie, ciała zmarłychwstanie, żywot wieczny. Amen.

5. Dziesięć przykazań Bożych.

Jam jest Pan Bóg twój, którym cię wywiódł z ziemi egipskiej, z domu niewoli.

1. Nie będziesz miał bogów cudzych przede mną.
2. Nie będziesz brał imienia Pana Boga swego nadaremno.
3. Pamiętaj, abyś dzień święty święcił.
4. Czcij ojca swego i matkę swoją.
5. Nie zabijaj.
6. Nie cudzołóż.
7. Nie kradnij.
8. Nie mów fałszywego świadectwa przeciw bliźniemu swemu.
9. Nie pożądaj żony bliźniego swego.
10. Ani żadnej rzeczy, która jego jest.

6. Dwa przykazania miłości.

Będziesz miłował Pana Boga swego ze wszystkiego serca swego, ze wszystkiej duszy swojej i ze wszystkich sił swoich, a bliźniego swego jak siebie samego.

7. Pięć przykazań kościelnych.

1. Postanowione od Kościoła Bożego dni święte święcić.
2. Mszy świętej w niedziele i święta nabożnie słuchać.
3. Wstrzemięźliwość od pokarmów mięsnych i posty w dni nakazane zachowywać.
4. Przynajmniej raz w roku spowiadać się, a około Wielkanocy Komunię św. przyjmować.
5. W czasach zakazanych wesel i zabaw hucznych nie sprawić.

8. Główne prawdy wiary.

- Pierwsza, że jest Bóg.
Druga, że Bóg jest sprawiedliwy.
Trzecia, że Bóg jest jeden w trzech osobach.
Czwarta, że Syn Boży stał się człowiekiem i umarł na krzyżu dla naszego zbawienia.
Piąta, że łaska Boska jest do zbawienia konieczna.
Szósta, że dusza ludzka nie umiera.

9. Siedem sakramentów świętych.

1. Chrzest;
2. Bierzmowanie;
3. Ciało i Krew Pańska;
4. Pokuta;
5. Ostatnie Namaszczenie;
6. Kapłaństwo;
7. Małżeństwo.

10. Pięć warunków sakramentu Pokuty.

1. Rachunek sumienia;
2. Żal za grzechy;
3. Mocne postanowienie poprawy;
4. Spowiedź;
5. Zadośćuczynienie Panu Bogu i bliźniemu.

11. Trzy cnoty Boskie.

1. Wiara;
2. Nadzieja;
3. Miłość.

12. Akt Wiary.

Wierzę w Ciebie, Boże żywy,
W Trójcy jedyny, prawdziwy,
Wierzę, coś objawił, Boże,
Twe słowo mylić nie może.

Akt Nadziei.

Ufam Tobie, boś Ty wierny,
Wszchemocny i miłosierny.
Dasz mi grzechów odpuszczenie,
Łaskę i wieczne zbawienie.

Akt Miłości.

Boże, choć Cię nie pojmuję,
Jednak nad wszystko miłuję,
Nad wszystko, co jest stworzone,
Boś Ty dobro nieskończone.

13. Akt Żalu.

Ach, żałuję za swe złości,
Jedynie dla Twej miłości.
Bądź miłościw mnie grzesznemu,
Dla Ciebie odpuszczam bliźniemu.

14. Spowiedź powszechna.

Spowiadam się Panu Bogu Wszchemogącemu, błogostawionej Maryi zawsze Pannie, błogostawionemu Michałowi Archaniołowi, błogostawionemu Janowi Chrzcicielowi, świętym apostołom Piotrowi i Pawłowi, wszystkim świętym i tobie, ojcze, że zgrzeszyłem(a) myślą, mową i uczynkiem; moja wina, moja wina, moja bardzo wielka wina.

15. Uczynki miłosierne co do duszy.

1. Grzeszących upominać.
2. Nieumiejących pouczać.
3. Wątpiącym dobrze radzić.
4. Strapionych pocieszać.
5. Krzywdy cierpliwie znosić.
6. Urazy chętnie darować.
7. Modlić się za żywych i umarłych.

16. Uczynki miłosierne co do ciała.

1. Łaknących nakarmić. 2. Pragnących napoić. 3. Nagich przyodziać. 4. Podróżnych w dom przyjąć. 5. Chorych odwiedzać. 6. Więźniów pocieszać. 7. Umarłych grzebać.

17. Siedem grzechów głównych.

1. Pycha. 2. Chciwość. 3. Nieczystość. 4. Zazdrość. 5. Nieumiarowanie w jedzeniu i piciu. 6. Gniew. 7. Lenistwo.

18. Ostateczne rzeczy człowieka.

Śmierć. Sąd Boży. Niebo albo piekło.

19. Modlitwa do Anioła Stróża.

Aniele Boży, stróżu mój,
Ty zawsze przy mnie stój!
Rano, w wieczór, w dzień i w nocy
Bądź mi zawsze ku pomocy !

20. Modlitwa przed jedzeniem.

Pobłogosław, Panie Boże, nas i te dary, które z Twej szcudroblowości pożywać mamy. Przez Chrystusa Pana naszego. Amen.

Modlitwa po jedzeniu.

Dziękujemy Ci, wszechmogący Boże, za wszystkie dobrodziejstwa Twoje, który żyjesz i królujesz na wieki wieków. Amen.

21. Modlitwa przed nauką.

Duchu Święty, który oświecasz serca i umysły nasze, dodaj nam ochoty i zdolności, aby ta nauka była dla nas z pożytkiem doczesnym i wiecznym. Przez Chrystusa Pana naszego. Amen.

Modlitwa po nauce.

Dzięki Ci, Boże, za światło tej nauki. Pragnę, abym nią oświecon(a) mógł(a) Cię zawsze wielbić i wolę Twoją wypełniać na wieki. Przez Chrystusa Pana naszego. Amen.

22. Anioł Pański.

(Odmawia się rano, w południe i wieczorem, gdy dzwonią na „Anioł Pański” i to klęcząc; a w sobotę wieczorem, w niedzielę i w całym czasie wielkanocnym stojąc).

Anioł Pański zwiastował Pannie Maryi, i poczęła z Ducha Świętego. Zdrowaś Maryjo.

Oto ja służebnica Pańska, niech mi się stanie według słowa twego. Zdrowaś Maryjo,

A Słowo stało się Ciałem i mieszkało między nami. Zdrowaś Maryjo.

Módl się za nami, święta Boża Rodzicielko!

Abyśmy się stali godnymi obietnic Chrystusowych.

M ó d l m y s i ę. Łaskę Twoją, prosimy Cię, Panie, racz wlać w serca nasze, abyśmy, którzy za zwiastowaniem anielskim wcielenie Chrystusa, Syna Twego, poznali, przez mękę Jego i krzyż do chwały zmartwychwstania byli doprowadzeni. Przez tegoż Chrystusa, Pana naszego. Amen.

23. Modlitwa za dusze w czyśćcu cierpiące.

Wieczny odpoczynek racz im dać Panie! A światłość wiekuista niechaj im świeci.

24. Różaniec (sposób odmawiania).

Trzymając w rękę paciorki różańcowe przezegnaj się, zmów „Wierzę w Boga”, „Ojcze nasz” 3 „Zdrowaś Maryja” i 1 „Chwała Ojcu”.

Potem rozważaj poszczególne tajemnice różańcowe (piętnaście tajemnic odkupienia Bożego) w kolejnym porządku i przy każdej tajemnicy odmów:

1 Ojcze nasz, 10 „Zdrowaś Maryjo” i 1 „Chwała Ojcu”.

Tajemnice radosne (odmawiamy je zwykle w poniedziałki i czwartki).

1. Któregoś, Panno, z Ducha Świętego poczęła.
2. Któregoś, Panno, do Elżbiety niosła.
3. Któregoś, Panno, w Betleem porodziła.
4. Któregoś, Panno, w kościele ofiarowała.
5. Któregoś, Panno, w kościele znalazła.

Tajemnice bolesne (we wtorki i w piątki).

1. Który za nas krwią się pocili.
2. Który za nas był ubiczowany.
3. Który za nas był cierniem ukoronowany.
4. Który za nas krzyż dźwigał.
5. Który za nas był ukrzyżowany.

Tajemnice chwalebne (w środy, soboty i niedziele).

1. Który zmartwychwstał.
2. Który do nieba wstąpił.
3. Który nam Ducha Świętego zesłał.
4. Który Cię, Panno, wziął do nieba.
5. Który cię, Panno, w niebie ukoronował.

25. Święta kościelne obowiązujące w Polsce:

Niepokalane Poczęcie Najświętszej Maryi Panny
(8 grudnia).

Boże Narodzenie (25 grudnia) i drugie święto Bożego Narodzenia — św. Szczepana;

Nowy Rok (1 stycznia);

Trzech Króli (6 stycznia);

Matki Boskiej Gromniczej (2 lutego);

Wielkanoc i drugie święto wielkanocne;

Wniebowstąpienie Pańskie;

Zielone Świątki i drugie święto Zielonych Świątek;

Boże Ciało;

Św. Apostołów Piotra i Pawła;

Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny (Matki Boskiej Zielnej) — 15 sierpnia;

Wszystkich Świętych (1 listopada);

(W innych krajach jak np. we Francji nie wszystkie powyższe święta kościelne są obowiązujące dla katolików.

We Francji tylko cztery święta kościelne obowiązują katolików.

Boże Narodzenie, Wniebowstąpienie, Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny i Wszystkich świętych).

26. Suche dni.

Srody, piątki i soboty po św. Łucji (13 grudnia), — po Popielcu, — po Zielonych Świątkach, — po święcie Podwyższenia Krzyża (14 września).

27. Wigilie z postem.

1. Przed Bożym Narodzeniem. 2. Przed Zielonymi Świątkami. 3. Przed Wniebowzięciem Najświętszej Maryi Panny. 4. Przed uroczystością Wszystkich Świętych.

28. Czasy zakazane.

1. Od pierwszej niedzieli adwentu do pierwszego święta Bożego narodzenia włącznie. 2. Od Popielca do pierwszego święta Wielkanocy włącznie.

29. MINISTRANTURA.

In nomine Patris et Filii et spiritus Sancti. Amen.

Kapłan: Introibe ad altare Dei.

Ministrant: Ad Deum qui lætificat iuventutem meam.

(Słowa zamknięte między liniami kropkowanymi opuszcza się we mszach żałobnych).

K.: Judica erue me.

M.: Quia tu es, Deus, fortitudo mea, quare me repulisti et quare tristis incedo, dum affligit me inimicus.

K.: Emite tabernacula tua.

M.: Et introibo ad altare Dei, ad Deum, qui lætificat iuventutem meam.

K.: Confiteor conturbas me.

M.: Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi: salutare vultus mei, et Deus meus.

K.: Gloria et Spiritui Sancto.

M.: Sicut erat in principio, et nunc et semper et in sæcula sæculorum. Amen. —

K.: Introibo ad altare Dei.

M.: Ad Deum, qui lætificat iuventutem meam.

K.: Adiutorium Domini.

M.: (*znak krzyża św.*) Qui fecit cœlum et terram.

K.: Confiteor Deum nostrum.

M.: Misereatur tui omnipotens Deus, et dimissis peccatis tuis perducatur te ad vitam æternam.

K.: Amen.

M.: (*głęboko nachylony*) Confiteor Deo omnipotenti, beatæ Mariæ semper Virgini, beato Michaëli Archangelo, beato Joanni Baptistæ, sanctis Apostolis Petro et Paulo, omnibus Sanctis, et tibi pater, quia peccavi nimis cogitatione, verbo et opere (*bijąc się 3 razy w piersi*): mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa. Ideo precor beatam Mariam semper Virginem, beatum Michaëlem Archangelum, beatum Joannem Baptistam, sanctos Apostolos Petrum et Paulum, omnes Sanctos, et te pater, orare pro me ad Dominum Deum nostrum. —

K.: Misereatur . . æternam.

M.: Amen.

K.: Indulgentiam Dominus.

M.: Amen.

K.: Deus tu conversus vivificabis nos.

M.: (*nieważ nachylony*) Et plebs tua lætabitur in te.

K.: Ostende nobis Domine, misericordiam tuam.

M.: Et salutare tuum da nobis.

K.: Domine exaudi orationem meam.

M.: Et clamor meus ad te veniat.

K.: Dominus vobiscum.

M.: Et cum spiritu tuo (*klęka przy najniższym stopniu*).

K.: Kyrie eleison

M.: Kyrie eleison

K.: Kyrie eleison

M.: Christe eleison

K.: Christe eleison

M.: Christe eleison

K.: Kyrie eleison

M.: Kyrie eleison

K.: Kyrie eleison

K.: . . . per omnia sæcula sæculorum. —

M.: Amen.

(Po Lekcji na dany znak ręką):

M.: Deo gratias

K.: (na Ewangelię) Dominus vobiscum.

M.: Et cum spiritu tuo.

K.: Sequentia

M.: Gloria tibi Domine

M.: (*Po Ewangelji*) Laus tibi, Christe. (*klęka*)

K.: Orate fratres omnipotentem.

M.: (*nachylony*) Suscipiat Dominus hoc sacrificium de manibus tuis ad laudem et gloriam nominis sui, ad utilitatem quoque nostram totiusque Ecclesiæ suæ sanctæ.

K.: (na Prefację) Per omnia sæculorum.

M.: Amen.

K.: Dominus vobiscum.

M.: Et cum spiritu tuo.

K.: Sursum corda. —

M.: Habemus ad Dominum.

K.: Gratias agamus Domino Deo nostro.

M.: Dignum et iustum est.

(Na Sanctus dzwoni M. 3 razy. — Następuje kanon. Na Przejście, gdy K. żegna hostię, dzwoni raz, a na podniesienie Hostii i kielicha dzwoni po 3 razy).

K.: Per omnia sæcula sæculorum.

M.: Amen.

K.: (kończąc Pater noster . . .) Et ne nos inducas in tentationem . . .

M.: Sed libera nos a malo.

K.: (po przełamaniu Hostii) Per omnia sæcula sæculorum.

M.: Amen.

K.: Pax Domini sit semper vobiscum

M.: Et cum spiritu tuo.

K.: Ite missa est (lub Benedic. Domino).

M.: Deo gratias.

K.: (błogosławiąc lud) Benedicat . . . Spiritus Sanctus.

M.: (żegnając się) Amen.

(Na zakończenie Mszy św. żałobnej **Kapłan mówi:** Requiescant in pace — **Ministrant odpowiada:** Amen.)

30. Uwielbienie Trójcy Przenajświętszej.

Chwała Ojcu i Synowi i Duchowi świętemu, jak była na początku i teraz i zawsze i na wieki wieków. Amen.

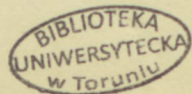
1939

Druk.-Imp. M. Kwiatkowski („Narodowiec”) Lens (P. de C.)

SPIS RZECZY

	Str.
Wstęp	5
Znak Krzyża św.	6
O wierze katolickiej	7
O źródłach nauki Kościoła	9
O Bogu (pierwszy artykuł składu apostołskiego)	11
O Bogu w Trójcy św. jedynym	13
O Bogu Stworzycielu	14
O aniołach	16
O człowieku	17
Drugi artykuł składu apostołskiego	22
Trzeci artykuł składu apostołskiego	23
Czwarty artykuł składu apostołskiego	25
Piąty artykuł składu apostołskiego	27
Szósty artykuł składu apostołskiego	28
Siódmy artykuł składu apostołskiego	29
Ósmy artykuł składu apostołskiego	30
Dziewiąty artykuł składu apostołskiego	32
Dziesiąty artykuł składu apostołskiego	39
Jedenasty artykuł składu apostołskiego	39
Dwunasty artykuł składu apostołskiego	41
O przykazaniach	42
Przykazanie miłości	43
Dziesięć przykazań Bożych	46
Pierwsze przykazanie Boże	46
Drugie przykazanie Boże	50
Trzecie przykazanie Boże	51
Czwarte przykazanie Boże	53
Piąte przykazanie Boże	55
Szóste przykazanie Boże	57
Siódme przykazanie Boże	58
Ósme przykazanie Boże	60

	Str.
Dziewiąte przykazanie Boże	61
Dziesiąte przykazanie Boże	62
Pięć przykazań kościelnych	62
Pierwsze przykazanie kościelne	63
Drugie przykazanie kościelne	65
Trzecie przykazanie kościelne	65
Czwarte przykazanie kościelne	67
Piąte przykazanie kościelne	68
O grzechu	68
O sumieniu	71
O dobrych uczynkach	71
O cnocie	72
O doskonałości	74
O łasce Boskiej	75
O modlitwie	77
O sakramentach świętych	81
O Chrzcie św.	83
O Bierzmowaniu	85
O sakramencie Ciała i Krwi Pańskiej	87
O Mszy świętej	90
O Komunii świętej	93
O sakramencie Pokuty	96
Praktyczny sposób odprawienia sakramentu Pokuty	102
O odpuście	107
O Ostatnim Namaszczeniu	108
O Kapłaństwie	110
O Małżeństwie	111
O sakramentach, czyli o błogosławieństwach i poświę- ceniach	114
O procesjach i pielgrzymkach	115
O zachęcie społecznej do życia pobożnego	116
Dodatek	117

WYDAWNICTWA MINISTERSTWA W. R. i O. P.

BUCKINGHAM PALACE MANSIONS,
BUCKINGHAM PALACE ROAD, LONDON, S.W.1
(Naprzeciwno Victoria Station)
Telefon: SLOane 3970

I. POMNIKI LITERATURY OJCZYSTEJ

- obejmują wybór tekstów najcenniejszych pisarzy polskich, krótkie biografie i charakterystyki twórczości.
- TOM I.** (str. 1 — 208 + 4 fot.) Od hymnu "Bogurodzica" do ukazania się pierwszego tomu poezji Mickiewicza. Cena:
- Zesz. 1:** Polska poezja średniowieczna, Gall, Kadłubek, Długosz, Janicki, Rej, Kochanowski. Str. 44 wycz.
- Zesz. 2:** Ostroróg, Modrzewski, Orzechowski, Skarga, Górnicki, Bielski, Kromer, Heidenstein, Szarzyński, Klonowicz, Sarbiewski, Morsztyn, Potocki, Kochowski. Str. 50 wycz.
- Zesz. 3:** Pasek, Konarski, Kollątaj, Staszic, Bohomolec, Naruszewicz, Krasicki, Trembecki, Karpiński, Książnin, Czartoryski. Str. 50 1/-
- Zesz. 4:** Wybicki, Godebski, Woronicz, Niemcewicz, Koźmian, Osiański, Feliński, Fredro, Śniadeccy, Brodziński. Str. 68 1/-
- TOM II.** (str. 1 — 280 + 20 fot.) Trzej wieszczowie.
- Zesz. 1:** Mickiewicz. Str. 94 1/6
- Zesz. 2:** Słowacki. Str. 98 1/6
- Zesz. 3:** Krasiński. Str. 78 1/6
- TOM III.** Literatura doby romantycznej.
- Zesz. 1:** Cieszkowski, Goszczyński, Leleweł, Malczewski, Mochnacki, Zaleski w druku
- Zesz. 2:** Korzeniowski, Kraszewski, Lenartowicz, Pol, Romanowski, Rzewuski, Syrokomla, Ujejski w druku
- TOM V.** Literatura wieku XX.
- Zesz. 1:** Wyspiański. Str. 54 wycz.
- Zesz. 2:** Kasprzewicz. Str. 76 1/6

II. NAUKA I WYCHOWANIE

- Kukulski Z.:** Tak zwane "Public Schools" w W. Brytanii. Zesz. 1. Str. 64 2/-
- Konopnicki J.:** Demokratyczne podstawy szkolnictwa szkockiego. Zesz. 2. Str. 84 2/-
- Danilewiczowa M.:** Losy bibliotek polskich. Zesz. 3. Str. 58 2/-
- Program Nauki dla szkół powszechnych IV stopnia.** Str. 474 8/-

III. PODRECZNIKI DLA SZKÓŁ POWSZECHNYCH I ŚREDNICH OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH

1. Szkoła powszechna

- Jodłowski St.:** Gramatyka Polska, dla VI-klasy w druku
- Klemensiewicz Z.:** Język Polski. Ćwiczenia i pogadanki gramatyczne dla V kl. w druku
- Klemensiewicz Z.:** Język Polski. Ćwiczenia i pogadanki gramatyczne, dla VI kl. w druku

1585060

- Krzyszczkowski C. Ks.: Podręcznik religii Rzymsko-Katolickiej 4/-
 Kubski, Kotarbiński i Zarembina: Czytanka dla III kl. Str. 148 w druku
 Rusiecki A. M. i Zarzecki A.: Arytmetyka, dla III klasy. Str. 120 3/-
 Rusiecki A. M. i Zarzecki A.: Arytmetyka z geometrią, dla klasy IV. Str. 140 3/-
 Rusiecki A. M. i Zarzecki A.: Arytmetyka z geometrią, dla klasy V stopnia II i III. Str. 184 3/6
 Szober St., Niewiadomska C. i Bożucka C.: Nauka pisowni we wzorach i ćwiczeniach, dla kl. V. Str. 52 2/-
 Szober St., Niewiadomska C. i Bożucka C.: Nauka pisowni we wzorach i ćwiczeniach, dla kl. VI. Str. 64 2/-

2. Gimnazjum i liceum

- Auerbach M. i Dąbrowski K.: Disce Latine. Dla kl. I gimn. Str. 96 3/6
 Baranowski Z. Ks. Dr. i Kowalski S. Ks. Dr.: Nauka wiary i obyczajów, dla kl. II gimn. Str. 134 2/6
 Chrzanowski H. J.: Historia literatury Niepodległej Polski. Dla gimn. i lic. Str. 752 10/-
 Dubanowicz E. Prof.: Nauka obywatelska, dla kl. II lic. w druku
 Dybowski M. ks. Dr.: Liturgika. Podręcznik do nauki religii, dla kl. I gimn. Str. 132 2/6
 Iwazzkiewicz B., Mazur J., i Słowikowski J.: "Arytmetyka," dla kl. I gimn. Str. 172 2/6
 Lewicki A.: Historia Polski, dla gimn i lic. w druku
 Łomnicki A.: Algebra dla kl. I lic. Str. 107 w druku
 Nowak P. Ks.: Wypisy do nauki religii, dla kl. I lic. w druku
 Pleśniewicz St. i Wojno T.: Chemia z mineralogią i geologią, dla kl. I lic. w druku
 Turkiewicz E.: "Świat Chemii" dla kl. III gimn. Str. 205 3/-

IV. PODRĘCZNIKI DLA SZKÓŁ ZAWODOWYCH

- Dydyńska-Henneberg K. i Horodyńska E.: Druk ręczny na tkaninach (Bibl. Rz. i Tech. Nr. 3). Str. 70 4/-
 Floreński St.: Podstawowe wiadomości z zakresu ekonomii. Str. 198 5/-
 Karpiński K.: Stenografia polska. Str. 148 3/6
 Kasztelewicz J.: Prawo rzemieślnicze (Bibl. Rz. i Tech. Nr. 2). Str. 36 1/6
 Technik.: Podręcznik dla inżynierów. Str. 1234 30/-
 Wesółowski J.: Kreślenia techniczne (Bibl. Rz. i Tech. Nr. 1) w druku

V. BIBLIOTEKA HARCERSKA

- Grodecka E. Dr.: O metodzie harcerskiej i jej stosowaniu. Str. 110 2/6
 Kamiński A.: Księga wodza Zuchów 7/-

Zamówienia można kierować bezpośrednio do Ministerstwa W.R. i O.P. (Referat Wydawniczy), załączając jednocześnie przekaz pieniężny.

Biblioteka Główna UMK

300021054505